

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI

REPUBLIC OF TURKEY
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
DIRECTORATE FOR EU AFFAIRS

AVRUPA BİRLİĞİ ve ÜYELİK SÜRECİMİZ

TEMEL BİLGİLER KİTABI

OCAK 2021

AVRUPA BİRLİĞİ
ve
ÜYELİK SÜRECİMİZ

TEMEL BİLGİLER KİTABI

OCAK 2021

ÖNSÖZ

Günümüz gelişmeleri ışığında, Avrupa Birliği'nin (AB) kurumsal dönüşümü neticesinde içinde bulunduğu en son durumu, güncel veri ve bilgilere dayalı olarak ülkemizin AB üyelik sürecinde attığı adımları, gösterdiği çabaları ve AB'ye uyumunu özetleyen "Avrupa Birliği ve Üyelik Sürecimiz" başlıklı temel kaynak çalışmamızın on birincisini istifadelerinize sunuyoruz.

Son çalışmamızın yayımlanmasından bu yana geçen yaklaşık iki buçuk yıllık dönemde; Türkiye-AB ilişkileri her açıdan zor bir dönemden ve sınavdan geçmiştir. AB ile uzun bir geçmişi olan, köklü kurumsal bağlara sahip, derin kültürel, sosyoekonomik ve siyasi temellere dayalı ilişkilerimiz ne yazık ki yıpranmıştır. Bölgemizde ve uluslararası düzlemde yaşanan gelişmeler, Türkiye-AB yakınlaşmasının ve birlikteliğinin önemini bizlere bir kez daha hatırlatsa da, bazı üye ülkeler veto haklarını ve "dayanışma" prensibini suiistimal ederek, kendi ulusal/siyasal gündemleri uğruna AB bütünleşmesini ve ilerlemesini engellemiştir. Üye devletler arasındaki görüş ayrılıklarının derinleştiği, aşırı sağın ve AB karşıtlığının yükselme eğilimine girdiği, Brexit müzakereleri ve transatlantik ilişkilerde yaşanan gerilimlerin Birlik'i yorduğu ve yıprattığı bir ortamda ortaya çıkan Kovid-19 salgını ise 1 Aralık 2019'da göreve başlayan yeni Komisyon'un kendi "jeostratejik gündem"ine yoğunlaşmasını geciktirmektedir. Bu nedenle AB'nin ülkemizle ilişkilerine egemen olan vizyonsuzluk ve çelişki ne yazık ki hala aşılamamıştır.

Son iki buçuk yıllık döneme bakılacak olursa; 2018 yılının ilk yarısında Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın katılımlarıyla 26 Mart 2018 tarihinde Varna'da düzenlenen Türkiye-AB Konseyi'nin ilişkilerde üst düzey diyalogun yeniden tesis edilmesi açısından önemli bir adım olduğu dikkat çekecektir. Ancak, 26 Haziran 2018 tarihli Genel İşler Konseyi'nde, "ülkemizin AB'den uzaklaşmakta olduğu, katılım müzakerelerimizin fiiliyatta durma noktasına geldiği, yeni fasılların açılmasının veya kapatılmasının düşünülmendiği ve Gümrük Birliği'nin güncellenmesine yönelik müzakerelerin başlatılmasının öngörülmediği" ifadesine yer verilmesi, 15 Temmuz hain darbe girişimi sonrasında yaşadığımız karşılıklı güven sorununun aşılmasını ve çözümünü engellemiştir.

2019 yılının ilk yarısında iletişim kanallarının olabildiğince açık tutulması için Türkiye elinden gelen tüm çabayı göstermiş ve farklı alanlarda yüksek düzeyli diyalog toplantıları yapılmıştır. 15 Mart 2019 tarihinde üç buçuk yıllık bir aradan sonra gerçekleştirilen Türkiye-AB Ortaklık Konseyi toplantısı ise taraflar arasındaki iletişimin güçlendirilmesi ve başta Suriye Konferansı olmak üzere, farklı konularda işbirliğinin artırılması açısından faydalı olmuştur. Ancak, ilişkilerde yakalanan bu olumlu atmosfer, 2019 yılının ikinci yarısından itibaren kaybedilmiştir. Kıbrıs meselesinin çözülememesinin yarattığı sorunlar ile AB'nin Türkiye'ye karşı takındığı dışlayıcı ve haksız tutum, ilişkilerimize yeniden gölge düşürmüştür. Bu dönemde, gerek "Doğu Akdeniz'deki sondaj faaliyetleri" gerek "Kuzeydoğu Suriye" konusunda AB'nin aldığı haksız, uluslararası hukukla bağdaşmayan yanlı kararlar Türkiye-AB ilişkilerini olumsuz etkilemiştir.

Özellikle 15 Temmuz 2019 tarihinde gerçekleştirilen AB Dış İlişkiler Konseyi toplantısında, Ortaklık Konseyi dahil üst düzey diyalog toplantılarının askıya alınması, katılım sürecine ilişkin temel diyalog mekanizmalarının da kapanmasına yol açmıştır. Bununla birlikte AB'nin kendi getirdiği kısıtlamaya rağmen duyduğu istişare ihtiyacı nedeniyle, gerek ikili gerek bölgesel konularda, AB Bakanlar Konseyi Başkanı, Avrupa Komisyonu Başkanı, AB Dönem Başkanı ülke ve AB üyesi ülkelerin Devlet/Hükümet Başkanları Sayın Cumhurbaşkanımız ile; AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Josep Borrell ve üye ülke Dışişleri Bakanları ise Sayın Bakanımız Mevlüt Çavuşoğlu ile yoğun bir temas trafiğine girmişlerdir. Özellikle 9 Mart 2020 tarihinde Sayın Cumhurbaşkanımızın Brüksel'de AB Bakanlar Konseyi Başkanı Charles Michel ve Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen'le biraraya gelmesi ve 18 Mart Mutabakatı güncellenmesi konusunda varılan uzlaşa atılan önemli adımlar olmakla birlikte, görüşmenin hemen akabinde ortaya çıkan Kovid-19 salgını ve sonrasında Doğu Akdeniz'de yaşanan gelişmeler, Türkiye-AB gündemini esir almakta gecikmemiştir.

2020 yılı hem uluslararası toplum hem AB hem de Türkiye açısından Kovid-19 salgınının yarattığı kriz ortamıyla mücadeleye tanıklık etmiştir. Salgın, küreselleşen dünyada karşılıklı bağımlılığın ne kadar yoğun olduğunu, ulus devletlerin bununla tek başına mücadelede ne kadar yetersiz kalabileceğini ve dolayısıyla AB'nin varlığının ve rolünün önemini bir kez daha ispatlamıştır. Salgın sırasında ve sonrasında sağlık, tedavi ve araştırma politikalarının yönetilmesi başta olmak üzere, salgının ekonomik ve sosyal maliyetinin karşılanması, toplumsal yaraların sarılması ve çevrenin korunması gibi kritik hususların ancak işbirliğiyle çözülebileceği görülmüştür. Kovid-19 salgınıyla mücadele kapsamında başta sağlık ekipmanları olmak üzere ülkemizin Avrupa ülkelerine verdiği destek ise, AB ve ülkemiz arasındaki dayanışmanın önemini bir kez daha ve açık biçimde gözler önüne sermiştir.

Ancak, Doğu Akdeniz'de yaşanan gerginliklere çözüm bulunamaması, AB'nin 2020 yılının ikinci yarısında da ilişkilerimizin gerçek gündemine yoğunlaşmasını engellemiştir. 1-2 Ekim 2020 tarihlerinde gerçekleşen AB Devlet ve Hükümet Başkanları Özel Zirvesi kararlarında, ilişkilerde diyalogun yeniden tesis edilmesine yönelik çağrılar yer almış, ancak bu, Yunan-Rum ikilisinin maksimalist iddia ve taleplerine bağlanmıştır. Ülkemizle ilişkileri geliştirmek isteyen bazı AB ülkelerinin varlığına karşın, ne yazık ki Yunanistan ve GKRY'nin ülkemizle olan sorunları, Türkiye-AB ilişkilerini rehin almış durumdadır. Bununla birlikte, 10-11 Aralık 2020 AB Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi Sonuçlarında, Ekim Zirvesi'nde yer alan olumlu gündem önerisinin bu kez daha güçlü bir yazımla yer aldığı, Yunanistan ve GKRY talepleri ile kurulan bağın daha muğlak hale getirildiği görülmüştür. Tehdit dili yerine işbirliği mesajlarının öne çıkartılması ve iletişim kanallarının açık tutulmasına özel vurgu yapılması da ayrıca dikkat çekicidir. Aralık Zirvesi'nin yarattığı olumlu atmosfer, Türkiye tarafında da karşılık bulmuş ve Türkiye-AB ilişkilerinde diyalogun ve anlayışın hâkim olmaya başladığı yeni bir döneme adım atılmıştır. Nitekim 12 Ocak 2021 tarihinde AB Büyükelçilerini kabul eden Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından AB'ye üye olmanın, müzakere sürecinde karşılaşılan her türlü zorluğa rağmen, ülkemizin en önemli stratejik hedeflerinden biri olmaya devam ettiği bir kez daha vurgulanmıştır. Ayrıca, Sayın Bakanımızın 21-22 Ocak 2021 tarihlerinde Brüksel'e gerçekleştirdiği ziyarette, AB Bakanlar Konseyi Başkanı Charles Michel, Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen ve AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Josep Borrell başta olmak üzere, AB'nin üst düzey yetkilileri ve Avrupa Parlamentosu'nun bazı üyeleriyle yaptığı görüşmelerde, Türkiye-

AB ilişkilerinin ilerletilmesi konusunda mutabık kalınmıştır. Bu gelişme, ilişkilerimiz açısından 2021 yılının daha olumlu seyredebileceğinin ilk sinyallerini de vermektedir.

Türkiye-AB ilişkilerinde tarihsel olarak süregelen inişli-çıkışlı seyre ve zaman zaman yaşanan sorunlara rağmen, taraflar bu ilişkiyi sürdürmek konusunda iradeyi korumaktadır. Nitekim AB'ye üye olmak, müzakere sürecinde karşılaşılan her türlü zorluğa rağmen, ülkemizin en önemli stratejik hedeflerinden biri olmaya devam etmektedir. Türkiye'nin AB üyeliği en zorlu ve en çok sorgulananı olsa da, gerçekleştiğinde, hem kendisi hem AB hem de ötesindeki coğrafyanın kazanımları açısından gelmiş geçmiş en yararlı üyelik olacaktır. Sürecin getirdiği kazanımların ve zorlukların farkında olarak, günümüz gerçekliklerinden kopmadan ve AB'nin de değişen yapısını yakından takip ederek ve doğru okuyarak çalışmalarımıza aralıksız devam edeceğiz.

AB ve Türkiye-AB ilişkilerinde 2021 yılı başına kadar yaşanan gelişmeleri yansıtan bu yayınınızın AB ile ilgili çalışmalarda temel bir kaynak teşkil etmesini umuyor, bu vesileyle emekleri için tüm çalışma arkadaşlarıma ve Dışişleri Bakanlığımız Basımevi çalışanlarına şükranlarımı yineliyorum.

Ankara, Ocak 2021

Büyükelçi Faruk KAYMAKCI

**Dışişleri Bakan Yardımcısı ve
Avrupa Birliği Başkanı**

İÇİNDEKİLER

Önsöz	
Kısaltmalar Listesi	1
I. BÖLÜM: AB HAKKINDA GENEL BİLGİLER	
AB Genişleme Haritası	9
Üye Ülkelere İlişkin Temel Veriler	10
Müzakere Eden, Aday ve Potansiyel Aday Ülkelere İlişkin Temel Veriler	15
AB'nin Kurucu Antlaşmaları	16
Lizbon Antlaşması'nın Getirdiği Yenilikler	17
AB Konseyi	19
AB Bakanlar Konseyi	21
AB Bakanlar Konseyi Dönem Başkanlıkları	23
Avrupa Komisyonu	26
Avrupa Komisyonu Başkanları	28
Avrupa Komisyonu Üyeleri ve Yapısı	29
Avrupa Parlamentosu	30
AP Üyelerinin Gruplara Göre Dağılımı	32
AP Üyelerinin Ülkelere Göre Dağılımı	33
AB Kurumları ve Ajanslarının Üye Ülkelere Göre Dağılımı	34
Avrupa Devletlerinin Üye Oldukları Bazı AB Grupları ve Uluslararası Örgütler	39
AB'nin Mevcut Vize Uygulamaları	40
AB Ekonomisinin Genel Görünümü	45
AB Ticaret Politikası'nda Kaydedilen Gelişmeler	54
Tablo: AB'de Yürürlükte olan STA'lar ve Gümrük Birliği Anlaşmaları	56
AB Programları ve Ajansları	59
Sınır Ötesi İşbirliği Programları	75
II. BÖLÜM: TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİ ve KATILIM SÜRECİMİZ	
Türkiye-AB İlişkilerine Ait Bazı Önemli Tarihler	82
Türkiye-AB İlişkilerinde Son Durum	93
Türkiye-AB Ortaklık Konseyi	96
Türkiye-AB Ortaklık Komitesi	97
Alt Komiteler	98
Katılım Müzakerelerimiz	102
Türkiye-AB Katılım Müzakerelerinde Mevcut Durum	103
Müzakere Fasıllarının Açılışı Çerçevesinde Düzenlenen Hükümetlerarası Konferanslar (HAK)	112
Tablo: Ülkemizin AB'ye Üyelik Başvurusunun Ardından Yapılan Başvurular	113
Tablo: Müzakerelerde Aday Ülkelerin İlerleme Durumu	114
Avrupa Parlamentosu ile İlişkiler	115
AB ile Yürütölmekte Olan Diyalog Süreçleri	123
AB ile Yürütölen Vize Serbestisi Diyalogu	127
Türkiye'nin Gayriresmi Bakanlar Toplantılarına Davet Edilme Oranları	131
AB'nin Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası (OGSP) ve Türkiye	132
Teknik Destek ve Bilgi Değişimi (TAIEX) Mekanizması	136
Eşleştirme (TWINNING) Mekanizması	138
AB Tarafından Türkiye'ye ve Diğer Aday Ülkelere Verilen Hibe Nitelikli Yardımlar	139
Avrupa Birliği Başkanlığı Tarafından Yürütölmekte Olan Programlar	147
Türkiye-AB Ticari İlişkileri ve Gümrük Birliği	152
Grafik: Türkiye-AB Dış Ticaretinin Gelişimi	157
Tablo: Türkiye ve AB'de Yürürlükte olan STA'lar	158

Kısaltmalar Listesi

AB: Avrupa Birliği

ABA: Avrupa Birliği Antlaşması

ABAD: Avrupa Birliği Adalet Divanı

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

ABEK: Avrupa Birliği Eşgüdüm Kurulu

ACER: Enerji Regülatörleri İşbirliği Ajansı-Agency for the Cooperation of Energy Regulators

AÇA: Avrupa Çevre Ajansı - European Environment Agency (EEA)

AEA: Avrupa Ekonomik Alanı

AET: Avrupa Ekonomik Topluluğu

AFAD: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

AKÇT: Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu

AKPM: Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi

AMB: Avrupa Merkez Bankası

AP: Avrupa Parlamentosu

AT: Avrupa Topluluğu

AYF: Avrupa Yatırım Fonu

BEREC: Avrupa Elektronik Haberleşme Düzenleyicileri Kurumu- Body of European Regulators for Electronic Communications

BK: Birleşik Krallık

BM: Birleşmiş Milletler

BMGK: Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi

CARD: Eşgüdümlü Yıllık Savunma Değerlendirmesi - Coordinated Annual Review on Defence

CdT: Avrupa Birliği Kurumları Tercüme Merkezi-Translation Centre for the Bodies of the European Union

Cedefop: Avrupa Mesleki Eğitimi Geliştirme Merkezi-European Centre for the Development of Vocational Training

CEPOL: Avrupa Polis Koleji-European Police College

CHAFEA: Tüketiciler, Sağlık, Tarım ve Besin Yürütme Ajansı-Consumers, Health, Agriculture and Food Executive Agency

CMP: Eşgüdümlü Deniz Mevcudiyetleri Kavramı-Coordinated Maritime Presences Concept

COREPER: Daimi Temsilciler Komitesi

COSME: İşletmelerin ve KOBİ'lerin Rekabet Edebilirliği

CPVO: Topluluk Bitki Çeşitleri Ofisi-Community Plant Variety Office

Customs 2020: Gümrükler Çerçeve Programı

DG DEFIS: Savunma Sanayii ve Uzay Konularından Sorumlu Genel Müdürlük

DG NEAR: Avrupa Komisyonu Komşuluk Politikası ve Genişleme Müzakereleri Genel Müdürlüğü

DİS: Dış İlişkiler Servisi

EACEA: Eğitim, Görsel İşitsel ve Kültür Yürütme Ajansı - Education, Audiovisual and Culture Executive Agency

EACI: KOBİ'ler Yürütme Ajansı-Executive Agency for Small and Medium Sized Enterprises

EASA: Avrupa Havacılık Emniyeti Ajansı - European Aviation Safety Agency

EaSI: İstihdam ve Sosyal Yenilik Programı

EASO: Avrupa İltica Destek Ofisi - European Asylum Support Office

EBA: Avrupa Bankacılık Otoritesi - European Banking Authority

ECDC: Avrupa Hastalıkların Önlenmesi ve Kontrolü Merkezi -European Centre for Disease Prevention and Control

ECHA: Avrupa Kimyasallar Ajansı - European Chemicals Agency

ECR: Avrupa Muhafazakarları ve Reformistleri

EDA: Avrupa Savunma Ajansı - European Defence Agency

EDF: Avrupa Savunma Fonu - European Defence Fund

EDIDP: Avrupa Savunma Sanayii Geliştirme Programı-European Defence Industrial Development Program

EDPB: Avrupa Veri Koruma Kurulu-European Data Protection Board

EDPS: Avrupa Veri Koruma Denetçisi - European Data Protection Supervisor

EEAS: Avrupa Dış İlişkiler Servisi - European External Action Service

EFA: Yeşiller/Avrupa Serbest İttifakı

EFCA: Avrupa Balıkçılık Kontrol Ajansı - European Fisheries Control Agency

EFSA: Avrupa Gıda Güvenliği Otoritesi - European Food Safety Authority

EIONET: Avrupa Çevre Bilgi ve Gözlem Ağı

EIOPA: Avrupa Sigorta ve Mesleki Emeklilik Otoritesi - European Insurance and Occupational Pensions Authority

EIT: Avrupa Yenilik ve Teknoloji Enstitüsü-European Institute of Innovation and Technology

EJN: Avrupa Yargı Ağı - European Judicial Network

EMA: Avrupa İlaç Ajansı - European Medicines Agency

EMCDDA: Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığını İzleme Merkezi - European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction

EMSA: Avrupa Deniz Güvenliği Ajansı - European Maritime Safety Agency

ENCJ: Avrupa Yargı Kurulları Ağı - European Network of Councils for the Judiciary

ENI: Avrupa Komşuluk Aracı-European Neighbourhood Instrument

ENISA: Avrupa Ağ ve Bilgi Güvenliği Ajansı - European Network and Information Security Agency

ENPI: Avrupa Komşuluk Ve Ortaklık Aracı-European Neighbourhood and Partnership Instrument

EOA: Ekonomik Ortaklık Anlaşması

EP: Ek Protokol

EPP: Avrupa Halk Partisi

ERA: Avrupa Demiryolları Ajansı-European Railway Agency

Erasmus+ : Eğitim, Staj, Gençlik ve Spor Programı

ERC: Avrupa Araştırma Konseyi Yürütme Ajansı - European Research Council Executive Agency

ERP: Ekonomik Reform Programları

ESC: Avrupa Dayanışma Programı (Gönüllülük, Toplumsal Dayanışma ve Gençlik)

ESMA: Avrupa Menkul Kıymetler ve Sermaye Piyasaları Otoritesi - European Securities and Markets Authority

ETF: Avrupa Eğitim Vakfı - European Training Foundation

Euratom: Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu

EUROFOUND: Avrupa Yaşam ve Çalışma Koşullarının İyileştirilmesi Vakfı - European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions

EUROJUST: Avrupa Birliği Adli İşbirliği Birimi - European Union Judicial Cooperation Unit -

EUROPOL: Avrupa Birliği Kolluk İşbirliği Ajansı - European Union Agency for Law Enforcement Cooperation

EUSC: Avrupa Birliği Uydu Merkezi-European Union Satellite Centre

Fiscalis 2020: Vergilendirme Çerçeve Programı

FRA: Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı-European Union Agency for Fundamental Rights

FRONTEX: Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı- European Border and Coast Guard Agency

GBOK: Türkiye-AB Gümrük Birliği Ortaklık Komitesi

GİK: Avrupa Birliği Genel İşler Konseyi

GKRY: Güney Kıbrıs Rum Yönetimi

GSA: Avrupa Küresel Uydu Sistemleri Denetim Otoritesi - European GNSS Supervisory Authority

GSYH: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla

GUE: Avrupa Birleşik Solu

HAK: Hükümetlerarası Konferans

INEA: İnovasyon ve Ulaştırma Ağları Yürütme Ajansı - Innovation and Networks Executive Agency

IPA-I: Katılım Öncesi Yardım Aracı 2007-2013 Dönemi

IPA-II: Katılım Öncesi Yardım Aracı 2014-2020 Dönemi

IPA-III: Katılım Öncesi Yardım Aracı 2021-2027 Dönemi

IPARD: Tarım ve Kırsal Kalkınma Programı

IPARD II: Tarım ve Kırsal Kalkınma Programı 2014-2020

ISS: Avrupa Birliği Güvenlik Araştırmaları Enstitüsü - European Union Institute for Security Studies

İKUK: İç Koordinasyon ve Uyum Komitesi

JRC: Avrupa Araştırma Merkezi

KOSGEB: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı

KPK: Türkiye-AB Karma Parlamento Komisyonu

MAICC: AB Deniz Menfaat Alanları Eşgüdüm Hücreleri

MFF: Çok Yıllı Mali Çerçeve

MPB: Müzakere Pozisyon Belgesi

MPCC: Askeri Planlama ve Hareket Yeteneği - Military Planning and Conduct Capability

NATO: Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü

NCP: Ulusal İrtibat Noktası - National Contact Point

NGL: Kuzey Yeşil İttifakı

NI: Bağımsızlar

NPL: Batık Krediler-Non-Performing Loans

ODGP: Ortak Dış ve Güvenlik Politikası

OGSP: Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası

OHIM: İç Pazar Uyumlaştırma Ofisi - Ticari Markalar ve Tasarım Office for Harmonisation in the Internal Market - Trade Marks and Designs

OSHA: Avrupa İş Sağlığı ve Güvenliği Ajansı - European Agency for Safety and Health at Work

PADR: Savunma Araştırmaları Hazırlık Programı - Preparatory Action on Defence Research

PESCO: Daimi Yapılandırılmış İşbirliği - Permanent Structured Cooperation

REA: Araştırma Yürütme Ajansı-Research Executive Agency

REG: Reform Eylem Grubu

RTP: Bölgesel Eğitim Programları - Regional Training Programs

S&D: Sosyalistler ve Demokratlar İlerici İttifakı

SÖİ: Sınır Ötesi İşbirliği

SPB: Sermaye Piyasaları Birliği

STA: Serbest Ticaret Anlaşması

STK: Sivil Toplum Kuruluşları

TAIEX Mekanizması: Teknik Destek ve Bilgi Değişimi

TEN-T: Trans-Avrupa Ulaştırma Ağı

TREASURE: Ortak Kültürel Miras - Karadeniz Havzasında Girişimciliğin Gelişimi İçin Kaynak Projesi

TUBİM: İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi

TÜBİTAK: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

TWINNING Mekanizması: Eşleştirme Mekanizması

YDSD: Yüksek Düzeyli Siyasi Diyalog

YDUD: Yüksek Düzeyli Ulaştırma Diyalogu

YEG: Yerel Eylem Grupları

I. BÖLÜM:

AB HAKKINDA GENEL BİLGİLER

AVRUPA BİRLİĞİ (AB) GENİŞLEME HARİTASI

ÜYE ÜLKELERE İLİŞKİN TEMEL VERİLER

 Almanya	
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Federal Republic of Germany
Başkenti	Berlin
Yüzölçümü (Kilometrekare)	357.170
Nüfusu (Milyon, 2017)	82,522
GSYİH (Cari Fiyatlar, Milyar Avro, 2017)	3.263,35
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde,2017)	%2,2
Kişi Başına Düşen GSYİH (Avro, 2017)	39,500
Enflasyon Oranı (HICP, 2017)*	%1,7
İşsizlik Oranı (2017)	%3,8

 Avusturya	
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Republic of Austria
Başkenti	Viyana
Yüzölçümü (Kilometrekare)	83.879
Nüfusu (Milyon, 2017)	8,773
GSYİH (Cari Fiyatlar, Milyar Avro, 2017)	363,218
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde,2017)	%2,9
Kişi Başına Düşen GSYİH (Avro, 2017)	42,000
Enflasyon Oranı (HICP, 2017)*	%2,2
İşsizlik Oranı (2017)	%5,5

 Belçika	
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Kingdom of Belgium
Başkenti	Brüksel
Yüzölçümü (Kilometrekare)	30.530
Nüfusu (Milyon, 2017)	11,352
GSYİH (Cari Fiyatlar, Milyar Avro, 2017)	437,204
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde,2017)	%1,7
Kişi Başına Düşen GSYİH (Avro, 2017)	38,500
Enflasyon Oranı (HICP, 2017)*	%2,2
İşsizlik Oranı (2017)	%7,1

 Bulgaristan	
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Republic of Bulgaria
Başkenti	Sofya
Yüzölçümü (Kilometrekare)	111.000
Nüfusu (Milyon, 2017)	7,102
GSYİH (Cari Fiyatlar, Milyar Avro, 2017)	50,43
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde,2017)	%3,6
Kişi Başına Düşen GSYİH (Avro, 2017)	7,100
Enflasyon Oranı (HICP, 2017)*	%1,2
İşsizlik Oranı (2017)	%6,2

 Çekya	
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Czech Republic
Başkenti	Prag
Yüzölçümü (Kilometrekare)	78.800
Nüfusu (Milyon, 2017)	10,579
GSYİH (Cari Fiyatlar, Milyar Avro, 2017)	192,017
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde,2017)	%4,4
Kişi Başına Düşen GSYİH (Avro, 2017)	18,100
Enflasyon Oranı (HICP, 2017)*	%2,4
İşsizlik Oranı (2017)	%2,9

 Danimarka	
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Kingdom of Denmark
Başkenti	Kopenhag
Yüzölçümü (Kilometrekare)	43.090
Nüfusu (Milyon, 2017)	5,749
GSYİH (Cari Fiyatlar, Milyar Avro, 2017)	288,373
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde,2017)	%2,2
Kişi Başına Düşen GSYİH (Avro, 2017)	50,000
Enflasyon Oranı (HICP, 2017)*	%1,1
İşsizlik Oranı (2017)	%5,7

 Estonya	
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Republic of Estonia
Başkenti	Tallin
Yüzölçümü (Kilometrekare)	45.230
Nüfusu (Milyon, 2017)	1,316
GSYİH (Cari Fiyatlar, Milyar Avro, 2017)	23,002
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde,2017)	%4,9
Kişi Başına Düşen GSYİH (Avro, 2017)	17,500
Enflasyon Oranı (HICP, 2017)*	%3,7
İşsizlik Oranı (2017)	%5,8

 Finlandiya	
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Republic of Finland
Başkenti	Helsinki
Yüzölçümü (Kilometrekare)	338.420
Nüfusu (Milyon, 2017)	5,503
GSYİH (Cari Fiyatlar, Milyar Avro, 2017)	223,522
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde,2017)	%2,6
Kişi Başına Düşen GSYİH (Avro, 2017)	40,600
Enflasyon Oranı (HICP, 2017)*	%0,8
İşsizlik Oranı (2017)	%8,6

 Fransa	
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Republic of France
Başkenti	Paris
Yüzölçümü (Kilometrekare)	549.091
Nüfusu (Milyon, 2017)	66,989
GSYİH (Cari Fiyatlar, Milyar Avro, 2017)	2.287,603
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde,2017)	%1,8
Kişi Başına Düşen GSYİH (Avro, 2017)	34,100
Enflasyon Oranı (HICP, 2017)*	%1,2
İşsizlik Oranı (2017)	%9,4

GKRY	
Yüzölçümü (Kilometrekare)	9.250
Nüfusu (Milyon, 2017)	0,855
GSYİH (Cari Fiyatlar, Milyar Avro, 2017)	19,214
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde,2017)	%3,9
Kişi Başına Düşen GSYİH (Avro, 2017)	22,400
Enflasyon Oranı (HICP, 2017)*	%0,7
İşsizlik Oranı (2017)	%11,1

 Hırvatistan	
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Republic of Croatia
Başkenti	Zagreb
Yüzölçümü (Kilometrekare)	56.590
Nüfusu (Milyon, 2017)	4,154
GSYİH (Cari Fiyatlar, Milyar Avro, 2017)	48,677
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde,2017)	%2,8
Kişi Başına Düşen GSYİH (Avro, 2017)	11,700
Enflasyon Oranı (HICP, 2017)*	%1,3
İşsizlik Oranı (2017)	%11,1

 Hollanda	
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Kingdom of the Netherlands
Başkenti	Amsterdam
Yüzölçümü (Kilometrekare)	41.500
Nüfusu (Milyon, 2017)	17,082
GSYİH (Cari Fiyatlar, Milyar Avro, 2017)	733,168
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde,2017)	%3,2
Kişi Başına Düşen GSYİH (Avro, 2017)	42,800
Enflasyon Oranı (HICP, 2017)*	%1,3
İşsizlik Oranı (2017)	%4,9

	İrlanda
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Republic of Ireland
Başkenti	Dublin
Yüzölçümü (Kilometrekare)	70.280
Nüfusu (Milyon, 2017)	4,784
GSYİH (Cari Fiyatlar, Milyar Avro, 2017)	296,152
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde,2017)	%7,8
Kişi Başına Düşen GSYİH (Avro, 2017)	61,700
Enflasyon Oranı (HICP, 2017)*	%0,3
İşsizlik Oranı (2017)	%6,7

	İspanya
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Kingdom of Spain
Başkenti	Madrid
Yüzölçümü (Kilometrekare)	505.600
Nüfusu (Milyon, 2017)	46,528
GSYİH (Cari Fiyatlar, Milyar Avro, 2017)	1.163,66
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde,2017)	%3,1
Kişi Başına Düşen GSYİH (Avro, 2017)	25,000
Enflasyon Oranı (HICP, 2017)*	%2,0
İşsizlik Oranı (2017)	%17,2

	İsveç
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Kingdom of Sweden
Başkenti	Stokholm
Yüzölçümü (Kilometrekare)	447.420
Nüfusu (Milyon, 2017)	9,995
GSYİH (Cari Fiyatlar, Milyar Avro, 2017)	477,857
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde,2017)	%2,4
Kişi Başına Düşen GSYİH (Avro, 2017)	47,400
Enflasyon Oranı (HICP, 2017)*	%1,9
İşsizlik Oranı (2017)	%6,7

	İtalya
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Republic of Italy
Başkenti	Roma
Yüzölçümü (Kilometrekare)	301.340
Nüfusu (Milyon, 2017)	60,589
GSYİH (Cari Fiyatlar, Milyar Avro, 2017)	1.716,935
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde,2017)	%1,5
Kişi Başına Düşen GSYİH (Avro, 2017)	28,400
Enflasyon Oranı (HICP, 2017)*	%1,3
İşsizlik Oranı (2017)	%11,2

	Letonya
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Republic of Latvia
Başkenti	Riga
Yüzölçümü (Kilometrekare)	64.480
Nüfusu (Milyon, 2017)	1,95
GSYİH (Cari Fiyatlar, Milyar Avro, 2017)	26,857
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde,2017)	%4,5
Kişi Başına Düşen GSYİH (Avro, 2017)	13,900
Enflasyon Oranı (HICP, 2017)*	%2,9
İşsizlik Oranı (2017)	%8,7

	Litvanya
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Republic of Lithuania
Başkenti	Vilnius
Yüzölçümü (Kilometrekare)	65.300
Nüfusu (Milyon, 2017)	2,848
GSYİH (Cari Fiyatlar, Milyar Avro, 2017)	41,857
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde,2017)	%3,8
Kişi Başına Düşen GSYİH (Avro, 2017)	14,800
Enflasyon Oranı (HICP, 2017)*	%3,7
İşsizlik Oranı (2017)	%7,1

 Lüksemburg	
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Grand Duchy of Luxembourg
Başkenti	Lüksemburg
Yüzölçümü (Kilometrekare)	2.590
Nüfusu (Milyon, 2017)	0,591
GSYİH (Cari Fiyatlar, Milyar Avro, 2017)	55,378
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde,2017)	%2,3
Kişi Başına Düşen GSYİH (Avro, 2017)	92,800
Enflasyon Oranı (HICP, 2017)*	%2
İşsizlik Oranı (2017)	%5,6

 Macaristan	
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Hungary
Başkenti	Budapeşte
Yüzölçümü (Kilometrekare)	93.030
Nüfusu (Milyon, 2017)	9,798
GSYİH (Cari Fiyatlar, Milyar Avro, 2017)	123,495
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde,2017)	%4,0
Kişi Başına Düşen GSYİH (Avro, 2017)	12,600
Enflasyon Oranı (HICP, 2017)*	%2,4
İşsizlik Oranı (2017)	%4,2

 Malta	
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Republic of Malta
Başkenti	Valetta
Yüzölçümü (Kilometrekare)	320
Nüfusu (Milyon, 2017)	0,46
GSYİH (Cari Fiyatlar, Milyar Avro, 2017)	11,109
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde,2017)	%6,6
Kişi Başına Düşen GSYİH (Avro, 2017)	23,900
Enflasyon Oranı (HICP, 2017)*	%1,3
İşsizlik Oranı (2017)	%4,0

 Polonya	
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Republic of Poland
Başkenti	Varşova
Yüzölçümü (Kilometrekare)	312.680
Nüfusu (Milyon, 2017)	37,973
GSYİH (Cari Fiyatlar, Milyar Avro, 2017)	465,605
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde,2017)	%4,6
Kişi Başına Düşen GSYİH (Avro, 2017)	12,100
Enflasyon Oranı (HICP, 2017)*	%1,6
İşsizlik Oranı (2017)	%4,9

 Portekiz	
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Republic of Portugal
Başkenti	Lizbon
Yüzölçümü (Kilometrekare)	92.210
Nüfusu (Milyon, 2017)	10,310
GSYİH (Cari Fiyatlar, Milyar Avro, 2017)	193,049
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde,2017)	%2,7
Kişi Başına Düşen GSYİH (Avro, 2017)	18,700
Enflasyon Oranı (HICP, 2017)*	%1,6
İşsizlik Oranı (2017)	%9,0

 Romanya	
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Romania
Başkenti	Bükreş
Yüzölçümü (Kilometrekare)	238.390
Nüfusu (Milyon, 2017)	19,644
GSYİH (Cari Fiyatlar, Milyar Avro, 2017)	187,868
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde,2017)	%6,9
Kişi Başına Düşen GSYİH (Avro, 2017)	9,600
Enflasyon Oranı (HICP, 2017)*	%1,1
İşsizlik Oranı (2017)	%4,9

 Slovakya	
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Slovak Republic
Başkenti	Bratislava
Yüzölçümü (Kilometrekare)	49.036
Nüfusu (Milyon, 2017)	5,435
GSYİH (Cari Fiyatlar, Milyar Avro, 2017)	84,985
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde, 2017)	%3,4
Kişi Başına Düşen GSYİH (Avro, 2017)	15,600
Enflasyon Oranı (HICP, 2017)*	%1,4
İşsizlik Oranı (2017)	%8,1

 Slovenya	
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Republic of Slovenia
Başkenti	Lübllyana
Yüzölçümü (Kilometrekare)	20.270
Nüfusu (Milyon, 2017)	2,066
GSYİH (Cari Fiyatlar, Milyar Avro, 2017)	43,278
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde, 2017)	%5,0
Kişi Başına Düşen GSYİH (Avro, 2017)	21,000
Enflasyon Oranı (HICP, 2017)*	%1,6
İşsizlik Oranı (2017)	%6,6

 Yunanistan	
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Hellenic Republic (Greece)
Başkenti	Atina
Yüzölçümü (Kilometrekare)	131.960
Nüfusu (Milyon, 2017)	10,768
GSYİH (Cari Fiyatlar, Milyar Avro, 2017)	177,735
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde, 2017)	%1,4
Kişi Başına Düşen GSYİH (Avro, 2017)	16,600
Enflasyon Oranı (HICP, 2017)*	%1
İşsizlik Oranı (2017)	%21,5

Kaynak: Eurostat

*HICP: Uyumlaştırılmış Tüketici Fiyatları Endeksi

MÜZAKERE EDEN ADAY ÜLKELERE İLİŞKİN TEMEL VERİLER

	Türkiye
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Republic of Turkey
Başkenti	Ankara
Yüzölçümü (kilometrekare)	783.562
Nüfusu (Milyon)	83,614.362
GSYİH (Cari Fiyatlar, TL, 2019)	4 trilyon 320 milyar 191 milyon
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde,2019)	%15
Kişi Başına Düşen GSYİH (Dolar,2019)	9,213
Enflasyon Oranı	%11.84
İşsizlik Oranı	%13.7

	Karadağ
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Montenegro
Başkenti	Podgorica
Yüzölçümü (kilometrekare)	13.812
Nüfusu (Milyon)	0,61
GSYİH(Cari Fiyatlar, Milyar Dolar, 2019)	5,494
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde, 2019)	%3.6
Kişi Başına Düşen GSYİH (Dolar, 2019)	8,833
Enflasyon Oranı	%1.1
İşsizlik Oranı	%14.9

	Sırbistan
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Serbia
Başkenti	Belgrad
Yüzölçümü (kilometrekare)	88.361
Nüfusu (Milyon)	6,9
GSYİH(Cari Fiyatlar, Milyar Dolar, 2019)	51,475
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde,2018)	%4.5
Kişi Başına Düşen GSYİH (Dolar,2019)	7,411
Enflasyon Oranı	%1.8
İşsizlik Oranı	%10.3

ADAY ÜLKELERE İLİŞKİN TEMEL VERİLER

	Arnavutluk
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Albania
Başkenti	Tiran
Yüzölçümü (kilometrekare)	28.750
Nüfusu (Milyon)	2,85
GSYİH (Cari Fiyatlar, Milyar Dolar, 2019)	15,279
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde,2019)	%2.24
Kişi Başına Düşen GSYİH (Dolar,2019)	5,353
Enflasyon Oranı	%1.6
İşsizlik Oranı	%12.8

	Kuzey Makedonya
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	North Macedonia
Başkenti	Üsküp
Yüzölçümü (kilometrekare)	25.713
Nüfusu (Milyon)	2,08
GSYİH(Cari Fiyatlar, Milyar Dolar, 2019)	12,547
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde,2019)	% 3.2
Kişi Başına Düşen GSYİH (Dolar, 2019)	6,022
Enflasyon Oranı	% 0.76
İşsizlik Oranı	% 17.25

POTANSİYEL ADAY ÜLKELERE İLİŞKİN TEMEL VERİLER

	Bosna Hersek
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Bosnia and Herzegovina
Başkenti	Saraybosna
Yüzölçümü (kilometrekare)	51.209
Nüfusu (Milyon)	3,3
GSYİH(Cari Fiyatlar, Milyar Dolar, 2019)	20,164
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde, 2019)	%2.6
Kişi Başına Düşen GSYİH (Dolar,2019)	6,108
Enflasyon Oranı	% 0.56
İşsizlik Oranı	% 15.6

	Kosova
Ülkenin Resmi Adı (İngilizce)	Kosovo
Başkenti	Priştine
Yüzölçümü (kilometrekare)	10.887
Nüfusu (Milyon)	1,79
GSYİH(Cari Fiyatlar, Milyar Dolar, 2019)	7,926
GSYİH Büyüme Oranı (Yüzde, 2019)	%4.1
Kişi Başına Düşen GSYİH (Dolar, 2019)	4,417
Enflasyon Oranı	%2.67
İşsizlik Oranı	%25.5

AB’NİN KURUCU ANTLAŞMALARI

- **Paris Antlaşması (İmza: 18 Nisan 1951 – Yürürlük: 23 Temmuz 1952)**
 - İlk kurucu Antlaşma: Dönemin stratejik hammaddeleri demir ve çelik için ortak pazar oluşturulması (Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu)
- **Roma Antlaşmaları (İmza: 25 Mart 1957 – Yürürlük: 1 Ocak 1958)**
 - İki kurucu Antlaşma: Ortak Pazarın (Avrupa Ekonomik Topluluğu) kademeli olarak tesisi ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu (Euratom)
- **Avrupa Tek Senedi (İmza: 17 ve 28 Şubat 1986 – Yürürlük: 1 Temmuz 1987)**
 - Oylama sisteminde “nitelikli çoğunluk”un ağırlığının artırılması
 - Avrupa Parlamentosu’nun yetki alanının genişletilmesi, Konsey ve Avrupa Parlamentosu arasında yasama alanında işbirliğinin başlatılması
 - Tek Pazar’ın gerçekleştirilmesi için hukuki dayanağın oluşturulması
 - Dış politika alanında işbirliği
 - “AB Bakanlar Konseyi”ne ilk defa atıfta bulunulması
- **Maastricht Antlaşması (İmza: 7 Şubat 1992 – Yürürlük: 1 Kasım 1993)**
 - “AB”nin ortaya çıkışı
 - “Üç Sütunlu” (Three Pillars) yapı:
 1. Avrupa Toplulukları
 2. Ortak Dış ve Güvenlik Politikası (ODGP)
 3. Adalet ve içişleri alanlarında işbirliği
 - Ekonomik ve Parasal Birlik
 - Avroya doğru hamle
- **Amsterdam Antlaşması (İmza: 2 Ekim 1997 – Yürürlük: 1 Mayıs 1999)**
 - Özgürlükler, göç, güvenlik ve adalet alanlarında daha derin işbirliği
 - Schengen müktesebatının Topluluk Hukuku’nun bir parçası haline getirilmesi
 - Sürdürülebilir kalkınma hedefleri
 - Kriz yönetimi kapasitesinin geliştirilmesi
- **Nice Antlaşması (İmza: 26 Şubat 2001 – Yürürlük: 1 Şubat 2003)**
 - “Beşinci genişleme dalgası”na hazırlık: “27’ler AB’si” için kurumların reformu
- **Lizbon Antlaşması (İmza: 13 Aralık 2007 – Yürürlük: 1 Aralık 2009)**
 - AB’nin tüzel kişilik kazanması
 - AB Temel Haklar Şartı
 - AB Bakanlar Konseyi’nin kurumlar arasında yerini alması
 - ODGP’den sorumlu bir AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi atanması
 - Konsey ve Avrupa Parlamentosu arasında yasama eşitliği
 - Ulusal parlamentoların karar alma sürecinde güçlendirilmesi

LİZBON ANTLAŞMASI'NIN GETİRDİĞİ YENİLİKLER

AB'ye üye devlet sayısının 2004 genişleme dalgasıyla neredeyse iki katına çıkması, Birliğin kurumsal yapısının ve karar alma mekanizmalarının gözden geçirilmesi ihtiyacını doğurmuştur. Bu çerçevede, Anayasal Antlaşma üzerinde mutabakata varılmış, fakat Antlaşma'nın 2005'te Fransa ve Hollanda'da yapılan referandumlarda reddedilmesi sonucu süreç akamete uğramıştır.

Yaklaşık iki yıllık bir değerlendirme sürecinin ardından kurumsal reform konusu yeniden gündeme taşınmış, Anayasal Antlaşma'nın belirli bölümlerinin korunması suretiyle oluşturulan Lizbon Antlaşması üzerinde siyasi mutabakat sağlanmıştır. Lizbon Antlaşması, 13 Aralık 2007 tarihinde yapılan AB Konseyi'nde Devlet ve Hükümet Başkanları tarafından imzalanmış; üye ülkelerde onay sürecinin tamamlanmasının ardından, 1 Aralık 2009 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Lizbon Antlaşması, AB Antlaşması ve AB'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır. Antlaşma'nın getirdiği birtakım kayda değer yenilikler aşağıda sunulmaktadır:

- **Tek bir tüzel kişilik:** AB tüzel kişilik haline gelmiş ve böylece AB'nin uluslararası anlaşmalar imzalamasının ve uluslararası örgütlere üye olabilmesinin önü açılmıştır.
- **Kurumsal yapı:** Daimi bir Konsey Başkanlığı görevi ihdas edilmiştir.

Avrupa Parlamentosu'ndaki (AP) üye sayısı 751 (750 üye + Başkan) ile sınırlandırılmış, AP üyelerinin beş yıl için seçilmeleri ve AP Başkanı'nın AP üyeleri arasından seçilmesi düzenlenmiştir. Üye devletlerin en çok 96, en az 6 üyeye sahip olmaları öngörülmüştür. Öte yandan, AP'nin yasama yetkisi genişletilmiş, uluslararası anlaşmaları onaylaması/reddetmesi mümkün hale gelmiş ve AB bütçesini onaylama yetkisi artırılarak, Konseyle eşit yetkiye sahip olmuştur. AP'ye ayrıca, Konsey tarafından önerilecek adaylar arasından Komisyon Başkanı'nı nitelikli çoğunluk yöntemiyle seçme yetkisi tanınmıştır¹.

Lizbon Antlaşması'yla ayrıca, AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi, Birliğin Ortak Dış ve Güvenlik Politikası'nı yürütmekle görevlendirilmiştir. Yüksek Temsilci'nin, Dış İlişkiler Konseyi'ne başkanlık etmesinin yanı sıra, Komisyon Başkan Yardımcısı unvanı da taşıması hükme bağlanmıştır. Öte yandan, Yüksek Temsilci'ye görev ve faaliyetlerinde yardımcı olmak üzere Dış İlişkiler Servisi (DİS) kurulmuştur. AB Bakanlar Konseyi Sekreteryası ve Avrupa Komisyonu'ndan ayrı ve bağımsız bir kuruluş olarak kurulan DİS, 1 Ocak 2011 itibariyle resmen faaliyete geçmiştir.

- **Karar alma süreci:** Nitelikli çoğunluk (çifte çoğunluk): AB Bakanlar Konseyi'ne daha etkin bir işleyiş ve esneklik sağlanması amacıyla nitelikli çoğunluk sistemi esas oylama yöntemi haline getirilmiştir. Yeni oylama yöntemiyle, alınan kararlarda "çifte çoğunluk" olarak tanımlanan, üye ülkelerin %55'i (15 üye devlet) ve AB'nin toplam nüfusunun %65'ine sahip üye devletlerin olumlu oyu şartı aranmaya başlanmıştır. "Çifte çoğunluk" şartı, 1 Kasım 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

¹ 1 Kasım 2014 tarihinde göreve başlayan Avrupa Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker bu yöntemle seçilen ilk isim olmuştur.

Olağan Yasama Usulü²: 1993 yılında Maastricht Antlaşması tarafından AB Bakanlar Konseyi ile Avrupa Parlamentosu’nu yasama sürecinde “ortak” ya da “eşit” konumuna getiren ortak karar yönteminin (*co-decision*), Amsterdam ve Nice Antlaşmaları’nda uygulama alanı artırılmış, Lizbon Antlaşması ile olağan yasama usulü halini almıştır.

- **Ulusal parlamentolara yeni rol:** Antlaşma, ulusal parlamentolara AB kurumlarının çalışmalarına daha fazla müdahil olma hakkı vermektedir. Bu çerçevede, yetki ikamesi ilkesi (*subsidiarity*) güçlendirilerek, ulusal parlamentolara, bu ilkeye uygun olmadıklarını düşündükleri yasa tekliflerine karşı AB’yi göreve çağırma yetkisi verilmektedir.
- **Temel haklar:** İnsan hakları alanında ayrıntılı düzenlemeler yapan Temel Haklar Şartı hukuki olarak bağlayıcı hale getirilmiştir. Birliğin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne taraf olması AB için bir yükümlülük olarak düzenlenmiştir. Ancak bu katılım, Birliğin Kurucu Antlaşmaları’nda belirlenen yetkilerinde değişikliğe yol açmayacaktır.
- **Birlik’ten çekilme:** Üye ülkelerin arzu etmeleri halinde AB’den çekilmeleri Antlaşma’da düzenlenmiştir (50. Madde)

² Lizbon Antlaşması’nın (AB’nin İşleyişi Hakkında Antlaşma) 294. maddesiyle düzenlenen olağan yasama usulünün temel basamakları aşağıda sıralanmaktadır. Antlaşmalar’da bir tasarrufun kabul edilmesi için olağan yasama usulüne atıf yapılıyorsa, süreç Komisyon’un AP’ye ve Konsey’e bir öneri sunmasıyla başlar.

İlk okuma: AP, ilk okuma sırasında tutumunu belirler ve bunu Konsey’e bildirir. Konsey AP’nin tutumunu onaylarsa, ilgili tasarruf AP’nin tutumuna uygun şekilde kabul edilir. Konsey, AP’nin tutumunu onaylamazsa, ilk okuma sırasında kendi tutumunu belirler ve gerekçeleriyle birlikte AP’ye bildirir. Komisyon da, kendi tutumuna ilişkin olarak AP’yi tam olarak bilgilendirir.

İkinci okuma: AP, bu bildirimden itibaren üç ay içinde: a) Konsey’in ilk okumadaki tutumunu onaylarsa veya karar almazsa, ilgili tasarruf Konsey’in tutumuna uygun şekilde kabul edilmiş sayılır; b) Konsey’in ilk okumadaki tutumunu üye tam sayısının çoğunluğuyla reddederse önerilen tasarruf kabul edilmemiş sayılır; c) üye tam sayısının çoğunluğuyla Konsey’in ilk okumadaki tutumunda değişiklik yapılmasını önerirse, bu yönde değiştirilen metin, sözkonusu değişiklikler hakkındaki görüşlerini bildirmeleri için Konsey’e ve Komisyon’a iletilir.

Konsey, daha sonra, AP tarafından yapılan değişiklikleri almasından itibaren üç ay içinde, nitelikli çoğunlukla hareket ederek: a) bu değişikliklerin tümünü onaylarsa, sözkonusu tasarruf kabul edilmiş sayılır; b) değişikliklerin tümünü onaylamazsa, Konsey Başkanı, AP Başkanı ile mutabık kalarak, altı hafta içinde Uzlaşma Komitesi’ni toplar. Konsey, Komisyon’un olumsuz görüş bildirdiği değişiklikler için oy birliğiyle hareket eder.

Uzlaşma: Konsey üyeleri veya bunların temsilcileri ve AP’yi temsil eden eşit sayıda üyeden oluşan Uzlaşma Komitesi, toplanmasından itibaren altı hafta içinde, AP’nin ve Konsey’in ikinci okumadaki tutumları temelinde, Konsey üyelerinin veya onların temsilcilerinin nitelikli çoğunluğu ve AP’yi temsil eden üyelerin çoğunluğuyla ortak bir metin üzerinde mutabakata varmakla görevlidir. Komisyon, Uzlaşma Komitesi’nin çalışmalarına katılır ve AP ile Konsey’in tutumlarını birbirine yaklaştırmak için gerekli her türlü girişimde bulunur. Uzlaşma Komitesi, toplanmasından itibaren altı hafta içinde ortak metni onaylamazsa, önerilen tasarruf kabul edilmemiş sayılır.

Üçüncü okuma: Uzlaşma Komitesi bu süre içinde ortak bir metni onaylarsa, AP kullanılan oyların çoğunluğuyla ve Konsey nitelikli çoğunlukla hareket ederek, bu onaydan itibaren altı hafta içinde, sözkonusu tasarrufu ortak metne uygun olarak kabul ederler. Aksi takdirde, önerilen tasarruf kabul edilmemiş sayılır. Burada öngörülen üç aylık ve altı haftalık süreler, AP’nin veya Konsey’in girişimiyle, sırasıyla en fazla bir ay ve iki hafta uzatılabilir.

AB KONSEYİ (EUROPEAN COUNCIL)

1974 yılından bu yana toplanan ve “AB Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi” veya “AB Liderler Zirvesi” olarak da bilinen AB Konseyi³, üye ülkelerin devlet veya hükümet başkanlarını biraraya getirmektedir. 1992 yılında resmi statü kazanan AB Konseyi, Lizbon Antlaşması’nın yürürlüğe girmesiyle birlikte AB’nin yedi resmi kurumundan birisi olmuştur. Zirveler, 2003 Selanik Zirvesi’ne kadar Dönem Başkanı ülkenin belirlediği şehirlerde düzenlenmiş, bu tarihten sonra Brüksel’de yapılmaya başlamıştır. Ancak dönem başkanlıklarının kendi ülkelerinde ilave bir Zirve düzenlemesi de sık görülen bir uygulamadır.

AB’nin yasama sürecinde yer almayan AB Konseyi, AB’nin siyasi gündemini belirlemekle yükümlüdür. Birliğin en üst seviyedeki siyasi iradesinin temsil edildiği AB Konseylerinde, liderler, AB’nin orta ve uzun vadeli politikalarını, AB’nin genel ve siyasi öncelikleri çerçevesinde belirlemektedirler. AB Konseyi, her toplantı sonrasında Avrupa Parlamentosu’na rapor vermektedir.

AB Konseyi Başkanı’nın yanı sıra, Avrupa Komisyonu Başkanı’nın da hazır bulunduğu AB Konseyi toplantılarında, gündeme göre AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi ile ilgili Komiserler de hazır bulunabilmektedir. Birleşik Krallık Hükümeti’nin AB’den çekilme (*Brexit*) müzakerelerinin başladığı 2017 Haziran ayı itibariyle müzakereleri Avrupa Komisyonu adına yürüten Başmüzakereci Michel Barnier de Konseyi “Brexit” müzakerelerine dair bilgilendirmek amacıyla toplantılara katılmıştır.

AB Konseyi Kararları (*European Council Conclusions*), oydaşma (*consensus*) yöntemiyle alınmaktadır. Bazı istisnai durumlarda ise, oy birliği (*unanimity*) ya da nitelikli çoğunluk (*qualified majority*) yöntemine başvurulmaktadır.

Konsey Başkanlığına atanacak isim, nitelikli çoğunluk yöntemiyle, görev süresi bir kez yenilenebilmek suretiyle, iki buçuk yıl süreliğine belirlenmektedir. 30 Haziran-2 Temmuz 2019 tarihli AB Konseyi sonuçlarında, Charles Michel’in AB Konseyi tarafından 1 Aralık 2019’dan 31 Mayıs 2022’ye kadar AB Konseyi Başkanı olarak seçildiği açıklanmıştır. Charles Michel, anılan AB Konseyi sonuçlarında belirtildiği üzere, “Ekonomik ve Parasal Birlik’te İstikrar, Koordinasyon ve Yönetişim Hakkında Antlaşma”ya taraf olan Avro Bölgesi devletlerinin devlet ve hükümet başkanları tarafından 1 Aralık 2019’dan 31 Mayıs 2022’ye dek Avro Zirvesi (Euro Summit) Başkanlığına da seçilmiştir.

AB Antlaşması’nın 15/6. maddesi uyarınca AB Konseyi Başkanı’nın görevleri aşağıda sıralanmaktadır:

- Zirve’ye başkanlık etmek ve Zirve çalışmalarına ivme kazandırmak,
- Komisyon Başkanı’yla işbirliği halinde ve Genel İşler Konseyi’nin çalışmaları temelinde, Zirve çalışmalarının hazırlanmasını ve sürekliliğini sağlamak,
- Zirve’de uyum ve mutabakatı kolaylaştırmak için çaba sarf etmek,
- Her Zirve toplantısından sonra AP’ye bir rapor sunmak,

³ Bu kitapçıkta, “AB Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi” veya “AB Liderler Zirvesi” olarak da bilinen Konsey için AB Konseyi terimi tercih edilmiştir.

- Birlik Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi'nin yetkilerine hâlel gelmeksizin, ortak dış ve güvenlik politikasını ilgilendiren konularda, kendi düzeyinde ve bu sıfatla Birliğin dış temsilini sağlamak.

ABA'nın 26. maddesi uyarınca AB Konseyi Başkanı, Birliğin Ortak Dış ve Güvenlik Politikasını ilgilendiren uluslararası gelişmeler doğrultusunda gerekli olduğu takdirde de bu gelişmeler karşısında Birlik politikasının stratejik esaslarını belirlemek amacıyla AB Konseyi'ni olağanüstü toplantıya çağırır.

AB BAKANLAR KONSEYİ (ABBK) (COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION)

AB Bakanlar Konseyi'nin⁴ yetki ve görevleri şu şekildedir:

- Yasama: AB Bakanlar Konseyi, yasama yetkisini, Kurucu Antlaşmalarda yapılan değişiklikler sonucunda Avrupa Parlamentosu'yla paylaşmaktadır;
- Üye devletlerin genel ekonomi politikalarının koordinasyonu;
- AB bütçesinin onaylanması (bu sorumluluğu AP'yle birlikte yerine getirir);
- AB ile üçüncü ülkeler veya uluslararası kuruluşlar arasında uluslararası anlaşmaların onaylanması;
- Konsey tarafından ortaya konulan yönlendirici ilkelere dayanarak AB'nin ortak dış ve güvenlik politikasının geliştirilmesi;
- Cezai konularda ulusal mahkemeler ve polis güçleri arasında işbirliğinin eşgüdümü.

AB Bakanlar Konseyi'nde üye devletlerin çıkarları temsil edilmektedir. AB Bakanlar Konseyi Dönem Başkanı'nın girişimi veya Komisyon üyelerinin talebi üzerine gündemdeki konulara göre üye ülkelerin ilgili bakanları toplanmaktadır. AB Bakanlar Konseyi toplantılarına, ele alınan politika alanından sorumlu Komisyon üyeleri de katılmaktadırlar.

Konsey'e çalışmalarında yardımcı olmak üzere, başta üye devletlerin Birlik nezdindeki Büyükelçilerinden oluşan Daimi Temsilciler Komitesi (COREPER) olmak üzere çeşitli komiteler ve çalışma grupları mevcuttur.

AB Bakanlar Konseyi, ele alınan politika alanlarına göre 10 farklı yapılanma altında toplanmaktadır. Bunlar; Genel İşler Konseyi, Dış İlişkiler Konseyi, Ekonomik ve Mali İşler Konseyi, Adalet ve İçişleri Konseyi, İstihdam, Sosyal Politika, Sağlık ve Tüketici Hakları Konseyi, Rekabetçilik Konseyi, Ulaştırma, Haberleşme ve Enerji Konseyi, Tarım ve Balıkçılık Konseyi, Çevre Konseyi, Eğitim, Gençlik, Kültür ve Spor Konseyi'dir. AB Bakanlar Konseyi'nin farklı yapılanmaları arasında bir hiyerarşi sözkonusu değildir.

AB Bakanlar Konseyi toplantılarına 6 ay süreyle AB Bakanlar Konseyi Dönem Başkanlığı'nı üstlenen ülkenin ilgili bakanı başkanlık etmektedir. Buna karşılık Dış İlişkiler Konseyi'nde istisnai bir durum sözkonusudur. Dış İlişkiler Konseyi, aynı zamanda Avrupa Komisyonu Başkan Yardımcısı olan AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi başkanlığında toplanmaktadır.

Lizbon Antlaşması'yla birlikte politikalarda sürekliliğin ve kaynakların etkili kullanımının sağlanması amacıyla AB Bakanlar Konseyi Dönem Başkanlığı görevini art arda üstlenen üç ülkenin 18 ay süresince birlikte çalışmasını öngören "Üçlü Başkanlık Sistemi" (*Trio Presidency*) getirilmiştir.

Konsey üç değişik usul çerçevesinde karar almakta olup bunlar; oy birliği, oy çokluğu ve nitelikli çoğunluktur. Konsey'de esas oylama usulü nitelikli çoğunluktur (*qualified majority*).

⁴ Bu kitapçıkta "AB Konseyi" veya "Bakanlar Konseyi" olarak da bilinen AB kurumu için AB Bakanlar Konseyi terimi tercih edilmiştir.

Oy birliği (*unanimity*) ve basit oy çokluğu (*simple majority*) ise istisna niteliği taşımaktadır. Ortak Dış ve Güvenlik Politikası, bugün, hala büyük ölçüde üye devletlerin oy birliği ile karar aldığı en önemli istisna alanını oluşturur. Yeni üyelerin katılımı da yine Konsey’de oy birliği aranan bir alandır.

Konsey’de nitelikli çoğunluk yöntemiyle bir kararın alınabilmesi için, olumlu oyların üye devletlerin %55'ini, Birlik toplam nüfusunun %65'ini temsil etmesi ve en az 15 üye devletten gelmesi gerekmektedir. Bloke edici azınlık ise, nüfus esası dikkate alınmak suretiyle en az 4 üye devlet olarak belirlenmiştir.

AB BAKANLAR KONSEYİ DÖNEM BAŞKANLIKLARI

YIL	DÖNEM	ÜLKE	YIL	DÖNEM	ÜLKE
1958	Ocak-Haziran	 Belçika	1976	Ocak-Haziran	 Lüksemburg
	Temmuz-Aralık	 Batı Almanya		Temmuz-Aralık	 Hollanda
1959	Ocak-Haziran	 Fransa	1977	Ocak-Haziran	 Birleşik Krallık
	Temmuz-Aralık	 İtalya		Temmuz-Aralık	 Belçika
1960	Ocak-Haziran	 Lüksemburg	1978	Ocak-Haziran	 Danimarka
	Temmuz-Aralık	 Hollanda		Temmuz-Aralık	 Batı Almanya
1961	Ocak-Haziran	 Belçika	1979	Ocak-Haziran	 Fransa
	Temmuz-Aralık	 Batı Almanya		Temmuz-Aralık	 İrlanda
1962	Ocak-Haziran	 Fransa	1980	Ocak-Haziran	 İtalya
	Temmuz-Aralık	 İtalya		Temmuz-Aralık	 Lüksemburg
1963	Ocak-Haziran	 Lüksemburg	1981	Ocak-Haziran	 Hollanda
	Temmuz-Aralık	 Hollanda		Temmuz-Aralık	 Birleşik Krallık
1964	Ocak-Haziran	 Belçika	1982	Ocak-Haziran	 Belçika
	Temmuz-Aralık	 Batı Almanya		Temmuz-Aralık	 Danimarka
1965	Ocak-Haziran	 Fransa	1983	Ocak-Haziran	 Batı Almanya
	Temmuz-Aralık	 İtalya		Temmuz-Aralık	 Yunanistan
1966	Ocak-Haziran	 Lüksemburg	1984	Ocak-Haziran	 Fransa
	Temmuz-Aralık	 Hollanda		Temmuz-Aralık	 İrlanda
1967	Ocak-Haziran	 Belçika	1985	Ocak-Haziran	 İtalya
	Temmuz-Aralık	 Batı Almanya		Temmuz-Aralık	 Lüksemburg
1968	Ocak-Haziran	 Fransa	1986	Ocak-Haziran	 Hollanda
	Temmuz-Aralık	 İtalya		Temmuz-Aralık	 Birleşik Krallık
1969	Ocak-Haziran	 Lüksemburg	1987	Ocak-Haziran	 Belçika
	Temmuz-Aralık	 Hollanda		Temmuz-Aralık	 Danimarka
1970	Ocak-Haziran	 Belçika	1988	Ocak-Haziran	 Batı Almanya
	Temmuz-Aralık	 Batı Almanya		Temmuz-Aralık	 Yunanistan
1971	Ocak-Haziran	 Fransa	1989	Ocak-Haziran	 İspanya
	Temmuz-Aralık	 İtalya		Temmuz-Aralık	 Fransa
1972	Ocak-Haziran	 Lüksemburg	1990	Ocak-Haziran	 İrlanda
	Temmuz-Aralık	 Hollanda		Temmuz-Aralık	 İtalya
1973	Ocak-Haziran	 Belçika	1991	Ocak-Haziran	 Lüksemburg
	Temmuz-Aralık	 Danimarka		Temmuz-Aralık	 Hollanda
1974	Ocak-Haziran	 Batı Almanya	1992	Ocak-Haziran	 Portekiz
	Temmuz-Aralık	 Fransa		Temmuz-Aralık	 Birleşik Krallık
1975	Ocak-Haziran	 İrlanda	1993	Ocak-Haziran	 Danimarka
	Temmuz-Aralık	 İtalya		Temmuz-Aralık	 Belçika

1994	Ocak-Haziran	 Yunanistan	2013	Ocak-Haziran	 İrlanda
	Temmuz-Aralık	 Almanya		Temmuz-Aralık	 Litvanya
1995	Ocak-Haziran	 Fransa	2014	Ocak-Haziran	 Yunanistan
	Temmuz-Aralık	 İspanya		Temmuz-Aralık	 İtalya
1996	Ocak-Haziran	 İtalya	2015	Ocak-Haziran	 Letonya
	Temmuz-Aralık	 İrlanda		Temmuz-Aralık	 Lüksemburg
1997	Ocak-Haziran	 Hollanda	2016	Ocak-Haziran	 Hollanda
	Temmuz-Aralık	 Lüksemburg		Temmuz-Aralık	 Slovakya
1998	Ocak-Haziran	 Birleşik Krallık	2017	Ocak-Haziran	 Malta
	Temmuz-Aralık	 Avusturya		Temmuz-Aralık	 Estonya *
1999	Ocak-Haziran	 Almanya	2018	Ocak-Haziran	 Bulgaristan
	Temmuz-Aralık	 Finlandiya		Temmuz-Aralık	 Avusturya
2000	Ocak-Haziran	 Portekiz	2019	Ocak-Haziran	 Romanya
	Temmuz-Aralık	 Fransa		Temmuz-Aralık	 Finlandiya
2001	Ocak-Haziran	 İsveç	2020	Ocak-Haziran	 Hırvatistan
	Temmuz-Aralık	 Belçika		Temmuz-Aralık	 Almanya
2002	Ocak-Haziran	 İspanya	2021	Ocak-Haziran	 Portekiz
	Temmuz-Aralık	 Danimarka		Temmuz-Aralık	 Slovenya
2003	Ocak-Haziran	 Yunanistan	2022	Ocak-Haziran	 Fransa
	Temmuz-Aralık	 İtalya		Temmuz-Aralık	 Çekya
2004	Ocak-Haziran	 İrlanda	2023	Ocak-Haziran	 İsveç
	Temmuz-Aralık	 Hollanda		Temmuz-Aralık	 İspanya
2005	Ocak-Haziran	 Lüksemburg	2024	Ocak-Haziran	 Belçika
	Temmuz-Aralık	 Birleşik Krallık		Temmuz-Aralık	 Macaristan
2006	Ocak-Haziran	 Avusturya	2025	Ocak-Haziran	 Polonya
	Temmuz-Aralık	 Finlandiya		Temmuz-Aralık	 Danimarka
2007	Ocak-Haziran	 Almanya	2026	Ocak-Haziran	GKRY
	Temmuz-Aralık	 Portekiz		Temmuz-Aralık	 İrlanda
2008	Ocak-Haziran	 Slovenya	2027	Ocak-Haziran	 Litvanya
	Temmuz-Aralık	 Fransa		Temmuz-Aralık	 Yunanistan
2009	Ocak-Haziran	 Çek Cumhuriyeti	2028	Ocak-Haziran	 İtalya
	Temmuz-Aralık	 İsveç		Temmuz-Aralık	 Letonya
2010	Ocak-Haziran	 İspanya	2029	Ocak-Haziran	 Lüksemburg
	Temmuz-Aralık	 Belçika		Temmuz-Aralık	 Hollanda
2011	Ocak-Haziran	 Macaristan	2030	Ocak-Haziran	 Slovakya
	Temmuz-Aralık	 Polonya		Temmuz-Aralık	 Malta
2012	Ocak-Haziran	 Danimarka	* Birleşik Krallık, 23 Haziran 2016 tarihli referandum neticesinde AB'den ayrılma kararı almış; dolayısıyla 2017 yılının ikinci yarısı için planlanan AB Dönem Başkanlığı'nı üstlenmeyeceğini açıklamıştır. Bu çerçevede, müteakip Dönem Başkanlıklarının altı ay öne kaydırılması kararlaştırılmış ve Estonya, Birleşik Krallık'ın yerini almıştır.		
	Temmuz-Aralık	GKRY			

AB BAKANLAR KONSEYİ DÖNEM BAŞKANLIKLARI

Üye Ülke	Üyelik Tarihi	Dönem Başkanlığı Sayısı ve Tarihleri
Almanya	(1957)	13 (58,61,64,67,70,74,78,83,88,94,99,07,20)
Belçika	(1957)	12 (58,61,64,67,70,73,77,82,87,93,01,10)
Fransa	(1957)	12 (59,62,65,68,71,74,79,84,89,95,00,08)
İtalya	(1957)	12 (59,62,65,68,71,75,80,85,90,96,03,14)
Lüksemburg	(1957)	12 (60,63,66,69,72,76,80,85,91,97,05,15)
Hollanda	(1957)	12 (60,63,66,69,72,76,81,86,91,97,04,16)
Danimarka	(1973)	7 (73,78,82,87,93,02,12)
İrlanda	(1973)	7 (75,79,84,90,96,04,13)
Birleşik Krallık	(1973)	6 (77,81,86,92,98,05)
Yunanistan	(1980)	5 (83,88,94,03,14)
İspanya	(1986)	4 (89,95,02,10)
Portekiz	(1986)	3 (92,00,07,21)
Avusturya	(1995)	3 (98,06,18)
Finlandiya	(1995)	3 (99,06,19)
İsveç	(1995)	2 (01,09)
Slovenya	(2004)	1 (08,21)
Çek Cumhuriyeti	(2004)	1 (09)
Macaristan	(2004)	1 (11)
Polonya	(2004)	1 (11)
GKRY	(2004)	1 (12)
Litvanya	(2004)	1 (13)
Letonya	(2004)	1 (15)
Slovakya	(2004)	1 (16)
Malta	(2004)	1 (17)
Estonya	(2004)	1 (17)
Bulgaristan	(2007)	1 (18)
Romanya	(2007)	1 (19)
Hırvatistan	(2013)	1 (20)

AVRUPA KOMİSYONU (EUROPEAN COMMISSION)

AB kurumsal yapısı içerisinde yürütme yetkisini kullanan Komisyon, bir bütün olarak AB'nin çıkarlarını gözetmekle yükümlüdür. Yasama önerisi hazırlayıp sunma, AB politikalarının uygulanması Komisyon'un görevleri arasında yer almaktadır. Bu bağlamda, yasama önerisi hazırlayarak karar alma sürecini başlatma (right of initiative) Komisyon'un münhasır yetkisidir. Aynı zamanda Kurucu Antlaşmaların gözeticisi konumundaki Komisyon, Antlaşmaların ihlal edildiğini tespit ettiği durumlarda, üye devletleri uyarmakla ve gerekli durumlarda, ihlali yapan üye devletin Konsey bünyesindeki oy hakkının askıya alınmasını düzenleyen Avrupa Birliği Antlaşması'nın 7. maddesinin işletilmesi yönünde Konsey'e tavsiyede bulunmakla yükümlüdür. Bu çerçevede örneğin Komisyon, Polonya'da 2016 yılında Anayasa Mahkemesi'ne üye tayini konusunda gelişen birtakım olayların ardından yaptığı inceleme neticesinde bu ülkede Avrupa Birliği Antlaşması'nın 2. maddesinde sayılan ve AB'nin temel değerleri arasında yer alan hukukun üstünlüğü ilkesinin tehdit altında olduğu kanaatiyle yayımladığı bir dizi tavsiye vasıtasıyla Polonya'yı izlemeye almış ve ardından Polonya hakkında Avrupa Birliği Antlaşması'nın 7. maddesi işletilmeye başlanmıştır.

Bu kapsamda, AB politikalarının uygulanmasında Komisyon'un başlıca görevleri şu şekildedir:

- Avrupa Parlamentosu'na ve Konsey'e yasama önerisinde bulunmak;
- AB politikalarını ve bütçesini yönetmek ve uygulamak;
- AB Adalet Divanı ile birlikte AB mevzuatının uygulanmasını sağlamak;
- AB'yi uluslararası düzeyde temsil etmek (örneğin AB ve diğer ülkeler arasında anlaşmalar müzakere etmek).

Komisyon üyeleri (Başkan, Birinci Başkan Yardımcıları, Başkan Yardımcıları ve Komiserler) her üye devlet tarafından birer kişi olmak üzere (27) beş yıl süreliğine atanmaktadır. Ancak, atanan üyelerin AP tarafından bir bütün olarak onaylanması gerekmektedir. Onaylandıktan sonra da, Komiserler yine bireysel olarak değil, "Kolej" olarak sorumluluk taşımaktadırlar. Komisyon, icraatından AP karşısında siyasi olarak sorumludur. Bu çerçevede AP, güvensizlik önergesi vererek Birliğin yürütme organı konumunda olan Komisyon'un görevine son verme yetkisine sahiptir.

Avrupa Birliği Antlaşması'nın 17. maddesi uyarınca AB Konseyi, AP seçimlerini göz önünde tutarak ve gerekli istişarelerde bulunduktan sonra, AP'ye, Komisyon Başkanlığı için nitelikli çoğunlukla bir aday önerir. Bu aday, AP tarafından üye tam sayısının çoğunluğuyla seçilir. Bu aday için çoğunluğun sağlanamaması durumunda, AB Konseyi nitelikli çoğunlukla hareket ederek, AP tarafından aynı usule göre seçilecek yeni bir adayı bir ay içinde önerir.

AB Konseyi tarafından önerilen adayın AP tarafından seçilmesinin ardından AB Bakanlar Konseyi, seçilen Komisyon Başkanı ile mutabakat halinde, Komisyon üyesi olarak atanmasını önerdiği diğer kişilerin listesini kabul eder. Komisyon üyeleri Avrupa Birliği Antlaşması'nın 17. maddesinin 3. paragrafının ikinci alt paragrafında⁵ ve 5. paragrafının

⁵ Komisyon üyeleri, genel yeterlilikleri ve Avrupa idealine bağlılıkları esas alınarak, bağımsızlıkları şüphe götürmeyen kişiler arasından seçilirler.

ikinci alt paragrafında ⁶ öngörülen kriterlere uygun olarak, üye devletlerin önerileri temelinde seçilir. Başkan, Birlik Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi ve Komisyon'un diğer üyeleri, heyet olarak AP'nin muvafakat oyuna sunulur. Komisyon, bu muvafakat temelinde, AB Konseyi tarafından nitelikli çoğunlukla atanır.

AB Komisyonu Başkanı adaylığı için AP içerisindeki en çok oyu alan siyasi grup içerisinde bir AP üyesinin gösterilmesi esasına dayanan "başat aday – (spitzenkandidat)" sistemi 2014 yılında Jean-Claude Juncker'in aday gösterilmesiyle uygulanmış, ancak 2019 AP seçimlerinden sonra AB üst yönetimi belirlenirken bu sistem kullanılmamıştır. Nitekim, 2019 Mayıs ayında gerçekleştirilen AP seçimlerinin ardından 2 Temmuz 2019 tarihinde AB Konseyi, Ursula von der Leyen'i Avrupa Komisyonu Başkanı adayı olarak AP'ye öneren bir karar almıştır. AP içinde en çok oyu alan siyasi gruba mensup olmakla birlikte, AP üyesi olmayan Ursula von der Leyen, AP tarafından 16 Temmuz 2019 tarihinde Komisyon Başkanı olarak seçilmiş; 1 Aralık 2019 tarihinde göreve başlamıştır.

⁶ Komisyon üyeleri, üye devlet vatandaşları arasından üye devletlerin tümünün demografik ve coğrafi yelpazesini yansıtabilecek şekilde, üye devletler arasında mutlak surette uyulacak bir eşit rotasyon sistemi temelinde seçilir. Bu sistem, Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın 244. maddesine uygun olarak AB Konseyi tarafından oy birliğiyle belirlenir.

AVRUPA KOMİSYONU BAŞKANLARI

Walter Hallstein
Hristiyan Demokrat Birliği
Birinci Hallstein Komisyonu (1958-1962)
İkinci Hallstein Komisyonu (1962-1967)

Jean Rey
Liberal Reform Partisi
(1967-1970)

Franco Maria Malfatti
Hristiyan Demokrat Parti
(1970-1972)

Sicco Mansholt
İşçi Partisi
(1972-1973)

François-Xavier Ortoli
Avrupa Halk Partisi (EPP)
(1973-1977)

Roy Jenkins
Sosyal ve Liberal Demokrat
Parti
(1977-1981)

Gaston Thorn
Avrupalı Liberaller ve
Demokratlar İttifakı (ALDE)
(1981-1985)

Jacques Delors
Sosyalistler ve Demokratlar İlerici
İttifakı (S&D)
Birinci Delors Komisyonu (1985-1989)
İkinci Delors Komisyonu (1989-1993)

Jacques Santer
EPP
(1995-1999)

Romano Prodi
S&D
(1999-2004)

José Manuel Barroso
EPP
Birinci Barroso Komisyonu (2004-2009)
İkinci Barroso Komisyonu (2009-2014)

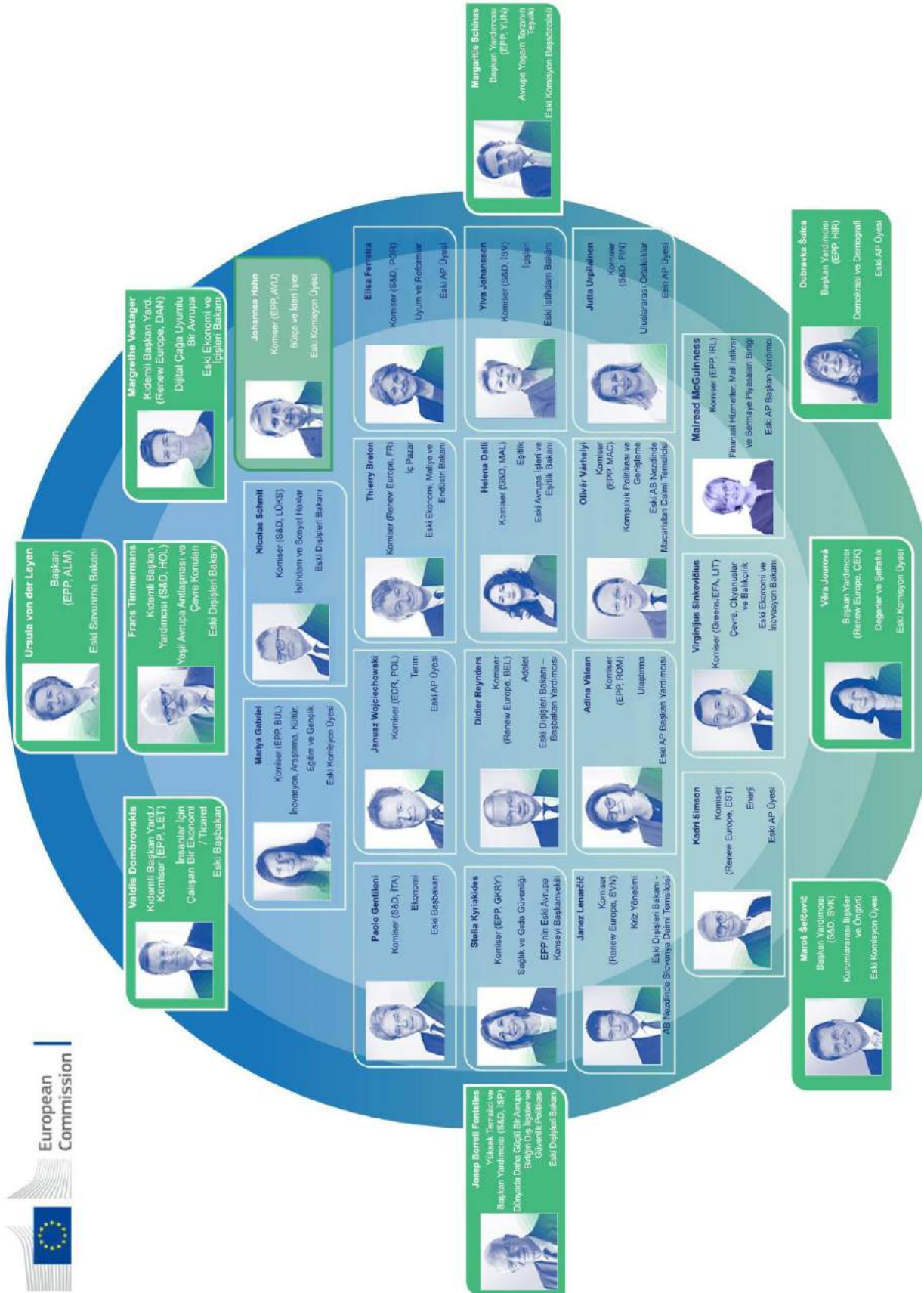

Jean-Claude Juncker
EPP
(2014-2019)

Ursula von der Leyen
EPP
(2019-2024)

AVRUPA KOMİSYONU ÜYELERİ ve YAPISI (2019-2024)

AVRUPA PARLAMENTOSU (EUROPEAN PARLIAMENT)

Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nun kuruluşundan itibaren, AB bütünleşme sürecinin parlamenter boyutu da ihmal edilmemiştir. Başlangıçta uluslararası örgütlere benzer şekilde, ulusal parlamentoların üyelerinden oluşan "Avrupa Parlamenter Asamblesi", 1962 yılında "Avrupa Parlamentosu" (AP) adını almıştır.

Bütünleşme sürecinin bir nevi "demokratik denetim" organı olan AP'nin üyeleri, 1974 yılında ilk defa gerçekleştirilen Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi'nde alınan karar doğrultusunda, 1979 yılından itibaren, tüm üye ülkelerde eş zamanlı yapılan seçimlerle doğrudan üye ülke vatandaşları tarafından seçilmeye başlamıştır.

AP'de 27 üye devletten seçilen toplam 705 üye bulunmaktadır. Demokratik seçimlerin yapıldığı ülkeler dikkate alındığında AP, Hindistan Parlamentosu'ndan sonra ikinci en geniş seçmen kitlesi tarafından seçilen parlamentodur (seçmen sayısı 400 milyon kişiye yaklaşmaktadır). Bununla birlikte, AP seçimlerine katılım oranları 1999 yılından beri %50'nin altında seyretmekte olup 2014 seçimlerinde katılım oranı %42,54 ile en düşük düzeyde gerçekleşmiştir. 1979 yılında katılım oranının %63 olduğu düşünülürse, katılım oranındaki azalış dikkat çekicidir.

23-26 Mayıs 2019 tarihlerinde 28 AB ülkesinde yapılan seçimler sonucunda, 9. Yasama Dönemi'nde (2019-2024) 5 yıl boyunca temsil görevini yerine getirecek mevcut AP şekillenmiştir. 2019 seçimlerinde katılım oranı %50,62'ye yükselerek tekrar %50'nin üstüne çıkmıştır. 10 yıl sonra katılım oranının tekrar yükselişe geçmesinde, aşırı sağ partilerin seçmenin daha örgütlü bir biçimde hareket etmesi ve buna karşın aşırı sağın yükselmesinden endişe eden grupların da seçmenini bu konuda harekete geçirme çabalarının etkili olduğu değerlendirilmektedir.

Birleşik Krallık'ın (BK) AB'den çıkması sonucunda AP'de 751 olan sandalye sayısı 705'e düşmüştür. AP'de BK'ya tahsisli 73 sandalyenin 46'sı, gelecekte olası genişlemeler sonrasında AB'ye katılacak yeni üye ülkelere tahsis edilmek üzere bu aşamada boş bırakılmıştır. Geri kalan 27 sandalye ise bu zamana kadar düşük seviyede temsil edildiği düşünülen mevcut üye ülkeler arasında paylaştırılmıştır.

AP, üyeleri arasından Başkanını ve Başkanlık divanını seçer. Başkan iki buçuk yıllığına seçilir. Başkan adayları bir siyasi grup veya Parlamenterlerin 1/20'si (low threshold) tarafından önerilir. Matbu kağıtla ve gizli yapılan oylama sonucunda Başkan seçilmek için oyların mutlak çoğunluğu alınmalıdır. Bu şekilde çoğunluk sağlanamazsa, yeni adayların da katılabileceği şekilde ikinci ve üçüncü oylamalar yapılır. Dördüncü oylama ise en çok oyu almış iki aday arasında gerçekleştirilir. Eşitlik halinde, daha yaşlı olan aday seçimi kazanmış olur. Parlamenterler, ayrıca, 14 Başkan Yardımcısını ve elektronik oylamayla da idari ve mali işler sorumlularını seçmek suretiyle Başkanlık divanını belirlemiş olurlar. Başkanlık Divanı seçilirken, tüm siyasi görüşlerin adil biçimde temsil edilmesine, cinsiyet dağılımına ve coğrafi dağılıma özen gösterilmelidir.

Başkanlık Divanı seçimi ile ilgili ayrıntılar, AP Usul Kuralları'nda yer almaktadır. Mayıs 2019 seçimleri sonrasında AP, 3 Temmuz 2019 tarihinde David Sassoli'yi Başkan seçmiştir.

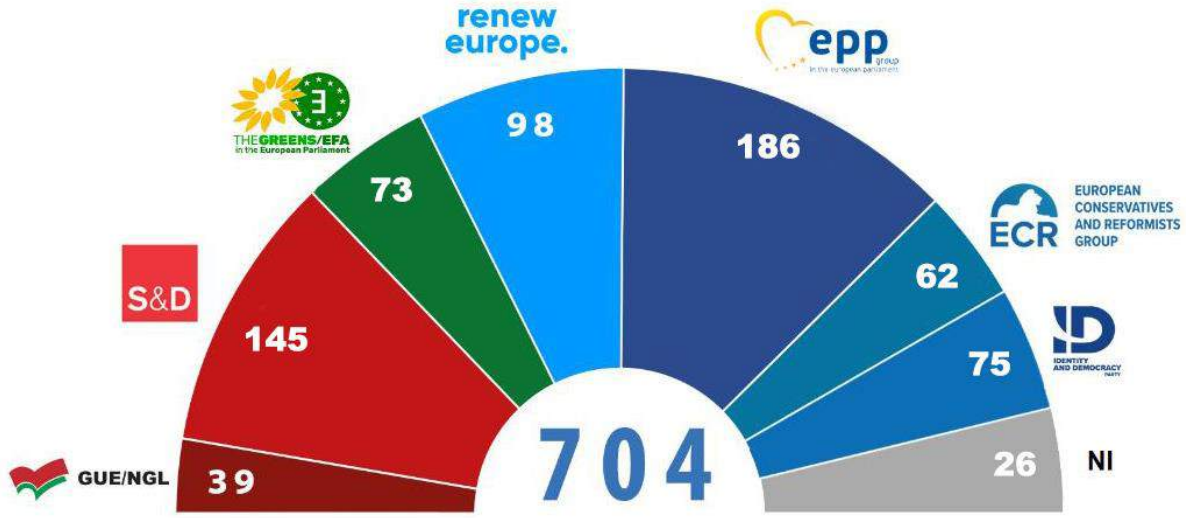
Son dönemde gruplarda yaşanan üye hareketleri çerçevesinde, AP'deki mevcut dağılım aşağıda sunulmaktadır:

Grup Adı / Liderleri	Brexit öncesi sandalye sayısı	Ayrılan BK üye sayısı	Brexit sonrası yeni gelen üye sayısı	Brexit sonrası sandalye sayısı	Mevcut son durum
Avrupa Halk Partisi (Hristiyan Demokratlar) (EPP) Manfred WEBER (Almanya)	182	-	5	187	186
Sosyalistler ve Demokratlar İlerici İttifakı (Sosyal Demokratlar) (S&D) Iratxe GARCIA PEREZ (İspanya)	154	10	4	148	145
Avrupa'yı Yenile (Renew Europe) (Liberaller) Dacian J. CIOLOŞ (Romanya)	108	17	6	97	98
Kimlik ve Demokrasi (Identity and Democracy) (Aşırı Sağ) Marco ZANNI (İtalya)	73	-	3	76	75
Yeşiller/Avrupa Serbest İttifakı (EFA) Ska KELLER (Almanya) Philippe LAMBERTS (Belçika)	74	11	4	67	73
Avrupa Muhafazakarları ve Reformistleri (Muhafazakar) (ECR) Raffaele FITTO (İtalya) Ryszard LEGUTKO (Polonya)	66	7	4	63	62
Avrupa Birleşik Solu (GUE) ve Kuzey Yeşil İttifakı (Aşırı Sol) (NGL) Manon AUBRY (Fransa) Martin SCHIRDEWAN (Almanya)	41	1	-	40	39
Bağımsızlar (NI)	52	27	1	26	26
TOPLAM	750*	73	27	704*	704

*AP üyesi seçilen Katalunya Cumhuriyetçi Solu lideri Oriol Junqueras İspanya'da cezaevinde hükümlü bulunduğundan dolayı mazbatasını alamamış ve sonrasında AP üyeliği düşürülmüştür.

Bağımsız AP üyeleri ihtisas komisyonları ve diğ er parlamenter komisyonlara üye olabilmekle beraber siyasi grup destekleri bulunmadığından komisyonların divanlarında görev alabilmeleri kolay olmamaktadır. Öte yandan AP'nin örgütlenmesinden, idaresinden ve gündeminden sorumlu Başkanlar Konferansı'nda bağımsızları temsilen bir AP üyesi mevcut olmakla birlikte oy hakkı bulunmamaktadır.

AP ÜYELERİNİN GRUPLARA GÖRE DAĞILIMI

Avrupa Halk Partisi (Hristiyan Demokratlar): 186
EPP
Başkan: Manfred WEBER (Almanya)

Sosyalistler ve Demokratlar İlerici İttifakı: 145
S&D
Başkan: Iratxe GARCIA PEREZ (İspanya)

Avrupa'yı Yenile (Liberaller): 98
Renew Europe
Başkan: Dacian J. CIOLOŞ (Romanya)

Kimlik ve Demokrasi (Aşırı Sağ): 75
Identity and Democracy
Başkan: Marco ZANNI (İtalya)

Yeşiller / Avrupa Serbest İttifakı: 73
Greens / EFA

Eş-Başkanlar: Ska KELLER (Almanya)
Philippe LAMBERTS (Belçika)

Avrupalı Muhafazakârlar ve Reformcular: 62
ECR

Eş-Başkanlar: Raffaele FITTO (İtalya)
Ryszard LEGUTKO (Polonya)

Avrupa Birleşik Solu / Kuzey Yeşilleri Solu: 39
GUE / NGL (Aşırı Sol)

Eş-Başkanlar: Manon AUBRY (Fransa)
Martin SCHIRDEWAN (Almanya)

AP ÜYELERİNİN ÜLKELERE GÖRE DAĞILIMI⁷

									
	TOPLAM	EPP	S&D	RENEW	ID	G/EFA	ECR	GUE/NGL	NI
Belçika	21	4	3	4	3	3	3	1	
Bulgaristan	17	7	5	3			2		
Çekya	21	5		6	2	3	4	1	
Danimarka	14	1	3	6	1	2		1	
Almanya	96	29	16	7	11	25	1	5	2
Estonya	7	1	2	3	1				
İrlanda	13	5		2		2		4	
Yunanistan	21	8	2				1	6	4
İspanya	59	13	21	9		3	4	6	3
Fransa	79	8	6	23	23	13		6	
Hırvatistan	12	4	4	1			1		2
İtalya	76	8	18	1	28		6		11
GKRY	6	2	2					2	
Letonya	8	2	2	1		1	2		
Litvanya	11	4	2	2		2	1		
Lüksemburg	6	2	1	2		1			
Macaristan	20	12	5	2					1
Malta	6	2	4						
Hollanda	29	6	6	7	1	3	4	1	1
Avusturya	19	7	5	1	3	3			
Polonya	52	17	7				27		
Portekiz	21	7	9			1		4	
Romanya	33	14	11	8			1		
Slovenya	8	4	2	2					
Slovakya	14	5	3	2			2		2
Finlandiya	14	3	2	3	2	3		1	
İsveç	21	6	5	3		3	3	1	
AB	704	186	145	98	75	73	62	39	26

⁷ Siyasi gruplarda en çok üyeye sahip ülkelerin gruptaki üye sayıları beyaz çerçeveyle alınmıştır.

AB KURUMLARI VE AJANSLARININ ÜYE ÜLKELERE GÖRE DAĞILIMI

ALMANYA

- **AB Merkez Bankası** (European Central Bank)
- **Avrupa Komisyonu Ortak Araştırma Merkezi Trans Uranyum Elementler Enstitüsü** (European Commission Joint Research Center -JRC- The Institute for Transuranium Elements - ITU)
- **Avrupa Havacılık Emniyeti Ajansı** (European Aviation Safety Agency - EASA)
- **Avrupa Sigorta ve Mesleki Emeklilik Otoritesi** (European Insurance and Occupational Pensions Authority - EIOPA)

AVUSTURYA

- **Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı** (European Union Agency for Fundamental Rights - FRA)
- **Özgürlük, Güvenlik ve Adalet Alanında Büyük Ölçekli Bilişim Teknolojileri Sistemleri (BT) Operasyonel Yönetimi Avrupa Ajansı** (European Agency for the operational management of large-scale IT systems in the area of freedom, security and justice - eu-LISA)

BELÇİKA

- **AB Konseyi** (European Council)
- **Avrupa Parlamentosu (AP)**⁸ (European Parliament)
- **Avrupa Yargı Kurulları Ağı** (European Network of Councils for the Judiciary – ENCJ)
- **AB Bakanlar Konseyi** (Council of the European Union)
- **Avrupa Komisyonu** (European Commission)
- **Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi** (European Economic and Social Committee)
- **Avrupa Veri Koruma Denetçisi** (European Data Protection Supervisor - EDPS)
- **Avrupa Veri Koruma Kurulu** (European Data Protection Board – EDPB)
- **AB Bölgeler Komitesi** (Committee of the Regions)
- **AB Dış İlişkiler Servisi** (European External Action Service - EEAS)
- **AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi** (High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy)
- **Eğitim, Görsel İşitsel ve Kültür Yürütme Ajansı** (Education, Audiovisual and Culture Executive Agency - EACEA)
- **Avrupa Savunma Ajansı** (European Defence Agency - EDA)
- **KOBİ'ler Yürütme Ajansı** (Executive Agency for Small and Medium Sized Enterprises - EACI)

⁸ AP Genel Kurulu oturumları, Ağustos hariç, her ay dört gün boyunca Strazburg'da gerçekleştirilmektedir. Yıl içinde en fazla 6 kere Brüksel'de bir buçuk gün süreli kısa Genel Kurul oturumları da düzenlenebilmektedir.

Aynı şekilde, ayın bir veya iki haftası ihtisas komisyonu çalışmalarına ve geri kalan günleri ise siyasi grup toplantılarına ayrılmaktadır. Gündemin yoğunluğuna göre AP takviminde AP üyelerinin seçim bölgelerine de vakit ayırabilmeleri olanağı yaratılmaya çalışılmaktadır. Bu dönemlere "yeşil hafta" denilmektedir.

Ancak, pandemi sürecinde tüm Genel Kurul oturumları Brüksel'de gerçekleştirilmiştir. Keza bu süreçte uzaktan çalışma düzeni benimsenmiş olup, başta Genel Kurul oturumları olmak üzere, birçok toplantıya çevrim içi katılma imkanı tanınmıştır. KOVID-19 tedbirleri çerçevesinde, parlamenterler ve AP personeli dışında kalan kimselere halen AP binalarına erişim izni verilmemektedir.

- **Araştırma Yürütme Ajansı** (Research Executive Agency - REA)
- **Avrupa Araştırma Konseyi Yürütme Ajansı** (European Research Council Executive Agency - ERC)
- **İnovasyon ve Ulaştırma Ağları Yürütme Ajansı** (Innovation and Networks Executive Agency - INEA)
- **Avrupa Komisyonu Ortak Araştırma Merkezi Referans Malzemeler ve Ölçümler Enstitüsü** (European Commission Joint Research Center - JRC) The Institute for Reference Materials and Measurements - IRMM)
- **Avrupa Bankacılık Birliği Karar Alma Kurulu** (Single Resolution Board)

ÇEKYA

- **Avrupa Küresel Uydu Sistemleri Denetim Otoritesi** (European GNSS Supervisory Authority - GSA)

DANİMARKA

- **Avrupa Çevre Ajansı** (European Environment Agency - EEA)

ESTONYA

- **Özgürlük, Güvenlik ve Adalet Alanında Büyük Ölçekli Bilişim Teknolojileri Sistemleri (BT) Operasyonel Yönetimi Avrupa Ajansı** (European Agency for the operational management of large-scale IT systems in the area of freedom, security and justice - eu-LISA)

FİNLANDİYA

- **Avrupa Kimyasallar Ajansı** (European Chemicals Agency - ECHA)

FRANSA

- **Avrupa Parlamentosu⁹ (AP)** (European Parliament)
- **AB Ombudsmanı** (European Ombudsman)
- **Topluluk Bitki Çeşitleri Ofisi** (Community Plant Variety Office - CPVO)
- **Avrupa Bankacılık Otoritesi** (European Banking Authority - EBA)
- **Avrupa Demiryolları Ajansı** (European Railway Agency - ERA)
- **Avrupa Birliği Güvenlik Araştırmaları Enstitüsü** (European Union Institute for Security Studies - ISS)
- **Özgürlük, Güvenlik ve Adalet Alanında Büyük Ölçekli Bilişim Teknolojileri Sistemleri (BT) Operasyonel Yönetimi Avrupa Ajansı** (European Agency for the operational management of large-scale IT systems in the area of freedom, security and justice - eu-LISA)
- **Avrupa Menkul Kıymetler ve Sermaye Piyasaları Otoritesi** (European Securities and Markets Authority - ESMA)

⁹ AP'nin resmi merkezidir (*official seat*). Strazburg her ay (Ağustos hariç) 4 gün süreyle AP toplantılarına ev sahipliği yapmaktadır.

HOLLANDA

- **Avrupa Yargı Ağı** (European Judicial Network – EJNI)
- **Avrupa Birliği Adli İşbirliği Birimi** (European Union Judicial Cooperation Unit - EUROJUST)
- **Avrupa Birliği Kolluk İşbirliği Ajansı** (European Union Agency for Law Enforcement Cooperation - EUROPOL)
- **Avrupa İlaç Ajansı** (European Medicines Agency - EMA)
- **Avrupa Komisyonu Ortak Araştırma Merkezi Çevre ve Sürdürülebilirlik Enstitüsü** (European Commission Joint Research Center – JRC- The Institute for Energy and Transport - IET)

İRLANDA

- **Avrupa Yaşam ve Çalışma Koşullarının İyileştirilmesi Vakfı** (European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions - EUROFOUND)
- **Avrupa Komisyonu Sağlık ve Tüketici Genel Müdürlüğü Gıda ve Veterinerlik Ofisi** (Food and Veterinary Office, European Commission Health and Consumers Directorate General)

İSPANYA

- **Avrupa Balıkçılık Kontrol Ajansı** (European Fisheries Control Agency - EFCA)
- **İç Pazar Uyumlaştırma Ofisi – Ticari Markalar ve Tasarım** (Office for Harmonisation in the Internal Market – Trade Marks and Designs - OHIM)
- **Avrupa İş Sağliğı ve Güvenliğı Ajansı** (European Agency for Safety and Health at Work - OSHA)
- **Uluslararası Termonükleer Deney Reaktörü (ITER) ve Füzyon Enerjisi Geliştirme (Enerji için Füzyon) Avrupa Ortak Girişimi** (European Joint Undertaking for International Thermonuclear Experimental Reactor – ITER- and the Development of Fusion Energy -Fusion for Energy-)
- **Avrupa Birliği Uydu Merkezi** (European Union Satellite Centre - EUSC)
- **Avrupa Komisyonu Ortak Araştırma Merkezi İleri Teknolojik Çalışmalar Enstitüsü** (European Commission Joint Research Center -JRC- The Institute for Prospective Technological Studies - IPTS)

İSVEÇ

- **Avrupa Hastalıkların Önlenmesi ve Kontrolü Merkezi** (European Centre for Disease Prevention and Control - ECDC)

İTALYA

- **Avrupa Gıda Güvenliğı Otoritesi** (European Food Safety Authority - EFSA)
- **Avrupa Eğitim Vakfı** (European Training Foundation - ETF)
- **Avrupa Komisyonu Ortak Araştırma Merkezi Ispra Bölge Yönetimi** (European Commission Joint Research Center - JRC- The Ispra Site Management - ISM)
- **Avrupa Komisyonu Ortak Araştırma Merkezi Vatandaşların Korunması ve Güvenliğı Enstitüsü** (European Commission Joint Research Center -JRC- The Institute for the Protection and Security of the Citizen - IPSC)

- **Avrupa Komisyonu Ortak Araştırma Merkezi Çevre ve Sürdürülebilirlik Enstitüsü** (European Commission Joint Research Center -JRC- The Institute for Environment and Sustainability - IES)
- **Avrupa Komisyonu Ortak Araştırma Merkezi Sağliğın ve Tüketicinin Korunması Enstitüsü** (European Commission Joint Research Center -JRC- The Institute for Health and Consumer Protection - IHCP)

LETONYA

- **Avrupa Elektronik Haberleşme Düzenleyicileri Kurumu** (Body of European Regulators for Electronic Communications - BEREC)

LİTVANYA

- **Avrupa Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü** (European Institute for Gender Equality)

LÜKSEMBURG

- **AB Adalet Divanı** (Court of Justice of the European Union)
- **AB Sayıştay** (Court of Auditors)
- **Avrupa Yatırım Bankası** (European Investment Bank)
- **Avrupa Yatırım Fonu** (European Investment Fund)
- **AB Yayın Ofisi** (European Union Publications Office)
- **EURATOM Tedarik Ajansı** (EURATOM Supply Agency - ESA)
- **Avrupa Birliği Kurumları Tercüme Merkezi** (Translation Centre for the Bodies of the European Union - CdT)
- **Tüketiciler, Sağliğ, Tarım ve Besin Yürütme Ajansı** (Consumers, Health, Agriculture and Food Executive Agency - CHAFEA)

MACARİSTAN

- **Avrupa Yenilik ve Teknoloji Enstitüsü** (European Institute of Innovation and Technology - EIT)
- **Avrupa Polis Koleji** (European Police College - CEPOL)

MALTA

- **Avrupa İltica Destek Ofisi** (European Asylum Support Office - EASO)

POLONYA

- **Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı** (European Border and Coast Guard Agency - FRONTEX)

PORTEKİZ

- **Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığını İzleme Merkezi** (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction - EMCDDA)
- **Avrupa Deniz Güvenliği Ajansı** (European Maritime Safety Agency - EMSA)

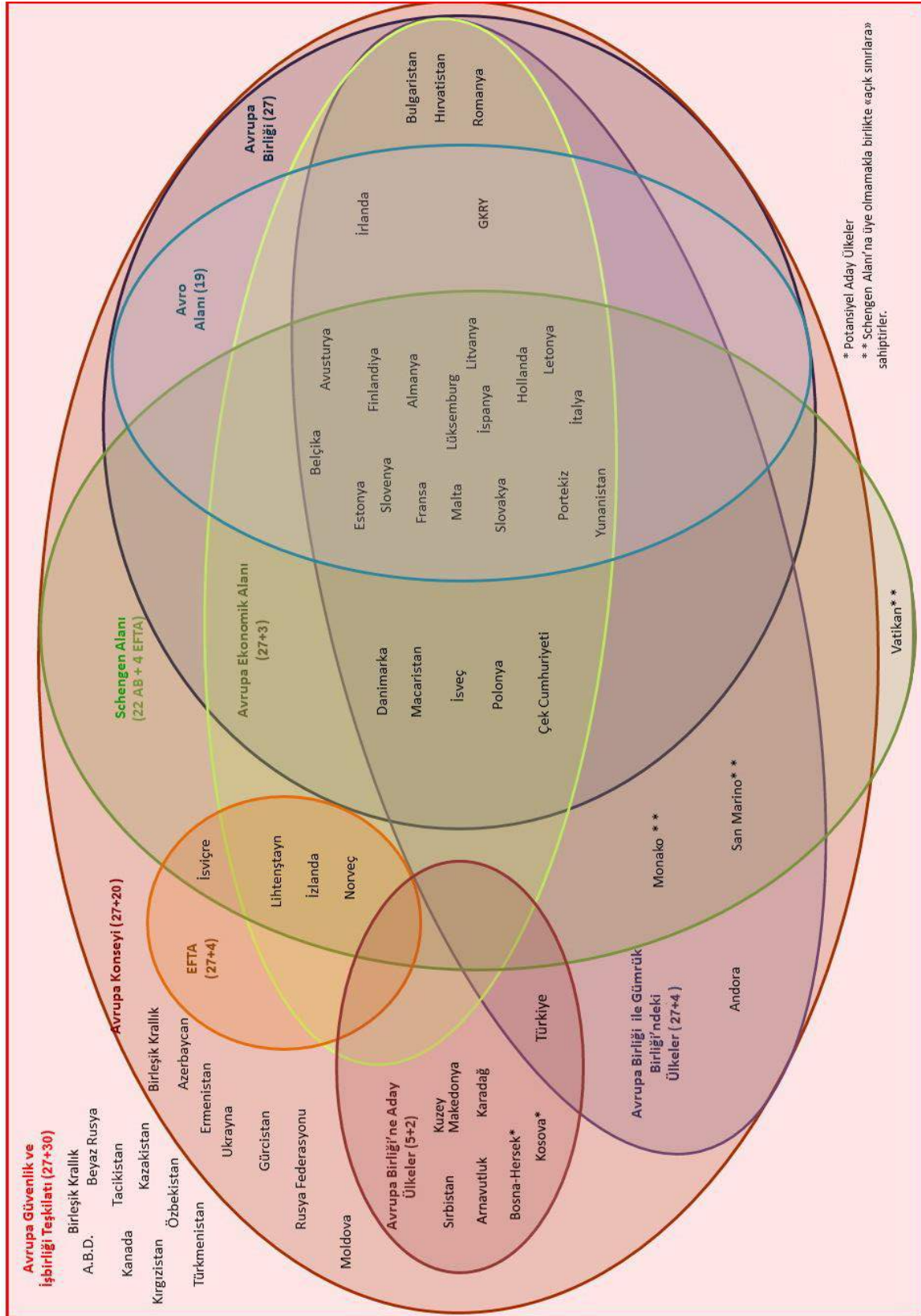
SLOVENYA

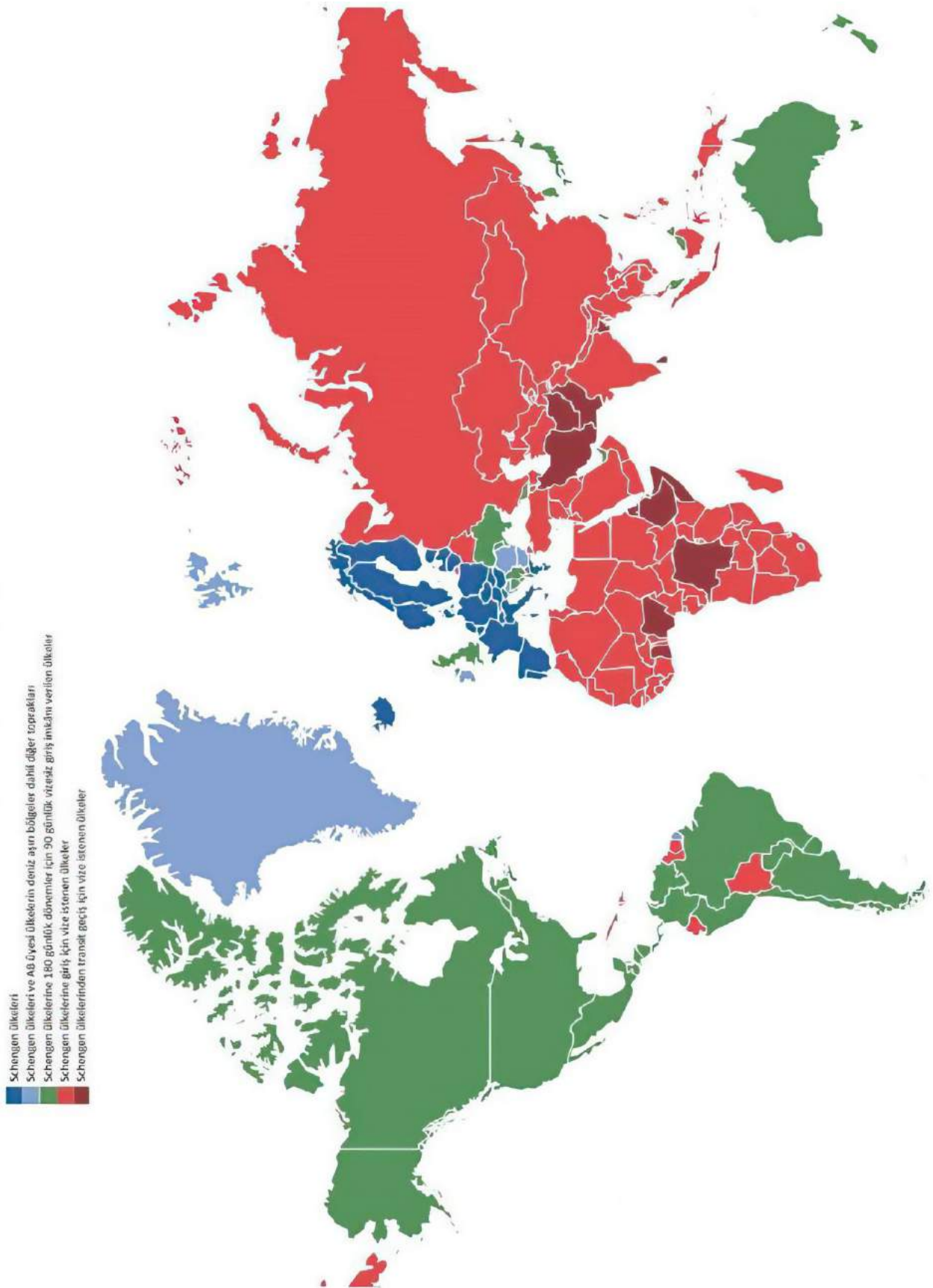
- **Enerji Regülatörleri İşbirliği Ajansı** (Agency for the Cooperation of Energy Regulators - ACER)

YUNANİSTAN

- **Avrupa Mesleki Eğitimi Geliştirme Merkezi** (European Centre for the Development of Vocational Training - Cedefop)
- **Avrupa Ağ ve Bilgi Güvenliği Ajansı** (European Network and Information Security Agency - ENISA)

AVRUPA DEVLETLERİNİN ÜYE OLDUKLARI BAZI AB GRUPLARI VE ULUSLARARASI ÖRGÜTLER

AB’NİN MEVCUT VİZE UYGULAMALARI

- **AB Üye Ülkelerinin Dış Sınırlarından Girişte Vatandaşlarından Vize İstenmeyen Üçüncü Ülkelerin Listesi**

Arnavutluk ¹	Vatikan	San Marino
Andora	Honduras	Seyşeller
Antigua Ve Barbuda	İsrail	Sırbistan ^{1 2}
Arjantin	Japonya	Singapur
Avustralya	Kiribati	Solomon Adaları
Bahamalar	Malezya	Güney Kore
Barbados	Marshall Adaları	Saint Kitts ve Nevis
Bosna Hersek ¹	Mauritius	Saint Lucia
Brezilya	Meksika	Saint Vincent Ve Grenadinler
Brunei	Mikronezya	Doğu Timor
Kanada	Moldova ¹	Tonga
Şili	Monako	Trinidad ve Tobago
Kolombiya	Karadağ ¹	Tuvalu
Kosta Rika	Yeni Zelanda	Ukrayna ¹
Dominik	Nikaragua	Birleşik Arap Emirlikleri
El Salvador	Palau	Amerika Birleşik Devletleri
Kuzey Makedonya ¹	Panama	Uruguay
Gürcistan ¹	Paraguay	Vanuatu
Grenada	Peru	Venezuela
Guatemala	Samoa	

- **AB Üye Ülkelerinin Dış Sınırlarından Girişte Vatandaşlarının Vize Alması Gereken Üçüncü Ülkelerin Listesi**

Afganistan ³	Bangladeş ³	Botsvana
Cezayir	Belarus	Burkina Faso
Angola	Belize	Myanmar
Ermenistan	Benin	Burundi
Azerbaycan	Butan	Kamboçya
Bahreyn	Bolivya	Kamerun

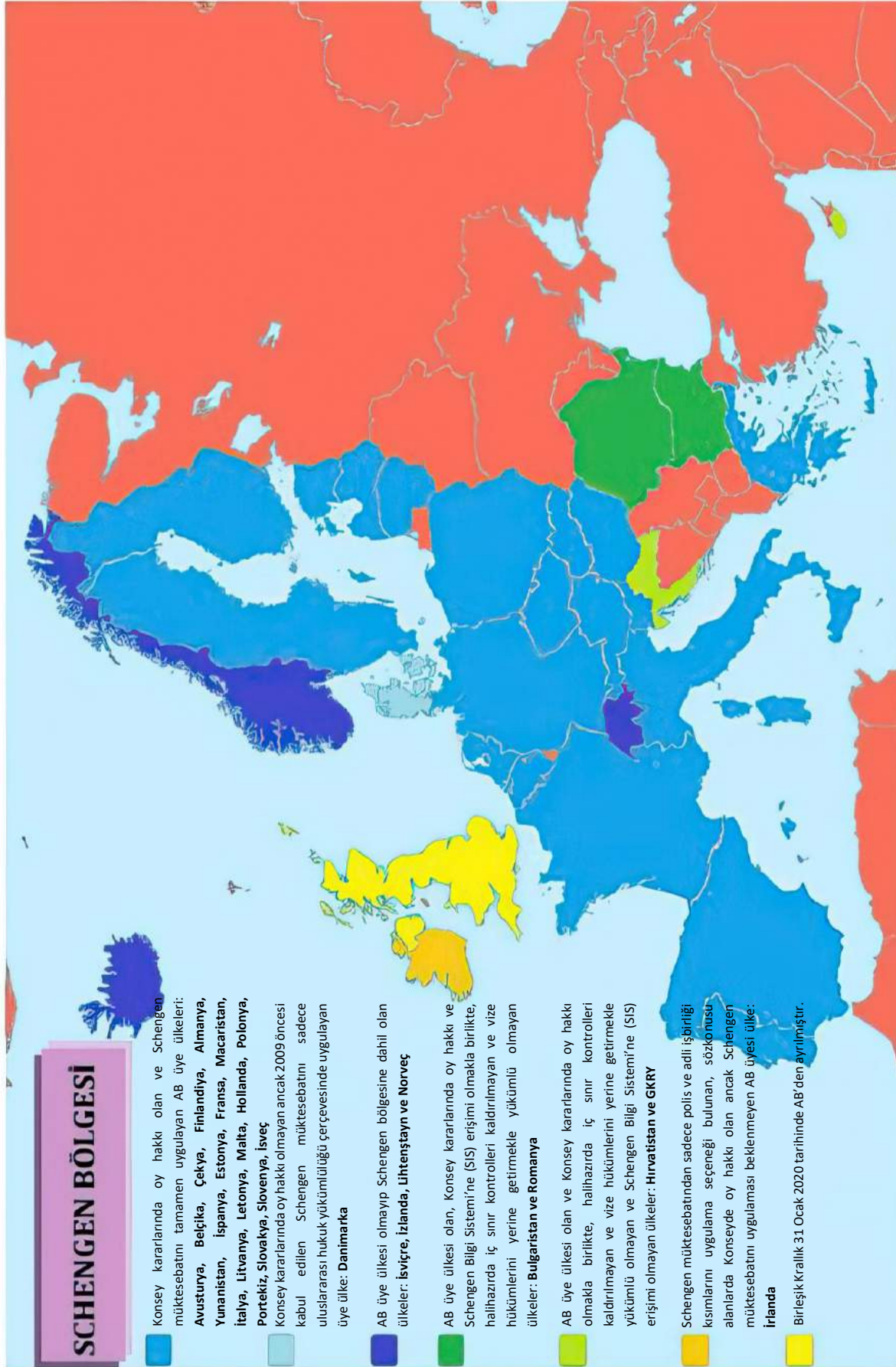
Cape Verde	Ürdün	Rusya
Orta Afrika Cumhuriyeti	Kazakistan	Ruanda
Çad	Kenya	Sao Tome ve Principe
Çin	Kuveyt	Suudi Arabistan
Komorlar	Kırgızistan	Senegal
Kongo	Laos	Sierra Leone
Fildişi Sahili	Lübnan	Somali ³
Küba	Lesoto	Güney Afrika
Kongo Demokratik Cumhuriyeti ³	Liberya	Güney Sudan
Cibuti	Libya	Sri Lanka ³
Dominik Cumhuriyeti	Madagaskar	Sudan
Ekvador	Malawi	Surinam
Mısır	Maldivler	Svaziland
Ekvator Ginesi	Mali	Suriye
Eritre ³	Moritanya	Tacikistan
Etiyopya ³	Moğolistan	Tanzanya
Fiji	Fas	Tayland
Gabon	Mozambik	Togo
Gambiya	Namibya	Tunus
Gana ³	Nauru	Türkiye
Gine	Nepal	Türkmenistan
Gine-Bissau	Nijer	Uganda
Guyana	Nijerya ³	Özbekistan
Haiti	Kuzey Kore	Vietnam
Hindistan	Umman	Yemen
Endonezya	Pakistan ³	Zambiya
İran ³	Papua Yeni Gine	Zimbabve
Irak ³	Filipinler	
Jamaika	Katar	

¹ Vize muafiyeti sadece biyometrik pasaport sahipleri için geçerlidir.

² Sırbistan Koordinasyon Müdürlüğü tarafından verilen Sırp pasaportu sahipleri hariç (Sırpça: Koordinaciona uprava).

³ Vatandaşlarından tüm AB ülkeleri tarafından havaalanı transit vizesi de istenmektedir

Kaynak: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/visa-policy/apply_for_a_visa_en

AB EKONOMİSİNİN GENEL GÖRÜNÜMÜ

AB, dünya üzerindeki en büyük bütünleşmiş ekonomi ve ticaret bloku olup hem Birlik'e gelen hem de Birlik'ten dışarıya yapılan uluslararası yatırımlarda birinci sırada yer almaktadır. 2019 sonu itibariyle AB üye ülkeleri, dünya ithalat ve ihracatının %15'ini gerçekleştirmektedir. Dolayısıyla AB, dünya ekonomisinin ana sütunu olarak konumunu korumakta ve dünya üzerindeki en açık ekonomilerden biri olma vasfını sürdürmektedir.

AB'nin Kovid-19 öncesi yakın dönem ekonomik öncelikleri, "Ekonomik ve Parasal Birliğin derinleştirilmesi, avronun uluslararası rolünün güçlendirilmesi, Sermaye Piyasaları Birliğinin (SPB) ve Bankacılık Birliğinin geliştirilmesi, tek pazarın derinleştirilmesi, demografik eğilimin olumsuz etkilerinin azaltılması, üye ülkeler arasında yakınsama ve reform süreçlerinin desteklenmesi, tek pazara katkı sağlayan şeffaf, etkin ve sürdürülebilir vergilendirme sisteminin desteklenmesi ve AB dış sınırları için daha etkin ve donanımlı gümrük hizmetleri sağlanması" olarak sıralanabilir. Ayrıca, iklim değişikliği ile mücadeleyi dikkate alan "yeşil bütçelendirme" yaklaşımı, büyüme dostu politikalara duyulan ihtiyaç, dijitalleşme, finansal entegrasyon, Avro Bölgesi reformuna devam edilmesi temel politika alanlarıdır.

Diğer yandan, AB ülkelerini de derinden etkileyen 2008 ve sonrasında yaşanan ekonomik krizin ardından Birlik içinde ekonomik yönetişimin güçlendirilmesi süreci devam etmektedir. 2019 sonunda sürdürülebilir ekonomik büyüme ve kamu maliyesi disiplininin temini, makroekonomik dengesizlikten kaçınılması, ekonomi politikasının daha yakın eşgüdümü ve üye devletlerin ekonomik performansının yakınsaması hedeflerine erişildiği değerlendirilmiştir.

Kovid-19 salgını öncesinde, Avrupa ekonomisine dair temel sorun alanları ise uzun süredir yavaş seyreden büyüme, düşük enflasyon ile özellikle imalat sanayiini etkileyen yapısal değişimler ve Brexit süreci ile birlikte ticaret politikalarındaki belirsizlikler olarak ortaya çıkmıştır. ABD ve Çin arasında 2019 yazından beri devam eden ekonomik gerginlik, küresel yatırım, imalat ve ticarete büyük kayba neden olurken, Avrupa mali piyasalarında dalgalanmaya yol açmıştır. Ayrıca, Latin Amerika ve Ortadoğu'da yaşanan siyasi gerilimler de ekonomik görünüm üzerinde risk yaratan unsurlar olarak ortaya çıkmıştır. Avronun ABD doları ve Japon yeni karşısında değer kaybetmesi, bazı AB üyesi ülkelerin ve gelişmekte olan ekonomilerin para birimleri karşısında değer kazanması sayesinde büyük ölçüde dengelenmiştir. Bununla birlikte, Avrupa işgücü piyasaları güçlü kalmış ve işsizlik oranı kriz öncesi seviyesinin altına inmiştir. Özetle, AB'nin ekonomik temelleri dış kaynaklı dalgalanmaları karşılama konusunda yeterince sağlam olmakla birlikte, daha yüksek büyüme oranlarını yakalama konusunda yetersiz kalmıştır. Bu süreçte, AB ekonomisinin güçlü iç talep ve işgücü piyasasından destek alması beklenmiştir.

Tablo: AB 28 Reel Büyüme Oranları (%)

Yıl	2008	2009	2010		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ülkeler													
AB-28	0,5	-4,3	2,1		1,8	-0,4	0,3	1,7	2,4	2,0	2,6	2,0	1,5
Avro Bölgesi - 19	0,4	-4,5	2,1		1,7	-0,9	-0,2	1,4	2,1	1,9	2,5	1,9	1,3
Belçika	0,4	-2,0	2,9		1,7	0,7	0,5	1,6	2,0	1,5	1,9	1,5	1,4
Bulgaristan	6,1	-3,4	0,6		2,4	0,4	0,3	1,9	4,0	3,8	3,5	3,1	3,4
Çekya	2,7	-4,8	2,3		1,8	-0,8	-0,5	2,7	5,3	2,5	4,4	2,8	2,6
Danimarka	-0,5	-4,9	1,9		1,3	0,2	0,9	1,6	2,3	3,2	2,0	2,4	2,3
Almanya	1,0	-5,7	4,2		3,9	0,4	0,4	2,2	1,7	2,2	2,5	1,5	0,6
Estonya	-5,1	-14,4	2,7		7,4	3,1	1,3	3,0	1,8	2,6	5,7	4,8	4,3
İrlanda	-4,5	-5,1	1,8		0,3	0,2	1,4	8,6	25,2	3,7	8,1	8,2	5,5
Yunanistan	-0,3	-4,3	-5,5		-9,1	-7,3	-3,2	0,7	-0,4	-0,2	1,5	1,9	1,9
İspanya	0,9	-3,8	0,2		-0,8	-3,0	-1,4	1,4	3,8	3,0	2,9	2,4	2,0
Fransa	0,3	-2,9	1,9		2,2	0,3	0,6	1,0	1,1	1,1	2,3	1,8	1,5
Hırvatistan	1,8	-7,4	-1,5		-0,3	-2,2	-0,5	-0,1	2,4	3,5	3,1	2,7	2,9
İtalya	-1,0	-5,3	1,7		0,7	-3,0	-1,8	0,0	0,8	1,3	1,7	0,8	0,3
GKRY	3,6	-2,0	2,0		0,4	-3,4	-6,6	-1,9	3,4	6,7	4,4	4,1	3,2
Letonya	-3,3	-14,2	-4,5		6,3	4,1	2,3	1,9	3,3	1,8	3,8	4,3	2,2
Litvanya	2,6	-14,8	1,5		6,0	3,8	3,6	3,5	2,0	2,6	4,2	3,6	3,9
Lüksemburg	-1,3	-4,4	4,9		2,5	-0,4	3,7	4,3	4,3	4,6	1,8	3,1	2,3
Macaristan	1,1	-6,7	0,7		1,8	-1,5	2,0	4,2	3,8	2,2	4,3	5,1	4,9
Malta	3,3	-2,5	3,5		1,4	2,8	4,9	9,0	10,9	5,8	6,5	7,3	4,7
Hollanda	2,2	-3,7	1,3		1,6	-1,0	-0,1	1,4	2,0	2,2	2,9	2,4	1,7
Avusturya	1,5	-3,8	1,8		2,9	0,7	0,0	0,7	1,0	2,1	2,5	2,4	1,6
Polonya	4,2	2,8	3,6		5,0	1,6	1,4	3,3	3,8	3,1	4,9	5,3	4,1
Portekiz	0,3	-3,1	1,7		-1,7	-4,1	-0,9	0,8	1,8	2,0	3,5	2,6	2,2
Romanya	9,3	-5,5	-3,9		2,0	2,1	3,5	3,4	3,9	4,8	7,1	4,4	4,1
Slovenya	3,5	-7,5	1,3		0,9	-2,6	-1,0	2,8	2,2	3,1	4,8	4,1	2,4
Slovakya	5,6	-5,5	5,7		2,9	1,9	0,7	2,8	4,8	2,1	3,0	3,9	2,4
Finlandiya	0,8	-8,1	3,2		2,5	-1,4	-0,9	-0,4	0,5	2,8	3,3	1,5	1,1
İsveç	-0,5	-4,3	6,0		3,2	-0,6	1,2	2,7	4,5	2,1	2,6	2,0	1,2
Birleşik Krallık	-0,3	-4,2	1,9		1,5	1,5	2,1	2,6	2,4	1,9	1,9	1,3	1,5

Kaynak: Eurostat

Bu gelişmeler yaşanırken, 2019 sonunda Çin’de ortaya çıkan ve tüm dünyayı etkisi altına alan Kovid- 19 salgını, AB’nin de içinde yer aldığı küresel ekonomide ciddi sosyoekonomik sonuçlar doğuran büyük bir şok yaratmıştır.

Eurostat tarafından açıklanan verilere göre, 2020 yılında Avro Bölgesi ekonomisi %6,6 daralırken, AB’deki daralma %6,2 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Sonuç olarak, Kovid-19’un ortaya çıkmasıyla birlikte AB genelinde ve üye devletler seviyesinde alınan hızlı ve bütüncül tedbirlere rağmen, 2020 sonu itibariyle tarihsel bir ekonomik daralma yaşanmıştır.

Avrupa Komisyonu’nun tahminlerine göre, AB genelinde ekonominin 2021’de %3,7 büyüme kaydetmesi beklenmektedir. IMF’nin Dünya Ekonomik Görünümü Raporunda ise Avro Bölgesi’nde 2021’de %4,2 oranında büyüme kaydedileceği tahmini yapılmaktadır.

AB İşsizlik Oranları

Ülkeler	İşsizlik Oranı (%)					Genç İşsizlik Oranı (%)				
	2007	2009	2014	2018	2019	2007	2009	2014	2018	2019
AB-28	7,2	8,9	10,2	6,8	6,3	15,7	20,2	22,1	15,1	14,3
Avro Bölgesi - 19	7,5	9,6	11,6	8,1	7,5	15,3	20,4	23,6	16,8	15,6
Belçika	7,5	7,9	8,5	6,0	5,4	18,8	21,9	23,2	15,8	14,2
Bulgaristan	6,9	6,8	11,4	5,2	4,2	15,1	16,2	23,8	12,7	8,9
Çekya	5,3	6,7	6,1	2,2	2,0	10,7	16,6	15,9	6,7	5,6
Danimarka	3,8	6,4	6,9	5,1	5,0	7,5	13,5	14,2	10,5	10,1
Almanya	8,7	7,8	5,0	3,4	3,2	11,9	11,2	7,7	6,2	5,8
Estonya	4,6	13,5	7,4	5,4	4,4	10,1	27,4	15,0	11,8	11,1
İrlanda	5,0	12,6	11,9	5,8	5,0	9,2	24,5	23,4	13,8	12,5
Yunanistan	8,4	9,6	26,5	19,3	17,3	22,7	25,7	52,4	39,9	35,2
İspanya	8,2	17,9	24,5	15,3	14,1	18,1	37,7	53,2	34,3	32,5
Fransa	8,0	9,1	10,3	9,0	8,5	19,4	23,6	24,2	20,8	19,6
Hırvatistan	9,9	9,2	17,3	8,5	6,6	25,2	25,2	45,5	23,7	16,6
İtalya	6,1	7,8	12,7	10,6	10,0	20,4	25,3	42,7	32,2	29,2
GKRY	3,9	5,4	16,1	8,4	7,1	10,2	13,8	36,0	20,2	16,6
Letonya	6,1	17,5	10,8	7,4	6,3	10,6	33,3	19,6	12,2	12,4
Litvanya	4,3	13,8	10,7	6,2	6,3	8,4	29,6	19,3	11,1	11,9
Lüksemburg	4,1	5,1	5,9	5,6	5,6	15,2	17,2	22,6	14,2	17,0
Macaristan	7,4	10,0	7,7	3,7	3,4	18,0	26,4	20,4	10,2	11,4
Malta	6,5	6,9	5,7	3,7	3,4	13,5	14,5	11,7	9,1	9,2
Hollanda	4,2	4,4	7,4	3,8	3,4	9,4	10,2	12,7	7,2	6,7
Avusturya	4,9	5,3	5,6	4,9	4,5	9,4	10,7	10,3	9,4	8,5
Polonya	9,6	8,2	9,0	3,9	3,3	21,7	20,6	23,9	11,7	9,9
Portekiz	8,1	9,6	14,1	7,1	6,5	16,7	20,3	34,8	20,3	18,3
Romanya	6,4	6,9	6,8	4,2	3,9	20,1	20,8	24,0	16,2	16,8
Slovenya	4,9	5,9	9,7	5,1	4,5	10,1	13,6	20,2	8,8	8,1
Slovakya	11,1	12,0	13,2	6,5	5,8	20,3	27,3	29,7	14,9	16,1
Finlandiya	6,9	8,2	8,7	7,4	6,7	16,5	21,5	20,5	17,0	17,2
İsveç	6,2	8,4	8,0	6,4	6,8	19,3	25,0	22,9	17,4	20,1
Birleşik Krallık	5,3	7,6	6,1	4,0	3,8	14,3	19,1	17,0	11,3	11,2

Kaynak: Eurostat

Kovid-19 krizinin istihdama etkisi, üye ülke hükümetlerinin destekleri sayesinde sınırlı kalsa da, 2020 yılının ikinci çeyreğinde tüm üye ülkelerde istihdam düşüşü yaşanmıştır. En büyük düşüş İspanya, İrlanda, Macaristan'da görülmüştür. AB'de işsizlik oranı bu yılın ilk çeyreğinde %6,5, ikinci çeyreğinde ise %6,7 olarak gerçekleşmiştir. Avro Bölgesi işsizlik oranı ise 2020 yılının ilk ve ikinci çeyreklerinde sırasıyla %7,2 ve %7,3 seviyelerinde kaydedilmiştir.

AB Kamu Borcu/GSMH Oranları (%)

	2007	2009	2014	2017	2018	2019
AB-28	58	73	87	82	-	-
AB-27	58	74	87	82	81	79
Avro Bölgesi - 19	65	79	92	87	88	86
Yunanistan	103	127	179	179	181	177
İtalya	100	113	132	132	135	135
Portekiz	68	84	131	126	122	118
Belçika	87	100	107	103	100	99
İspanya	36	53	100	98	98	95
GKRY	54	54	108	98	101	95
Fransa	65	83	95	97		98
Birleşik Krallık	42	64	87	88	86	85
Avusturya	65	80	84	78	74	71
Hırvatistan	37	48	84	78	75	73
Macaristan	66	78	77	74	70	66
Slovenya	23	35	80	74	70	66
İrlanda	24	62	105	68	63	59
Almanya	64	73	75	64	62	60
Finlandiya	34	42	60	61	60	59
Hollanda	43	57	68	57	52	49
Slovakya	30	36	54	51	50	48
Malta	62	68	64	51	46	43
Polonya	44	49	50	51	49	46
İsveç	39	41	46	41	39	35
Letonya	8	36	41	40	37	37
Litvanya	16	28	41	40	34	36
Danimarka	27	40	44	36	34	33
Romanya	12	22	39	35	35	35
Çekya	28	34	42	35	33	31
Bulgaristan	16	14	27	25	22	20
Lüksemburg	8	16	23	23	21	22
Estonya	4	7	11	9	8	8

Kaynak: AMECO

Kovid-19 öncesi dönem itibariyle kamu borç stokunun GSYH'ye oranına bakıldığında, 2008 krizi öncesi seviyelerin uzağında kaldığı görülmekle birlikte, 2019 yılında borç stokunda bir önceki yıla kıyasla bir miktar iyileşme dikkat çekmiştir. Bununla birlikte, Yunanistan, İtalya ve Portekiz'de kamu borcunun GSYH'ye oranı %100'ün üzerinde seyretmeye devam etmiştir.

Salgın, AB ülkelerinin ekonomilerini ve kamu maliyelerini de derinden etkilemiştir. Ekonomilerin toparlanmasına yardımcı olmak amacıyla üye ülkeler tarafından ulusal düzeyde ve AB düzeyinde ciddi boyutlarda teşvik paketleri açıklanmıştır. Krizin etkilerini hafifletmek için alınan mali tedbirlerin etkisiyle kamu borcu ve bütçe açığına ilişkin verilerin önümüzdeki dönemde bozulması muhtemel görünmektedir. Nitekim Avrupa

Komisyonu'nun tahminlerine göre, 2014'ten bu yana düşüş eğilimi gösteren kamu borcunun GSYH'ye oranının artması ve 2019 yılında AB genelinde %79,4 olan bu seviyenin 2020 yılında yaklaşık %95'e yükselmesi, 2021 yılında ise %92 civarında gerçekleşmesi öngörülmektedir. AB'de bütçe açığının GSYH'ye oranının ise 2019'daki %0,6 seviyesinden 2020 yılı sonunda %8,3'e yükselmesi ve 2021 yılı sonunda %3,6 olması beklenmektedir. Bu tahminler Avro Bölgesi için daha da yüksektir. 2019'da Avro Bölgesi genelinde %0,6 olan bütçe açığının 2020'de %8,5'e yükseldikten sonra 2021'de %3,5'e düşmesi, 2019 yılında %86 seviyesinde olan kamu borcu/GSYH oranının ise 2020'de %103'e yükseldikten sonra 2021 yılı sonunda %99'a gerilemesi beklenmektedir.

Kovid-19 nedeniyle yaşanan ekonomik daralmanın ardından sürdürülebilir ve kapsayıcı bir ekonomik toparlanma sağlamak için AB'de bankacılık sektörünün mali yapısının güçlü ve özel sektörün finansman ihtiyacını karşılayabiliyor olması büyük önem taşımaktadır. Bununla birlikte, özellikle 2008 finansal krizi öncesinde %2'lerde olan batık kredilerin (NPL) oranının hala kriz öncesi seviyelerin bir hayli üzerinde olduğu ve batık kredi oranlarındaki azalmanın arzu edilen seviyenin altında gerçekleştiği görülmektedir. Birçok Avrupa ülkesi için endişe kaynağı olan yüksek NPL oranlarının salgınla birlikte daha da kötüleşmesi muhtemel görünmektedir. Salgından kaynaklanan ekonomik şoku hafifletme ve toparlanmayı destekleme konusunda bankalar kilit bir rol üstlenmektedir. Bununla birlikte, ciddi boyuttaki ekonomik küçülme ve beklenen kademeli toparlanma bankacılık sektörünü zor durumda bırakabilecek ve batık kredi oranlarının artmasına yol açabilecektir. Bankaların varlık kalitesindeki bozulma, sektörün ekonomiye borç verme istekliliğini ve kabiliyetini sınırlandırarak ekonomik toparlanmayı baskılayabilecektir. Özellikle İspanya, Portekiz ve İtalya'da varlık kalitesinin düşmesi önemli bir sorun yaratabilecektir. 2019 yılı dördüncü çeyreği itibariyle %3,1 olan Avro Bölgesi'ndeki batık kredi oranının 2021 yılı sonunda %4,7-5,4 aralığına yükselebileceği öngörülmektedir.

Kovid-19 salgınının üye ülke ekonomilerine kalıcı hasar vermesini önlemek için AB düzeyinde daha önce benzeri görülmemiş ölçüde ekonomik ve mali önlemler alınmıştır. AB ile üye ülkeler düzeyinde alınan ekonomik tedbirlerin mali boyutu hâlihazırda yaklaşık 4,2 trilyon avroya ulaşmış olup, bunun önemli bir bölümünü ulusal düzeyde alınanlar oluşturmaktadır.

Kovid-19 krizine yanıt olarak, üye ülkeler tarafından çeşitli mali teşvik tedbirlerini içeren (ihtiyati mali tedbirler, firmalara verilen krediler için devlet garantileri, likidite destekleri vb.) mali önlem paketleri uygulamaya konulmuştur. Ülkeler, ayrıca, çeşitli sosyal transferler yoluyla işsizleri ve diğer kırılgan grupları desteklemeyi amaçlayan sağlık harcamalarını ve önlemlerini artırmıştır. Gelir tarafında, vergi ve sosyal güvenlik primlerinin ertelenmesi yoluyla hanehalkı ve şirketlere likidite desteği sağlanması amaçlanmıştır. Avrupa Komisyonu'nun tahminlerine göre, Avro Bölgesi'nde ihtiyati mali tedbirlerin GSYH'ye oranı %3,25 olmuştur. Ayrıca, 2020 Nisan ayı sonunda yayımlanan istikrar programlarında

sunulan hükümetlerin bütçe planlarına göre, firmalara verilen krediler için devlet garantilerinin ve diğler likidite destek tedbirlerinin toplam tutarı Avro Bölgesi GSYH'sinin yaklaşık %20'sine karşılık gelmektedir.

Salgına karşı Birlik düzeyinde alınan ilk makroekonomik tedbirler arasında, ulusal bütçelere yönelik kurallarda esneklik sağlanması ve AB devlet yardımları kuralları ile kamu alımları mevzuatının esnek uygulanabilmesi gibi hususlar yer almaktadır. Bu esneklik ile üye ülkeler tarafından şirketleri ve işgücünü destekleyecek tedbirlerin alınması için bir fırsat yaratılmıştır.

Bunların yanı sıra, salgının ekonomik etkileri ile mücadeleye yönelik olarak ciddi boyutlarda finansman önlemleri alınmıştır. Bu kapsamda ilk olarak, Mart ayında teklif edilen ve 1 Nisan 2020'de yürürlüğe giren, AB'nin yapısal ve yatırım fonları ile dayanışma fonunun salgınla mücadelede kullanılabilmesine yönelik Tüzük değişiklikleri ile, "Koronaya Karşı Yatırım Girişimi" kapsamında sağlık sistemi, KOBİ'ler, istihdam ve ekonominin diğler kırılgan alanlarına yönelik üye ülkelere uyum fonlarından 37 milyar avro aktarılması sağlanmıştır. Ayrıca, AB'nin harcama kurallarında esneklik sağlanmış ve AB Dayanışma Fonunun kapsamı salgınla mücadeleyi içerecek şekilde genişletilmiştir. Daha sonra, "Koronaya Karşı Yatırım Girişimi +" ile, yapısal ve yatırım fonlarında daha fazla esneklik sağlanmasına (farklı uyum fonları arasında ve bölgeler arasında fon transferi imkânı, üye ülkelerin yararlandıkları fonlar için eş finansman zorunluluğunun kaldırılması gibi) imkân tanınmıştır.

Diğler taraftan, salgının ekonomik etkilerini bertaraf etmeye yönelik olarak çalışanlar, işletmeler ve üye ülkeler için üçlü güvenlik ağı ile 540 milyar avroluk kredi imkânı sağlanması kararlaştırılmıştır.

Bu çerçevede;

- Çalışanlar ve istihdam için önerilen 100 milyar avro tutarındaki yeni dayanışma aracı "SURE", kabul edilmiş, AB Bakanlar Konseyi, bu kapsamda 16 üye ülkeye sağlanacak toplam 87,4 milyar avro büyüklüğündeki kredi paketini onaylamıştır.
- Üye ülkeler için, Avro Bölgesi ülkelerine GSYH'lerinin %2'sine kadar (toplam 240 milyar avro) destek sağlanmasını öngören ve Avrupa İstikrar Mekanizması altında oluşturulan Pandemi Kriz Desteği aracı işlevsel hale gelmiştir.
- İşletmeler için, Avrupa Yatırım Bankası tarafından 200 milyar avro değerindeki finansmanı desteklemek üzere 25 milyar avro tutarında yeni bir pan-Avrupa garanti fonu oluşturulmasına ilişkin çalışmalar devam etmektedir.

Avrupa Merkez Bankası (AMB) ise, 18 Mart 2020 tarihinde 750 milyar avro tutarında "Pandemiye Karşı Acil Satın Alma Programı"nı duyurmuştur. 4 Haziran 2020 tarihinde sözkonusu programın tutarı 600 milyar avro daha artırılarak 1.350 trilyon avroya çıkarılmış ve Program kapsamında yapılacak satın alma işlemlerinin süresi 2021 Haziran sonuna kadar

uzatılmıştır. Bu bağlamda AMB, borç krizinde olduğu gibi Avro Bölgesi'nin dayanıklılığı için “ne gerekiyorsa” yapmaya hazır olduğunu ortaya koymuştur.

Bankacılık sisteminin sözkonusu krizi önlemedeki anahtar rolü göz önüne alınarak Avrupa Bankacılık Otoritesi sektörün ulusal kurumlar tarafından desteklenmesine yönelik mevcut düzenlemelerdeki esnekliklerin tamamını kullanmalarına yönelik açıklama yapmıştır.

Kovid-19 krizi sonrasında ekonomik toparlanmayı desteklemek amacıyla, AB’de büyüme ve istihdamın teşvik edilmesi temel önceliği çerçevesinde daha istikrarlı ve etkin bir finans sisteminin tesisi için bankacılık birliği ve sermaye piyasaları birliği oluşturulmasına yönelik çalışmalara hız verilmiştir. AB bankacılık kurallarının tutarlı bir şekilde uygulanmasına olanak sağlayan ve bankalar için daha şeffaf, bütünleşik ve güvenli bir piyasa sunan Bankacılık Birliği, Avro Bölgesi ülkeleri için zorunlu, diğer AB ülkeleri için ise katılımın gönüllü olduğu Tek Denetim Mekanizmasını ve Tek Tasfiye Mekanizmasını içermektedir. Bu mekanizmalar sırasıyla 2014 ve 2016 yıllarında işlevsel hale gelmiştir. Bir bankanın batması durumunda belirli miktardaki mevduatın mevduat sahiplerine ödenmesini garanti altına alan AB çapında ortak bir mevduat garanti sistemi oluşturulmasına yönelik çalışmalar ise devam etmektedir.

AB ekonomisinin büyümesi için gerekli finansmanı sağlamak ve ekonominin bankalara olan bağımlılığını azaltmak amacıyla AB’de daha derin ve gelişmiş bir sermaye piyasası oluşturulması için 2015 yılında kabul edilen “Sermaye Piyasaları Birliği Oluşturulmasına Yönelik Eylem Planı” büyük ölçüde tamamlanmış ve Komisyon’un SPB’nin tamamlanmasına ilişkin 16 tedbir içeren yeni Eylem Planı 24 Eylül 2020 tarihinde kabul edilmiştir.

Öte yandan Komisyon 27 Mayıs 2020 tarihinde 750 milyar avroluk kaynağı içeren ve “Gelecek Nesil AB” (Next Generation EU) adını verdiği toparlanma paketini sunmuş ve Gelecek Nesil AB aracına ek olarak, 2021-2027 dönemi için 1,1 trilyon avroluk bir bütçe teklifinde bulunmuştur. 17-21 Temmuz 2020 tarihlerinde gerçekleştirilen Liderler Zirvesi’nde, 2021-2027 dönemini kapsayacak AB bütçesinin 1.074 trilyon avroya düşürülmesi, 750 milyar avro tutarındaki Gelecek Nesil AB toparlanma fonunun ise muhafaza edilmesi konusunda üye ülkeler arasında uzlaşa sağlanmış ve yeni dönem bütçesinin onaylanmasının ardından 22 Aralık 2020 tarihli AB Resmi Gazetesinde yayınlanmıştır. Böylece, AB ilk kez yatırım ve reform yapmak için borçlanacak ve yine ilk kez 1,8 trilyon avro gibi bir büyüklük sözkonusu olacaktır. Ayrıca, AB bütçesiyle iklim hedefleri ve hukukun üstünlüğü ilkesi arasında bir bağ kurulmuştur.

Komisyon ayrıca, AB’nin “ortak (partner)” olarak kabul ettiği üçüncü ülkelere salgınla mücadelede “Team Europe” anlayışıyla yardım edeceğini duyurmuş ve 8 Nisan 2020 tarihinde Avrupa Yatırım Bankası ile birlikte 15,6 milyar avroluk “Team Europe” paketini açıklamıştır.

Son olarak, Kovid-19 krizinin etkileri ile mücadele ve aşı stratejisini finanse etmek için AB'nin 2020 bütçesini 6,2 milyar avro tutarında artırmasını öngören bütçe değişikliği, Avrupa Parlamentosu Genel Kurulu'nda onaylanmıştır.

Son açıklanan kararlara göre Komisyon'un yeşil ve dijital dönüşüm önceliklerinin pandemi döneminde de sonrasında da Avrupa için öncelik olmaya devam edeceği anlaşılmaktadır. Yeşil ve dijital dönüşüm ile Avrupa ekonomisinin rekabet gücünü ve dayanıklılığını artırması, yeni gelir ve istihdam kaynaklarının yaratılması hedeflenmektedir.

Bununla birlikte, son dönemde AMB'nin zor durumdaki AB ülkelerine destek için uyguladığı tahvil alım programının Almanya Anayasasına uygun olmadığına hükmettiğini ifade eden Almanya Federal Anayasa Mahkemesi'nin kararı ve bu kararın AB'de yarattığı etki bazı endişelere neden olmuştur. Gerek tarihsel gerek bütünleşme açısından önemli bir yere sahip olan Mahkeme'nin kararı ile hem hükümetten bağımsız olması beklenen Merkez Bankası'na hem de AB Adalet Divanı (ABAD) tarafından onay verilen bir karara karşı çıkılması söz konusudur. Alman Merkez Bankası'nın siyasi karar olmadan ulusal bütçeden para harcamakla itham edilmesinin diğer üye devletler tarafından da kabul görmesi halinde yaşanacak meşruiyet krizinin AB'nin temel değerleri açısından endişe verici bir hal alabileceği değerlendirilmektedir.

Önümüzdeki dönemde AB ekonomisi açısından önemli risklerin başında, özellikle ABD tarafından uygulamaya konulan gümrük vergilerinin ve korumacı yaklaşımların yaygınlaşması ve kalıcı olması gelmektedir. Bu durum, AB ekonomisinin yanı sıra küresel ekonomi bakımından da önemli bir risk oluşturmaktadır.

Kovid-19, küresel tedarik zincirlerinin kırılganlığını ortaya koymuştur. Çin başta olmak üzere, belirli merkezlere bağımlılığın azaltılması ve arz güvenliğinin sağlanması tüm dünyada olduğu gibi AB'de de ön plana çıkmıştır. İthal edilen ürünlerin bir kısmının AB içinden karşılanması veya yakın bölgelerden temin edilebilmesi önem kazanmıştır. Bu itibarla, Doğu Avrupa ülkeleri ile Türkiye'nin ticaret hacmini büyötmeye yönelik fırsatlar elde edebileceği öngörülmektedir. Diğer taraftan, Kovid-19, güçlü bir ekonomi için dijital altyapıların hayati bir role sahip olduğunu göstermiştir.

2019 yılında ulusal güvenlik endişeleri sebep gösterilerek ABD'nin Çin teknoloji tedarikçilerini kara listeye alması AB'nin bu alandaki politikalarını da etkilemiştir. ABD, dijital teknolojide standartları ve kuralları ilk belirleyen ülke olmak arzusundadır. Böylelikle uluslararası ticarete güçlü bir avantaja sahip olmayı hedeflemektedir. AB ise emisyon standartlarında olduğu gibi küresel dijital ekonomide de güçlü bir düzenleyici role sahip olmayı istemektedir. Çin ve ABD kadar teknoloji sektörü gelişmemiş olsa da AB, kişisel verilerin korunması alanındaki öncü kimliğinin dijital alanda küresel bir düzenleyici olma iddiasını güçlendirdiğini belirtmektedir.

AB ilk aşamada güvenlik endişelerini dikkate almış ancak ABD örneğini takip etmeyerek ihtiyatlı bir yol izlemiştir. Bununla birlikte, 2020 yılı Temmuz ayında AB Siber güvenlik Ajansı tarafından yayımlanan bir rapor çerçevesinde Avrupa Komisyonu, AB'nin yüksek riskli tedarikçileri belirlemesi gerektiğini ifade etmiştir. Dijital teknolojide AB'nin ihtiyatlı tutumunun pazar kaybına yol açtığı gözlemlenmektedir. Çin şirketleri, diğer ülkelerde 5G altyapılarını hızla kurmaktadır. Bu durum, AB'nin bu alanda hızlı adımlar atmasını gerektirmektedir. Kovid-19 krizi bu alanda bir gecikmeye imkan tanımamakta; aksine güvenlik ve kişisel verilerin korunması endişelerinin ön plana çıktığı mevcut durumda AB'nin hızlı hareket etmesini zorunlu kılmaktadır.

AB TİCARET POLİTİKASI'NDA KAYDEDİLEN GELİŞMELER

AB, 2019 ve 2020 yıllarında ticaret politikasında önemli gelişmeler kaydetmiştir:

- AB-Japonya arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması (STA) 1 Şubat 2019 tarihinde yürürlüğe girmiştir.
- AB ve Singapur arasında Ticaret ve Yatırımların Korunması Anlaşmaları 19 Ekim 2018 tarihinde imzalanmıştır. Ticaret Anlaşması 21 Kasım 2019 tarihinde yürürlüğe girmiştir.
- AB ve Vietnam arasında 30 Temmuz 2019 tarihinde bir Ticaret Anlaşması ve bir Yatırımların Korunması Anlaşması imzalanmıştır. Serbest Ticaret Anlaşması 1 Ağustos 2020 tarihinde yürürlüğe girmiş olup, Yatırımların Korunması Anlaşmasının onay süreci devam etmektedir.
- AB-Meksika Küresel Anlaşmasının güncellenmesine ilişkin süreç devam etmektedir.
- AB-MERCOSUR STA müzakerelerinde 28 Haziran 2019 tarihinde siyasi anlaşma sağlanarak müzakereler sona ermiştir.
- Şili ile mevcut bulunan STA'nın güncellenmesine ilişkin süreçler devam etmektedir.
- Avustralya, Yeni Zelanda ve Endonezya ile STA tesis edilmesine ilişkin müzakereler devam etmektedir.

AB, Haziran 2020'de ticaret ve yatırım politikasını güncellemek üzere bir danışma süreci başlatmıştır. AB, ticaret politikasının gözden geçirilmesi ile Kovid-19 sonrası dönemde rekabetçi kalarak hızlı ve sürdürülebilir bir şekilde sosyo ekonomik iyileşmeye katkıda bulunmayı, "Açık Stratejik Özerklik" olarak adlandırılan bir model çerçevesinde küresel ticaretin nimetlerinden faydalananak iş yapma potansiyelini artırmayı, aynı zamanda haksız uygulamalardan kendini korumayı ve mukavemetini artırmayı amaçlamaktadır.

Gözden geçirme süreci, küresel ticaret ve AB ticaret politikasının karşı karşıya kaldığı temel konuları ve sınamaları inceleyerek olası çözümleri ele almayı hedeflemektedir. Bu kapsamda ticaret politikasına yönelik bütün konu başlıkları ile birlikte özellikle aşağıdaki temel konular danışma sürecinin parçası olacaktır:

- Kovid-19 sonrası esnek ve sürdürülebilir bir AB ekonomisi oluşturulması,
- Dünya Ticaret Örgütü'nün Reformu,
- İşletmeler ve özellikle KOBİ'ler için küresel ticaret fırsatları yaratılması,
- Ticaret politikasının iklim değişikliği, sürdürülebilir kalkınma veya dijital geçiş gibi temel küresel sorunların ele alınmasına katkısının en üst düzeye çıkarılması,
- Kilit ticaret ortakları ile ticaret ve yatırım ilişkilerinin güçlendirilmesi,
- Eşit rekabet koşullarının geliştirilmesi ve AB iş dünyası ve vatandaşlarının korunması.

AB'nin Serbest Ticaret Anlaşmaları'nın Uygulanmasına Dair Rapor

Avrupa Komisyonu, AB Serbest Ticaret Anlaşmalarının uygulanmasına dair üçüncü yıllık raporunu 14 Ekim 2019 tarihinde yayımlamıştır. Rapor ile AB'nin en büyük 35 tercihli ticaret anlaşmasının yıllık olarak gözden geçirilmesi hedeflenmiştir.

Rapor'da AB'nin STA'ları dört grupta ele alınmıştır:

Birinci Nesil Anlaşmalar (Norveç, İsviçre, sekiz Akdeniz Ülkesi, Meksika ve Şili ile akdedilen anlaşmalar, Türkiye ile Gümrük Birliği, beş Batı Balkan ülkesiyle imzalanan İstikrar ve Ortaklık Anlaşmaları) ile temel olarak tarifelerin kaldırılması hedeflenmektedir. Söz konusu Anlaşmalar Avrupa Komisyonu'nun 2006 tarihli Küresel Avrupa Stratejisi'nden önce tamamlanmıştır.

İkinci Nesil Anlaşmalar (Güney Kore, Kolombiya, Peru, Ekvator, Orta Amerika ve Kanada ile imzalanan anlaşmalar) mal ticaretine yönelik birinci nesil anlaşmaların kapsamını genişletmektedir. Rekabet, fikri mülkiyet hakları, gümrük işbirliği, hizmetler ve iş kurma serbestisi ile sürdürülebilir kalkınma ikinci nesil anlaşmalara dahil edilen yeni alanlar olarak ortaya çıkmaktadır.

Derin ve Kapsamlı Serbest Ticaret Alanları (Ukrayna, Moldova, Gürcistan) AB ve komşuları ile ekonomik bağların güçlendirilmesine odaklanmaktadır. Söz konusu anlaşmalar ile ülkelerin yasal çerçevesinin özellikle ticari alanlarda AB müktesabatına yakınlaştırılması hedeflenmektedir.

Ekonomik Ortaklık Anlaşmaları (Afrika, Karayip ve Pasifik Ükeleri) hedef ülkelerin kalkınma ihtiyaçlarına odaklanmaktadır.

Rapor kapsamında:

- 2018 yılında AB mal ticaretinin %31'inin tercihli ticaret ortaklarıyla gerçekleştirildiği belirtilerek, STA ortakları ile ithalat (+%4,6) ve ihracatın (%2) artmaya devam ettiği, bu anlaşmalar çerçevesinde AB'nin 84,6 milyar avro ticaret fazlası olduğu, ancak genele bakıldığında 24,6 milyar dolar ticaret açığının bulunduğu tespitine yer verilmektedir.
- AB'nin gıda ve tarım ürünleri ihracatının Kanada (+%4,1) ve Güney Kore (+%4,8) gibi ikincil nesil ticaret anlaşmalarının bulunduğu ülkelere arttığı, AB sınai ürünler ihracatında en önemli artışların madenler (+%6), baz metaller (+%4,4), kimyasallarda (+%2,5) kaydedildiği, makine ihracatının sabit (+%0,3) kaldığı, taşıma ekipmanlarında hafif bir düşüş gözlemlendiği (-%2,6) belirtilmektedir.
- Kanada ile akdedilen Kapsamlı Ekonomik ve Ticaret Anlaşması kapsamında 2018 yılında karşılıklı ticarete %10,3 artış kaydedildiği, AB'nin Kanada ile ticaret fazlasının %60 arttığı ifade edilmektedir.

- 2018 yılında gıda ve tarım ürünleri ihracatı %2,2 artarken ithalatta kısmi bir düşüş (-%0,6) kaydedildiği belirtilerek, artışların özellikle ikinci nesil ticaret anlaşmaları ile Derin ve Kapsamlı Serbest Ticaret Alanlarında yaşandığı tespitine yer verilmektedir.
- Ticaret engelleri açısından, AB şirketlerinin hala ticaret ortakları ile haksız önlemlerle karşılaştığı, özellikle kamu ihalelerinde ayrımcı uygulamaların gözlemlendiği, gerekçeden yoksun hayvan ve bitki sağlığı ve hijyen tedbirlerinin engel olarak kullanıldığı belirtilmektedir.

AB'DE YÜRÜRLÜKTE OLAN STA'LAR VE GÜMRÜK BİRLİĞİ ANLAŞMALARI (OCAK 2021)		
Ülke/Ülke Grubu	Anlaşma	Yürürlüğe Giriş Tarihi
İSVİÇRE	Anlaşma	01.01.1973
ANDORRA	Gümrük Birliği	01.01.1991
İZLANDA	Avrupa Ekonomik Alanı Anlaşması	1994
NORVEÇ	Avrupa Ekonomik Alanı Anlaşması	1994
TÜRKİYE	Gümrük Birliği	31.12.1995
FAROE ADALARI	Anlaşma	01.01.1997
FİLİSTİN	Geçici Ortaklık Anlaşması	01.07.1997
TUNUS *	Ortaklık Anlaşması	01.03.1998
FAS *	Ortaklık Anlaşması	01.03.2000
İSRAİL	Ortaklık Anlaşması	01.06.2000
MEKSİKA *	Global Anlaşma	01.10.2000
SAN MARİNO	Gümrük Birliği	01.04.2002
ÜRDÜN	Ortaklık Anlaşması	01.05.2002
KUZEY MAKEDONYA	İstikrar ve Ortaklık Anlaşması	01.04.2004
MISIR	Ortaklık Anlaşması	01.06.2004
ŞİLİ *	Ortaklık Anlaşması ve Ek Protokol	01.03.2005
CEZAYİR	Ortaklık Anlaşması	01.09.2005
LÜBNAN	Ortaklık Anlaşması	01.04.2006
ARNAVUTLUK	İstikrar ve Ortaklık Anlaşması	2009
KARADAĞ	İstikrar ve Ortaklık Anlaşması	01.05.2010
SİRBİSTAN	İstikrar ve Ortaklık Anlaşması	01.09.2013
BOSNA HERSEK	İstikrar ve Ortaklık Anlaşması	01.06.2015
KOSOVA	İstikrar ve Ortaklık Anlaşması	01.04.2016
GÜRCİSTAN	Ortaklık Anlaşması	01.07.2016
GÜNEY KORE	Serbest Ticaret Anlaşması	01.07.2016
MOLDOVA	Ortaklık Anlaşması	01.07.2016

GÜNEY AFRİKA KALKINMA TOPLULUĞU ¹⁰	Ekonomik Ortaklık Anlaşması	05.02.2018
UKRAYNA	Ortaklık Anlaşması	01.09.2017
JAPONYA	Ekonomik Ortaklık Anlaşması	01.02.2019
SİNGAPUR	Serbest Ticaret Anlaşması	21.11.2019
VIETNAM	Serbest Ticaret Anlaşması	01.08.2020

Kaynak: Avrupa Komisyonu Ticaret Genel Müdürlüğü

AB'DE GEÇİCİ OLARAK YÜRÜRLÜĞE GİREN ANLAŞMALAR (OCAK 2021)		
Ülke/Ülke Grubu	Anlaşma	Geçici Yürürlüğe Giriş Tarihi
CARIFORUM ¹¹	Ekonomik Ortaklık Anlaşması	2008
DOĞU VE GÜNEY AFRİKA ¹²	Ekonomik Ortaklık Anlaşması	2012
KOLOMBİYA	Ticaret Anlaşması	2013
PERU	Ticaret Anlaşması	2013
EKVATOR	Ticaret Anlaşması	2013
ORTA AMERİKA TOPLULUĞU ¹³	Ortaklık Anlaşması	2013
KAMERUN	Geçici Ekonomik Ortaklık Anlaşması	2014
BATI AFRİKA ¹⁴	Ekonomik Ortaklık Anlaşması	03.09.2016
KANADA	Kapsamlı Ekonomik ve Ticaret Anlaşması	21.09.2017
BİRLEŞİK KRALLIK ¹⁵	Ticaret ve İşbirliği Anlaşması	01.01.2021

Kapsamı genişletilme sürecinde olan Anlaşmalar

¹⁰ Güney Afrika Kalkınma Topluluğu (Angola, Botsvana, Lesotho, Mozambik, Namibya, Güney Afrika, Swaziland).

¹¹ CARIFORUM (Belize, St. Kitts ve Nevis, Bahamalar, Dominik Cumhuriyeti, Antigua, Barbuda, Dominik, Jamaika, St. Lucia, St. Vincent ve Grenadines, Barbados, Trinidad ve Tobago, Grenada, Guyana, Surinam ve Haiti).

¹² Doğu ve Güney Afrika (Komorlar, Cibuti, Eritre, Etiyopya, Malavi, Madagaskar, Morityus, Seyşeller, Somali, Sudan, Zambiya, Zimbabve). Morityus, Seyşeller, Madagaskar ve Zimbabve ile geçici EOA 2012 yılından bu yana yürürlüktedir. Kapsamlı bölgesel EOA müzakereleri devam etmektedir.

¹³ Orta Amerika Topluluğu (Kosta Rika, Panama, El Salvador, Honduras, Guatemala ve Nikaragua).

¹⁴ Batı Afrika (Benin, Burkina Faso, Cape Verde, Gambiya, Gana, Gine, Gine-Bissau, Fildişi Sahilleri, Liberya, Mali, Moritanya, Nijer, Nijerya, Senegal, Sierre Leone, Togo). Fildişi Sahilleri ve Gana ile geçici EOA 2016 yılından bu yana yürürlüktedir.

¹⁵ Birleşik Krallık 47 yıllık üyeliğinin ardından 31 Ocak 2020 tarihi itibarıyla AB'den Çekilme Anlaşması ile ayrılmıştır. Mezkur Anlaşma'da öngörülen geçiş dönemi 31 Aralık 2020 tarihinde sona ermiştir. AB ve Birleşik Krallık arasında Brexit sonrası ticari ilişkileri düzenleyen Ticaret ve İşbirliği Anlaşması 30 Aralık 2020 tarihinde imzalanmış olup Anlaşma 01 Ocak 2021 tarihi itibarıyla geçici olarak yürürlüğe girmiştir.

MÜZAKERE AŞAMASINDA OLAN STA'LAR (OCAK 2021)		
Ülke/Ülke Grubu	Anlaşma	Müzakerelere Başlama Tarihi
KÖRFEZ İŞBİRLİĞİ KONSEYİ ¹⁶	Serbest Ticaret Anlaşması	1990
HİNDİSTAN	Serbest Ticaret Anlaşması	2007
MERCOSUR ¹⁷	Mercosur Ortaklık Anlaşması (müzakereler tamamlanmıştır)	2010
TAYLAND	Serbest Ticaret Anlaşması	01.03.2013
FİLİPİNLER	Serbest Ticaret Anlaşması	01.12.2015
ENDONEZYA	Serbest Ticaret Anlaşması	01.09.2016
ABD	Sanayi Ürünlerinde Tarifelerin Kaldırılması ve Uygunluk Değerlendirme	2019

Kaynak: Avrupa Komisyonu Ticaret Genel Müdürlüğü

¹⁶ Körfez İşbirliği Konseyi (B.A.E., S. Arabistan, Umman, Katar, Bahreyn, Kuveyt). Müzakereler 2008 yılında askıya alınmıştır.

¹⁷ MERCOSUR (Arjantin, Brezilya, Uruguay, Paraguay) (Venezuela gözlemci)

AB PROGRAMLARI VE AJANSLARI

AB Programları, AB politikalarının önemli uygulama araçları arasında yer alan ve AB düzeyinde belirlenen hedeflere ulaşılmasını amaçlayan belirli alanları kapsayacak şekilde, AB üye ülkeleri, aday ülkeler ile varsa diğerkatılımcı ülkeler arasında iş birliğini teşvik etmek üzere uygulanan faaliyetler bütünüdür.

Vatandaşlar, işletmeler, sivil toplum kuruluşları (STK), kamu kurumları ve üniversiteler, genel politika ve strateji öncelikleri doğrultusunda hazırladıkları projeler aracılığıyla AB Programlarından istifade edebilmektedir. AB Programları ülkeler arası işbirliğinin geliştirilmesini amaçladığından, programlara başvuruların genel olarak farklı ülkelere ortaklarla yapılması gerekmektedir.

AB Programları, Çok Yıllı Mali Çerçeve olarak adlandırılan yedi yıllık genel bütçe çerçevesinde Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in onayı ile yürürlüğe konulan kurucu mevzuata dayanılarak uygulanmaktadır. Programlar, teklif çağrılarını yayımlayan Avrupa Komisyonu'nun ilgili genel müdürlükleri, yürütme ajansları ve/veya ulusal ajanslar tarafından yürütülmektedir. Programların bütçesi, AB üye devletleri için AB genel bütçesinden sağlanan tahsisat ile katılımcı ülkelerin ödedikleri katılım paylarından oluşmaktadır.

Programların önemli bir bölümü merkezi çağrılar kapsamında yönetilmekte, başvurular doğrudan Avrupa Komisyonu'na yapılmakta ve bağımsız uzmanlar tarafından değerlendirilmektedir. Ülke merkezli çağrılarda ise başvurular, katılımcı ülkede bulunan ulusal ajanslara yapılmakta ve bağımsız uzmanlar tarafından değerlendirilmektedir. Değerlendirme aşamasını geçen projeler, ajanslar aracılığıyla desteklenmektedir.

1999 yılı Aralık ayında aday ülke olarak ilan edilen ülkemiz, 2000-2006 döneminde uygulanan, o zamanki adıyla Topluluk Programları'na 2002 yılından itibaren katılmaya başlamıştır. Ülkemizin AB Programlarına katılımına ilişkin şartları düzenleyen temel belge, 26 Şubat 2002 tarihinde imzalanan, "Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Topluluğu Arasında Türkiye Cumhuriyetinin Topluluk Programlarına Katılmasının Genel İlkeleri Hakkında Çerçeve Anlaşma"dır. Bu Anlaşmaya dayanılarak, her program için ayrı katılım anlaşması imzalanmakta ve ülkemizin programların sunduğu imkânlarla erişimi sağlanmaktadır.

Türkiye 2003 yılından bu yana, kendi öncelikleri doğrultusunda uygun gördüğü bu programlara katılmaktadır. AB'de, 2014-2020 döneminde toplam 22 Program uygulanmakta olup, ülkemiz bunlar arasından 9 Programa katılım sağlamıştır. Bu dönemde, iştirak edilen Programların toplam bütçesi yaklaşık 100 milyar avrodur. Ayrıca, ülkemiz,

Avrupa Çevre Ajansı'nın ve Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığını İzleme Merkezi'nin de üyesidir.

Ülkemizin AB Programlarına katılımı ve Programların genel koordinasyonu ve izlenmesi görevi AB Başkanlığı tarafından yerine getirilmektedir.

AB Programlarında Mihenk Taşları

2014-2020 YILLARINDA TÜRKİYE'NİN KATILDIğI AB PROGRAMLARI

1. Ufuk 2020 Programı
2. Erasmus+ Programı
3. Avrupa Dayanışma Programı
4. COSME Programı
5. EaSI İstihdam ve Sosyal Yenilik Programı
6. Fiscalis 2020 Programı
7. Customs 2020 Programı
8. Sivil Koruma Mekanizması Programı
9. Yaratıcı Avrupa Programı (2015-2016 yılları)

UFUK 2020 (HORIZON 2020) (ARAŞTIRMA VE YENİLİK ÇERÇEVE PROGRAMI)

Hedefi: Bilgi ve yeniliğe dayalı bir ekonomi oluşturmayı amaçlayan en büyük AB Programıdır. Program ile üye devletlerin bilim ve araştırma altyapıları ve yenilik faaliyetleri desteklenerek AB'nin küresel rekabet gücünün geliştirilmesi ve AB'nin karşılaştığı yaşlanan nüfus, iklim değışikliği, göç krizi gibi küresel zorluklara yenilikçi çözümler üretilmesi hedeflenmiştir.

Program, amacı doğrultusunda 3 temel hedef içerecek şekilde yapılandırılmıştır:

1. Bilimde Mükemmellik: Avrupa Araştırma Alanı, Marie Skłodowska-Curie
2. Sanayide Liderlik: KOBİ'lere hibeler ve Avrupa Yatırım Bankası/Avrupa Yatırım Fonu kredileri
3. Toplumsal Zorluklar: Sosyal konularda araştırma ve inovasyon desteği (Sağlık, nüfus hareketliliği ve refah; Gıda güvenliği, sürdürülebilir tarım ve ormancılık, deniz, denizcilik ve iç su araştırmaları ve biyoekonomi; Güvenli, temiz ve verimli enerji; Akıllı, yeşil ve entegre ulaştırma; İklim değışikliği, çevre, kaynak verimliliği ve ham maddeler; Dâhil edici, yenilikçi ve yansıtıcı toplumlar; Güvenli ve yenilikçi toplumlar)

Bunlara ilave olarak Avrupa Yenilik ve Teknoloji Enstitüsü (EIT); Euratom Antlaşması kapsamındaki araştırma faaliyetleri; Avrupa Araştırma Merkezi (JRC) tarafından yapılan araştırma faaliyetlerine de destek sağlanmaktadır.

Bütçesi: 79,4 milyar avro

Uygulama Dönemi: 2014-2020

Hedef Kitlesi: Merkezi, yerel ve bölgesel idareler ve araştırma merkezleri, Üniversiteler, KOBİ'ler.

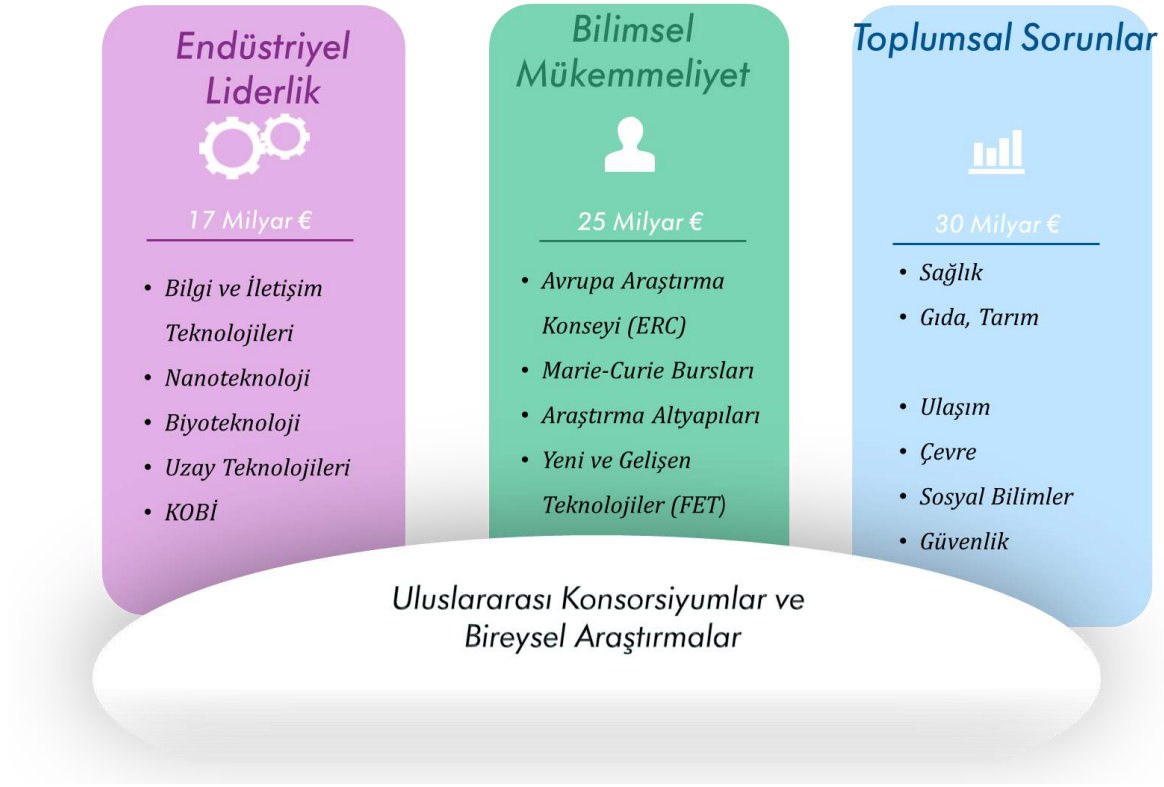
Uygulama Bölgesi: AB üyesi ülkeler, aday ülkeler, potansiyel aday ülkeler, üçüncü ülkeler (bu alanda ileri seviyede olan ülkelerin katılımı için getirilmiş bir istisnadır)

Türkiye'nin Ufuk 2020 Programı'na Katılım Anlaşması 4 Haziran 2014 tarihinde imzalanmıştır.

AB'nin araştırma, teknolojik gelişme ve yenilik programlarına ülkemizin katılımı, kalkınma hedeflerine ulaşılması ve uluslararası düzeyde bilim, teknoloji ve yenilik işbirliklerinin geliştirilmesi bakımından önemli olup programa katıldığımız 2002 yılından bu yana ülkemiz önemli nitel ve nicel kazanımlar elde etmiştir. Ufuk 2020 Programı, ülkemizin kalkınma hedefleri çerçevesinde ele alınan Ar-Ge ve yenilik alanında politika ve hedeflerin gerçekleştirilmesi için gerekli kapasitelerin oluşturulması ve nitelikli insan kaynağının geliştirilmesi bakımından önemli fırsatlar sunmaktadır.

Sorumlu Kuruluş: Ülkemizde Programın yürütülmesinden Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) sorumludur.

Ayrıntılı bilgi için: www.ufuk2020.org.tr

2021-2027 döneminde **Ufuk Avrupa** olarak adlandırılan Program, araştırmacıların, bilginin ve teknolojinin serbestçe dolaştığı “Avrupa Araştırma Alanı” oluşturulmasını, AB’nin bilimsel ve teknolojik temelini güçlendirmek ve rekabet edebilirliğini artırmak amacıyla AB stratejik hedefleri doğrultusundaki araştırma faaliyetlerini teşvik etmektedir. Programın stratejik öncelikleri yeşil, sağlıklı, dijital ve kapsayıcı bir Avrupa inşası olarak ortaya konmuştur. Programın 2021-2027 dönemi bütçesi 95,54 milyar avro olarak açıklanmıştır. Ülkemiz 27 Ekim 2020 tarihinde AB Programları Kurulu prensip kararıyla Ufuk Avrupa Programına katılım kararı almıştır. Programın ulusal koordinatörü yine TÜBİTAK olarak tayin edilmiştir. Programa resmi katılım süreci için çalışmalar devam etmektedir.

ERASMUS+ (EĞİTİM, GENÇLİK VE SPOR PROGRAMI)**Erasmus+**

Hedefi: Yaşlarına ve eğitim geçmişlerine bakılmaksızın, bireylerin becerilerinin ve istihdam edilebilirliklerinin artırılması ile eğitim, öğretim, gençlik ve spor alanlarında işbirliğini geliştirmek, öğrenme hareketliliği sağlamak ve yenilikçi faaliyetler yoluyla politika ve sistemleri modernize etmek.

Bütçesi: 14,7 milyar avro (tüm Avrupa için)

Uygulama Dönemi: 2014-2020

Hedef Kitlesi: Her seviyede ve her alandaki eğitim kurumları, gençler, araştırma merkezleri, özel kuruluşlar (şirketler, fabrikalar gibi), STK'lar

Uygulama Bölgesi: AB üyesi ülkeler, AEA ülkeleri (İzlanda, Lihtenştayn, Norveç), aday ülkeler, Batı Balkan ülkeleri, komşuluk politikası ülkeleri ve bazı faaliyetler için tüm dünya ülkeleri

Türkiye'nin Erasmus+ Programı'na Katılım Anlaşması 19 Mayıs 2014 tarihinde imzalanmıştır.

Erasmus+ Programı Türkiye'de eğitim, gençlik ve spor sektörlerinin kapasitelerinin geliştirilmesine nitel ve nicel katkı sağlamaktadır. Erasmus+ Programından çoğunluğu öğrenciler ve eğitim personeli olmak üzere yılda 60 bin vatandaşımız yararlanmakta, her yıl kurum ve kuruluşlarımızdan 12 bine yakın proje başvurusu alınmaktadır. Yılda 1,500'den fazla projeye, 100 milyon avronun üzerinde hibe desteği verilmektedir. Bu projeler ile yaklaşık 20.000'i yükseköğretim programı öğrenci ve personeli olmak üzere yılda 60.000 kişi yurt dışındaki staj, öğrenim, gönüllülük, işbirlikleri kapsamındaki hareketlilikler, kurslar vb. faaliyetlerden faydalanmaktadır.

Sorumlu Kuruluş: Ülkemizde Programın yürütücüsü AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı'dır (Türkiye Ulusal Ajansı). Türkiye Ulusal Ajansı, AB Başkanlığının ilgili kuruluşudur.

Ayrıntılı bilgi için: www.ua.gov.tr

Erasmus+ Yararlanıcılarının Profili

Bireysel ve kurumsal gelişim anlamında önemli artıları olan eğitim ve gençlik programlarının 2021-2027 yılları arasında **Erasmus+** adıyla sürdürülmesi hususunda Avrupa Komisyonu tarafından karar alınmıştır. AB'nin eğitim, gençlik ve spor politikalarını desteklemeye devam edecek olan Erasmus+ Programı 2021-2027 mali döneminde 26,2 milyar avro bütçeye sahip olacaktır.

Program yeni dönemde daha fazla sayıda faaliyet sunarak, imkânları kısıtlı kişiler ve küçük ölçekli kuruluşlar için daha basit ve daha erişilebilir aynı zamanda daha yeşil, daha dijital olmayı hedefleyen kapsayıcılık ve çeşitlilik odaklı bir yaklaşım benimsemektedir. Ülkemiz 27 Ekim 2020 tarihinde AB Programları Kurulu prensip kararıyla Erasmus+ Programına katılım kararı almıştır. Programın ulusal koordinatörü Türkiye Ulusal Ajansı'dır. Programa resmi katılım süreci için çalışmalar devam etmektedir.

AVRUPA DAYANIŞMA PROGRAMI- ESC (GÖNÜLLÜLÜK, TOPLUMSAL DAYANIŞMA VE GENÇLİK)

Hedefi: Gençlerin kişisel, eğitimsel, sosyal, sivil ve mesleki gelişimlerini teşvik ederken, kendi ülkelerinde veya yurtdışında topluma yarar sağlayan projelerde gönüllü olmaları, çalışmaları veya ağ kurma faaliyetlerinde bulunmaları için fırsatlar yaratmak, toplumsal sorunlara çözüm üreten faaliyetler içinde yer almalarını desteklemek.

Avrupa Dayanışma Programı 2014-2018 yılları arasında uygulanan gönüllülük projelerinin devamı niteliğinde olup 2019-2020 yılları için uygulanmıştır.

Bütçesi: 375,6 milyon avro (tüm Avrupa için)

Uygulama Dönemi: 2019-2020

Hedef Kitlesi: Gençler, Gençlik STK'ları, gönüllülük ve dayanışma alanında faaliyet gösteren kamu/özel kurum ve kuruluşlar ve gençlik grupları

Uygulama Bölgesi: AB üyesi ülkeler, AEA ülkeleri (İzlanda, Lihtenştayn, Norveç), aday ülkeler, Batı Balkan ülkeleri, komşuluk politikası ülkeleri ve bazı faaliyetler için tüm dünya ülkeleri

Türkiye'nin Avrupa Dayanışma Programına ilişkin katılım anlaşması 15 Nisan 2019 tarihinde imzalanmıştır.

Program 2019 yılında uygulanmaya başlandığı için henüz verileri derlenememiştir.

Sorumlu Kuruluş: Ülkemizde Programın yürütücüsü Türkiye Ulusal Ajansı'dır.

Ayrıntılı bilgi için: www.ua.gov.tr

ESC Programı 2021-2027 döneminde 1 milyar avro olarak belirlenen bütçesiyle gençlerin kendi ülkeleri veya ülkeleri dışında gönüllülük ve toplumsal dayanışma faaliyetlerine katılarak topluma fayda sağlamalarını ve kişisel potansiyellerini açığa çıkarmalarına destek olmaya devam edecektir. Ülkemiz 27 Ekim 2020 tarihinde AB Programları Kurulu prensip kararıyla ESC Programına katılım kararı almıştır. Programın ulusal koordinatörü Türkiye Ulusal Ajansı'dır. Programa resmi katılım süreci için çalışmalar devam etmektedir.

COSME (İŞLETMELERİN VE KOBİ'LERİN REKABET EDEBİLİRLİĞİ)

Hedefi: İşletmelerin ve KOBİ'lerin rekabet edebilirliğinin artırılması amacıyla kendi işini kurmak isteyen vatandaşlara yol göstermek, AB iç ve dış piyasasına erişim zorluğu çeken iş çevrelerine destek olmak ve KOBİ'lerle ilgili politika reformları yapmalarında üye ülke kurumlarına yardımcı olmak.

Program, “Finansmana Erişim”, “Pazarlara Erişim”, “İşletmeler İçin Çerçeve Koşullar” ile “Girişimcilik ve Girişimci Kültür” bileşenlerinden oluşmaktadır. Bünyesinde Avrupa İşletmeler Ağını barındırmaktadır.

Bütçesi: 2,3 milyar avro

Uygulama Dönemi: 2014-2020

Hedef Kitlesi: Girişimciler, Merkezi, yerel ve bölgesel düzeyde işletmeleri destekleyen kurum ve kuruluşlar

Uygulama Bölgesi: AB üyesi ülkeler, AEA ülkeleri, aday ülkeler, İsviçre, komşuluk politikası ülkeleri, üçüncü ülkelerde yerleşik kuruluşlar (AB şirketlerinin üçüncü ülke piyasalarına girebilmeleri amacıyla)

Türkiye'nin COSME Programı'na Katılım Anlaşması 19 Ekim 2014 tarihinde imzalanmıştır.

COSME Programı kapsamında çağrılar merkezi olarak yürütölmekte olup başvurular Avrupa Komisyonu'na yapılmaktadır. Program, ayrıca, KOBİ'lerin finansmana erişimini kolaylaştırmak üzere, finansal aracı kuruluşlara Avrupa Yatırım Fonundan (AYF) kredi garantisi desteği sağlayan finansal araçları da içermektedir.

Sorumlu Kuruluş: Ülkemizde Programın yürütücüsü Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı'dır (KOSGEB).

Ayrıntılı bilgi için: cosme.kosgeb.org.tr

2021-2027 döneminde CoSME Programının KOBİ'lerin desteklenmesine yönelik bileşenleri Tek Pazar ve finansal araç ve kredilenme bileşenleri ise InvestEU Programı altında toplanmış ve CoSME Programı münferit bir program olmaktan çıkmıştır. Ülkemiz adı geçen Programlara katılımıla ilgili değerlendirme süreçlerine devam etmekte, AB tarafında bu yeni Programların tüzüklerinin nihaleşmesini beklemektedir.

EaSI (İSTİHDAM VE SOSYAL YENİLİK PROGRAMI)

Hedefi: AB’de nitelikli ve sürdürülebilir istihdamın sağlanması, yeterli sosyal korumanın temini, sosyal dışlanma ve yoksullukla mücadele ile çalışma şartlarının iyileştirilmesi hususlarına destek vermek

EaSI Programı, PROGRESS, EURES ve Mikrofinans/Sosyal Girişimcilik olmak üzere 3 temel bileşen kapsamında uygulanmaktadır. Ülkemiz, aday ülkelerin katılımına açık olmaması nedeniyle EURES bileşenine katılım sağlayamamaktadır.

Bütçesi: 920 milyon avro

Uygulama Dönemi: 2014-2020

Hedef Kitlesi: Araştırma merkezleri, merkezi, yerel ve bölgesel idareler, kalkınma kuruluşları, ticaret odaları, üniversiteler, KOBİ’ler, uluslararası örgütler

Uygulama Bölgesi: AB üyesi ülkeler, AEA ülkeleri, aday ülkeler, potansiyel aday ülkeler

Türkiye’nin EaSI Programı’na Katılım Anlaşması 2 Şubat 2015 tarihinde imzalanmıştır.

Sorumlu Kuruluş: Ülkemizde Programın yürütücüsü Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı’dır.

Ayrıntılı bilgi için: www.ab.gov.tr/49876.html

İstihdam ve Sosyal Yenilik EaSI Programı 2021-2027 döneminde Avrupa Sosyal Fonu+ (ESF+) çatısında altında bir bileşen olarak varlığını sürdürecektir. toplanmıştır. Bu çerçevede İstihdam ve Sosyal Yenilik Bileşenine 676 milyon avro kaynak ayrılmıştır. Ülkemiz ESF+ EaSI bileşenine katılımı ilgili değerlendirme süreçlerine devam etmektedir.

FISCALIS 2020 (VERGİLENDİRME ÇERÇEVE PROGRAMI)

Hedefi: İç pazarda vergilendirme sistemlerinin daha etkin biçimde işleyişini sağlamak ve vergi idareleri ve çalışanları arasında işbirliğini artırmak

Öngörülen Bütçesi: 234,3 milyon avro

Uygulama Dönemi: 2014-2020

Hedef Kitlesi: Vergilendirme alanında faaliyet gösteren merkezi, yerel ve bölgesel idareler (Bu program çerçevesinde düzenlenen faaliyetlerden sadece ilgili kamu kurumları istifade edebilmektedir.)

Uygulama Bölgesi: AB üyesi ülkeler, aday ülkeler, potansiyel aday ülkeler

Türkiye'nin Fiscalis 2020 Programı'na Katılım Anlaşması 16 Temmuz 2014 tarihinde imzalanmıştır.

Sorumlu Kuruluş: Ülkemizde Programın yürütücüsü Hazine ve Maliye Bakanlığı'dır.

Ayrıntılı bilgi için: www.hmb.gov.tr

Ulusal vergi otoriteleri arasında bilgi ve uzmanlık değişimi sağlamayı amaçlayan Vergiler Programının (Fiscalis) 2021-2027 mali dönemi bütçesi 239 milyon avro olarak belirlenmiştir. Ülkemiz 27 Ekim 2020 tarihinde AB Programları Kurulu prensip kararıyla Vergiler Programına katılım kararı almıştır. Programın ulusal koordinatörü Hazine ve Maliye Bakanlığı'dır. Programa resmi katılım süreci için çalışmalar devam etmektedir.

CUSTOMS 2020 (GÜMRÜKLER ÇERÇEVE PROGRAMI)

Hedefi: Gümrük Birliğinin düzgün işleyişini güçlendirmek amacıyla gümrüklerde bilgi teknolojileri kapasitesinin güçlendirmek, gümrüklerin ticareti kolaylaştırıcı ve ekonomik büyümeyi hızlandırıcı etkilerinin artırılması ile gümrük personeli arasındaki iletişim ağının ve personelin yetkinliklerini geliştirmek.

Bütçesi: 547,3 milyon avro

Uygulama Dönemi: 2014-2020

Hedef Kitlesi: Gümrükler alanında faaliyet gösteren merkezi, yerel ve bölgesel idareler (Bu program çerçevesinde düzenlenen faaliyetlerden sadece ilgili kamu kurumları istifade edebilmektedir.)

Uygulama Bölgesi: AB üyesi ülkeler, aday ülkeler, potansiyel aday ülkeler

Türkiye'nin Customs 2020 Programı'na Katılım Anlaşması 16 Temmuz 2014 tarihinde imzalanmıştır.

Sorumlu Kuruluş: Ülkemizde Programın yürütücüsü Ticaret Bakanlığı'dır.

Ayrıntılı bilgi için: ticaret.gov.tr

Avrupa Birliği'ndeki gümrük otoriteleri arasındaki işbirliğini desteklemek ve üye devletlerin finansal ve iktisadi çıkarlarını korumak amacı çerçevesinde devam eden Gümrükler Alanında İşbirliği Programı (Customs) için 2021-2027 mali döneminde 843 milyon avro bütçe belirlenmiştir. Ülkemiz 27 Ekim 2020 tarihinde AB Programları Kurulu prensip kararıyla Vergiler Programına katılım kararı almıştır. Programın ulusal koordinatörü Ticaret Bakanlığı'dır. Programa resmi katılım süreci için çalışmalar devam etmektedir.

SİVİL KORUMA MEKANİZMASI

Hedefi: AB içinde ve dışında meydana gelen afet ve acil durumlarda beşerî, çevresel ve kültürel mirasın korunmasına yönelik olarak aynî yardım, teçhizat, personel ve uzman desteği sağlamak

Bütçesi: 368,4 milyon avro

Uygulama Dönemi: 2014-2020

Hedef Kitlesi: Sivil koruma alanında afet ve acil durum koordinasyonundan sorumlu kurum ve kuruluşlar (Bu program çerçevesinde düzenlenen faaliyetlerden sadece ilgili kamu kurumları istifade edebilmektedir.)

Uygulama Bölgesi: AB üyesi ülkeler, aday ülkeler

Türkiye'nin Sivil Koruma Mekanizmasına Katılım Anlaşması 6 Mayıs 2015 tarihinde imzalanmıştır.

Sorumlu Kuruluş: Ülkemizde Programın yürütücüsü Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'dır (AFAD).

Ayrıntılı bilgi için: www.afad.gov.tr

2021-2027 döneminde program kapsamında felaketlerin önlenmesi ve hazırlık seviyesinin artırılması amacıyla Mekanizmanın bütçesinde ciddi bir artışa gidilerek 3 milyar avro tutarında bütçe belirlenmiştir. Ülkemiz 27 Ekim 2020 tarihinde AB Programları Kurulu prensip kararıyla RescEU Programına katılım kararı almıştır. Programın ulusal koordinatörü AFAD'dır.

YARATICI AVRUPA PROGRAMI

Hedefi: AB’de kültürel ve yaratıcı sektörlerin ülkelerarası birlikte çalışma yeteneğini geliştirmek, bu tür çalışmaların Avrupa ve çevresindeki ülkelerde hareketini sağlamak ve yeni seyircilere ulaştırmak.

Yaratıcı Avrupa Programı ülkemizde yalnız 2015-2016 yılları arasında uygulanmıştır.

Öngörülen Bütçesi: 1,46 milyar avro

Uygulama Dönemi: 2014-2020

Hedef Kitlesi: *Kültür ve yaratıcı sektörlerde faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar ve çalışanlar*

Uygulama Bölgesi: AB üyesi ülkeler, aday ülkeler, potansiyel aday ülkeler, komşuluk politikası ülkeleri

Türkiye’nin Yaratıcı Avrupa Programı’na Katılım Anlaşması 31 Ekim 2014 tarihinde imzalanmıştır.

Sorumlu Kuruluş: Ülkemizde Programın yürütücüsü Kültür ve Turizm Bakanlığı’dır.

Ayrıntılı bilgi için: www.ktb.gov.tr

Kültürel ve dilsel çeşitlilik ve miras ile görsel-işitsel medya hizmetleri başta olmak üzere kültür ve yaratıcı endüstrilerin rekabet edebilirliklerinin geliştirilmesi hedeflerini 2021-2027 döneminde de devam ettirecek Yaratıcı Avrupa Programına yeni dönemde 1,6 milyar avro tutarında kaynak ayrılmıştır. Ülkemiz 27 Ekim 2020 tarihinde AB Programları Kurulu prensip kararıyla Yaratıcı Avrupa Programına katılım kararı almıştır. Programın ulusal koordinatörü Kültür ve Turizm Bakanlığı’dır. Programa resmi katılım süreci için çalışmalar devam etmektedir.

2014-2020 YILLARINDA TÜRKİYE'NİN KATILDIğI AJANSLAR

1. Avrupa Çevre Ajansı
2. Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi (EMCDDA)

AVRUPA ÇEVRE AJANSI (EEA)

Avrupa Çevre Ajansının (AÇA) görevi çevre hakkında güvenilir ve bağımsız bilgi sağlamaktır. Ajans, katılım sağlayan ülkelerin politika geliştiren birimlerine ve kamuoyuna zamanında, hedefe yönelik, konuyla ilgili ve güvenilir bilgi temin etmektedir. Avrupa Çevre Bilgi ve Gözlem Ağı (EIONET), AÇA'nın ortaklık ağı olup Ajansa katılan ve işbirliği yapan ülkelere açıktır. AÇA, EIONET aracılığıyla ülkelere gelen çevresel bilgileri biraraya getirerek, zamanında ve yüksek kalitede veri sunmaktadır.

Ajans üyeliğine ilişkin işlemler Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yürütölmektedir.

AVRUPA UYUşTURUCU VE UYUşTURUCU BAğIMLILIğI İZLEME MERKEZİ (EMCDDA)

Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi (EMCDDA), Avrupa'nın uyuşturucu sorunlarının niteliğini anlamasına ve bunlara daha iyi yanıt vermesine yardımcı olmak için, bağımsız ve bilgi üretilmesi amacıyla kurulmuştur. Merkez, katılan ülkelerin politika yapıcılara, uyuşturucu mevzuatı ve stratejilerinin oluşturulması için ihtiyaç duyulan veriyi sunmaktadır. Ayrıca, uzmanlar ile bu alanda çalışan uygulayıcıların yeni araştırma alanları saptamalarına iyi uygulamaların paylaşılması yöntemiyle yardımcı olmaktadır.

EMCDDA üyeliğine ilişkin faaliyetler, İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi (TUBİM) tarafından yürütölmektedir. TUBİM aynı zamanda EMCDDA'nın yönetim kurulunda yer almaktadır.

AB Programlarına katılım, farklı ölkelerden proje ortakları arasında işbirliğini güçlendirerek ulusal düzeyde politika reformlarını gerçekleştirmede ve politika hedeflerine ulaşmada destekleyici rol oynamakta, AB üyelik sürecine önemli katkı sağlamaktadır. Ülkemiz sözkonusu Programlara ulusal öncelikleri ve bütçe imkanları doğrultusunda AB üyesi ölkelerle eşit platformda ve aynı vizyon çerçevesinde katılmakta ve bu kapsamdaki proje faaliyetlerinde yer almaktadır. Ortak hedefler doğrultusunda, eğitim, bilim, araştırma, spor, girişimcilik, kültür, çalışma hayatı, sosyal içerme, toplumsal dayanışma, gönüllölük, vergilendirme, gümrükler gibi çok geniş alanı kapsayan konularda birlikte çalışma kültürü ve işbirliğinin geliştirilmesi ile ölkemize yönelik ön yargılar ve yanlış algıların da bertaraf edilmesi mümkün olabilmektedir.

Öte yandan, AB Programlarının 30 yılı aşkın geçmişinde ortaya konulan bilgi birikimi ve tecrübe, programlara katılım sayesinde ölkemize transfer edilebilmekte ve ulusal kalkınma hedeflerimize ulaşılmasına katkı sunulabilmektedir. Ülkemizin uluslararası işbirliklerinin geliştirilmesi hedefi de, programlara katılım sağlanması ile desteklenmektedir.

Ülkemizin Programlara ödemekte olduğu mali katkının bir kısmı AB Başkanlığı'nca koordine edilen Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) kapsamında finanse edilmektedir. Bu şekilde ölkemizdeki kurumların Programa katılım nedeniyle üstlendikleri mali yük paylaşmakta, diğerkurumlarımızın da yeni Programlara katılımı teşvik edilmektedir. Ülkemiz bu program ve ajanslara katılım için 884 milyon avrosu kendi bütçesinden olmak üzere, yaklaşık 1,47 milyar avro katkı ödemektedir.

2021-2027 döneminde ölkemizin AB programlarına daha fazla katılım sağlamasına ilişkin çalışmalar sürdürölmektedir. 27 Ekim 2020 tarihli toplantıda Erasmus+, Ufuk Avrupa, Avrupa Dayanışma Programı, Sivil Koruma Mekanizması, Gümrükler, Vergilendirme ve Yaratıcı Avrupa Programlarına katılım sağlama kararı alınmıştır. Diğerkurumlara ilişkin iç işişare süreci devam etmektedir.

Ülkemiz 2021-2027 döneminde de bu Ajanslara katılmaya devam etmeyi ve mümkünse ölkemiz politikalarıyla örtüşen çalışmaları olan diğerkurumların da katılımı değerlendirmektedir.

SINIR ÖTESİ İŞBİRLİĞİ PROGRAMLARI

Sınır Ötesi İşbirliği Programları, AB ülkelerinin ortak sınır bölgelerinde, AB üyesi ülkelerle sınırları bulunan üçüncü ülkelerin sınır bölgeleri arasında ve Birliğin kendi içindeki bölgeleri arasında dengeli bir kalkınma için işbirliğini öngörmektedir. AB Uyum Politikası'nın yanı sıra Avrupa Komşuluk Politikası'nın da araçlarından biri olan Sınır Ötesi İşbirliği Programlarının amacı, sınır bölgelerinde ekonomik ve sosyal kalkınmaya yönelik işbirliğini desteklemektir.

2007-2013 ve 2014-2020 dönemlerinde, Sınır Ötesi İşbirliği kapsamında Türkiye iki programa iştirak etmiştir. Bunlar, **Bulgaristan-Türkiye IPA Sınır Ötesi İşbirliği Programı** ve **ENI Karadeniz Havzasında Sınır Ötesi İşbirliği Programı**dır. Avrupa Birliği Başkanlığı Ulusal Otorite sıfatıyla bu Programların Türkiye'deki yönetiminden ve uygulamasından sorumludur.

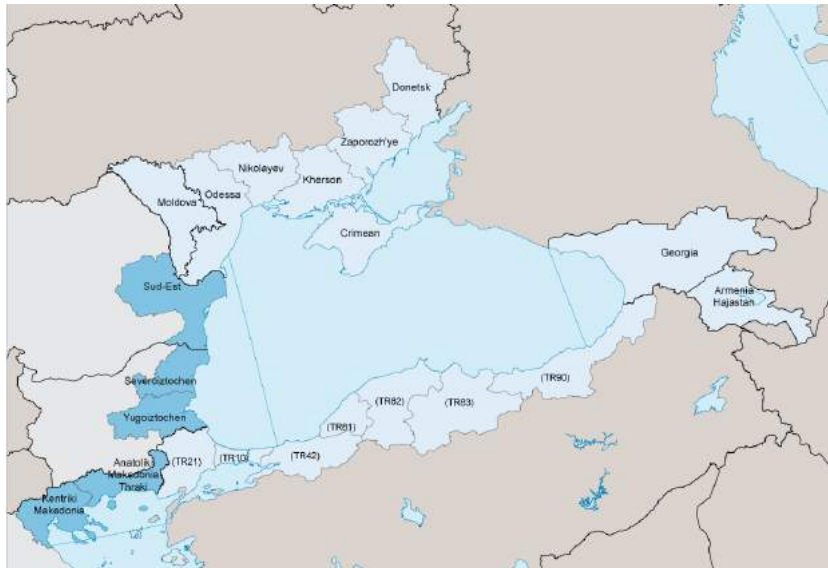
Ülkemiz bu Programların yönetiminde program katılımcısı üye ülkelerle aynı kurallara tabi ve ortak yönetim modeli sayesinde katılımcı tüm ülkelerle eşit yetki paylaşımına sahip olup Programları katılımcı ülkeler ve Avrupa Komisyonu ile ortaklaşa yönetmektedir. Bu Programlar AB üyesi ülkelerin kuralları ile yönetildiğinden, ülkemiz de "üye ülke gibi" hareket etmektedir. Bu kapsamda Sınır Ötesi İşbirliği Programlarının tasarlanması, programlama aşaması ile yönetimi ve uygulaması Başkanlığımız sorumluluğundadır. Bir başka deyişle uygulamanın her aşamasında sorumluluğun Başkanlığımıza ait olduğu tek AB fonudur. Sınır Ötesi İşbirliği Programları, Türkiye-AB siyasi ilişkilerinden bağımsız olarak katılımcı ülkeler ile işbirliği içinde sorunsuz bir şekilde yürütölmektedir.

Programlar kapsamında, her iki dönemde de, çevrenin korunması, sürdürülebilir turizm, sürdürülebilir kalkınma ile işletmelerin ve girişimciliğin desteklenmesi gibi alanlarda Program bölgelerinde yaklaşık 300 proje uygulanmıştır. 2003'ten beri ülkemizde uygulanan Sınır Ötesi İşbirliği Programları aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Program	Dönem	AB Katkısı	Toplam Bütçe
Ortak Küçük Projeler Fonu Bulgaristan-Türkiye (PHARE SÖİ altında)	2003	500,000	500,000
2004-2006 Bulgaristan-Türkiye SÖİ Programı	2004-2006	30,000,000	40.687,000
Interreg III/A Yunanistan-Türkiye SÖİ Programı (sonlandırıldı)	2004-2006	34,998,000	46,664,004
Bulgaristan-Türkiye IPA SÖİ Programı	2007-2013	27,265,444	32,076,992
ENPI Karadeniz Havzasında SÖİ Programı	2007-2013	35,118,954	38,503,546
Interreg IPA Bulgaristan-Türkiye SÖİ Programı	2014-2020	25,196,460	29,642,894
ENI Karadeniz Havzasında SÖİ Programı	2014-2020	49,038,597	53,942,456

Karadeniz Havzasında Sınır Ötesi İşbirliği Programı

AB'nin Komşuluk Politikası altında yürütülen Program, çok taraflı bir işbirliği programıdır. Programda Türkiye'nin yanı sıra Bulgaristan, Ermenistan, Gürcistan, Moldova, Romanya, Ukrayna ve Yunanistan da yer almaktadır. Program alanında İstanbul, Tekirdağ, Edirne, Kırklareli, Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova, Zonguldak, Karabük, Bartın, Kastamonu, Çankırı, Sinop, Samsun, Tokat, Çorum, Amasya, Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane illerimiz yer almaktadır.

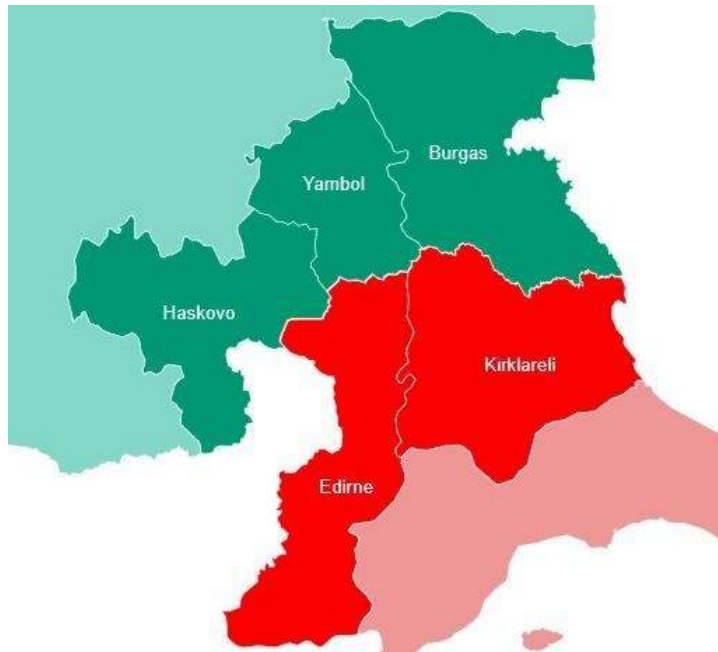
Programın 2007-2013 yıllarına ait toplam bütçesi yaklaşık 40 milyon avro olup bu dönemde 39'u Türk ortaklı olmak üzere toplam 60 proje uygulanmıştır.

Karadeniz Havzasında Sınır Ötesi İşbirliği Programı kapsamında Enez Kaymakamliğı'nın yararlanıcısı olduğu Ortak Kültürel Miras - Karadeniz Havzasında Girişimciliğin Gelişimi İçin Kaynak (TREASURE) projesi ile oluşturulan Enez Gençlik Kültür ve Spor Merkezi sunduğu sportif ve kültürel faaliyetler ile bölge turizmine katkı sağlamayı amaçlamaktadır. (www.cbc.ab.gov.tr)

Programın 2014-2020 döneminde uygulanması için tahsis edilen fon yaklaşık 54 milyon avrodur. Programın bu döneminde hibe alan toplam 55 projeden 26'sında Türkiye'den ortak yer almakta olup 1 proje tamamlanırken diğer 54 proje uygulama aşamasındadır.

Avrupa Birliği Başkanliğı'nın Ulusal Otorite görevini yürüttüğu diğer Sınır Ötesi İşbirliği Programı **Bulgaristan-Türkiye IPA Sınır Ötesi İşbirliği Programı** iki taraflı bir programdır ve alanını Türkiye'de Edirne ve Kırklareli illeri, Bulgaristan'da ise Yambol, Burgaz, Hasköy idari bölgeleri oluşturmaktadır. Program'ın 2007-2013 dönemindeki toplam bütçesi yaklaşık 32 milyon avro, tamamlanan proje sayısı ise 138'dir.

Programın 2014-2020 döneminde uygulanması için tahsis edilen fon yaklaşık 30 milyon avrodur. Programın bu döneminde 42 proje tamamlanmış ve 55 projenin uygulaması halen devam etmektedir. Üçüncü teklif çağrısı kapsamında ise Burgaz Prof. Dr. Asen Zlatarov Üniversitesi ile Trakya Üniversitesi ortaklığında yaklaşık 2,5 milyon avro bütçeli “Mavi Kalkınma İçin Sınır Ötesi Bölgelerin İşbirliği” projesine destek verilmiştir.

Interreg IPA Bulgaristan-Türkiye Sınır Ötesi İşbirliği Programı kapsamında Türkiye’den Doğal Yaşamı Koruma Vakfı’nın, Bulgaristan’dan Avrupa ve Biz Derneği’nin yararlanıcısı olduğu “Soyu Tükenme Tehlikesi Altındaki Zonal Tür Avrupa Kırmızı Orman Karıncalarının Korunması için Ortak Girişimler” projesi ile Türk ve Bulgar bilim insanları biyoçeşitliliği korumayı amaçlamaktadır. (www.cbc.ab.gov.tr)

Bulgaristan-Türkiye IPA Sınır Ötesi İşbirliği Programı ile Karadeniz Havzasında Sınır Ötesi İşbirliği Programının 2021-2027 dönemi için hazırlık çalışmalarına devam edilmektedir. 2021-2027 döneminde Türkiye, ayrıca Akdeniz Havzasında Sınır Ötesi İşbirliği Programına da katılmak üzere hazırlık çalışmalarında aktif olarak yer almaktadır. Bu hazırlık aşamalarını AB Başkanlığı, Programların Yönetim Makamları olan üye ülkeler, katılımcı ülkeler ve Avrupa Komisyonu’yla ortaklaşa yönetmektedir.

II. BÖLÜM:

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİ ve KATILIM SÜRECİMİZ

TÜRKİYE- AVRUPA BİRLİĞİ (AB) İLİŞKİLERİNE AİT BAZI ÖNEMLİ TARİHLER

31 Temmuz 1959	Türkiye, Avrupa Ekonomik Topluluğu'na (AET) ortaklık için başvurmuştur.
12 Eylül 1963	Türkiye ile AET arasında Ortaklık Anlaşması ("Ankara Anlaşması") imzalanmıştır.
1 Aralık 1964	Türkiye'nin AET'ye tam üyeliğini nihai hedef olarak ortaya koyan "Ankara Anlaşması" yürürlüğe girmiştir.
1 Aralık 1964	Türkiye-AET Ortaklık Konseyi'nin 1. dönem toplantısı yapılmıştır.
16-17 Mayıs 1966	Türkiye-AET Karma Parlamento Komisyonu (KPK) 1. Dönem Toplantısı yapılmıştır.
23 Kasım 1970	Gümrük Birliği'ne ilişkin kuralları içeren Katma Protokol imzalanmıştır.
1 Ocak 1973	Katma Protokol yürürlüğe girmiş ve böylece AET ile Türkiye arasında Gümrük Birliği'nin tesis edilmesi için öngörülen 22 yıllık "Geçiş Dönemi" başlamıştır.
30 Haziran 1980	Ortaklık Konseyi toplantısında, tarım ürünlerinin tamamına yakın bir kısmında AB ¹⁸ tarafından Türkiye'ye uygulanan gümrük vergilerinin 1987 yılına kadar sıfırlanması kararlaştırılmıştır ¹⁹ .
22 Ocak 1982	12 Eylül 1980 askeri darbesi sonrasında, Avrupa Parlamentosu (AP), Konsey ve Komisyon'dan Türkiye'ye yapılacak mali yardımların, insan haklarına saygı ve demokratik özgürlükler temin edilene kadar askıya alınmasını talep etmiş, Türkiye'de genel seçimlerin yapılması ve TBMM'nin göreve başlamasına kadar KPK'nın AB kanadının görevinin yenilenmemesi kararını almıştır.
16 Eylül 1986	12 Eylül 1980 tarihinden itibaren Daimi Temsilciler düzeyinde toplanan Türkiye-AET Ortaklık Konseyi, Bakanlar düzeyinde toplanmıştır. Böylece, 12 Eylül darbesinden itibaren fiilen dondurulmuş olan Türkiye-AET ilişkilerinin yeniden canlandırılması süreci başlamıştır.
1 Aralık 1986	Ortaklık Konseyi, Katma Protokol'ün 36. Maddesi uyarınca 1976-1986 arasında taraflar arasında serbest dolaşımın kademeli olarak sağlanmasına yönelik kararı alamadığından, Türkiye'nin iş gücünün serbest dolaşımı hakkı yürürlüğe girememiştir.
14 Nisan 1987	Türkiye, Avrupa Topluluğu'na (AT) tam üye olmak üzere, Roma Antlaşması'nın 237., Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (AKÇT) Antlaşması'nın 98. ve EURATOM Antlaşması'nın 205. maddelerine istinaden ayrı ayrı başvurmuştur.
15 Eylül 1988	AP, KPK çalışmalarına yeniden başlama kararı almıştır.
18 Aralık 1989	Komisyon, Türkiye'nin tam üyelik başvurusu konusuna ilişkin "Görüş"ünde (Avis), Türkiye'nin Topluluğa katılmaya ehil olmakla birlikte, Topluluğun kendi iç pazarını tamamlayabilme sürecinden

¹⁸ Kolay anlaşılabilir olması bakımından "AB" ifadesi, geçmişe dönük olarak da kullanılmıştır

¹⁹ 19 Eylül 1980 tarih ve 1/80 sayılı Ortaklık Konseyi kararı

	önce (1992), yeni bir üye kabul edilemeyeceğini ve Türkiye'nin katılımından önce ekonomik, sosyal ve siyasal alanda gelişmesine ihtiyaç bulunduğunu belirtmiştir.
6 Mart 1995	Gümrük Birliği'nin "Son Dönemi"nin Uygulamaya Konmasına İlişkin 1/95 sayılı Türkiye-AT Ortaklık Konseyi kararı alınmıştır.
31 Aralık 1995	"Ankara Anlaşması" uyarınca, Türkiye'nin AB ile bütünleşmesinde 22 yıl sürmesi öngörülen "Geçiş Dönemi" tamamlanmıştır.
1 Ocak 1996	Türkiye ile AB arasında sanayi ürünleri ile işlenmiş tarım ürünlerini kapsayan Gümrük Birliği tesis edilmiştir.
19 Şubat 1996	Türkiye-AB Gümrük Birliği Ortaklık Komitesi (GBOK) ilk toplantısını gerçekleştirmiştir.
25 Temmuz 1996	Türkiye-AKÇT Serbest Ticaret Anlaşması imzalanmıştır.
12-13 Aralık 1997	Lüksemburg'daki AB Konseyi'nde, AB'nin Beşinci Genişlemesine dair alınan kararlarda, aday ülkeler arasında Türkiye sayılmamış, ancak üyeliğe ehil olduğu belirtilmiştir.
14 Aralık 1997	Türkiye, Lüksemburg Zirvesi sonrasında AB ile siyasi diyalogun dondurulması kararını almıştır.
4 Mart 1998	Türkiye-AB ilişkilerinin geliştirilmesine yönelik olarak Komisyon tarafından hazırlanan "Türkiye için Avrupa Stratejisi" başlıklı belge açıklanmıştır.
12 Mart 1998	Türkiye, Londra'da gerçekleştirilen Avrupa Konferansı'na davet edilmesine rağmen, bu Konferans'a katılmamayı tercih etmiştir.
17 Aralık 1998	Komisyon tarafından hazırlanan ilk İlerleme Raporu ve Genişleme Stratejisi yayımlanmıştır ²⁰ .

²⁰ Türkiye'ye ilişkin izleyen İlerleme Raporu ve Genişleme Stratejileri'nin yayımlanma tarihleri:

13 Ekim 1999	1999 yılı İlerleme Raporu ve Genişleme Stratejisi
8 Kasım 2000	2000 yılı İlerleme Raporu ve Genişleme Stratejisi
13 Kasım 2001	2001 Yılı İlerleme Raporu ve Genişleme Stratejisi
9 Ekim 2002	2002 yılı İlerleme Raporu ve Genişleme Stratejisi
5 Kasım 2003	2003 yılı İlerleme Raporu ve Genişleme Stratejisi
6 Ekim 2004	2004 yılı İlerleme Raporu ve Tavsiye Belgesi
9 Kasım 2005	2005 yılı İlerleme Raporu ve Genişleme Stratejisi
8 Kasım 2006	2006 yılı İlerleme Raporu ve "2006-2007 Genişleme Stratejisi"
6 Kasım 2007	2007 yılı İlerleme Raporu ve "2007-2008 Genişleme Stratejisi"
5 Kasım 2008	2008 yılı İlerleme Raporu ve "2008-2009 Genişleme Stratejisi"
14 Ekim 2009	2009 yılı İlerleme Raporu ve "2009-2010 Genişleme Stratejisi"
9 Kasım 2010	2010 yılı İlerleme Raporu ve "2010-2011 Genişleme Stratejisi"
12 Ekim 2011	2011 yılı İlerleme Raporu ve "2011-2012 Genişleme Stratejisi"
10 Ekim 2012	2012 yılı İlerleme Raporu ve "2012-2013 Genişleme Stratejisi"
16 Ekim 2013	2013 yılı İlerleme Raporu ve "2013-2014 Genişleme Stratejisi ve Başlıca Zorluklar Bildirimi"
8 Ekim 2014	2014 yılı İlerleme Raporu ve "2014-2015 Genişleme Stratejisi ve Başlıca Zorluklar Bildirimi"
10 Kasım 2015	2015 yılı Türkiye (İlerleme) Raporu ve Genişleme Stratejisi
9 Kasım 2016	2016 yılı Türkiye (İlerleme) Raporu ve Genişleme Stratejisi
17 Nisan 2018	2018 yılı Türkiye (İlerleme) Raporu ve Genişleme Stratejisi
29 Mayıs 2019	2019 yılı Türkiye (İlerleme) Raporu ve Genişleme Stratejisi
6 Ekim 2020	2020 yılı Türkiye (İlerleme) Raporu ve Genişleme Stratejisi

10-11 Aralık 1999	Helsinki AB Konseyi'nde Türkiye'ye resmi olarak adaylık statüsü tanınmıştır.
11 Nisan 2000	3/2000 sayılı Türkiye-AB Ortaklık Konseyi Kararı ile Ortaklık Komitesi altında 8 adet Alt-Komite kurulmuştur.
4 Temmuz 2000	4587 sayılı Kanun ile Başbakanlığa bağlı bir kurum olarak Avrupa Birliği Genel Sekreterliği kurulmuştur.
8 Mart 2001	AB Bakanlar Konseyi, Türkiye için Katılım Ortaklığı Belgesi'ni kabul etmiştir.
19 Mart 2001	"Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı" 2001/2129 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kabul edilmiştir.
12-13 Aralık 2002	Kopenhag'daki AB Konseyi'nin sonuç bildirgesinde, <i>"Türkiye'nin Kopenhag siyasi kriterlerini karşıladığına karar verilmesi halinde, 2004 Aralık ayında yapılacak Zirve'de, Türkiye ile AB arasında üyelik müzakerelerinin gecikme olmaksızın başlatılacağı"</i> ifadesine yer verilmiştir.
19 Mayıs 2003	AB Bakanlar Konseyi Türkiye için gözden geçirilmiş Katılım Ortaklığı Belgesi'ni kabul etmiştir.
23 Haziran 2003	"Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı" 2003/5930 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kabul edilmiştir.
1 Mayıs 2004	GKRY'nin de aralarında bulunduğu on ülke AB üyesi olmuştur.
17 Haziran 2004	Brüksel'de düzenlenen AB Konseyi'nin sonuç bildirgesinde, <i>"AB Bakanlar Konseyi Türkiye'yi, yeni Üye Devletlerin katılımı bağlamında Ankara Anlaşması'nın uyarlanması konusundaki müzakereleri, Topluluk ve 25 Üye Devlet adına Komisyon'la sonuçlandırmaya davet etmektedir."</i> ifadesine yer verilmiştir.
22 Haziran 2004	Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi (AKPM), Türkiye'nin Avrupa Konseyi üyeliğinden kaynaklanan yükümlölüklerini yerine getirdiği sonucuna varmış ve üzerindeki denetimin sona erdirilmesini kararlaştırmıştır.
6 Ekim 2004	Komisyon, 2004 yılı İlerleme Raporu ve rapora bağlı Tavsiye Belgesi'nde, Türkiye'nin siyasi kriterleri yeterli ölçüde karşıladığını belirterek, Birliğe katılım müzakerelerinin başlatılması tavsiyesinde bulunmuştur.
29 Ekim 2004	"AB Anayasal Antlaşması" Roma'da imzalanmıştır. Anayasa ile birlikte imzaya açılan Nihai Senet ise üye ülkelerin yanısıra Anayasa'ya ilişkin çalışmaları yürüten Hükümetlerarası Konferans'a katılan aday ülkeler (Türkiye, Bulgaristan ve Romanya) tarafından da imzalanmıştır. Ulusal onay aşaması için 25 üye ülkeye 1 Kasım 2006 tarihine kadar süre tanınmıştır.
16-17 Aralık 2004	Brüksel'de gerçekleştirilen AB Konseyi'nde Türkiye'nin Kopenhag siyasi kriterlerini yeterince karşıladığı teyit edilmiş ve Türkiye ile katılım müzakerelerinin 3 Ekim 2005 tarihinde başlaması karara bağlanmıştır.

29 Mayıs 2005	Avrupa Anayasası referandumunda, Fransız halkı olumsuz oy kullanmıştır.
1 Haziran 2005	Avrupa Anayasası referandumunda, Hollanda halkı olumsuz oy kullanmıştır.
29 Temmuz 2005	Ankara Anlaşması'nın AB'nin 1 Mayıs 2004 tarihli 5. Genişlemesi doğrultusunda uyarlanması ve Gümrük Birliği uygulamalarının yeni AB üyelerini de kapsayacak şekilde genişletilmesine yönelik Ek Protokol Türkiye tarafından imzalanmıştır. Söz konusu imzanın Ek Protokol'de atıfta bulunulan GKRY'nin tanınması anlamına gelmeyeceğine ilişkin aynı gün yayımlanan deklarasyon AB Bakanlar Konseyi Dönem Başkanlığına (Birleşik Krallık) iletilmiştir.
21 Eylül 2005	AB'nin Türkiye'nin 29 Temmuz 2005 tarihli deklarasyonuna cevaben yayımladığı karşı deklarasyonunda, "tüm AB üyesi devletlerin tanınması, katılım sürecinin zaruri bir parçasıdır" ifadesi yer almıştır.
3 Ekim 2005	AB, Türkiye ile katılım müzakerelerinin genel ilkelerini ortaya koyan Müzakere Çerçeve Belgesi'ni onaylamıştır. Belgede, müzakerelerin ortak hedefinin üyelik olduğu, ancak sonucun önceden garanti edilemeyen ucu açık bir süreç olduğu ifade edilmiştir.
3 Ekim 2005	Lüksemburg'da yapılan Hükümetlerarası Konferans ile Türkiye-AB arasında tam üyelik müzakereleri başlamıştır.
20 Ekim 2005	Üyelik müzakerelerinin ilk aşamasını oluşturan "Tarama Süreci", Bilim ve Araştırma faslında "Tanıtıcı Tarama" toplantısı ile başlamıştır. Tüm fasıllardaki "Tanıtıcı" ve "Ayrıntılı" tarama toplantıları 13 Ekim 2006 tarihinde tamamlanmıştır.
23 Ocak 2006	AB Bakanlar Konseyi Türkiye için gözden geçirilmiş Katılım Ortaklığı Belgesi'ni kabul etmiştir.
12 Haziran 2006	"25-Bilim ve Araştırma" faslı müzakerelere açılmış ve geçici olarak kapatılmıştır.
11 Aralık 2006	AB Genel İşler Konseyi, 29 Kasım 2006 tarihinde yayımlanan Komisyon Tavsiyesi'ni kabul ederek, Türkiye'nin Ek Protokol'e ilişkin taahhütlerini yerine getirdiğini doğrulayana kadar, 8 fasılda ²¹ müzakerelerin askıya alınmasını ve hiçbir faslın geçici olarak kapatılmamasını kararlaştırmıştır.
14-15 Aralık 2006	Brüksel'deki AB Konseyi'nde, Genel İşler Konseyi'nin 11 Aralık 2006 tarihli önerisi aynen kabul edilmiştir.
29 Mart 2007	"20-İşletmeler ve Sanayi Politikası" faslı müzakerelere açılmıştır.
Haziran 2007	Dönemin Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy, 5 faslın ²² müzakereye açılmasına, bu fasılların "üyelikle doğrudan ilgili olması" gerekçesiyle izin vermeyeceğini açıklamıştır.
26 Haziran 2007	"18-İstatistik" ve "32-Mali Kontrol" fasılları müzakerelere açılmıştır.

²¹ "1-Malların Serbest Dolaşımı", "3-İş Kurma Hakkı ve Hizmet Sunum Serbestisi", "9-Mali Hizmetler", "11-Tarım ve Kırsal Kalkınma", "13-Balıkçılık", "14- Taşımacılık Politikası", "29-Gümrük Birliği", "30-Dış İlişkiler".

²² "11-Tarım ve Kırsal Kalkınma", "17-Ekonomik ve Parasal Politika", "22-Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Eşgüdümü", "33-Mali ve Bütçesel Hükümler", "34-Kurumlar".

13 Aralık 2007	Fransa ve Hollanda'daki referandumlarda reddedilen AB Anayasası'nın yerini alan Lizbon Antlaşması AB Konseyi'nde imzalanmıştır.
19 Aralık 2007	"28-Tüketicinin ve Sağlığın Korunması" ile "21-Trans-Avrupa Ağları" fasılları müzakerelere açılmıştır.
18 Şubat 2008	AB Bakanlar Konseyi Türkiye için gözden geçirilmiş Katılım Ortaklığı Belgesi'ni kabul etmiştir.
17 Haziran 2008	"6-Şirketler Hukuku" ve "7-Fikri Mülkiyet Hukuku" fasılları müzakerelere açılmıştır.
19 Aralık 2008	"4-Sermayenin Serbest Dolaşımı" ile "10-Bilgi Toplumu ve Medya" fasılları müzakerelere açılmıştır.
31 Aralık 2008	"Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine ilişkin Türkiye Ulusal Programı" 2008/14481 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kabul edilmiştir.
30 Haziran 2009	"16-Vergilendirme" faslı müzakerelere açılmıştır.
1 Aralık 2009	Lizbon Antlaşması 27 üye ülkede onay sürecinin tamamlanmasının ardından yürürlüğe girmiştir.
8 Aralık 2009	GKRY yaptığı bir açıklamayla tek taraflı olarak 6 faslın ²³ açılmasını engelleyeceğini açıklamıştır.
21 Aralık 2009	"27-Çevre" faslı müzakerelere açılmıştır.
30 Haziran 2010	"12-Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı Politikası" faslı müzakerelere açılmıştır.
8 Haziran 2011	27958 (mük.) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 634 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Avrupa Birliği Bakanlığı kurulmuştur.
12 Ekim 2011	Avrupa Komisyonu, müzakere sürecine destek olmak üzere Olumlu Gündem ²⁴ önermiştir.
5 Aralık 2011	AB Genel İşler Konseyi, "2011-2012 Genişleme Stratejisi" kapsamında, Türkiye ile Olumlu Gündem oluşturulmasını kabul etmiştir.
9 Mart 2012	Bu tarihten sonra 3 yıl süreyle Alt Komiteler toplanmamıştır.
17 Mayıs 2012	Olumlu Gündemin açılış toplantısı yapılmıştır. 23. Yargı ve Temel Haklar faslı Çalışma Grubu Olumlu Gündem kapsamında ilk toplantısını gerçekleştirmiştir.
1 Temmuz 2012	GKRY, AB Dönem Başkanlığını üstlendiğinden Türkiye-AB ilişkileri düşük seviyede seyretmiştir.
10 Aralık 2012	AB, Nobel Barış Ödülünü almıştır.
Şubat 2013	Cumhurbaşkanı Sarkozy'nin görevden ayrılması ardından, Fransa "22-Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu" faslı üzerindeki engelini kaldırmıştır.

²³ "2-İşçilerin Serbest Dolaşımı", "15-Enerji", "23-Yargı ve Temel Haklar", "24-Adalet, Özgürlük ve Güvenlik", "26-Eğitim ve Kültür", "31-Dış, Güvenlik ve Savunma Politikası".

²⁴ AB müktesebatına uyum, vize, hareketlilik ve göç, enerji, terörle mücadele, Türkiye'nin Birlik programlarına katılımı, ticaret konuları gibi ortak çıkar alanlarını kapsamıştır.

5 Kasım 2013	“22-Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu” faslı müzakerelere açılmıştır.
16 Aralık 2013	AB ile “Vize Serbestisi Diyalogu Mutabakat Zaptı” ve “Geri Kabul Anlaşması” imzalanmıştır.
1 Ekim 2014	Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması, onay süreçlerinin Türkiye ve AB tarafından tamamlanıp gerekli bildirimlerin yapılmasının ardından üçüncü ülke vatandaşlarına ilişkin hükümleri hariç olmak üzere yürürlüğe girmiştir.
8 Kasım 2014	Reform Eylem Grubu’nun (REG) ilk toplantısı Ankara’da gerçekleştirilmiştir.
11 Şubat 2015	Çalışma yöntemi değiştirilen Alt Komiteler, 9 Mart 2012’den sonra tekrar toplanmaya başlamıştır.
20 Şubat 2015	Reform Eylem Grubu’nun (REG) ikinci toplantısı Ankara’da gerçekleştirilmiştir.
16 Mart 2015	Türkiye-AB Yüksek Düzeyli Enerji Diyalogu ilk toplantısı gerçekleştirilmiştir.
6 Mayıs 2015	Türkiye’nin AB Sivil Koruma Mekanizmasına Katılım Anlaşması imzalanmıştır.
13 Temmuz 2015	Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması’nın uygulanmasına ilişkin konuları ele alacak Ortak Geri Kabul Komitesi’nin ilk toplantısı Brüksel’de yapılmıştır.
29 Kasım 2015	AB Kurumları Başkanları ve 28 üye ülke liderinin katılımıyla ilk Türkiye-AB Konseyi Brüksel’de yapılmıştır. Ortak Bildiri kabul edilmiştir.
11 Aralık 2015	Reform Eylem Grubu’nun (REG) üçüncü toplantısı Ankara’da gerçekleştirilmiştir.
14 Aralık 2015	“17-Ekonomik ve Parasal Politika Faslı” müzakerelere açılmıştır.
28 Ocak 2016	Türkiye-AB Yüksek Düzeyli Enerji Diyalogu ikinci toplantısı İstanbul’da düzenlenmiştir.
7 Mart 2016	İkinci Türkiye-AB Konseyi Brüksel’de yapılmıştır.
18 Mart 2016	Üçüncü Türkiye-AB Konseyi Brüksel’de yapılmıştır. Zirve sonucunda “Türkiye-AB 18 Mart Mutabakatı” kabul edilmiştir.
25-26 Nisan 2016	Türkiye-AB Birinci Yüksek Düzeyli Ekonomik Diyalog Toplantısı yapılmıştır.
23 Haziran 2016	Birleşik Krallık’ta 23 Haziran 2016 tarihinde yapılan referandum sonucunda AB’den çekilme (Brexit) kararı çıkmıştır.
30 Haziran 2016	“33-Mali ve Bütçesel Hükümler Faslı” müzakerelere açılmıştır.
15 Temmuz 2016	Türkiye’de gerçekleşen hain darbe girişimi sonrasında AB kurumlarından yeterli destek görülemediğinden ilişkilerde zor bir döneme girilmiştir.
9 Eylül 2016	Türkiye-AB Yüksek Düzeyli Siyasi Diyalog Toplantısı Ankara’da yapılmıştır.
24 Kasım 2016	AP, Türkiye ile katılım müzakerelerinin geçici olarak “dondurulmasına” ilişkin çağrıda bulunan kararı kabul etmiştir.

	Toplam 623 AP üyesinin katıldığı oylamada 479 kabul, 37 ret ve 107 çekimser oy kullanılmıştır.
13 Aralık 2016	AB Dışışleri Bakanları, AB Genel İşler Konseyi (GİK) toplantısında biraraya gelmiştir. Slovak Dönem Başkanlığı'nın açıklaması olarak "şu an hüküm süren şartlar altında, yeni bir faslın müzakerelere açılması değerlendirilmemektedir " ifadesi metinde yer bulmuştur.
21 Aralık 2016	Avrupa Komisyonu Gümrük Birliği'nin Güncellenmesi müzakerelerini başlatmak için Konsey'den yetki talep etmiştir.
25 Mart 2017	Roma Antlaşmalarının imzalanmasının 60. yıldönümü vesilesiyle, Birleşik Krallık dışındaki 27 üye ülkenin lideri ile AB kurumlarının başkanları Roma Zirvesinde biraraya gelmişlerdir.
16 Nisan 2017	Türkiye'de Anayasa Değişikliği Referandumu yapılmış ve kabul edilmiştir.
25 Nisan 2017	Türkiye, AKPM Genel Kurulu tarafından alınan 2156 (2017) sayılı Karar ile 2004 yılından bu yana tabi olduğu denetim sonrası diyalog sürecinden çıkartılarak yeniden denetim sürecine sokulmuştur.
25 Mayıs 2017	Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, AB Bakanlar Konseyi Başkanı Donald Tusk (Polonya), Avrupa Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker (Lüksemburg) ve Avrupa Parlamentosu Başkanı Antonio Tajani (İtalya) ile Brüksel'de görüşmüştür.
25 Temmuz 2017	Brüksel'de Türkiye-AB Bakanlar Düzeyinde Siyasi Diyalog Toplantısı yapılmıştır.
19-20 Ekim 2017	AB Konseyi marjında IPA fonlarının miktarı ve işleyişinin müzakere süreciyle uyumlaştırılması konusunda çalışma yapmak üzere Komisyon talimatlandırılmıştır.
27 Kasım 2017	Türkiye-AB Birinci Yüksek Düzeyli Ulaştırma Diyalogu Toplantısı yapılmıştır.
28 Kasım 2017	Türkiye-AB Terörizmle Mücadele İstişareleri gerçekleştirilmiştir.
8 Aralık 2017	Türkiye-AB İkinci Yüksek Düzeyli Ekonomik Diyalog Toplantısı yapılmıştır.
Şubat 2018	IPA-II Tüzüğü gereğince yapılan ara değerlendirme çalışması sonuçları ve önceden alınan siyasi karar doğrultusunda AB Türkiye'ye 2018, 2019 ve 2020 yıllarında mali yardım kesintisi yapmayı planlamıştır.
6 Şubat 2018	Komisyon tarafından hazırlanan "Batı Balkanlar için Güvenilir bir Genişleme Perspektifi ve AB'nin Batı Balkanlar'la Güçlendirilmiş Angajmanı" başlıklı belge açıklanmıştır. Türkiye, sözkonusu belgede yer almamıştır.
26 Mart 2018	Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın, AB Bakanlar Konseyi Dönem Başkanı Bulgaristan Başbakanı Borisov'un, AB Bakanlar Konseyi Başkanı Donald Tusk'un (Polonya) ve Avrupa Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker'in (Lüksemburg) katılımıyla Varna'da Türkiye-AB Konseyi (Liderler Buluşması) düzenlenmiştir.
17 Nisan 2018	Avrupa Komisyonu 2018 yılı Genişleme Strateji Belgesi ve Türkiye Ülke (İlerleme) Raporunu yayımlamıştır.

17 Mayıs 2018	AB-Batı Balkanlar Zirvesi Sofya’da gerçekleştirilmiştir. Türkiye Zirve’ye davet edilmemiştir.
26 Haziran 2018	Genel İşler Konseyi sonucunda kabul edilen kararlarda katılım müzakerelerimizin fiilen durduğu tespitine yer verilmiştir.
28-29 Haziran 2018	AB Konseyi’nde, ülkemizdeki geçici koruma altındaki Suriyelilere yönelik AB Sığınmacı Mali İmkânı’nın ikinci 3 milyar avroluk dilimi onaylanmıştır.
10 Temmuz 2018	Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne ilişkin 1 No’lu Cumhurbaşkanlığı Genelgesi yayımlanmış ve Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçiş tamamlanmıştır.
15 Temmuz 2018	Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçişle birlikte, Avrupa Birliği Bakanlığı, “Avrupa Birliği Başkanlığı” olarak adlandırılmış ve Dışışleri Bakanlığı’na bağlanmıştır.
19 Temmuz 2018	19 Temmuz 2018 tarihinden itibaren Olağanüstü Hal kaldırılmıştır.
8 Ağustos 2018	OHAL’in kaldırılmasını müteakip Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmesine konulan çekinceler kaldırılmıştır.
29 Ağustos 2018	Reform Eylem Grubu’nun (REG) dördüncü toplantısı Ankara’da gerçekleştirilmiştir.
25 Ekim 2018	Siyasi Direktörler Düzeyindeki Türkiye-AB Siyasi Diyalog Toplantısı Ankara’da düzenlenmiştir.
22 Kasım 2018	Türkiye-AB Yüksek Düzeyli Siyasi Diyalog Toplantısı Ankara’da yapılmıştır.
28 Kasım 2018	126. Türkiye-AB Ortaklık Komitesi Toplantısı Brüksel’de yapılmıştır.
30 Kasım 2018	Ağır Suçlar ve Terörizmle Mücadele Konusunda Europol ile yetkili Türk Makamları Arasında Kişisel Verilerin Değişimine Dair Türkiye-AB Anlaşması’nın müzakerelerine başlanmıştır.
8 Aralık 2018	Avrupa Komisyonu, biyometrik pasaportlarla ilgili kriterin yerine getirildiğini teyit etmiştir. Bu çerçevede vize serbestisi için belirlenen 72 yükümlölükten geriye karşılanması gereken 6 yükümlölük kalmıştır.
11 Aralık 2018	Reform Eylem Grubu’nun (REG) beşinci toplantısı Ankara’da gerçekleştirilmiştir.
19-20 Aralık 2018	78. Türkiye-AB Karma Parlamento Komisyonu (KPK) toplantısı Ankara’da yapılmıştır.
15 Ocak 2019	Türkiye-AB Yüksek Düzeyli Ulaştırma Diyalogu Toplantısı Brüksel’de düzenlenmiştir.
20 Şubat 2019	Avrupa Parlamentosu’nun (AP) Türkiye ile AB arasındaki üyelik müzakerelerinin askıya alınmasını öneren karar tasarısı, parlamentonun Dışışleri Komisyonu’nda oy çoğunluğuyla kabul edilmiştir.
28 Şubat 2019	Türkiye-AB Yüksek Düzeyli Ekonomik Diyalog’un üçüncü toplantısı İstanbul’da gerçekleştirilmiştir.
15 Mart 2019	54. Türkiye-AB Ortaklık Konseyi Toplantısı Brüksel’de yapılmıştır.

9 Mayıs 2019	Reform Eylem Grubu'nun (REG) altıncı toplantısı, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın Başkanlığında Ankara'da gerçekleştirilmiştir.
23-26 Mayıs 2019	Avrupa Parlamentosu seçimleri yapılmıştır.
29 Mayıs 2019	Avrupa Komisyonu tarafından 2019 yılı Genişleme Strateji Belgesi ve Türkiye (İlerleme) Raporu yayımlanmıştır.
30 Mayıs 2019	Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından kamuoyuna açıklanan Yargı Reformu Stratejisinin uygulanmasına başlanmıştır.
18 Haziran 2019	AB Genel İşler Konseyinde Türkiye'ye ilişkin olarak "Konsey, Türkiye'nin AB'den uzaklaşmaya devam ettiğini not eder. 26 Haziran 2018 tarihli kararlarını hatırlatan Konsey, bu nedenle Türkiye'nin katılım müzakerelerinin fiilen durduğunu, başka fasılların açılmasının veya kapanmasının değerlendirilmediğini ve AB-Türkiye Gümrük Birliği'nin güncelleştirilmesine yönelik bir çalışmanın öngörülmediğini kaydeder" ifadesi yer almıştır. Ayrıca, ülkemizin Doğu Akdeniz'deki faaliyetlerine ilişkin olarak "Konseyin, Komisyonu ve Avrupa Dış İlişkiler Servisini, gecikmeden uygun önlemlerin alınmasına yönelik seçenekleri sunmaya davet eder" ifadesine yer verilmiştir.
8-9 Temmuz 2019	36. Dönem Gümrük Birliği Ortak Komitesi toplantısı Brüksel'de gerçekleştirilmiştir.
15 Temmuz 2019	AB Dış İlişkiler Konseyi, Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki faaliyetlerine karşı Kapsamlı Hava Taşımacılığı Anlaşması müzakerelerinin askıya alınması, Ortaklık Konseyi ve yüksek düzeyli diyalog toplantılarının şimdilik yapılmaması konusunda anlaşmaya varıldığını bildirmiştir. Ayrıca, Komisyonun 2020 yılı için katılım öncesi mali yardımda kesintiye gitme önerisini desteklediğini açıklamış ve Avrupa Yatırım Bankasını Türkiye'ye yönelik kredilerini gözden geçirmeye davet etmiştir.
13 Eylül 2019	Siyasi Direktörler Düzeyindeki Türkiye-AB Siyasi Diyalog Toplantısı Dışişleri Bakan Yardımcısı ve AB Başkanı Büyükelçi Sayın Faruk Kaymakcı'nın katılımıyla Brüksel'de yapılmıştır.
18 Eylül 2019	Türkiye-AB Vize Serbestisi Diyalogu kapsamında, kalan kriterlerin karşılanması ve karşılanan kriterlerin sürekliliğinin sağlanmasına yönelik, "AB ile Vize Serbestisi Diyalogu Süreci" konulu 2019/19 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi yayımlanmıştır.
4 Ekim 2019	2019/20 sayılı "AB'den Sağlanacak Katılım Öncesi Fonların ve AB Birlik Programlarına Katılımın Yönetimi" Cumhurbaşkanlığı Genelgesi yayımlanmıştır.
14 Ekim 2019	AB Dış İlişkiler Konseyi, Türkiye'nin Doğu Akdenizdeki sondaj faaliyetleri ve Barış Pınarı Operasyonuna yönelik kararlar almıştır.
17-18 Ekim 2019	AB Konseyi, AB Dış İlişkiler Konseyi'nin 14 Ekim tarihinde aldığı kararları kabul etmiştir.
17 Ekim 2019	2019/22 sayılı "AB ile ilgili Çalışmaların Eşgüdümü" Cumhurbaşkanlığı Genelgesi yayımlanmıştır. Söz konusu Genelge uyarınca, Avrupa

	Birliği müktesebatına uyum çalışmalarının yürütölmesi ve eşgüdümü amacıyla mevcut İç Koordinasyon ve Uyum Komitesi (İKUK) Avrupa Birliği Eşgüdüm Kurulu (ABEK) adını almıştır.
17-18 Ekim 2019	AB Konseyi, AB Dış İlişkiler Konseyi'nin 14 Ekim tarihinde aldığı kararları kabul etmiştir.
25 Kasım 2019	Avrupa Birliği Eşgüdüm Kurulu (ABEK) toplantısı Dışışleri Bakan Yardımcısı ve Avrupa Birliği Başkanı Büyükelçi Faruk Kaymakcı'nın başkanlığında ve ilgili Bakan Yardımcılarının katılımıyla AB Başkanlığı'nda yapılmıştır.
1 Aralık 2019	Ursula von der Leyen Avrupa Komisyonu'nun yeni Başkanı olarak görevi devralmıştır.
6 Aralık 2019	Avrupa Komisyonu Başkan Yardımcısı Margaritis Schinas ve İçişleri Komiseri Ylva Johansson Ankara'ya resmi ziyarette bulunmuştur.
30 Ocak 2020	İçişleri Bakanlığı ile Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı (Frontex) arasında 2020-2022 İşbirliği Planı imzalanmıştır.
5 Şubat 2020	Avrupa Komisyonu "Katılım Sürecini Zenginleştirmek: Batı Balkanlar İçin Güvenilir Bir AB Perspektifi" Başlıklı Bildirimi yayımlamıştır.
24 Şubat 2020	Dışışleri Bakan Yardımcısı ve AB Başkanı Büyükelçi Faruk Kaymakcı, Avrupa Komisyonu Başkan Yardımcısı Margaritis Schinas, Avrupa Komisyonu, Komşuluk ve Genişleme Komiseri Olivér Várhelyi ve Komşuluk ve Genişleme Müzakereleri Genel Müdür Yardımcısı Maciej Popowski'yle Brüksel'de biraraya gelmiştir.
4 Mart 2020	AB Bakanlar Konseyi Başkanı Charles Michel Ankara'yı ziyaret ederek Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan ile görüşmüştür.
9 Mart 2020	Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan Brüksel ziyaretinde AB Bakanlar Konseyi Başkanı Charles Michel ve Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen ile görüşmüştür.
10 Haziran 2020	Avrupa Parlamentosu (AP) üyesi Ryszard Czarnecki (Polonya, Muhafazakar-ECR) öncülüğünde AP üyelerinin, Türkiye-AB Karma Parlamento Komisyonu (KPK) Eş-Başkanı İsmail Emrah Karayel başkanlığındaki TBMM heyeti, Dışışleri Bakan Yardımcısı ve AB Başkanı Büyükelçi Faruk Kaymakcı'nın ve AP siyasi danışmanlarının katıldığı bir telekonferans toplantısıyla AB-Türkiye Dostluk Grubu kurulmuştur.
6-7 Temmuz 2020	AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Josep Borrell ülkemize ziyaret gerçekleştirmiştir.
10 Eylül 2020	Dışışleri Bakanımız Sayın Mevlüt Çavuşoğlu Doğu Akdeniz'de yaşanan gelişmelere ilişkin olarak AP Dış İlişkiler Komisyonu tarafından düzenlenen oturuma video konferans aracılığıyla katılarak AP üyelerine hitap etmiştir.
1-2 Ekim 2020	1-2 Ekim 2020 tarihinde gerçekleşen AB Devlet ve Hükümet Başkanları Özel Zirvesi kararlarında, ülkemizin Yunanistan ve GKRY'ye yönelik yasadışı olduğu iddia edilen faaliyetlerini durdurması kaydıyla, Türkiye-AB ilişkilerinde olumlu bir gündemin başlatılabileceği belirtilmektedir. Sözkonusu olumlu gündemin

- Gümrük Birliği, ticaretin kolaylaştırılması, halklar arasında temas, yüksek düzeyli diyaloglar ve halen devam eden 18 Mart Mutabakatı kapsamında göç alanında işbirliğini içereceği belirtilmekte, yeni gündemin harekete geçirilmesi için Komisyon Başkanı ve Yüksek Temsilci, öneri hazırlamaya davet edilmektedir.
- 6 Ekim 2020 Avrupa Komisyonu tarafından 2020 yılı Genişleme Strateji Belgesi ve Türkiye (İlerleme) Raporu” yayımlanmıştır.
- 10-11 Aralık 2020 10-11 Aralık 2020 tarihinde gerçekleşen AB Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi’nde, AB’nin Türkiye’yle işbirliği ve karşılıklı yarara dayanan ilişkiler geliştirilmesinde stratejik çıkarı bulunduğu yeniden teyit edilmiştir. Türkiye’nin, Birlik ve üye devletlerle gerçek bir ortaklık kurmaya ve anlaşmazlıkları diyalog yoluyla ve uluslararası hukuka uygun olarak çözmeye hazır olduğunu göstermesi şartıyla, olumlu bir AB-Türkiye gündemi teklifinin masada yer almaya devam ettiği ve AB ile Türkiye arasında iletişim kanallarının korunmasının önemi vurgulanmıştır. Ayrıca, Yüksek Temsilci, Doğu Akdeniz Konferansının hazırlanması ve 2021 Mart ayına kadar Türkiye ile ilişkiler hakkında bir rapor hazırlanması konusunda görevlendirilmiştir.

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNDE SON DURUM

Türkiye'nin AB'ye tam üyeliği, karşılaştığımız siyasi engellere rağmen, ülkemizin en önemli stratejik hedeflerinden biri olmaya devam etmektedir. Geride bıraktığımız dönemde, Türkiye-AB ilişkileri, tarihsel süreçte de pek çok kez olduğu gibi, inişli-çıkışlı bir seyir izlemiştir.

Türkiye-AB ilişkileri, 2015 yılında özellikle Suriye'deki gelişmelerin neden olduğu insani trajedinin AB açısından bir mülteci krizine dönüşmesiyle, önemli gelişmelere sahne olmuştur. Somut kararların alındığı 29 Kasım 2015, 7 Mart 2016 ve 18 Mart 2016 Türkiye-AB Konseyleri çerçevesinde bu dönem ilişkilerin her veçhesinde ivme sağlanmıştır. Zirvelerde katılım müzakerelerinin yeniden canlandırılması, başta üst düzey siyasi, ekonomik ve enerji diyalogları olmak üzere kritik önemi haiz alanlarda Türkiye-AB üst düzey diyalogunun güçlendirilmesi, Vize Serbestisi Diyalogu sürecinin hızlandırılması, göç yönetiminde yük paylaşımı, terörle mücadelede işbirliği, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi çalışmaları gibi ilişkilerimiz açısından önemli kararlar alınmıştır.

Ancak, 15 Temmuz hain darbe girişimi sonrasında AB'nin gösterdiği dayanışma eksikliği ve Türkiye'ye yönelik eleştirel yaklaşımı Türkiye-AB ilişkilerini olumsuz etkilemiştir. Hain darbe girişiminden kısa bir süre sonra 13 Aralık 2016 tarihli AB Konseyi Dönem Başkanlığı Sonuçlarında²⁵, “mevcut koşullar altında yeni fasılların müzakereye açılmasının düşünülmediği”nin belirtilmesi, ilişkilerde güven bunalımına yol açmıştır.

Türkiye-AB ilişkilerinde karşılıklı güvenin yeniden tesis edilmesi için 26 Mart 2018 tarihinde Varna Zirvesi düzenlenmiştir. Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan, dönemin AB Bakanlar Konseyi Başkanı Donald Tusk, Avrupa Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker ve Bulgaristan Başbakanı Boyko Borisov'un katılımıyla gerçekleşen Zirve'de liderler, Türkiye-AB birlikteliğinin önemini teyit etmiş ve ülkemizin adaylığını en üst düzeyde vurgulamıştır.

Bununla birlikte, 26 Haziran 2018 tarihli Genel İşler Konseyi'nde, “ülkemizin AB'den uzaklaşmakta olduğu, katılım müzakerelerimizin fiiliyatta durma noktasına geldiği ve Gümrük Birliği'nin güncellenmesi müzakerelerinin başlatılmasının öngörülmediği” belirtilmiştir. Konsey sonuçlarının giriş bölümünde, Türkiye'nin adaylık statüsüne vurgu yapılsa da, bu karar Türkiye-AB ilişkilerinin seyrine gölge düşürmüştür. 18 Haziran 2019 tarihli Genel İşler Konseyi'nde ise ülkemizin Doğu Akdeniz'deki faaliyetlerine ilişkin olarak Konsey, Komisyon'u ve Avrupa Dış İlişkiler Servisi'ni, “gecikmeden uygun önlemlerin alınmasına yönelik seçenekleri sunmaya” davet etmiştir.

Bu dönemde her türlü siyasi engele rağmen Türkiye, AB sürecindeki çalışmalarını sürdürmüştür. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmesiyle birlikte 19 Temmuz 2018

²⁵ Konseyde karar alınması için gerekli oy birliği sağlanamadığı için Dönem Başkanlığı Sonuçları olarak açıklanmıştır.

tarihinde OHAL kaldırılmış ve üç yıl aradan sonra Reform Eylem Grubu (REG) Toplantıları Adalet, Dışışleri, İçişleri ile Hazine ve Maliye Bakanlarımızın katılımıyla 29 Ağustos ve 11 Aralık 2018 ve 9 Mayıs 2019 tarihlerinde yapılmıştır. 9 Mayıs'taki REG toplantısı, Sayın Cumhurbaşkanımız başkanlığında ve Avrupa Gününde toplanan ilk REG olma özelliğini taşımaktadır. Toplantılarda, reform sürecine ivme kazandırılmasına ilişkin kararlılık kamuoyuyla paylaşılmış ve siyasi reform sürecinde atılacak adımlara yönelik pek çok önemli karar alınmıştır.

2019 yılının ilk yarısı, Türkiye-AB ilişkilerinde olumlu bir gündemle başlamıştır. Nitekim Türkiye-AB Ortaklık Konseyi üç buçuk yıllık bir aradan sonra 15 Mart 2019'da toplanmış, Türkiye 31 Ocak 2019'da Bükreş'te yapılan Gymnich toplantısına katılmış, AB ile 15 Ocak 2019 tarihinde Yüksek Düzeyli Ulaştırma Diyalogu Toplantısı, 28 Şubat 2019 tarihinde ise Yüksek Düzeyli Ekonomik Diyalog Toplantısı yapılmış ve alt komite toplantıları düzenli aralıklarla gerçekleştirilmiştir.

Bununla birlikte, 2019 yılının ikinci yarısında ilişkilere artan gerginlik ve derinleşen güvensizlik damgasını vurmuştur. AB'nin "Doğu Akdeniz'deki sondaj faaliyetleri" ve "Kuzeydoğu Suriye" konularında ülkemize karşı aldığı kararlar, Türkiye-AB ilişkilerini olumsuz yönde etkilemiştir. Özellikle 15 Temmuz 2019 tarihli kararla AB Bakanlar Konseyi'nin Kapsamlı Hava Taşımacılığı Anlaşması müzakerelerini askıya alması, Ortaklık Konseyi ve Türkiye-AB Yüksek Düzeyli Diyalog toplantılarının yapılmamasını ve 2020 yılı için IPA fonlarında kesintiye gidilmesini kararlaştırması ilişkilerimizdeki mevcut güven bunalımını daha da artırmıştır.

Buna rağmen, 2019 yılının Eylül ve Ekim aylarında vize serbestisi diyalogu, katılım öncesi fonların ve Birlik Programlarının yönetimi ve AB ile çalışmaların koordinasyonu konularında yayımlanan üç genelge, ülkemizin AB sürecindeki çalışmalarını kararlılıkla sürdürdüğünü ortaya koyması açısından önemli olmuştur. Toplumsal hayatın hemen her alanını kapsayan ve vatandaşlarımızın refahının ve yaşam standartlarının yükseltilmesinde rol oynayan AB müktesebatına uyum çalışmaları devam etmiştir. Bu doğrultuda, 30 Mayıs 2019 tarihinde açıklanan Yargı Reformu Stratejisi ve 24 Ekim 2019 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan Yargı Reformu Paketi gibi düzenlemelerin yanı sıra, AB'ye üyelik sürecinin etkin bir şekilde yürütülmesi ve eşgüdümünden sorumlu olan "Avrupa Birliği Eşgüdüm Kurulu" (ABEK) toplantısı 25 Kasım 2019 tarihinde yapılmıştır. Ayrıca, Katılım Öncesi Mali Yardımlar, Vize Serbestisi Diyalogu, Ortak Göç Eylem Planı ve Gümrük Birliği'nin güncellenmesi çerçevesindeki çalışmalar sürdürülmüştür.

2020 yılı yaz aylarında meydana gelen Doğu Akdeniz'deki gelişmeler Türkiye-AB ilişkilerindeki gerilimi artırmıştır. 1-2 Ekim 2020 tarihinde gerçekleşen AB Devlet ve Hükümet Başkanları Özel Zirvesi'nde alınan kararlarda, ilişkilerde diyalogun yeniden tesis edilmesine yönelik çağrılar mevcut olsa da, bu husus Yunanistan ve GKRY'nin iddia ve

taleplerinin kabulü şartına bağlanmaktadır. Nitekim Zirve Sonuçlarında ülkemizin Yunanistan ve GKRY'ye yönelik yasadışı olduğu iddia edilen faaliyetlerini durdurması kaydıyla, Türkiye-AB ilişkilerinde olumlu bir gündemin başlatılabileceği belirtilmektedir. Sözkonusu olumlu gündemin Gümrük Birliği, ticaretin kolaylaştırılması, halklar arasında temas, yüksek düzeyli diyaloglar ve halen devam eden 18 Mart Mutabakatı kapsamında göç alanında işbirliğini içereceği belirtilmekte, yeni gündemin harekete geçirilmesi için Komisyon Başkanı ve Yüksek Temsilci, öneri hazırlamaya davet edilmektedir.

10-11 Aralık 2020 tarihlerinde gerçekleşen AB Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi'nde AB'nin Türkiye'yle işbirliği ve karşılıklı yarara dayanan ilişkiler geliştirilmesinde stratejik çıkarı bulunduğu yeniden teyit edilmektedir. Türkiye'nin, Birlik ve üye devletlerle gerçek bir ortaklık kurmaya ve anlaşmazlıkları diyalog yoluyla ve uluslararası hukuka uygun olarak çözmeye hazır olduğunu göstermesi şartıyla, olumlu bir AB-Türkiye gündemi teklifinin masada yer almaya devam ettiği ve AB ile Türkiye arasında iletişim kanallarının korunmasının önemi vurgulanmaktadır. Ayrıca, Yüksek Temsilci, Doğu Akdeniz Konferansının hazırlanması ve Mart ayına kadar Türkiye ile ilişkiler hakkında bir rapor hazırlanması konusunda görevlendirilmektedir.

Öte yandan 2020 yılı, hem uluslararası toplum hem AB hem de Türkiye açısından Kovid-19 salgınının yarattığı kriz ortamıyla mücadeleye tanıklık etmektedir. Salgınla mücadele kapsamında, başta sağlık ekipmanları olmak üzere, Türkiye'nin Avrupa ülkelerine verdiği destek, AB ve ülkemiz arasındaki dayanışmanın önemini bir kez daha ortaya koymuştur. Ancak salgın ve yarattığı kriz ortamının, AB müktesebatına uyum sürecinden ticari ilişkilere, vize serbestisi diyaloğundan taşımacılığa kadar Türkiye-AB ilişkilerini her alanda etkileyeceği anlaşılmaktadır.

Türkiye-AB ilişkilerinde tarihsel olarak süregelen inişli-çıkışlı seyre ve zaman zaman yaşanan sorunlara rağmen taraflar bu ilişkiyi sürdürmek konusundaki iradeyi korumaktadır. Nitekim AB'ye üye olmak, müzakere sürecinde karşılaşılan her türlü zorluğa rağmen, ülkemizin en önemli stratejik hedeflerinden biri olmaya devam etmektedir. Ülkemiz, AB'ye üyelik sürecinin her iki taraf için de önemli kazanımlar sağlayacağını farkındalığıyla sürece olan bağlılığını korumaktadır.

TÜRKİYE-AB ORTAKLIK KONSEYİ

Türkiye-AB Ortaklık Konseyi, 1 Aralık 1964 tarihinde yürürlüğe giren Ankara Anlaşması gereğince kurulmuş ve ilk toplantısı 1 Aralık 1964 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

Ortaklık Anlaşmasında yer aldığı üzere “Ortaklık rejiminin uygulanmasını ve gittikçe gelişmesini sağlamak için Akit Taraflar, Anlaşma ile verilen görevlerin sınırları içinde eylemde bulunan bir Ortaklık Konseyi altında toplanırlar (Ankara Anlaşması-Madde 6).”

Ankara Anlaşması’nın 22. maddesi uyarınca “Anlaşma’nın öngördüğü hallerde” ve anlaşmanın hedeflerine ulaşmak için gereklilik doğduğunda karar alma yetkisine sahip olan Ortaklık Konseyi, Türkiye-AB Ortaklığının en önemli organıdır. Ortaklık Konseyi, Bakanlar düzeyinde toplanmakta, Türkiye ve AB tarafları eşit olarak temsil edilmektedir. Bakan düzeyinde katılım sağlanamadığı durumlarda toplantıya Türkiye adına Avrupa Birliği Nezdinde Daimi Temsilci başkanlık etmektedir. Ortaklık Konseyi kurallarına göre, toplantıya, 1 Nisan-1 Ekim arasında düzenlenmesi durumunda Türk tarafı, yılın geri kalan döneminde düzenlenmesi halinde ise AB tarafı başkanlık yapmaktadır.

12 Eylül darbesiyle sekteye uğrayan Ortaklık Konseyi toplantıları, 16 Eylül 1986 tarihinde düzenlenen 31. Dönem toplantısı ile tekrar başlamış; buna rağmen, müteakip toplantı 30 Eylül 1991 tarihine kadar yapılamamıştır. 1991’den 2015 yılına kadar düzenli aralıklarla gerçekleştirilen Ortaklık Konseyi toplantılarının tarihleri aşağıda yer almaktadır:

- Ortaklık Konseyi 33. Dönem toplantısı: 9 Kasım 1992, Brüksel
- Ortaklık Konseyi 34. Dönem toplantısı: 8 Kasım 1993, Brüksel
- Ortaklık Konseyi 35. Dönem toplantısı: 19 Aralık 1994, Brüksel
- Ortaklık Konseyi 36. Dönem toplantısı: 6 Mart 1995, Brüksel
- Ortaklık Konseyi 37. Dönem toplantısı: 30 Ekim 1995, Lüksemburg
- Ortaklık Konseyi 38. Dönem toplantısı: 29 Nisan 1997, Lüksemburg
- Ortaklık Konseyi 39. Dönem toplantısı: 11 Nisan 2000, Lüksemburg
- Ortaklık Konseyi 40. Dönem toplantısı: 26 Haziran 2001, Lüksemburg
- Ortaklık Konseyi 41. Dönem toplantısı: 15-16 Nisan 2002, Lüksemburg
- Ortaklık Konseyi 42. Dönem toplantısı: 15 Nisan 2003, Lüksemburg
- Ortaklık Konseyi 43. Dönem toplantısı: 18 Mayıs 2004, Brüksel
- Ortaklık Konseyi 44. Dönem toplantısı: 26 Nisan 2005, Lüksemburg
- Ortaklık Konseyi 45. Dönem toplantısı: 12 Haziran 2006, Lüksemburg
- Ortaklık Konseyi 46. Dönem toplantısı: 27 Mayıs 2008, Brüksel
- Ortaklık Konseyi 47. Dönem toplantısı: 19 Mayıs 2009, Brüksel
- Ortaklık Konseyi 48. Dönem toplantısı: 10 Mayıs 2010, Brüksel
- Ortaklık Konseyi 49. Dönem toplantısı: 19 Nisan 2011, Brüksel²⁶
- Ortaklık Konseyi 50. Dönem toplantısı: 30 Haziran 2012, Brüksel*
- Ortaklık Konseyi 51. Dönem toplantısı: 27 Mayıs 2013, Brüksel
- Ortaklık Konseyi 52. Dönem Toplantısı 23 Haziran 2014, Lüksemburg
- Ortaklık Konseyi 53. Dönem Toplantısı 18 Mayıs 2015, Brüksel
- Ortaklık Konseyi 54. Dönem Toplantısı 15 Mart 2019, Brüksel

²⁶ *Ortaklık Konseyi’nin Nisan, Haziran ve Aralık aylarında toplanması halinde, Lüksemburg’da yapılması teamülüne 2011 ve 2012 yıllarında düzenlenen Konsey toplantılarında uyulmamıştır.

TÜRKİYE-AB ORTAKLIK KOMİTESİ

Türkiye-AB Ortaklık Komitesi, Ankara Anlaşması'nın 24. maddesi gereğince, 1 Aralık 1964 tarih ve 3/64 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı ile kurulmuştur.

Sözkonusu Karar kapsamında Ortaklık Komitesi; Ortaklık Konseyi'ne yardımcı olmak, görüşmeleri hazırlamak, Ortaklık Konseyi'nin incelemesi için kendisine verdiği her tür konuyu incelemek ve genel olarak, Anlaşma'nın iyi işleyişi için gerekli olan işbirliğinin devamlılığını sağlamakla görevlidir.

4 Ocak 2002 tarih ve 1/2001 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı ile Ortaklık Komitesi'ni kuran 1/64 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı değiştirilmiş ve bu değişiklik doğrultusunda 2002 yılından itibaren Ortaklık Komitesi'nin başkanlığını ve sekreteryaya görevini, AB adına, Konsey değil Avrupa Komisyonu yürütmeye başlamıştır.

Ortaklık Komitesi toplantıları kapsamında, Avrupa Komisyonu Genişleme Genel Müdürlüğü ve ilgili diğer Genel Müdürlüklerden avrokratlar ile ülkemiz kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri biraraya gelmektedir. Ayrıca, toplantılara AB'ye üye devletler ile AB Bakanlar Konseyi dönem başkanlığından ülke temsilcileri gözlemci olarak katılabilmektedirler.

Ortaklık Komitesi 1964 yılından günümüze kadar 126 kez toplanmış, son toplantısını 28 Kasım 2018 tarihinde Brüksel'de gerçekleştirmiştir.

2002 yılından bu yana düzenlenen Ortaklık Komitesi tarihleri aşağıda verilmiştir:

- Ortaklık Komitesi 110. Toplantısı: 24 Ocak 2002
- Ortaklık Komitesi 111. Toplantısı: 13 Mart 2003
- Ortaklık Komitesi 112. Toplantısı: 16 Mart 2004
- Ortaklık Komitesi 113. Toplantısı: 17 Mart 2005
- Ortaklık Komitesi 114. Toplantısı: 27 Mart 2006
- Ortaklık Komitesi 115. Toplantısı: 22 Mart 2007
- Ortaklık Komitesi 116. Toplantısı: 6 Mart 2008
- Ortaklık Komitesi 117. Toplantısı: 27 Mart 2009
- Ortaklık Komitesi 118. Toplantısı: 26 Mart 2010
- Ortaklık Komitesi 119. Toplantısı: 24 Mart 2011
- Ortaklık Komitesi 120. Toplantısı: 12 Nisan 2012
- Ortaklık Komitesi 121. Toplantısı: 12 Nisan 2013
- Ortaklık Komitesi 122. Toplantısı: 3 Haziran 2014
- Ortaklık Komitesi 123. Toplantısı: 30 Nisan 2015
- Ortaklık Komitesi 124. Toplantısı: 31 Mayıs 2016
- Ortaklık Komitesi 125. Toplantısı: 28 Kasım 2017
- Ortaklık Komitesi 126. Toplantısı: 28 Kasım 2018

ALT KOMİTELER

Alt Komiteler, Katılım Ortaklığı Belgeleri kapsamında aday ülkenin müktesebat uyumunda kaydettiği gelişmelerin takip edilmesi amacıyla Ortaklık Komitesi altında kurulan mekanizmalardır.

Komisyon tarafından beşinci genişleme ülkeleri için de kullanılan bu mekanizma, Türkiye için 11 Nisan 2000 tarih ve 3/2000 sayılı Türkiye - AB Ortaklık Konseyi Kararı ile kurulmuştur. Geçen süre zarfında çeşitli geçici mekanizmalar yaratılmış olsa da, Ortaklık Konseyi ve Ortaklık Komitesi ile birlikte Alt Komiteler, Türkiye-AB ilişkileri açısından hukuki zemini en güçlü platformlardır.

ALT KOMİTELER VE MÜZAKERE FASILLARI

Alt Komite Adı	Kapsadığı Konular İtibariyle Fasıllar
1 no'lu Tarım ve Balıkçılık Alt Komitesi	11- Tarım ve Kırsal Kalkınma 12- Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı Politikası 13- Balıkçılık
2 no'lu İç Pazar ve Rekabet Alt Komitesi	1- Malların Serbest Dolaşımı 2- İşçilerin Serbest Dolaşımı 3- İş Kurma Hakkı ve Hizmet Sunumu Serbestisi 5- Kamu Alımları 6- Şirketler Hukuku 7- Fikri Mülkiyet Hukuku 8- Rekabet Politikası 28- Tüketicinin ve Sağlığın Korunması
3 no'lu Ticaret, Sanayi ve AKÇT Ürünleri Alt Komitesi	20- İşletmeler ve Sanayi Politikası
4 no'lu Ekonomik ve Parasal Konular, Sermaye Hareketleri ve İstatistik Alt Komitesi	4- Sermayenin Serbest Dolaşımı 9- Mali Hizmetler 17- Ekonomik ve Parasal Politika 18- İstatistik
5 no'lu Teknolojik Yenilikçilik Alt Komitesi	10- Bilgi Toplumu ve Medya 25- Bilim ve Araştırma 26- Eğitim ve Kültür
6 no'lu Ulaştırma, Çevre, Enerji ve Trans Avrupa Şebekeleri Alt Komitesi	14- Taşımacılık Politikası 15- Enerji 21- Trans-Avrupa Ağları 27- Çevre ve İklim Değişikliği
7 no'lu Bölgesel Kalkınma, İstihdam ve Sosyal Politika Alt Komitesi	19- Sosyal Politika ve İstihdam 22- Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Eşgüdümü
8 no'lu Gümrükler, Vergilendirme, Uyuşturucu Kaçakçılığı ve Kara Para Aklanmasının Önlenmesi Alt Komitesi	23- Yargı ve Temel Haklar 24- Adalet, Özgürlük ve Güvenlik 16- Vergilendirme 32- Mali Kontrol

Yukarıda adları verilen 8 Alt Komite kapsamında, yasal uyum, uygulama ve yürütmeye ilişkin gelişmeler takip edilmekte ve karşılaşılan sorunlar Komisyon yetkilileri ile teknik düzeyde ele alınmaktadır.

Alt Komiteler 2012 yılına kadar düzenli olarak toplanmış olmakla birlikte, 2013 ve 2014 yıllarında kesintiye uğramıştır. Bu süre zarfında, Alt Komitelerin daha etkin ve sonuç odaklı yürütülebilmesi için Komisyonla istişarelerde bulunulmuştur. Söz konusu Alt Komiteler 2000 yılında, Katılım Ortaklığı Belgesinde yer alan önceliklerin yerine getirilmesi ve mevzuat uyumunun izlenmesi amacıyla kurulduğundan, zaman içerisinde müzakere sürecinin ihtiyaçlarına bazı açılardan cevap veremez hale gelmiştir. Bu çerçevede, 122. Ortaklık Komitesinde (3 Haziran 2014), Alt Komitelerin fasıl bazında çalışma grupları şeklinde işlemesi konusunda mutabık kalınmıştır.

Alt Komiteler kapsamında yapılan çalışmalar Ortaklık Komitesine rapor edilmekle birlikte, Alt Komitelerin karar alma yetkileri yoktur. Ancak, ilgili Ortaklık Konseyi kararı çerçevesinde, Ortaklık Komitesi Alt Komitelerin çalışma usul ve esaslarını istediği şekilde belirleyebilmektedir.

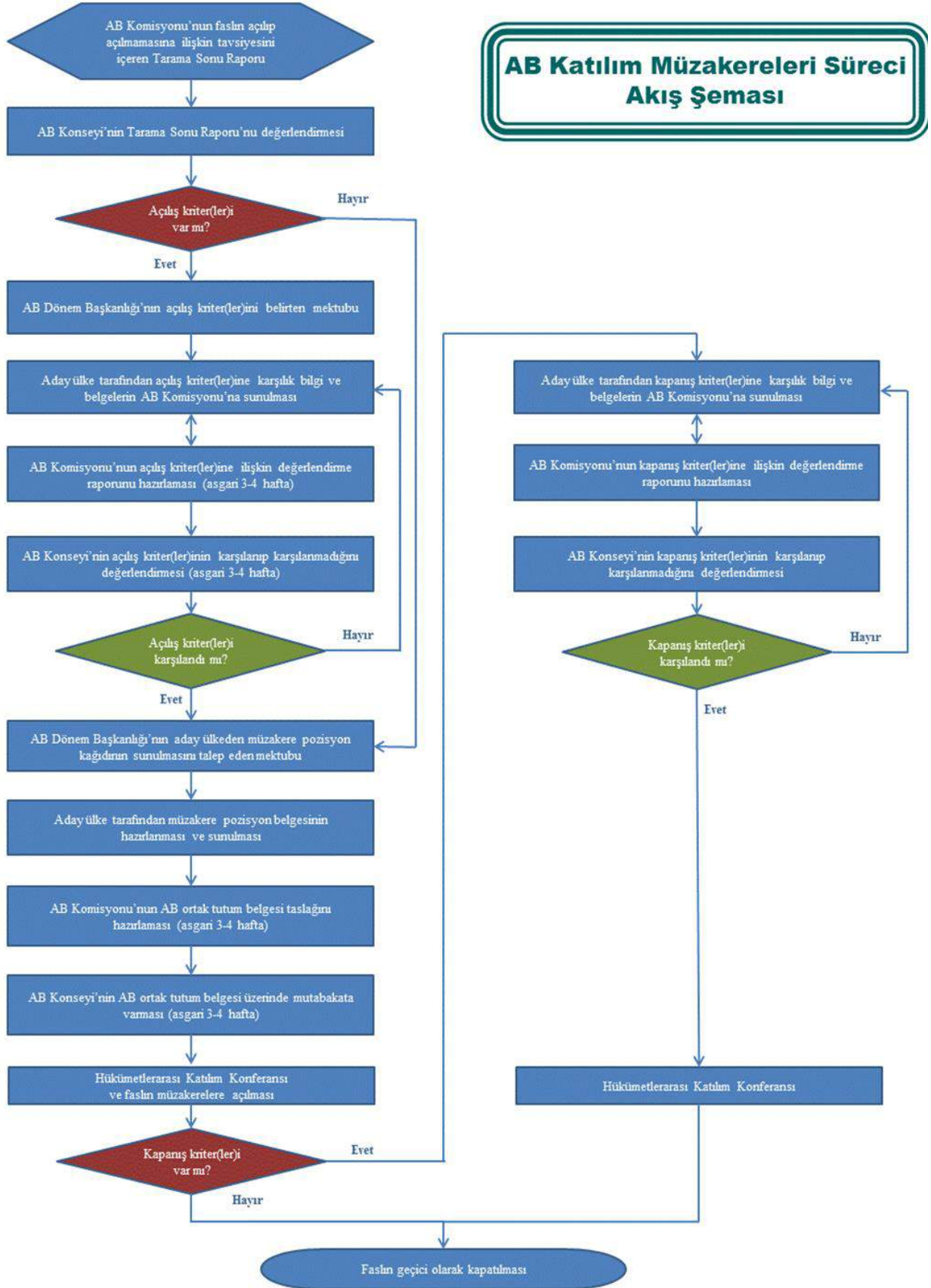
Son dönemde toplanan Alt Komiteler ve ele alınan fasıllar aşağıdaki şekildedir:

Tarih/Yer	Alt Komite	Ele Alınan Fasıllar
11 Şubat 2015 Ankara	8 no'lu Gümrükler, Vergilendirme, Uyuşturucu ve Kara Para Aklanmasının Önlenmesi Alt Komitesi	4 - Sermayenin Serbest Dolaşımı (sadece kara parayla mücadele) 24 - Adalet, Özgürlük ve Güvenlik
13 Mart 2015 Brüksel	4 no'lu Ekonomik ve Parasal Konular, Sermaye Hareketleri ve İstatistik Alt Komitesi	17 - Ekonomik ve Parasal Politika
18 Mart 2015 Ankara	7 no'lu Bölgesel Kalkınma, İstihdam ve Sosyal Politika Alt Komitesi	19- Sosyal Politika ve İstihdam 22- Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Eşgüdümü
20 Mart 2015 Brüksel	2 no'lu İç Pazar ve Rekabet Alt Komitesi	5 - Kamu Alımları 6 - Şirketler Hukuku 8 - Rekabet Politikası
26 Mart 2015 Brüksel	5 no'lu Yenilikçilik Alt Komitesi	10 - Bilgi Toplumu ve Medya 25 - Bilim ve Araştırma 26 - Eğitim ve Kültür
5-6 Mayıs 2015 Ankara	6 no'lu Ulaştırma, Çevre, Enerji ve Trans-Avrupa Ağları Alt Komitesi	14 - Taşımacılık Politikası 15 - Enerji 21 - Trans-Avrupa Ağları 27 - Çevre ve İklim Değişikliği
19-20 Ekim 2015 Brüksel	1 no'lu Tarım ve Balıkçılık Alt Komitesi	11 - Tarım ve Kırsal Kalkınma 12 - Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı Politikası 13 - Balıkçılık
16 Aralık 2015 Brüksel	3 no'lu Ticaret, Sanayi ve AKÇT Ürünleri Alt Komitesi	20 - İşletme ve Sanayi Politikası
20 Ocak 2016 Brüksel	7 no'lu Bölgesel Kalkınma, İstihdam ve Sosyal Politika Alt Komitesi	19 - Sosyal Politika ve İstihdam 22- Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Eşgüdümü
26 Şubat 2016 Ankara	2 no'lu İç Pazar ve Rekabet Alt Komitesi	3 - İş Kurma Hakkı ve Hizmet Sunumu Serbestisi 5 - Kamu Alımları 6 - Şirketler Hukuku 7 - Fikri Mülkiyet Hakları 8 - Rekabet Politikası 28 - Tüketicinin ve Sağlığın Korunması

Tarih/Yer	Alt Komite	Ele Alınan Fasıllar
28-29 Nisan 2016 Brüksel	8 no'lu Gümrükler, Vergilendirme, Uyuşturucu Kaçakçılığı ve Kara Para Aklanmasının Önlenmesi Alt Komitesi	23 – Yargı ve Temel Haklar 24 - Adalet, Özgürlük ve Güvenlik 16- Vergilendirme 32 – Mali Kontrol
15-16 Mart 2016 Brüksel	6 no'lu Ulaştırma, Çevre, Enerji ve Trans-Avrupa Ağları Alt Komitesi	14 - Taşımacılık Politikası 15 - Enerji 21 - Trans-Avrupa Ağları 27 - Çevre ve İklim Değişikliği
4 Ekim 2016 Ankara	5 no'lu Yenilikçilik Alt Komitesi	10 - Bilgi Toplumu ve Medya 25 - Bilim ve Araştırma 26 - Eğitim ve Kültür
5-7 Ekim 2016 Ankara	1 no'lu Tarım ve Balıkçılık Alt Komitesi	11- Tarım ve Kırsal Kalkınma 12- Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı Politikası 13 - Balıkçılık
20 Aralık 2016 Brüksel	4 no'lu Ekonomik ve Parasal Konular, Sermaye Hareketleri ve İstatistik Alt Komitesi	4 - Sermayenin Serbest Dolaşımı 9 - Mali Hizmetler 17 - Ekonomik ve Parasal Politika 18 - İstatistik
15-16 Mart 2017 Ankara	6 no'lu Ulaştırma, Çevre, Enerji ve Trans-Avrupa Ağları Alt Komitesi	14 - Taşımacılık Politikası 15 - Enerji 21 - Trans-Avrupa Ağları 27 - Çevre ve İklim Değişikliği
22-23 Mart 2017 Ankara	1 no'lu Tarım ve Balıkçılık Alt Komitesi	11- Tarım ve Kırsal Kalkınma 12 - Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı Politikası 13 - Balıkçılık
16 Mayıs 2017 Ankara	7 no'lu Bölgesel Kalkınma, İstihdam ve Sosyal Politika Alt Komitesi	19 - Sosyal Politika ve İstihdam 22 - Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Eşgüdümü
11-12 Ekim 2017 Ankara	8 no'lu Gümrükler, Vergilendirme, Uyuşturucu Kaçakçılığı ve Kara Para Aklanmasının Önlenmesi Alt Komitesi	23 - Yargı ve Temel Haklar 24 - Adalet, Özgürlük ve Güvenlik 16- Vergilendirme 32 - Mali Kontrol
7 Kasım 2017 Ankara	4 no'lu Ekonomik ve Parasal Konular, Sermaye Hareketleri ve İstatistik Alt Komitesi	4 - Sermayenin Serbest Dolaşımı 9 - Mali Hizmetler 17 - Ekonomik ve Parasal Politika 18 - İstatistik
26 Nisan 2018 Brüksel	5 no'lu Yenilikçilik Alt Komitesi	10 - Bilgi Toplumu ve Medya 25 - Bilim ve Araştırma 26 - Eğitim ve Kültür
19 Haziran 2018 Brüksel	2 no'lu İç Pazar ve Rekabet Alt Komitesi	3 - İş Kurma Hakkı ve Hizmet Sunumu Serbestisi 5 - Kamu Alımları 6 - Şirketler Hukuku 7 – Fikri Mülkiyet Hukuku 8 - Rekabet Politikası 28 – Tüketici ve Sağlığın Korunması
25 Eylül 2019 Brüksel	7 no'lu Bölgesel Kalkınma, İstihdam ve Sosyal Politika Alt Komitesi	19 - Sosyal Politika ve İstihdam 22 - Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Eşgüdümü

Tarih/Yer	Alt Komite	Ele Alınan Fasıllar
26 Eylül 2019 Brüksel	4 no'lu Ekonomik ve Parasal Konular, Sermaye Hareketleri ve İstatistik Alt Komitesi	4 - Sermayenin Serbest Dolaşımı 9- Mali Hizmetler 17 - Ekonomik ve Parasal Politika 18 - İstatistik
16-17 Ekim 2019 Brüksel	6 no'lu Ulaştırma, Çevre, Enerji ve Trans-Avrupa Ağları Alt Komitesi	14 - Taşımacılık Politikası 15 - Enerji 21 - Trans-Avrupa Ağları 27 – Çevre ve İklim Değişikliği
23 Ekim 2019 Ankara	3 No'lu Ticaret, Sanayi ve AKÇT Ürünleri Alt Komitesi	20- İşletme ve Sanayi Politikası
24 Ekim 2019 Ankara	5 no'lu Yenilikçilik Alt Komitesi	10 - Bilgi Toplumu ve Medya 25 - Bilim ve Araştırma 26 - Eğitim ve Kültür
7-8 Kasım 2019 Brüksel	8 no'lu Gümrükler, Vergilendirme, Uyuşturucu Kaçakçılığı ve Kara Para Aklanmasının Önlenmesi Alt Komitesi	23 - Yargı ve Temel Haklar 24 - Adalet, Özgürlük ve Güvenlik 16- Vergilendirme 32 - Mali Kontrol
28-29 Kasım 2019 Brüksel	1 No.lu Tarım ve Balıkçılık Alt Komitesi	11 – Tarım ve Kırsal Kalkınma 12 – Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı Politikası 13 - Balıkçılık
9 Aralık 2020 Ülkemizin ev sahipliğinde çevrim içi	2 No'lu İç Pazar ve Rekabet Alt Komitesi	3- İş Kurma Hakkı ve Hizmet Sunumu Serbestisi 5- Kamu Alımları 6- Şirketler Hukuku 7- Fikri Mülkiyet Hukuku 8- Rekabet Politikası 28- Tüketicinin ve Sağlığın Korunması

KATILIM MÜZAKERELERİMİZ

TÜRKİYE-AB KATILIM MÜZAKERELERİNDE MEVCUT DURUM

Türkiye'nin AB katılım müzakereleri, Müzakere Çerçeve Belgesi kapsamında, 35 fasıl üzerinden yürütülmektedir.²⁷ Müzakere sürecinde fasıllar, aday ülkelerin AB Bakanlar Konseyi tarafından belirlenen açılış kriterlerini yerine getirme durumuna göre açılır ve yine her fasıl için Konsey tarafından belirlenen kapanış kriterlerini yerine getirme durumlarına göre geçici olarak kapatılır. Yalnız bir üyenin bile olumsuz görüş beyan etmesi, fasılların açılmasını veya kapanmasını engelleyebilmektedir²⁸. Halihazırda, Türkiye'nin katılım müzakerelerinde 16 fasıl müzakereye açılmış, bir tanesi geçici olarak kapatılmıştır.

11 Aralık 2006 tarihli AB Genel İşler ve Dış İlişkiler Konseyi'nde alınan karar uyarınca Ek Protokol'ün uygulanması 8 fasıl için açılış kriteri, diğer tüm fasıllar için ise kapanış kriteri olarak belirlenmiştir.

Ayrıca, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY), 8 Aralık 2009 tarihli Genel İşler Konseyi toplantısında 6 fasılda ilerleme kaydedilmesini tek taraflı olarak bloke ettiğini ve ilişkilerin normalleşmesi şartına bağladığını beyan etmiştir. Dolayısıyla 14 fasıl AB Bakanlar Konseyi veya GKRY'nin siyasi nitelikli engellemeleri nedeniyle bloke edilmiş durumdadır.

29 Kasım 2015 tarihinde Brüksel'de gerçekleştirilen Türkiye - AB Konseyinde taraflar müzakerelere hız verilmesi konusunda mutabık kalmıştır. Bu kapsamda 17. Ekonomik ve Parasal Politika Faslı 14 Aralık 2015 tarihinde, 33. Mali ve Bütçesel Hükümler Faslı ise 30 Haziran 2016'da müzakerelere açılmıştır. Zirve'de ayrıca Rumlar tarafından tek taraflı olarak engellenen 15. Enerji, 23. Yargı ve Temel Haklar, 24. Adalet, Özgürlük ve Güvenlik, 26. Eğitim ve Kültür, 31. Dış, Güvenlik ve Savunma Politikası fasıllarının müzakereye açılmasına yönelik hazırlıkların tamamlanması konusunda görüş birliğine varılmıştır. Bu durum 18 Mart Türkiye-AB Mutabakatında da teyit edilmiştir. Türkiye, sözkonusu fasıllara ilişkin katkısını Komisyona iletmış, ancak AB tarafı üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmemiştir.

15 Temmuz 2016 hain darbe girişimi sonrasında AB'nin gösterdiği dayanışma eksikliği ve Türkiye'ye yönelik eleştirel yaklaşımı Türkiye-AB ilişkilerini olumsuz etkilemiş, bu durum müzakere sürecimize de yansımıştır. Nitekim 13 Aralık 2016 tarihli AB Konseyi Dönem Başkanlığı Sonuçlarında²⁹, "mevcut koşullar altında yeni fasılların müzakereye açılmasının düşünülmendiği" belirtilmiştir. 26 Haziran 2018 tarihli Genel İşler Konseyi Sonuçlarında ise, "ülkemizin AB'den uzaklaşmakta olduğu, katılım müzakerelerimizin fiiliyatta durma noktasına geldiği, yeni fasılların açılmasının veya kapatılmasının düşünülmendiği ve Gümrük Birliği'nin güncellemesi müzakerelerinin başlatılmasının öngörülmediği" ifadesine yer verilerek, süreç fiilen durdurulmuştur.

²⁷ Müzakereler esas itibarıyla 33 fasıl üzerinden yürütülmektedir. 34. Kurumlar ve 35. Diğer Konular fasılları müzakerelerin en son aşamasında ele alınmaktadır. 34. Kurumlar Faslı altında aday ülkenin AB'ye katılmasının ardından, Avrupa Komisyonu, Avrupa Konseyi ya da Avrupa Parlamentosu gibi AB kurumlarında temsil oranları kararlaştırılmaktadır. 35. Diğer Konular Faslı altında ise, 33 fasıl kapsamında olmayan, örneğin, aday ülkenin Avrupa Kalkınma Fonlarından hangi protokol çerçevesinde yararlanacağı, Avrupa Merkez Bankasına yapılacak ödemeler ya da tek taraflı deklarasyonlar gibi düzenlemeler yer almaktadır.

²⁸ AB'nin karar alma usulleri politika alanlarına göre farklılık göstermektedir. Yeni üyelerin kabulü, fasılların tarama sonu raporlarının onaylanması, açılış-kapanış kriterlerinin belirlenmesi, fasılların açılması ve kapanması gibi kararlar AB Bakanlar Konseyinde "oy birliği" ile alınır. Diğer bir deyişle, genişleme sürecine ilişkin bir karar alınırken tüm üye ülkelerin onayı gerekmektedir.

²⁹ Konseyde karar alınması için gerekli oy birliği sağlanamadığı için Dönem Başkanlığı Sonuçları olarak açıklanmıştır.

KATILIM MÜZAKERELERİNDE MEVCUT DURUM (Ocak 2021)							
AÇILAN FASILAR			EK PROTOKOL KARARININ AÇILIŞ KKRİTERİ OLDUĞU FASILAR		TEKNİK AÇILIŞ KRİTERLERİ KESİNLEŞEN FASILAR		
25	BİLİM VE ARAŞTIRMA	GEÇİCİ KAPANDI	1	MALLARIN SERBEST DOLAŞIMI	1	MALLARIN SERBEST DOLAŞIMI (Askiya alınan 8 fasıl içinde)	4 AK
20	İŞLETME VE SANAYİ POLİTİKASI	1 KK+EP	3	İŞ KURMA HAKKI VE HİZMET SUNUMU SERBESTİSİ	3	İŞ KURMA HAKKI VE HİZMET SUNUMU SERBESTİSİ (Askiya alınan 8 fasıl içinde)	1 AK
18	İSTATİSTİK	2 KK+EP	9	MALİ HİZMETLER	5	KAMU ALIMLARI	3 AK
32	MALİ KONTROL	6 KK+EP	11	TARIM VE KIRSAL KALKINMA	8	REKABET POLİTİKASI	6 AK
21	TRANS-AVRUPA AĞLARI	1 KK+ EP	13	BALIKÇILIK	11	TARIM VE KIRSAL KALKINMA (Askiya alınan 8 fasıl içinde)	5 AK
28	TÜKETİCİNİN VE SAĞLIĞIN KORUNMASI	5 KK+EP	14	TAŞIMACILIK POLİTİKASI	19	SOSYAL POLİTİKA VE İSTİHDAM	2 AK
6	ŞİRKETLER HUKUKU	5 KK+EP	29	GÜMRÜK BİRLİĞİ	29	GÜMRÜK BİRLİĞİ (Askiya alınan 8 fasıl içinde)	1 AK
7	FİKRİ MÜLKİYET HUKUKU	4 KK+EP	30	DIŞ İLİŞKİLER	13 ARALIK 2016 TARİHİNE KADAR SIYASI BLOKAJA TABİ OLMAYAN FASILAR		
10	BİLGİ TOPLUMU VE MEDYA	5 KK+EP	TARAMA SONU RAPORU KONSEYDE BEKLEYEN FASILAR				
4	SERMAYENİN SERBEST DOLAŞIMI	4 KK+EP	2	İŞÇİLERİN SERBEST DOLAŞIMI	5	KAMU ALIMLARI	3 AK
16	VERGİLENDİRME	3 KK+EP	13	BALIKÇILIK (EP)	8	REKABET POLİTİKASI	6 AK
27	ÇEVRE	5 KK+EP	14	TAŞIMACILIK POLİTİKASI (EP)	19	SOSYAL POLİTİKA VE İSTİHDAM	2 AK
12	GIDA GÜVEN, VET. VE BİTKİ SAĞ.	6 KK+EP	15	ENERJİ	34	KURUMLAR	
22	BÖLGESEL POL. ve YAPI, ARAÇ. KOOR.	6 KK+EP	23	YARGI VE TEMEL HAKLAR	35	DIĞER (Müzakerelerin sonunda)	
17	EKONOMİK VE PARASAL POLİTİKA	2 KK+EP	24	ADALET, ÖZGÜRLÜK VE GÜVENLİK	GKRY'NİN TEK TARAFLI OLARAK BLOKE ETTİĞİ FASILAR		
33	MALİ VE BÜTÇESEL HÜKÜMLER	1 KK+EP	30	DIŞ İLİŞKİLER (EP)	2	İŞÇİLERİN SERBEST DOLAŞIMI	
TEKNİK OLARAK KAPANMAYA HAZIR OLAN FASILAR			31	DIŞ, GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKASI	15	ENERJİ	
20	İŞLETME VE SANAYİ POLİTİKASI		MPB SUNDUĞUMUZ, KONSEYDE BEKLEYEN FASIL		23	YARGI VE TEMEL HAKLAR	
21	TRANS-AVRUPA AĞLARI		26	EĞİTİM VE KÜLTÜR	24	ADALET, ÖZGÜRLÜK VE GÜVENLİK	
					26	EĞİTİM VE KÜLTÜR	
					31	DIŞ, GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKASI	
*AK: Açılış Kriteri *KK: Kapanış Kriteri *EP: Ek Protokol *GKRY: Güney Kıbrıs Rum Yönetimi *MPB: Müzakere Pozisyon Belgesi							
11 Aralık 2006 tarihli AB Genel İşler ve Dış İlişkiler Konseyi'nde alınan karar doğrultusunda; Ek Protokol konusu 8 Fasıl için açılış kriteri olarak getirilmiştir. Aynı karar uyarınca Ek Protokol tüm fasıllar için de kapanış kriteridir.							

CURRENT SITUATION IN ACCESSION NEGOTIATIONS (January 2021)									
OPENED CHAPTERS				SUSPENDED CHAPTERS BY THE COUNCIL DECISION 2006			CHAPTERS WITH TECHNICAL OPENING BENCHMARKS		
25	SCIENCE AND RESEARCH	PROV. CLOSED	1	1	FREE MOVEMENT OF GOODS	1	1	FREE MOVEMENT OF GOODS (W/ IN 8)	4 OB
20	ENTERP. AND INDUSTRIAL POLICY	1 CB+AP	3	3	RIGHT OF ESTAB. AND FREEDOM TO PROV. SER.		3	RIGHT OF EST. AND FREEDOM TO PROV. SER. (W/ IN 8)	1 OB
18	STATISTICS	2 CB+AP	9	9	FINANCIAL SERVICES		5	PUBLIC PROCUREMENT	3 OB
32	FINANCIAL CONTROL	6 CB+AP	11	11	AGRICULTURE AND RURAL DEVELOPMENT		8	COMPETITION POLICY	6 OB
21	TRANS-EUROPEAN NETWORKS	1 CB+ AP	13	13	FISHERIES		11	AGRICULTURE AND RURAL DEVELOPMENT (W/ IN 8)	5 OB
28	CONSUMER AND HEALTH PROTEC.	5 CB+AP	14	14	TRANSPORT POLICY		19	SOCIAL POLICY AND EMPLOYMENT	2 OB
6	COMPANY LAW	5 CB+AP	29	29	CUSTOMS UNION		29	CUSTOMS UNION (W/ IN 8)	1 OB
7	INTELLECTUAL PROPERTY LAW	4 CB+AP	30	30	EXTERNAL RELATIONS		CHAPTERS WITHOUT POLITICAL BLOCKAGES UNTIL 13 DECEMBER 2016		
10	INFORMATION SOCIETY AND MEDIA	5 CB+AP			SCREENING REPORTS PENDING AT THE COUNCIL		5	PUBLIC PROCUREMENT	3 OB
4	FREE MOVEMENT OF CAPITAL	4 CB+AP					8	COMPETITION POLICY	6 OB
16	TAXATION	3 CB+AP	2	2			19	SOCIAL POLICY AND EMPLOYMENT	2 OB
27	ENVIRONMENT	5 CB+AP	13	13			34	INSTITUTIONS	
12	FOOD SAF., VETER. AND PHYTOSANITARY	6 CB+AP	14	14			35	OTHER (At the end of negotiations)	
22	REGION. POL. AND COOR. OF STRUC. INST	6 CB+AP	15	15	ENERGY		CHAPTERS BLOCKED BY SOUTHERN CYPRUS		
17	ECONOMIC AND MONETARY POLICY	2 CB+AP	23	23	JUDICIARY AND FUNDAMENTAL RIGHTS				
33	FINANCIAL AND BUDGETARY PROVISIONS	1 CB+AP	24	24	JUSTICE, FREEDOM AND SECURITY		2	FREEDOM OF MOVEMENT FOR WORKERS	
CHAPTERS TECHNICALLY READY TO BE CLOSED			30	30	EXTERNAL RELATIONS (AP)		15	ENERGY	
			31	31	FOREIGN, SECURITY AND DEFENSE POLICY		23	JUDICIARY AND FUNDAMENTAL RIGHTS	
			CHAPTERS NPP SUBMITTED, PENDING AT THE COUNCIL				24	JUSTICE, FREEDOM AND SECURITY	
20	ENTERPRISE AND INDUSTRIAL POLICY						26	EDUCATION AND CULTURE	
21	TRANS-EUROPEAN NETWORKS		26	26	EDUCATION AND CULTURE		31	FOREIGN, SECURITY AND DEFENSE POLICY	
*OB: Opening Benchmark *CB: Closing Benchmark *AP: Additional Protocol *SC: Southern Cyprus *NPP: Negotiating Position Paper *W/IN 8: Within 8 Suspended Chapters									

Fulfillment of Turkey's commitments under the Additional Protocol is opening benchmark in 8 chapters and closing benchmark in all chapters, according to the EU General Affairs and External Relations Council Decision of 11 December 2006.

		KATILIM MÜZAKERELERİNDE MEVCUT DURUM (Ocak 2021)						
FASILLAR	Siyasi Nedenlerle Bloke Edilen Fasıllar	Taslak Tarama Sonu Raporu Halen Onaylanmayan Fasıllar	Aç. Kri. ve MPB'ye İlişkin Olarak Konsey Dönem Başkanlığı Mektubu Alınan Fasıllar	Konseyonun Teknik Açılış Kriteri Önermediği Fasıllar	Konseyde Onaylanan Tarama Sonu Raporları	Teknik Açılış Kriteri Sayısı	Müzakere Pozisyon Belgesi Sunduğumuz Fasıllar	Teknik Kapanış Kriteri Sayısı
1. Malların Serbest Dolaşımı	EP		Portekiz, 17.10.2007		X	4		
2. İşçilerin Serbest Dolaşımı	GKRY	X		X				
3. İş Kurma Hakkı ve Hizmet Sunumu Serbestisi	EP		Portekiz, 31.10.2007		X	1		
4. Sermayenin Serbest Dolaşımı Fransa, 19.12. 2008			Almanya, 14.2.2007 Fransa, 5.11.2008		X	-2	11.11.2008	4
5. Kamu Alımları			Avusturya, 17.5.2006		X	3		
6. Şirketler Hukuku Slovenya, 17.6.2008			Almanya, 25.6.2007 Slovenya, 24.4.2008		X	-1	6.5.2008	5(**)
7. Fikri Mülkiyet Hukuku Slovenya, 17.6.2008			Almanya, 4.4.2007 Slovenya, 16.4.2008		X	-1	6.5.2008	4
8. Rekabet Politikası			Avusturya, 28.6.2006		X	6		
9. Mali Hizmetler	EP		Almanya, 25.6.2007	X	X	-		
10. Bilgi Toplumu ve Medya Fransa, 19.12. 2008			Slovenya, 25.6.2008 Fransa, 1.10.2008		X	-1	29.10. 2008	5
11. Tarım ve Kırsal Kalkınma	EP/F		Almanya, 24.1.2007		X	5		
12. Gıda Güvenliği, Vet. ve Bitki Sağ. Pol. İspanya, 30.6.2010			Portekiz, 12.6.2007 İspanya, 25.6.2010		X	-6	25.6.2010 REV 1: 28.6.2010	6
13. Balıkçılık	EP	X				1		
14. Taşımacılık Politikası	EP	X				2		
15. Enerji	GKRY	X		X				
16. Vergilendirme Çek Cumhuriyeti, 30.6.2009			Almanya, 18.4.2007 Çek Cumh., 15.6.2009		X	-1	15.6.2009 REV 1: 15.6.2009	3
17. Ekonomik ve Parasal Politika Lüksemburg, 14.12.2015	F		Almanya, 24.1.2007	X	X	-	15.3.2007 REV 1: 20.3.2015	2
18. İstatistik Almanya, 26.6.2007			Almanya, 19.1.2007	X	X	-	23.3.2007	2
19. Sosyal Politika ve İstihdam			Almanya, 19.1.2007		X	2		
20. İşletme ve Sanayi Politikası Almanya, 29.3.2007			Finlandiya, 20.12.2006	X	X	-	5.2.2007	1 (*)
21. Trans-Avrupa Ağları Portekiz, 19.12. 2007			Portekiz, 27.9.2007	X	X	-	11.10.2007	1 (*)
22. Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu Litvanya, 5.11.2013	F		İrlanda, 27.02.2013 İrlanda, 24.04.2013		X	-1	7.5.2013	6
23. Yargı ve Temel Haklar	GKRY	X				6		
24. Adalet, Özgürlük ve Güvenlik	GKRY	X				4		
25. Bilim ve Araştırma Avusturya, 12.6.2006			Avusturya, 23.2.2006	X	X	-	24.3.2006	Geçici kapandı
26. Eğitim ve Kültür	GKRY		Avusturya, 26.4.2006	X	X	-	29.5.2006 Ek Bilgi: 28.6.2006	
27. Çevre İsveç, 21.12. 2009			Portekiz, 3.10.2007 İsveç, 12.11. 2009		X	-2	16.11. 2009	5
28. Tüketicinin ve Sağlıkının Korunması Portekiz, 19.12. 2007			Portekiz, 12.6.2007	X	X	-	31.7.2007 AD 1: 31.7.2007	5(**)
29. Gümrük Birliği	EP		Almanya, 11.5.2007		X	1		
30. Dış İlişkiler	EP	X				1		
31. Dış, Güvenlik ve Savunma Politikası	GKRY	X		X				
32. Mali Kontrol Almanya, 26.6.2007			Almanya, 14.2.2007	X	X	-	13.4.2007	6 (***)
33. Mali ve Bütçesel Hükümler	F		Hollanda, 30.06.2016	X	X	-	20.04.2016	1
34. Kurumlar	F							
35. Diğer Konular								
TOPLAM	14	8		13 fasılın 8 tanesi açılmıştır	24	14 gayriresmî 37 resmî 15 karşılıklı	17	Açılan 16 fasıl için 56 kapanış kriteri

	Açılan Fasıllar	GKRY	GKRY tarafından bloke edilen fasıllar	* Gayriresmî olarak kriterler karşılandı. ** Pozitif Gündem kapsamında 1 Açılış Kriterinin karşılandığı teyit edildi. *** Pozitif Gündem kapsamında 3 Açılış Kriterinin karşılandığı teyit edildi.
		EP	Ek Protokol nedeniyle bloke edilen fasıllar	
	Bloke edilen fasıllar	MPB	Müzakere Pozisyon Belgesi	
	13 Aralık 2016 tarihine kadar siyasi blokaja tabi olmayan fasıllar	F	Fransa tarafından (2007-2012 döneminde) bloke edilen fasıllar	
Teknik açılış kriter sayısı kırmızı renkte olanlar, gayriresmî öğrenilmiş rakamlardır.				

		CURRENT SITUATION IN ACCESSION NEGOTIATIONS (January 2021)							
CHAPTERS		Blocked for Political Reasons	Screening Reports not yet Approved at the Council	OB & NPP Related Council Presidency Letters	Commission Offered No Technical Opening Benchmarks	Screening Reports Approved at the Council	Technical OBs	NPP As Accession Conference Doc	Number of Technical Closing Benchmarks
1. Free Movement of Goods		AP		Portugal, 17.10.2007		X	4		
2. Freedom of Movement for Workers		SC	X		X				
3. Right of Estab. and Freedom to Provide Serv.		AP		Portugal, 31.10.2007		X	1		
4. Free Movement of Capital France, 19.12. 2008				Germany, 14.2.2007 France, 5.11.2008		X	-2	11.11.2008	4
5. Public Procurement				Austria, 17.5.2006		X	3		
6. Company Law Slovenia, 17.6.2008				Germany, 25.6.2007 Slovenia, 24.4.2008		X	-1	6.5.2008	5(**)
7. Intellectual Property Law Slovenia, 17.6.2008				Germany, 4.4.2007 Slovenia, 16.4.2008		X	-1	6.5.2008	4
8. Competition Policy				Austria, 28.6.2006		X	6		
9. Financial Services		AP		Germany, 25.6.2007	X	X	-		
10. Information Society and Media France, 19.12. 2008				Slovenia, 25.6.2008 France, 1.10.2008		X	-1	29.10. 2008	5
11. Agriculture and Rural Development		AP/F		Germany, 24.1.2007		X	5		
12. Food Safety, Vet. and Phytosan. Policy Spain, 30.6.2010				Portugal, 12.6.2007 Spain, 25.6.2010		X	-6	25.6.2010 REV 1: 28.6.2010	6
13. Fisheries		AP	X				1		
14. Transport Policy		AP	X				2		
15. Energy		SC	X		X				
16. Taxation Czech Rep., 30.6.2009				Germany, 18.4.2007 Czech Rep., 15.6.2009		X	-1	15.6.2009 REV 1: 15.6.2009	3
17.Economic and Monetary Policy Luxembourg, 14.12.2015		F		Germany, 24.1.2007	X	X	-	15.3.2007	2
18. Statistics Germany, 26.6.2007				Germany, 19.1.2007	X	X	-	23.3.2007	2
19. Social Policy and Employment				Germany, 19.1.2007		X	2		
20. Enterprise and Industrial Policy Germany, 29.3. 2007				Finland, 20.12.2006	X	X	-	5.2.2007	1 (*)
21. Trans-European Networks Portugal, 19.12. 2007				Portugal, 27.9.2007	X	X	-	11.10.2007	1 (*)
22. Reg. Policy and Coord. of Struc. Instruments Lithuania, 5.11. 2013		F		Ireland, 27.2.2013 Ireland, 24.04.2013		X	-1	7.5.2013	6
23. Judiciary And Fundamental Rights		SC	X				6		
24. Justice, Freedom and Security		SC	X				4		
25. Science and Research Austria, 12.6. 2006				Austria, 23.2.2006	X	X	-	24.3. 2006	Prov. Closed
26. Education and Culture		SC		Austria, 26.4.2006	X	X	-	29.5.2006 Add Inf.: 28.6.2006	
27. Environment Sweden, 21.12. 2009				Portugal, 3.10.2007 Sweden, 12.11. 2009		X	-2	16.11. 2009	5
28. Consumer and Health Protection Portugal, 19.12. 2007				Portugal, 12.6.2007	X	X	-	31.7.2007 AD 1: 31.7.2007	5 (**)
29. Customs Union		AP		Germany, 11.5.2007		X	1		
30. External Relations		AP	X				1		
31. Foreign, Security and Defence Policy		SC	X		X				
32. Financial Control Germany, 26.6.2007				Germany, 14.2.2007	X	X	-	13.4.2007	6 (***)
33.Financial and Budgetary Provisions		F		Netherlands, 30.06.2016	X	X	-	20.04.2016	1
34. Institutions		F							
35. Other Issues									
TOTAL		14	8		8 of 13 Chapters opened	24	14 unofficial 37 official 15 fulfilled	17	56 Closing Benchmarks for 16 Opened Chapters
Opened Chapters		SC	Chapters Blocked by Southern Cyprus			* Unofficially fulfilled ** Fulfillment of 1 benchmark is confirmed under Positive Agenda *** Fulfillment of 3 benchmarks is confirmed under Positive Agenda			
Blocked Chapters		AP	Additional Protocol						
Chapters without political blockages until 13 December 2016		NPP	Negotiating Position Paper						
		F	Chapters Blocked by France (Between 2007-2012)						
Technical opening benchmarks (OB) written in red are unofficial.									

 T.C. AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI KATILIM MÜZAKERELERİNDE MEVCUT DURUM (1 Ocak 2021)		
AÇILAN FASILLAR		KIBRIS NEDENİYLE KONSEY TARAFINDAN ENGELLENEN FASILLAR
25	BİLİM VE ARAŞTIRMA (Geçici olarak kapatıldı)	(Avusturya, 12.6.2006)
20	İŞLETME VE SANAYİ POLİTİKASI	(Almanya, 29.3.2007)
18	İSTATİSTİK	(Almanya, 26.6.2007)
32	MALİ KONTROL	(Almanya, 26.6.2007)
21	TRANS-AVRUPA AĞLARI	(Portekiz, 19.12. 2007)
28	TÜKETİCİNİN VE SAĞLIĞIN KORUNMASI	(Portekiz, 19.12. 2007)
6	ŞİRKETLER HUKUKU	(Slovenya, 17.6.2008)
7	FİKRİ MÜLKİYET HUKUKU	(Slovenya, 17.6.2008)
10	BİLGİ TOPLUMU VE MEDYA	(Fransa, 19.12. 2008)
4	SERMAYENİN SERBEST DOLAŞIMI	(Fransa, 19.12. 2008)
16	VERGİLENDİRME	(Çek Cumhuriyeti, 30.6.2009)
27	ÇEVRE	(İsveç, 21.12. 2009)
12	GIDA GÜVENLİĞİ, VETERİNERLİK VE BİTKİ SAĞLIĞI	(İspanya, 30.6.2010)
22	BÖLGESEL POLİTİKA VE YAPISAL ARAÇLARIN KOORDİNASYONU	(Litvanya, 5.11.2013)
17	EKONOMİK VE PARASAL POLİTİKA	(Lüksemburg, 14.12.2015)
33	MALİ VE BÜTÇESEL HÜKÜMLER	(Hollanda, 30.06.2016)
13 ARALIK 2016 TARİHİNE KADAR SİYASİ BLOKAJA TABİ OLMAYAN FASILLAR		
5	KAMU ALIMLARI	34 KURUMLAR
8	REKABET POLİTİKASI	35 DİĞER KONULAR
19	SOSYAL POLİTİKA VE İSTİHDAM	

 REPUBLIC OF TURKEY MINISTRY FOR EU AFFAIRS CURRENT SITUATION IN ACCESSION NEGOTIATIONS (1 January 2021)			OPENED CHAPTERS		CHAPTERS SUSPENDED BY COUNCIL DUE TO CYPRUS	
25	SCIENCE AND RESEARCH (Provisionally closed)	(Austria, 12.6. 2006)	1	FREE MOVEMENT OF GOODS		
20	ENTERPRISE AND INDUSTRIAL POLICY	(Germany, 29.3. 2007)	3	RIGHT OF ESTABLISHMENT AND FREEDOM TO PROVIDE SERVICES		
18	STATISTICS	(Germany, 26.6.2007)	9	FINANCIAL SERVICES		
32	FINANCIAL CONTROL	(Germany, 26.6.2007)	11	AGRICULTURE AND RURAL DEVELOPMENT		
21	TRANS-EUROPEAN NETWORKS	(Portugal, 19.12. 2007)	13	FISHERIES		
28	CONSUMER AND HEALTH PROTECTION	(Portugal, 19.12. 2007)	14	TRANSPORT POLICY		
6	COMPANY LAW	(Slovenia, 17.6.2008)	29	CUSTOMS UNION		
7	INTELLECTUAL PROPERTY LAW	(Slovenia, 17.6.2008)	30	EXTERNAL RELATIONS		
10	INFORMATION SOCIETY AND MEDIA	(France, 19.12. 2008)	CHAPTERS UNILATERALLY BLOCKED BY GREEK CYPRIOTS			
4	FREE MOVEMENT OF CAPITAL	(France, 19.12. 2008)				
16	TAXATION	(Czech Rep., 30.6.2009)				
27	ENVIRONMENT	(Sweden, 21.12. 2009)	2	FREEDOM OF MOVEMENT FOR WORKERS		
12	FOOD SAFETY, VETERINARY AND PHYTOSANITARY POLICY	(Spain, 30.6.2010)	15	ENERGY		
22	REGIONAL POLICY AND COORDINATION OF STRUCTURAL INSTRUMENTS	(Lithuania, 5.11. 2013)	23	JUDICIARY AND FUNDAMENTAL RIGHTS		
17	ECONOMIC AND MONETARY POLICY	(Luxembourg, 14.12.2015)	24	JUSTICE, FREEDOM AND SECURITY		
33	FINANCIAL AND BUDGETARY PROVISIONS	(Netherlands, 30.06.2016)	26	EDUCATION AND CULTURE		
			31	FOREIGN, SECURITY AND DEFENCE POLICY		
CHAPTERS WITHOUT POLITICAL BLOCKAGES UNTIL 13 DECEMBER 2016						
5	PUBLIC PROCUREMENT		34	INSTITUTIONS		
8	COMPETITION POLICY					
19	SOCIAL POLICY AND EMPLOYMENT		35	OTHER ISSUES		

DÖNEM BAŞKANLIKLARINA GÖRE AÇILAN VE GEÇİCİ OLARAK KAPANAN FASILLAR			
YIL	DÖNEM	ÜYE ÜLKE	FASIL
2006	Ocak-Haziran	Avusturya	Bilim-Araştırma (12 Haziran 2006) - Geçici olarak kapandı
	Temmuz- Aralık	Finlandiya	
2007	Ocak-Haziran	Almanya	İşletme ve Sanayi Politikası (29 Mart 2007) İstatistik (26 Haziran 2007) Mali Kontrol (26 Haziran 2007)
	Temmuz- Aralık	Portekiz	Trans- Avrupa Ağları (19 Aralık 2007) Tüketicinin ve Sağlığın Korunması (19 Aralık 2007)
2008	Ocak-Haziran	Slovenya	Şirketler Hukuku (17 Haziran 2008) Fikri Mülkiyet Hukuku (17 Haziran 2008)
	Temmuz- Aralık	Fransa	Sermayenin Serbest Dolaşımı (19 Aralık 2008) Bilgi Toplumu ve Medya (19 Aralık 2008)
2009	Ocak-Haziran	Çek Cumhuriyeti	Vergilendirme (30 Haziran 2009)
	Temmuz- Aralık	İsveç	Çevre (21 Aralık 2009)
2010	Ocak-Haziran	İspanya	Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı (30 Haziran 2010)
	Temmuz- Aralık	Belçika	
2011	Ocak-Haziran	Macaristan	
	Temmuz- Aralık	Polonya	
2012	Ocak-Haziran	Danimarka	
	Temmuz- Aralık	GKRY	
2013	Ocak-Haziran	İrlanda	
	Temmuz- Aralık	Litvanya	Bölgesel Politikalar ve Yapısal Araçların Koordinasyonu (5 Kasım 2013)
2014	Ocak-Haziran	Yunanistan	
	Temmuz- Aralık	İtalya	
2015	Ocak-Haziran	Letonya	
	Temmuz- Aralık	Lüksemburg	Ekonomik ve Parasal Politika (14 Aralık 2015)
2016	Ocak-Haziran	Hollanda	Mali ve Bütçesel Hükümler (30 Haziran 2016)
	Temmuz- Aralık	Slovakya	

CHAPTERS OPENED AND PROVISIONALLY CLOSED ACCORDING TO EU COUNCIL PRESIDENCIES			
YEAR	PERIOD	MEMBER STATE	CHAPTER
2006	January-June	Austria	Science and Research (12 June 2006) – Provisionally closed
	July-December	Finland	
2007	January-June	Germany	Enterprise and Industrial Policy (29 March 2007) Statistics (26 June 2007) Financial Control (26 June 2007)
	July-December	Portugal	Trans-European Networks (19 December 2007) Consumer and Health Protection (19 December 2007)
2008	January-June	Slovenia	Company Law (17 June 2008) Intellectual Property Law (17 June 2008)
	July-December	France	Free Movement of Capital (19 December 2008) Information Society and Media (19 December 2008)
2009	January-June	Czech Republic	Taxation (30 June 2009)
	July-December	Sweden	Environment (21 December 2009)
2010	January-June	Spain	Food Safety, Veterinary & Phytosanitary Policy (30 June 2010)
	July-December	Belgium	
2011	January-June	Hungary	
	July-December	Poland	
2012	January-June	Denmark	
	July-December	Greek Cypriot Administration	
2013	January-June	Ireland	
	July-December	Lithuania	Regional Policy and Coordination of Structural Instruments (5 November 2013)
2014	January-June	Greece	
	July-December	Italy	
2015	January-June	Latvia	
	July-December	Luxembourg	Economic and Monetary Policy (14 December 2015)
2016	January-June	Netherlands	Financial and Budgetary Provisions (30 June 2016)
	July-December	Slovakia	

MÜZAKERE FASILLARININ AÇILIŞI ÇERÇEVESİNDE DÜZENLENEN HÜKÜMETLERARASI KONFERANSLAR (HAK)

Tarih (Dönem Başkanlığı)	Açılan Fasil	Katılan Bakanlarımız
30 Haziran 2016 (Hollanda)	33. Fasil: Mali ve Bütçesel Hükümler	Dışışleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu AB Bakanı ve Başmüzakereci Ömer Çelik Maliye Bakanı Naci Ağbal
14 Aralık 2015 (Lüksemburg)	17. Fasil: Ekonomik ve Parasal Politika	Başbakan Yardımcısı Mehmet Şimşek Dışışleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu AB Bakanı ve Başmüzakereci Volkan Bozkır
5 Kasım 2013 (Litvanya)	22. Fasil: Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Eşgüdümü	AB Bakanı Egemen Bağış Kalkınma Bakanı Cevdet Yılmaz
30 Haziran 2010 (İspanya)	12. Fasil: Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağliğı Politikası	Dışışleri Bakanı Ahmet Davutoğlu AB Bakanı ve Başmüzakereci Egemen Bağış Tarım Bakanı Mehdi Eker
21 Aralık 2009 (İsveç)	27. Fasil: Çevre	Dışışleri Bakanı Ahmet Davutoğlu AB Bakanı ve Başmüzakereci Egemen Bağış Çevre ve Orman Bakanı Veysel Eroğlu
30 Haziran 2009 (Çek Cumhuriyeti)	16. Fasil: Vergilendirme	AB Bakanı ve Başmüzakereci Egemen Bağış
19 Aralık 2008 (Fransa)	4. Fasil: Sermayenin Serbest Dolaşımı 10. Fasil: Bilgi Toplumu ve Medya	Dışışleri Bakanı ve Başmüzakereci Ali Babacan
17 Haziran 2008 (Slovenya)	6. Fasil: Şirketler Hukuku 7. Fasil: Fikri Mülkiyet Hukuku	Dışışleri Bakanı ve Başmüzakereci Ali Babacan
19 Aralık 2007 (Portekiz)	21. Fasil: Trans-Avrupa Ağları 28. Fasil: Tüketicinin ve Sağliğının Korunması	Dışışleri Bakanı ve Başmüzakereci Ali Babacan
26 Haziran 2007 (Almanya)	20. Fasil: İşletmeler ve Sanayi Politikası 18. Fasil: İstatistik 32. Fasil: Mali Kontrol	Devlet Bakanı ve Başmüzakereci Ali Babacan
12 Haziran 2006 (Avusturya)	25. Fasil: Bilim ve Araştırma	Dışışleri Bakanı Abdullah Gül
3 Ekim 2005 (Birleşik Krallık)	Müzakerelerin başlatılması	Dışışleri Bakanı Abdullah Gül

ÜLKEMİZİN AB'YE ÜYELİK BAŞVURUSUNUN ARDINDAN YAPILAN BAŞVURULAR

ÜLKE ADI	BAŞVURU TARİHİ	ÜYELİK TARİHİ
TÜRKİYE	14 NİSAN 1987	X
AVUSTURYA	17 TEMMUZ 1989	1 OCAK 1995
GKRY	3 TEMMUZ 1990	1 MAYIS 2004
MALTA	16 TEMMUZ 1990	1 MAYIS 2004
İSVEÇ	1 TEMMUZ 1991	1 OCAK 1995
FİNLANDİYA	18 MART 1992	1 OCAK 1995
İSVİÇRE	26 MAYIS 1992	X ³⁰
NORVEÇ	25 KASIM 1992	X ³¹
MACARİSTAN	31 MART 1994	1 MAYIS 2004
POLONYA	5 NİSAN 1994	1 MAYIS 2004
ROMANYA	22 HAZİRAN 1995	1 OCAK 2007
SLOVAKYA	27 HAZİRAN 1995	1 MAYIS 2004
LETONYA	13 EKİM 1995	1 MAYIS 2004
ESTONYA	24 KASIM 1995	1 MAYIS 2004
LİTVANYA	8 ARALIK 1995	1 MAYIS 2004
BULGARİSTAN	14 ARALIK 1995	1 OCAK 2007
ÇEK CUMHURİYETİ	17 OCAK 1996	1 MAYIS 2004
SLOVENYA	10 HAZİRAN 1996	1 MAYIS 2004
HIRVATİSTAN	22 ŞUBAT 2003	1 TEMMUZ 2013
KUZAY MAKEDONYA	22 MART 2004	X ³²
KARADAĞ	15 ARALIK 2008	X ³³
ARNAVUTLUK	1 NİSAN 2009	X ³²
İZLANDA	16 TEMMUZ 2009	X ³⁴
SİRBİSTAN	22 ARALIK 2009	X ³⁵
BOSNA HERSEK	15 ŞUBAT 2016	X

³⁰ İsviçre’de 8 Haziran 1997 ve 4 Mart 2001 tarihlerinde gerçekleştirilen AB üyeliği referandumları olumsuz sonuçlanmıştır. İsviçre Hükümeti 16 Haziran 2016 tarihinde üyelik başvurusunu resmi olarak geri çekmiştir.

³¹ Norveç’te 25 Eylül 1972 ve 28 Kasım 1994 tarihlerinde gerçekleştirilen AB üyeliği referandumları olumsuz sonuçlanmıştır.

³² 24 Mart 2020 tarihinde, Kovid-19 salgını nedeniyle video konferans şeklinde gerçekleştirilen AB Avrupa Bakanları Gayriresmi Toplantısında, Kuzey Makedonya ve Arnavutluk ile katılım müzakerelerine başlanması kararı alınmış, yazılı karar prosedürünü müteakip 25 Mart 2020 tarihli AB Genel İşler Konseyi Sonuçlarında yer bulmuştur.

³³ Karadağ, halihazırda katılım müzakerelerinde 33 faslı açmış 2 faslı ise geçici olarak kapatmış durumdadır.

³⁴ İzlanda Hükümeti 12 Mart 2015 tarihinde AB üyelik sürecini resmi olarak sonlandırmıştır.

³⁵ Sırbistan, halihazırda katılım müzakerelerinde 18 faslı açmış, 2 faslı ise geçici olarak kapatmış durumdadır.

MÜZAKERELERDE ADAY ÜLKELERİN İLERLEME DURUMU (OCAK 2021)

	Türkiye	Karadağ	Sırbistan	İzlanda
Ülkenin Resmi Adaylık başvurusu	Nisan 1987	Aralık 2008	Aralık 2009	Temmuz 2009
Adaylık Statüsü verilmesi	Aralık 1999	Aralık 2010	Mart 2012	Haziran 2010
Müzakerelerin Başlatılması Kararı Alınması	Aralık 2004	Aralık 2011	Haziran 2013	Haziran 2010
Müzakerelere Açılan Toplam Fasil Sayısı	16/35	33/35	18/35	27/35
Kapatılan Fasil Sayısı	1	3	2	11

Fasil Başlıkları	Türkiye	Karadağ	Sırbistan	İzlanda*
1. Malların Serbest Dolaşımı				
2. İşçilerin Serbest Dolaşımı				
3. İş Kurma Hakkı ve Hizmet Sunumu Serbestisi				
4. Sermayenin Serbest Dolaşımı				
5. Kamu Alımları				
6. Şirketler Hukuku				
7. Fikri Mülkiyet Hukuku				
8. Rekabet Politikası				
9. Mali Hizmetler				
10. Bilgi Toplumu ve Medya				
11. Tarım ve Kırsal Kalkınma				
12. Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı Politikası				
13. Balıkçılık				
14. Taşımacılık Politikası				
15. Enerji				
16. Vergilendirme				
17. Ekonomik ve Parasal Politika				
18. İstatistik				
19. Sosyal Politika ve İstihdam				
20. İşletme ve Sanayi Politikası				
21. Trans-Avrupa Ağları				
22. Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Eşgüdümü				
23. Yargı ve Temel Haklar				
24. Adalet, Özgürlük ve Güvenlik				
25. Bilim ve Araştırma				
26. Eğitim ve Kültür				
27. Çevre				
28. Tüketicinin ve Sağlığın Korunması				
29. Gümrük Birliği				
30. Dış İlişkiler				
31. Dış, Güvenlik ve Savunma Politikaları				
32. Mali Kontrol				
33. Mali ve Bütçesel Hükümler				
34. Kurumlar				
35. Diğer Konular	-	-		-

Geçici olarak kapatıldı

Açıldı

Siyasi Blokajlı / GKRY

Tarama süreci tamamlandı

Siyasi Blokajlı / Ek Protokol

* İzlanda Hükümeti Mart 2015'te AB üyelik sürecini resmi olarak sonlandırdığını ilan etmiştir.

AVRUPA PARLAMENTOSU İLE İLİŞKİLER

Kurucu Antlaşmalarda yapılan değışikliklerle yasama yetkileri zamanla genişletilen Avrupa Parlamentosu (AP), ülkemizin AB'yle mevcut Gümrük Birliği'ni güncelleyecek anlaşmanın, Vize Serbestisinin ve tam üyeliğimizin onaylanması gibi konularda belirleyici rol oynayacak bir konumdadır.

AP tarafından hazırlanan yıllık ülke raporları ve bunların kabulüne ilişkin kararlar, hukuken bağlayıcı olmasalar da, diğer AB kurumları ile üye ülke hükümetlerini ve kamuoylarını, demokrasi kültürü ve geleneği çerçevesinde siyaseten belli bir ölçüde etkileyebilen metinlerdir.

Ülkemizin AP'yle ilişkilerinin ana çerçevesini Türkiye-AB Karma Parlamento Komisyonu (KPK) oluşturmaktadır. KPK, "Ankara Anlaşması"nın 27. maddesi uyarınca, 14 Mayıs 1965 tarihli Avrupa Parlamentosu kararı ile 22 Haziran ve 14 Temmuz 1965 tarihli TBMM ve Cumhuriyet Senatosu kararlarıyla kurulmuştur. KPK'da, TBMM ve AP'den 25'er üye bulunmaktadır. En son KPK toplantısı 19-20 Aralık 2018 tarihinde Ankara'da yapılmıştır.

Ülkemiz ile AB arasındaki ilişkilerin demokratik denetim organı olarak tesis edilen KPK, katılım müzakereleri, ikili ilişkiler, Ortaklık Konseyi kararlarının takip edilmesi ile TBMM ve AP arasındaki ilişkileri güçlendirmekle görevlidir.

Türkiye-AB Karma Parlamento Komisyonu'nun (KPK) Toplantı Tarihleri

1. 16-17 Mayıs 1966, Brüksel	38. 24-26 Haziran 1996, Ankara
2. 6-7 Ocak 1967, Ankara	39. 19-20 Kasım 1996, Brüksel
3. 23-24 Mayıs 1967, Lüksemburg	40. 15-17 Nisan 1997, Ankara
4. 12-13 Eylül 1967, İzmir	41. 9-10 Şubat 1998, Brüksel
5. 1-4 Nisan 1968, Venedik	42. 21-22 Nisan 1998, Ankara
6. 21-24 Eylül 1968, İstanbul	43. 9-10 Kasım 1998, Brüksel
7. 15-16 Mayıs 1969, Paris	44. 18-19 Şubat 1999, İstanbul
8. 27-30 Ocak 1970, Münih	45. 5-6 Haziran 2000, Brüksel
9. 20-24 Nisan 1970, Antalya	46. 21-22 Kasım 2000, Antalya
10. 28-30 Eylül 1970, Leyden	47. 26-27 Haziran 2001, Brüksel
11. 15-18 Mart 1971, Bursa	48. 26-27 Kasım 2001, İstanbul
12. 16-17 Eylül 1971, Brüksel	49. 17-18 Haziran 2002, Brüksel
13. 4-10 Haziran 1972, Marmaris	50. 16-17 Haziran 2003, İstanbul
14. 2-6 Ekim 1972, Katanya	51. 2-3 Aralık 2003, Brüksel
15. 10-14 Mayıs 1973, Strazburg-Lüksemburg	52. 6-7 Nisan 2004, İzmir
16. 7-10 Eylül 1973, İstanbul	53. 23-24 Şubat 2005, Strazburg
17. 24-28 Mayıs 1974, Berlin	54. 13-14 Haziran 2005, İstanbul
18. 6-11 Ekim 1974, İstanbul	55. 23-24 Kasım 2005, Brüksel
19. 21-25 Nisan 1975, Kopenhag	56. 3-4 Mayıs 2006, Ankara
20. 15-20 Eylül 1975, Ankara	57. 27-28 Kasım 2006, Brüksel
21. 25-28 Nisan 1976, Nice	58. 20-21 Kasım 2007, Ankara
22. 6-9 Kasım 1976, Ankara	59. 27-28 Mayıs 2008, Brüksel
23. 25-28 Ekim 1978, Londra	60. 27-28 Kasım 2008, Ankara
24. 8-9 Nisan 1979, Ankara	61. 31 Mart-2 Nisan 2009, Brüksel

25. 22-24 Nisan 1980, Lüksemburg
26. 17-19 Ocak 1989, Strazburg
27. 24-26 Nisan 1989, Ankara
28. 27-29 Kasım 1989, Brüksel
29. 22-23 Mart 1990, Antalya
30. 11-13 Temmuz 1990, Strazburg
31. 7-9 Kasım 1990, İstanbul
32. 20-22 Mart 1991, Brüksel
33. 17-19 Temmuz 1991, İstanbul
34. 28-30 Haziran 1992, İstanbul
35. 25-27 Kasım 1992, Brüksel
36. 5-7 Mayıs 1993, Antalya
37. 11-13 Ekim 1993, Brüksel
62. 26-27 Ekim 2009, Ankara
63. 22-23 Şubat 2010, Brüksel
64. 25-26 Mayıs 2010, İstanbul
65. 26-27 Ekim 2010, Brüksel
66. 21-22 Şubat 2011, Hatay
67. 28-29 Kasım 2011, Brüksel
68. 23-24 Şubat 2012, İstanbul
69. 13-14 Haziran 2012, Strazburg
- 70*. -
71. 14-15 Şubat 2013, Ankara
72. 27-28 Haziran 2013, Brüksel
73. 5-6 Aralık 2013, Ankara
74. 10 Nisan 2014, Brüksel
75. 11 Kasım 2014, Brüksel
76. 19-20 Mart 2015, Ankara
77. 26 Nisan 2018, Brüksel
78. 19-20 Aralık 2018, Ankara

*GKRY'nin AB Dönem Başkanlığı sırasında yapılmamıştır.

KPK TÜRK KANADI ÜYELERİ (2018-2023)

	Adı-Soyadı	Görevi	Seçim Çevresi	Partisi
1	İsmail Emrah KARAYEL	Eş-Başkan	Kayseri	AK Parti
2	Özkan YALIM	Eş-Başkan Yardımcısı	Uşak	CHP
3	Cemal ÇETİN	Eş-Başkan Yardımcısı	İstanbul	MHP
4	Ahmet ZENBİLCİ	Üye	Adana	AK Parti
5	Zehra TAŞKESENLIOĞLU BAN	Üye	Erzurum	AK Parti
6	Canan KALSIN	Üye	İstanbul	AK Parti
7	Halis DALKILIÇ	Üye	İstanbul	AK Parti
8	Zafer SIRAKAYA	Üye	İstanbul	AK Parti
9	Cemal BEKLE	Üye	İzmir	AK Parti
10	Selman ÖZBOYACI	Üye	Konya	AK Parti
11	Ziya ALTUNYALDIZ	Üye	Konya	AK Parti
12	Ergün TAŞCI	Üye	Ordu	AK Parti
13	Muhammed AVCI	Üye	Rize	AK Parti
14	Çiğdem ERDOĞAN ATABEK	Üye	Sakarya	AK Parti
15	Mehmet Kasım GÜLPINAR	Üye	Şanlıurfa	AK Parti
16	Fikret ŞAHİN	Üye	Balıkesir	CHP
17	Nurhayat ALTACA KAYIŞOĞLU	Üye	Bursa	CHP
18	Ahmet Ünal ÇEVİKÖZ	Üye	İstanbul	CHP
19	Özgür KARABAT	Üye	İstanbul	CHP
20	Türabi KAYAN	Üye	Kırklareli	CHP
21	Feleknaş UCA	Üye	Batman	HDP
22	Zeynel ÖZEN	Üye	İstanbul	HDP
23	Arzu ERDEM	Üye	İstanbul	MHP
24	İmam Hüseyin FİLİZ	Üye	Gaziantep	İyi Parti
25	Aylin CESUR	Üye	Isparta	İyi Parti

KPK AP KANADI ÜYELERİ (2019-2024)

Asil Üyeler

	Adı-Soyadı	Partisi	Ülkesi
1	Sergey LAGODINSKY KPK Eş-Başkanı	Yeşiller/Avrupa Serbest İttifakı (GASİ)	Almanya
2	İlhan KÜÇÜK KPK Eş-Başkan Yardımcısı	Renew Europe	Bulgaristan
3	Özlem DEMİREL KPK Eş-Başkan Yardımcısı	Avrupa Birleşik Solu/Kuzey Yeşil Solu (GUE/NGL)	Almanya
4	Joachim Stanisław BRUDZIŃSKI	Avrupa Muhafazakarıları ve Reformcuları (ECR)	Polonya
5	Angelo CIOCCA	Kimlik ve Demokrasi (ID)	İtalya
6	Corina CRETU	Sosyalistler ve Demokratlar İlerici İttifakı (S&D)	Romanya
7	Ergin EROĞLU	Renew Europe	Almanya
8	Loucas FOURLAS	Avrupa Halk Partisi (EPP)	GKRY
9	Giorgos GEORGIOU	GUE/NGL	GKRY
10	Martin HLAVÁČEK	Renew Europe	Çekya
11	Evin İNCİR	S&D	İsveç
12	Virginie JORON	ID	Fransa
13	Krzysztof JURGIEL	ECR	Polonya
14	Manolis KEFALOGIANNIS	EPP	Yunanistan
15	Alice KUHNKE	GASİ	İsveç
16	Pierfrancesco MAJORINO	S&D	İtalya
17	Costas MAVRIDES	S&D	GKRY
18	Kostas PAPADAKIS	Bağımsız	Yunanistan
19	Morten PETERSEN	Renew Europe	Danimarka
20	Nacho SÁNCHEZ AMOR	S&D	İspanya
21	Tomislav SOKOL	EPP	Hırvatistan
22	Milan UHRÍK	Bağımsız	Slovakya
23	Elissavet VOZEMBERG-VRIONIDI	EPP	Yunanistan
24	Angelika WINZIG	EPP	Avusturya
25	Isabel WISELER-LIMA	EPP	Lüksemburg

Yedek Üyeler

	Adı-Soyadı	Partisi	Ülkesi
1	Barry ANDREWS	Renew Europe	İrlanda
2	Konstantinos ARVANITIS	GUE/NGL	Yunanistan
3	Hildegard BENTELE	EPP	Almanya
4	Paolo BORGIA	ID	İtalya
5	David CASA	EPP	Malta
6	Gwendoline DELBOS-CORFIELD	GASİ	Fransa
7	Anna Júlia DONÁTH	Renew Europe	Macaristan
8	Niels FUGLSANG	S&D	Danimarka
9	José Manuel GARCÍA-MARGALLO Y MARFIL	EPP	İspanya
10	Dino GIARRUSSO	Bağımsız	İtalya
11	Christophe GRUDLER	Renew Europe	Fransa
12	Eero HEINÄLUOMA	S&D	Finlandiya
13	Kati PIRI	S&D	Hollanda
14	Guido REIL	ID	Almanya
15	Sándor RÓNAI	S&D	Macaristan
16	Massimiliano SALINI	EPP	İtalya
17	Andrey SLABAKOV	ECR	Bulgaristan
18	Michaela ŠOJDROVÁ	EPP	Çekya
19	Ramona STRUGARIU	Renew Europe	Romanya
20	Tomas TOBÉ	EPP	İsveç
21	Nikolaj VILLUMSEN	GUE/NGL	Danimarka
22	Salima YENBOU	GASİ	Fransa

AVRUPA PARLAMENTOSU'NDA "TÜRKİYE FORUMU GRUBU"

AP'nin, Türkiye'ye müzahir veya nispeten müzahir olarak nitelenebilecek üyeleri 2010 yılında "Türkiye'nin Dostları Grubu"nu kurmuşlardır.

Grup, 2017 Mayıs ayında açıkladığı bir kararla adını "AP Türkiye Forumu" olarak değiştirmiştir.

Hali hazırda AP 9. Yasama Dönemi Türkiye Forumu Başkanı Željana Zovko'dur (Hırvatistan, Hristiyan Demokrat-EPP). Forumun eski Başkanı Kris Peeters'in (Belçika, Hristiyan Demokrat-EPP) Avrupa Yatırım Bankası Başkan Yardımcısı olarak atanması sebebiyle AP üyeliğinden ayrılmasını müteakiben, Željana Zovko 2 Şubat 2021 tarihi itibarıyla AB-Türkiye Forumu Başkanı olarak görevlendirilmiştir. Başkan Yardımcılığı görevini ise Kati Piri (Hollanda, Sosyal Demokrat-S&D), Urmas Paet (Estonya, Liberal) ve Tineke Strik (Hollanda, Yeşiller) yürütmektedir.

Türkiye Forumu tarafından yapılan açıklamada, Forumun amacının, Avrupalı ve Türk makamları, karar vericileri, uzmanları, sivil toplum örgütleri ve iş çevreleri arasında üst düzey diyalog sağlamanın yanı sıra AB-Türkiye ilişkileri hususunda eleştirel, ama yapıcı bakış açısıyla tartışmalar düzenlemek olduğu kaydedilmiştir.

AVRUPA PARLAMENTOSU'NDA "AB-TÜRKİYE DOSTLUK GRUBU"

AP üyesi Ryszard Czarnecki (Polonya, Muhafazakar-ECR) öncülüğünde AP üyelerinin, KPK Eş-Başkanı Sayın İsmail Emrah Karayel başkanlığında TBMM heyetinin, Dışişleri Bakan Yardımcısı ve AB Başkanı Sayın Faruk Kaymakcı'nın ve AP siyasi danışmanlarının katıldığı video konferans toplantısıyla 10 Haziran 2020 tarihinde AB-Türkiye Dostluk Grubu kurulmuştur.

Dostluk Grubu, esas itibarıyla Türkiye ve AB karar vericileri, iş çevreleri ve sivil toplumu arasında üst düzey diyalogu geliştirmek ve ortak değerlerimize katkıda bulunarak Türk ve AB kamuoylarını yakınlaştırmak amacıyla sosyal ve kültürel faaliyetler düzenlemeyi amaçlamaktadır.

AVRUPA PARLAMENTOSU'NUN TÜRKİYE HAKKINDA ALDIĞI KARARLAR

AP, son yıllarda içerdiği olumsuz unsurlarla öne çıkan ve tarafımızca kabul edilemez bulunarak "yok hükmünde" sayılan, ikisi yıllık "AP Türkiye Raporu" olmak üzere, bazı tavsiye kararları kabul etmiştir.

24 Kasım 2016 tarihli "EU-Turkey relations" başlıklı Tavsiye Kararı: 15 Temmuz hain darbe girişiminin ardından ülkemizde alınan önlemlerin "orantısız ve baskıcı" olduğu iddia edilmiş ve kınanmış, ülkemizi AB'ye bağlı (*anchored*) tutmaya olan taahhüdün korunduğu belirtilmiş, öte yandan, Komisyon'a ve üye devletlere ülkemiz ile katılım müzakerelerinin geçici olarak dondurulması çağrısında bulunulmuştur. Ayrıca, idam cezasının kabulünün katılım sürecinin resmen askıya alınmasına yol açacağı belirtilmiştir.

6 Temmuz 2017 tarihli, AP Türkiye Raporu³⁶: Ülkemiz hakkında, haksız ve ağır eleştirilere yer verilen Rapor'da, AP'nin daha önce 24 Kasım 2016 tarihli Kararı ile benimsediği "ülkemizle katılım müzakerelerinin dondurulması" tutumuna atıfla, "ülkemizin [16 Nisan 2017 tarihinde kabul edilen] Anayasa reform paketini ³⁷ değiştirmeden uygulaması halinde", Komisyon ve üye devletlere, ülkemizin katılım müzakerelerinin askıya alınması çağrısında bulunulmuştur.

8 Şubat 2018 tarihli "Current human rights situation in Turkey" başlıklı Acil Karar: 5-8 Şubat 2018 tarihlerinde Strazburg'ta yapılan AP Genel Kurulu'nda, ülkemize yönelik eleştirilere yer verilen bir Acil Karar kabul edilmiştir. Kararda, ülkemizdeki insan haklarının durumunun yanı sıra ülkemizin Suriye'de yürüttüğü Zeytin Dalı Harekatı'na yönelik eleştirilere yer verilmiştir.

15 Mart 2018 tarihli "Situation in Syria" başlıklı Karar: 12-15 Mart 2018 tarihlerinde Strazburg'da gerçekleştirilen AP Genel Kurulu'nda kabul edilen "Situation in Syria" başlıklı kararda ülkemize de atıf yapılmıştır. Bu çerçevede, ülkemizin "Kürt kuvvetleri" tarafından kontrol edilen Afrin'de gerçekleştirdiği Zeytin Dalı Harekatı'nın Suriye'deki çatışmalara yeni bir boyut kattığı, bunun hem Suriye'deki dengelere olumsuz etkisi olacağı hem de insani boyutta yeni endişeleri de beraberinde getireceği iddia edilmiştir. Metinde ayrıca, hareketin sivil ölümlere neden olduğu ve daha fazla sivilin ölümüne yol açma riski taşıdığı

³⁶ AP tarafından 6 Temmuz 2017 tarihinde kabul edilen "2016 Türkiye Raporu", daha önce iade ettiğimiz raporlar da dikkate alınarak Daimi Temsilciliğimize gönderilmemiştir.

³⁷ 16 Nisan 2017 tarihinde gerçekleştirilen referandum sonucunda kabul edilen Anayasa Reform Paketi.

ileri sürölerek, ölkemiz, mevcut hareketi durdurmaya ve BM terörist örgütler listesinde olan terörist gruplarla mücadeleye odaklanmaya davet edilmiştir.

Kararda devamla, ölkemizin bölgede, Rusya, İran veya ABD güçleriyle karşı karşıya gelme riskinin de bulunduğu ve bunun endişe verici olduğu ifade edilmiştir. Ölkemizin, Suriye’de yeni bir cephe açarak mevcut insani krizi derinleştirmesinin kendi çıkarına olmadığı, bu çerçevede, ölkemizin askerini çekerek hem Suriye sorununa daha yapıcı katkılar vermesi hem de insancıl hukuka saygı dahilinde hareket etmesi gerektiği şeklindeki görüşlere yer verilmiştir.

Bununla birlikte, kararda, ölkemizin Suriyelilere geçici koruma sağlama hususundaki katkılarının takdirle karşılandığı kaydedilmiştir.

16 Nisan 2018 tarihli “Violation of human rights and the rule of law in the case of two Greek soldiers arrested and detained in Turkey” başlıklı Acil Karar: Sözkonusu kararda, özetle Yunanistan ile Türkiye arasındaki kara sınırında devriye gezerken kötü hava koşulları nedeniyle yönünü kaybettiği öne sürölen iki Yunan askerinin 1 Mart 2018 tarihinde Türk yetkililer tarafından gözaltına alındıkları, esasen bunun gibi sınır ihlallerinin daha önce yaşandığı ve siyasi girişimlerle çözümlendiğinden hareketle, iki Yunan askerinin serbest bırakılmaları çağrısında bulunulmuştur.

13 Mart 2019 tarihli, 2018 yılı AP Türkiye Raporu: Ölkemiz hakkında önyargılı ve haksız değerlendirmeler barındıran Raporda, Türkiye ile katılım müzakerelerinin resmi olarak askıya alınması için Komisyon ve üye ölkelere çağrıda bulunulmuştur.

19 Eylül 2019 tarihli “Situation in Turkey, notably the removal of elected mayors” başlıklı Karar: 19 Eylül 2019 tarihlerinde Strazburg’ta yapılan AP Genel Kurulunda alınan Kararda, terör örgütlerine destek verdiklerine yönelik haklarında tespit ve deliller bulunan Belediye başkanlarının Anayasanın 127. maddesi ve 5393 sayılı Belediyeler Kanunu’nun 47. maddesi gereğince görevlerinden uzaklaştırılmasına ilişkin ölkemize yönelik eleştirilerin yer aldığı bir karar kabul edilmiştir.

24 Ekim 2019 tarihli “Turkish military operation in northeast Syria” başlıklı Karar : 23-24 Ekim 2019 tarihlerinde Strazburg’ta yapılan AP Genel Kurulunda ölkemizin yürüttüğü Barış Pınarı Harekatı’nı tek taraflı askeri müdahale olarak niteleyen bir karar alınmıştır.

17 Eylül 2020 tarihli “Doğu Akdeniz’de tehlikeli tırmanış ve Türkiye’nin rolü” başlıklı Karar: 14-17 Eylül 2020 tarihlerinde Brüksel’de gerçekleştirilen AP Genel Kurulunda alınan kararla ölkemizin Yunanistan ve GKRY’nin Doğu Akdeniz’deki deniz yetki alanlarını ihlal ettiği iddia edilerek AB’nin sözkonusu iki AB üyesiyle tam dayanışma içinde olduğu kaydedilmiştir. Kararda, konuya müzakereler ve uluslararası mahkemeler yoluyla çözüm aranması telkin edilmekle birlikte, AB üyeleri ve Avrupa Komisyonu’na çağrıda bulunularak, ölkemizle geniş ve kapsayıcı bir diyaloga yeniden başlanmasının gerekliliği ve ölkemizin AB’nin savunma mimarisinden ve enerji denkleminde dışlanamayacağı belirtilmiştir.

26 Kasım 2020 tarihli “Türkiye’nin yasadışı eylemleri neticesinde Kapalı Maraş’ta tırmanan gerilim ve görüşmelerin ivedilikle yeniden başlaması” başlıklı Karar: 23-26 Kasım 2020 tarihlerinde Brüksel’de gerçekleştirilen AP Genel Kurulunda alınan kararla, ülkemizin Kapalı Maraş’taki “yasa dışı” eylemlerinin kınandığı, Kapalı Maraş’ın açılmasının Kıbrıs sorununun kalıcı çözümüne ilişkin umutları güçsüzleştirdiğinin belirtildiğı, Kapalı Maraş’ın, 550 (1984) sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK) Kararı uyarınca, BM geçici yönetimi altındaki bölge halkına verilmesi ve Ada’nın demografik dengesini bozacak eylemlerden kaçınılması yönünde ülkemize çağrıda bulunmaktadır. Kararda ayrıca, AB Liderlerine ülkemizin yasa dışı eylemlerine karşı ortak bir tutum sergilenmesi ve sert yaptırımlar uygulanması için çağrıda bulunulduğı da belirtilmektedir.

AB İLE YÜRÜTÜLMEKTE OLAN DİYALOG SÜREÇLERİ

Siyasi Diyalog:

AB'yle ikili ilişkiler ve dış politika alanındaki işbirliğimiz çerçevesinde Bakanlar, Bakan Yardımcıları, Genel Müdürler ve Uzmanlar seviyesinde düzenli olarak istişareler gerçekleştirilmektedir. Ülkemizin AB'ye adaylık statüsünün tescil edildiği 1999 yılından Lizbon Antlaşması'nın yürürlüğe girdiği 2009 yılının Aralık ayına kadar her AB Dönem Başkanlığı sırasında bir kez düzenlenen Türkiye-AB Troykası Bakanlar Toplantısı'nın yerine, anılan tarihten bu yana, Siyasi Diyalog Toplantıları düzenlenmesi kararlaştırılmıştır. Bu çerçevede, Sayın Dışışleri Bakanı ve Başmüzakerecimiz, AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi ile Komşuluk Politikası ve Genişleme Müzakerelerinden sorumlu AB Komiseri'nin katılımıyla ortalama altı aylık aralıklarla Siyasi Diyalog Toplantıları düzenlenmektedir.

Benzer bir süreç, Siyasi Direktörler seviyesinde ³⁸ gerçekleştirilen toplantılarla yürütölmektedir. Sözkonusu toplantılarda, başta ikili ilişkilerin seyri ile dış politika alanında sergilenen işbirliği olmak üzere, geniş bir yelpazede siyasi ilişkilerimiz ele alınmaktadır.

Bakanlar/Komiserler seviyesinde gerçekleştirilen son Yüksek Düzeyli Siyasi Diyalog (YDSD) Toplantısı, 22 Kasım 2018 tarihinde Ankara'da düzenlenmiştir. 15 Temmuz 2019 tarihli AB Dış İlişkiler Konseyi kararıyla AB, siyasi diyalog da dahil olmak üzere, Türkiye-AB Yüksek Düzeyli Diyalog Toplantılarının askıya alınmasını kararlaştırmıştır. Bu nedenle, bu tarihten sonra YDSD toplantısı düzenlenmemiştir. Siyasi Direktörler seviyesinde son istişare ise 13 Eylül 2019 tarihinde Brüksel'de gerçekleştirilmiştir.

Enerji Diyaloğu:

Özellikle arz güvenliği boyutuyla önemi giderek artan bir dış politika konusuna dönüşen enerji, Türkiye ile AB arasında derinleşen işbirliğinin bir diğer ayağını oluşturmaktadır. Bu çerçevede, 16 Mart 2015 tarihinde dönemin Avrupa Komisyonu Enerji Birliği'nden Sorumlu Başkan Yardımcısı Maroş Şefçoviç ile dönemin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın Taner Yıldız'ın başkanlığında Ankara'da yapılan toplantıda "Türkiye-AB Yüksek Düzeyli Enerji Diyaloğu" adı altında yeni bir mekanizma oluşturulmuş ve toplantıların yılda en az bir kez olmak üzere, düzenli aralıklarla ve Bakan seviyesinde gerçekleştirilmesi kararlaştırılmıştır.

İkinci Yüksek Düzeyli Enerji Diyaloğu Toplantısı, dönemin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın Dr. Berat Albayrak ile İklim ve Enerjiden sorumlu AB Komiseri Miguel Arias Canete'nin başkanlığında 28 Ocak 2016 tarihinde İstanbul'da yapılmıştır. Toplantıda doğal gaz, elektrik, nükleer enerji, yenilenebilir enerji, enerji verimliliği gibi bütün ilgili enerji alt sektörleri, ayrıca 2015 Aralık ayında düzenlenen BM İklim Değişikliği Sözleşmesi Taraflar Konferansı Paris Toplantısı'nın (COP21) sonuçları ve bundan sonra iklim değişikliği konusunda atılacak adımlar ele alınmıştır.

³⁸ Ülkemizden Dışışleri Bakan Yardımcısı ve Avrupa Birliği Başkanı; AB'den ise Dış İlişkiler Servisi Genel Sekreter Yardımcısı ile Avrupa Komisyonu Genişleme Genel Müdürü'nün katılımıyla.

Diyalogun Brüksel’de gerçekleşmesi planlanan Bakan Düzeyindeki üçüncü toplantısı için tarih önerisinin tarafımızdan gelmesi beklenmiş; ne var ki, AB Dış İlişkiler Konseyi’nin 15 Temmuz 2019 tarihli toplantısında, ülkemizin Doğu Akdeniz’deki hidrokarbon faaliyetleri gerekçe gösterilerek, yüksek düzeyli diyalogların askıya alınması kararlaştırılmıştır.

Ekonomik Diyalog Mekanizmaları

Türkiye-AB Yüksek Düzeyli Ekonomik Diyalog: 29 Kasım 2015 tarihli Türkiye-AB Konseyi sonuçları bağlamında, ikili ilişkilerimizin ekonomik alanda daha fazla geliştirilmesi ve canlandırılması hedefi doğrultusunda, Türkiye-AB Yüksek Düzeyli Ekonomik Diyalog Mekanizması kurulması kararlaştırılmıştır. Bu çerçevede, Türkiye-AB Yüksek Düzeyli Ekonomik Diyalog Toplantısı’nın³⁹ birincisi 24-26 Nisan 2016 tarihlerinde İstanbul ve Ankara’da düzenlenmiştir. Anılan toplantı, Türkiye-AB ilişkilerinin ekonomik boyutuna ilişkin kapsamlı görüş alışverişinde bulunmaları için üst düzey bir platform oluşturmuştur. Buna ilaveten, ülkemizin AB katılım süreciyle ilgili kararlılığının vurgulanması, Gümrük Birliği’nin güncellenmesi süreci ve ekonomik gidişatımız hakkında kapsamlı bilgi sunulması gibi açılardan önemli bir fırsat sunmuştur.

Türkiye-AB Yüksek Düzeyli Ekonomik Diyalog ikinci toplantısı⁴⁰, 7-8 Aralık 2017 tarihlerinde Brüksel’de düzenlenmiştir. Ülkemizin yapısal reformlar alanında attığı adımların aktarılması ve Türkiye’nin stratejik önemi ile yabancı yatırım açısından sunduğu imkânların güncel ekonomik veriler ışığında ortaya konulması için fırsat sunan toplantılarda, temel hedefimizin AB üyeliği olduğu ve bu tür üst düzey diyalog mekanizmalarının katılım sürecine alternatif teşkil etmediği vurgulanmış; Gümrük Birliği’nin güncellenmesi ve vatandaşlarımıza Schengen Bölgesinde vize serbestisi sağlanması ihtiyacı kuvvetli biçimde dile getirilmiştir. Ekonomik veriler olumlu seyir izlerken yapısal reformların sürdürülmesinin, iletişim kanallarının açık tutulmasının ve yapıcı görüş alışverişinin öneminin altı bir kez daha çizilmiştir.

Türkiye-AB Yüksek Düzeyli Ekonomik Diyalog üçüncü toplantısı⁴¹, 28 Şubat 2019 tarihinde İstanbul’da düzenlenmiştir. Toplantının iş dünyası diyalogu bölümünde, iki taraf arasında ekonomik etkileşim ve işbirliğinin artırılması ve iş ortamı ile ilgili konularda görüş alışverişinde bulunulurken, Bakanlar arası resmi ekonomik diyalog bölümünde ise, AB ve Türkiye ekonomilerine ilişkin makroekonomik görünüm ve yapısal reformlar ele alınmıştır.

³⁹ Toplantılara Başbakan Yardımcısı Sayın Mehmet Şimşek’in yanı sıra dönemin AB Bakanı Sayın Volkan Bozkır, Kalkınma Bakanı Sayın Cevdet Yılmaz, Gümrük ve Ticaret Bakanı Sayın Bülent Tüfenkci ile Ekonomi Bakanı Sayın Mustafa Elitaş iştirak etmiştir. AB’yi temsilen ise İstihdam, Büyüme, Yatırımlar ve Rekabetten Sorumlu Komisyon Başkan Yardımcısı Jyrki Katainen, Ekonomik ve Mali İşler, Vergilendirme ve Gümrüklerden Sorumlu AB Komiseri Pierre Moskovici, Komşuluk Politikası ve Genişleme Müzakerelerinden Sorumlu AB Komiseri Johannes Hahn ile Çevre, Denizcilik ve Balıkçılıktan Sorumlu AB Komiseri Karmenu Vella’dan oluşan bir heyet katılmıştır.

⁴⁰ Başbakan Yardımcısı Sayın Mehmet Şimşek ile İstihdam, Büyüme, Yatırımlar ve Rekabetten Sorumlu Komisyon Başkan Yardımcısı Jyrki Katainen eş-başkanlığında gerçekleştirilen toplantıya, ülkemizden Ekonomi Bakanı Sayın Nihat Zeybekci ile Gümrük ve Ticaret Bakanı Sayın Bülent Tüfenkci’nin de yer aldığı bir heyetle iştirak edilmiştir. AB tarafında ise, Komisyon Başkan Yardımcısı Katainen’in yanı sıra, Ekonomik ve Mali İşler, Vergilendirme ve Gümrüklerden Sorumlu AB Komiseri Pierre Moscovici, Komşuluk Politikası ve Genişleme Müzakerelerinden Sorumlu Komiser Johannes Hahn ile Ticaretten sorumlu Komiser Cecilia Malmström hazır bulunmuştur.

⁴¹ Hazine ve Maliye Bakanı Dr. Sayın Berat Albayrak ile Avrupa Komisyonu İş, Büyüme, Yatırım ve Rekabetten sorumlu Başkan Yardımcısı Jyrki Katainen’in eş-başkanlıklarında düzenlenen toplantıya Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Mehmet Cahit Turhan, Ulaştırmadan sorumlu Komiser Violeta Bulc katılmışlardır.

Türkiye-AB arasında gerçekleştirilen ve hem kamu hem özel sektör temsilcilerinin katıldığı tek ortak platform olan Yüksek Düzeyli Ekonomik Diyalog, muhataplarımızın ülkemiz ile ilgili doğru resme bakmasını sağlamak, katılım sürecimizi desteklemek ve ortak işbirliği imkânlarını çeşitlendirmek açısından bugüne kadar oluşturulmuş en kapsamlı ve potansiyel olarak en etkili platformlardan biridir.

AB ile Batı Balkanlar ve Türkiye Arasında Ekonomik ve Mali Diyalog: Ekonomik alanda AB ile yürürlükte olan bir diğer diyalog kanalını da ülkemizin 2012 yılından bu yana düzenli olarak katıldığı, AB ile Batı Balkanlar ve Türkiye Arasında Ekonomik ve Mali Diyalog teşkil etmektedir.

Her yıl düzenli olarak gerçekleştirilen bu toplantılarda, aday ve potansiyel aday ülkeler tarafından hazırlanan Ekonomik Reform Programlarına (ERP) ilişkin değerlendirmeler ışığında ülkeye özgü tavsiyeleri içeren Ortak Sonuç Bildirgesi (Joint Conclusions) kabul edilmektedir. Ortak Sonuç Bildirgesinin nihai hale getirilmesi amacıyla toplantı öncesinde ilgili kurumlarımızın katılımıyla Brüksel’de bir dizi teknik düzeyli hazırlık toplantısı yapılmaktadır. Diyalog toplantısının amacı, Batı Balkan Ülkeleri ve Türkiye’yi, AB’de ekonomik ve mali koordinasyonun çerçevesini oluşturan Avrupa Sömestri Mekanizmasına hazırlamaktır.

En son 19 Mayıs 2020 tarihinde gerçekleştirilen toplantıya ise, TCMB Başkan Yardımcısı Uğur Namık Küçük Başkanlığında Hazine ve Maliye Bakanlığı ile AB Nezdinde Daimi Temsilciğimizden oluşan bir heyet çevrim içi katılmıştır. Toplantı sonucunda kabul edilen Ortak Sonuç Bildirgesi’nde, bir yandan Kovid-19 kaynaklı krizin etkilerini hafifletmeye yönelik acil mali, ekonomik ve sosyal politika tedbirlerine, diğer yandan orta vadede ekonomilerin toparlanmasının desteklenmesi için kısa vadeli tedbirlerden yapısal tedbirlere geçişe odaklanılmıştır.

Aday ve potansiyel aday ülkelerin ekonomi politikalarının AB kriterleriyle uyumlaştırılmasına dönük olarak mercek altına alınmalarına imkân tanıyan sözkonusu diyalog toplantıları, 2016 Nisan ayı itibarıyla işlerlik kazandırılan Türkiye-AB Yüksek Düzeyli Ekonomik Diyalog Toplantısı’na alternatif teşkil etmemektedir.

Ulaştırma Diyaloğu

Türkiye-AB Yüksek Düzeyli Ulaştırma Diyaloğu Mayıs 2012’de varılan mutabakat üzerine Trans-Avrupa Ulaştırma Ağı (TEN-T) politikası ve finansmanı başta olmak üzere, ulaştırma politikaları ve stratejileri konularında görüş alışverişinde bulunmak ve ulaştırma sektöründe ülkemiz ile AB arasında işbirliği yapılabilecek alanları ve olumlu gündem unsurlarını belirlemek amacıyla en yüksek teknik düzeyde başlatılarak 2013 ve 2014 yıllarında iki kez düzenlenmiş; bu tarihten sonra tekrarlanmamıştır.

Komisyon’un o dönemdeki Ulaştırma’dan sorumlu AB Komiseri Violeta Bulc’un 6-7 Temmuz 2017 tarihlerinde ülkemize gerçekleştirdiğı resmi ziyaret sırasında Yüksek Düzeyli Ulaştırma Diyaloğu’nun (YDUD) yeniden canlandırılmasına karar verilmiştir. Bakanlar düzeyindeki diyalog toplantısı 27 Kasım 2017 tarihinde Brüksel’de gerçekleştirilmiştir. Her iki taraf

açısından görüşmeler olumlu geçmiş, taraflarca önümüzdeki döneme ilişkin toplantı ve çalışmalar için bir yol haritası belirlenmiştir.

20 Nisan 2018 tarihinde Violeta Bulc ülkemizi ziyaret etmiş, ziyarette Bakanlar düzeyinde görüşme ve AB fonları katkısıyla inşa edilecek olan Halkalı-Kapıkule Demiryolu Hattı'na bir saha ziyareti gerçekleştirilmiştir. Halkalı-Kapıkule Demiryolu Hattı temel atma töreni 25 Eylül 2019 tarihinde Edirne'de düzenlenmiştir. Törene, dönemin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Sayın Mehmet Cahit Turan, Violeta Bulc ve Bulgaristan Ulaştırma, Bilgi Teknolojileri ve Haberleşme Bakan Yardımcısı Angel Popov katılmıştır.

15 Ocak 2019 tarihinde Bakan Yardımcısı düzeyinde ve ulaştırma alanında kapsamlı bir gündem çerçevesinde gerçekleştirilen son üst düzey toplantının sonrasında 5 Şubat 2019 tarihinde Sayın Turhan'ın Brüksel ziyaretinde Bulc ile de bir görüşmesi olmuş; işbirliğinin giderek artırılması yönünde fikir birliği devam etmiştir. Öte yandan, AB Dış İlişkiler Konseyi'nin ülkemizin Doğu Akdeniz'deki hidrokarbon faaliyetlerini gerekçe göstererek 15 Temmuz 2019 tarihinde açıkladığı kararlar arasında Türkiye ile AB arasında yürütülen Yüksek Düzeyli Ulaştırma Diyalogu'nun askıya alınması da yer almıştır.

Tarım Diyalogu

Tarım ve Orman Bakanı Sayın Dr. Bekir Pakdemirli ile dönemin Tarım ve Kırsal Kalkınmadan Sorumlu AB Komiseri Phil Hogan'ın 19 Ocak 2019 tarihinde Berlin'de gerçekleştirdiğı görüşmede, taraflar arasında tarım ticaretinin geliştirilmesi başta olmak üzere, tarım sektörüne ilişkin konuların "Yüksek Düzeyli Tarım Diyalogu" mekanizması altında yapılacak üst düzey toplantılarda ele alınması kararlaştırılmış ve ilk toplantının 2019 yılında Brüksel'de gerçekleştirilmesi planlanmıştır. Ancak, AB Dış İlişkiler Konseyi'nin 15 Temmuz 2019 tarihli toplantısında ülkemizle AB arasında gerçekleştirilen yüksek düzeyli diyalogların askıya alınması kararı neticesinde, sözkonusu diyalog toplantısı gerçekleştirilememiştir.

Türkiye ile AB Arasında Belirli Dış Politika Ve Güvenlik Konularında Bölgesel İstişareler

Ülkemizle AB arasında Yüksek Düzeyli Siyasi ve Ekonomik Diyalog toplantılarının yanısıra iki tarafı da ilgilendiren dış politika ve güvenlik konularında bölgesel/tematik istişareler düzenlenmektedir. Şimdiye kadar AB ile Balkanlar, Afrika, Orta Doğu, Orta Asya, Latin Amerika, Rusya-Kafkaslar ve Birleşmiş Milletler (BM) ile bağlantılı konularda istişareler düzenlenmiştir. Öte yandan, ülkemizle AB arasında "Terörizmle Mücadele İstişareleri" de sözkonusudur.

AB İLE YÜRÜTÜLEN VİZE SERBESTİSİ DİYALOğU

Ülkemiz ile AB arasında başlatılan Vize Serbestisi Diyaloğu, kısa süreli ziyaretlerde vatandaşlarımıza uygulanan Schengen vizesinin kaldırılmasını amaçlamaktadır. Vize Serbestisi Diyaloğu tamamlandığında, biyometrik pasaport sahibi tüm vatandaşlarımız, Schengen ülkelerine iş, ailevi ya da turistik amaçlı kısa süreli ziyaretlerinde (180 gün içinde 90 güne kadar) vizesiz seyahat edebilecektir. Schengen vizesi, İrlanda hariç tüm AB üyesi ülkeler için geçerlidir. İsviçre, Norveç, İzlanda ve Lihtenştayn AB üyesi olmamakla birlikte Schengen sistemine dâhildir.

Ülkemiz ile AB arasında 16 Aralık 2013 tarihinde “Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşma” (Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması) ile eş zamanlı olarak başlatılan Vize Serbestisi Diyaloğu, Vize Serbestisi Yol Haritası üzerinden yürütölmektedir. Vize Serbestisi Yol Haritasında yer alan ve karşılanması beklenen hususlar, 72 kriter olarak sıralanmaktadır. Sözkonusu kriterler, beş tematik grupta toplanmaktadır:

- Belge Güvenliği
- Göç Yönetimi
- Kamu Düzeni ve Güvenliği
- Temel Haklar
- Düzensiz Göçmenlerin Geri Kabulü

Esas itibariyle Vize Serbestisi Yol Haritası, seyahat belgelerinin (pasaport vb.) güvenliği, göç yönetimi, kamu düzeni ve güvenliği ile temel haklar gibi vize serbestisi ve Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması’nın uygulanmasıyla ilgili kurallar ve yükümlölükler içermektedir. Bu bağlamda, Yol Haritasında;

- Belge güvenliği konusunda, pasaportların AB standartlarına uygun olarak hazırlanması (biyometrik pasaport), pasaport, kimlik kartı ve diğer benzeri belgelerin güvenliğinin temin edilmesi,
- Göç yönetimi konusunda, sınırlarda yeterli kontrol ve gözetimin sağlanması, uluslararası koruma ve yabancılarla ilgili işlemlerde AB müktesebatına uyum ve etkili uygulamanın gerçekleştirilmesi,
- Kamu düzeni ve güvenliği konusunda, örgütlü suçlar, terör ve yolsuzlukla mücadele edilmesi ve bu suçların önlenmesi, bu kapsamda terörizmin finansmanı, insan ticareti ve siber suçlara ilişkin AB müktesebatına uyum sağlanması, cezai konularda adli işbirliği yapılması, kişisel verilerin korunması,
- Temel haklar konusunda, temel hak ve özgürlüklerin korunması, ayrımcılık yasağı, seyahat ve kimlik belgelerine erişim ile mülteciler ve vatansızların kimlik belgelerine erişimi,
- Düzensiz göçmenlerin geri kabulü konusunda, geri kabul hakkında bazı kriterler yer almaktadır.

Vize Serbestisi Yol Haritasında yer alan sözkonusu 72 kriter konu itibariyle Adalet, Özgürlük ve Güvenlik başlıklı 24. Fasıll konuları (göç, sınır yönetimi konularının yanı sıra, adli işbirliği, polis işbirliği, uyuşturucu ile mücadele dahil) ve Yargı ve Temel Haklar başlıklı 23. Faslıll da

bazı konularını kapsamaktadır. Bu kapsamda, Vize Serbestisi Diyaloğu süreci, vatandaşlarımıza vizesiz seyahat imkânı sağlanmasının ötesinde, AB'ye katılım sürecimiz için de önem teşkil etmektedir.

Yol Haritasında yer alan yukarıda kayıtlı koşulların büyük bir kısmı, başta 6458 sayılı “Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu” olmak üzere, ilgili mevzuatımızda gerçekleştirilen düzenlemeler ve iyileştirmelerle esasen karşılanmış bulunmaktadır.

Vize Serbestisi Diyaloğunun tamamlanmasına yönelik çalışmalar ve bu çerçevede AB tarafı ile yapılan görüşmeler, AB Başkanlığı eşgüdümünde başta Adalet Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı olmak üzere, ilgili kurumlarımızca yürütölmektedir. Kalan kriterlere ilişkin kurumlarımızın çalışmaları devam etmektedir.

Avrupa Komisyonu, 4 Mayıs 2016 tarihinde yayımladığı Vize Serbestisi Diyaloğu hakkındaki son raporu ile Türkiye'nin Vize Serbestisi Yol Haritasında yer alan 72 kriterin 65'ini tamamen karşıladığını teyit etmiştir. Bahse konu çalışmaların neticesinde Avrupa Komisyonu, 8 Aralık 2018 tarihinde kalan kriterler arasında yer alan AB ve ICAO standartlarıyla uyumlu pasaportların basımına ilişkin yükümlölüğün karşılandığını teyit etmiştir. Bu çerçevede vize serbestisi için 72 kriterden karşılanması gereken kriter sayısı altıya inmiştir.

18 Eylül 2019 tarihinde, kalan kriterlerin karşılanması ve karşılanan kriterlerin sürekliliğinin sağlanmasına yönelik, “AB ile Vize Serbestisi Diyaloğu Süreci” konulu Cumhurbaşkanlığı Genelgesi yayımlanmıştır.

Geri kalan kriterler kapsamında çalışmalar devam etmektedir.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun AB standartlarıyla uyumuna ilişkin kriter kapsamında, Yargı Reformu Stratejisinde Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun AB müktesebatı çerçevesinde uyumlaştırma çalışmalarının tamamlanacağı öngörülmektedir.

Europol ile işbirliği anlaşmasının akdedilmesi ve uygulanması kriteri kapsamında, Avrupa Komisyonu ile “Ağır Suçlar ve Terörizmle Mücadele Konusunda Europol ile yetkili Türk Makamları Arasında Kişisel Verilerin Değişimine Dair Türkiye-AB Anlaşması” müzakereleri devam etmektedir.

Terörle mücadele mevzuatının gözden geçirilmesi ile ilgili olarak, AB ve üye ölkelerin önlemlerini artırdığı bir ortamda ölkemiz daha fazla anlayış beklemektedir. 24 Ekim 2019'da yürürlüğe giren 1. Yargı Paketiyle Terörle Mücadele Kanunu'nda ifade ve basın özgürlüğünün güçlendirilmesine yönelik önemli bir değişiklik yapılmıştır. *(Terörle Mücadele Kanunu'nun 7. maddesine “Haber verme sınırları içerisinde yer alan, eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz” ifadesi eklenmiştir.)*

Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşmasının bütün hükümleriyle uygulanmasına ise vatandaşlarımıza Schengen Bölgesine vizesiz seyahat sağlandığı tarihte başlanacaktır.

29 Mayıs 2019 tarihli Türkiye Raporu'nda, biyometrik pasaportların AB standartlarıyla uyumlu olduğu teyit edilmektedir.

Vize Serbestisi Diyalogu süreci başarıyla tamamlandığında, (AB) 2018/1806 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğünde değişiklik yapılarak; ülkemiz, sözkonusu Tüzüğün ekinde yer alan ve vize uygulanacak ülkelerin yer aldığı negatif listeden vize muafiyetine sahip ülkelerin bulunduğu pozitif listeye alınacak ve vatandaşlarımız için vize muafiyeti gerçekleşmiş olacaktır.

Göç Konusunda AB ile Yakın İşbirliği

Ülkemiz sahip olduğu coğrafi konumdan ötürü Avrupa ülkeleri ile kaynak ülkeler arasında, göçmenler bakımından transit koridor oluşturmaktadır. AB'ye yönelik göç akınlarının önemli kavşak noktasında olan ülkemiz ile AB arasında göç işbirliği olumlu gündem maddesini oluşturmakta, ülkemizin çabaları AB göç yönetimine doğrudan katkı sağlamaktadır. AB ortak göç politikasının sürdürülebilmesi için ülkemizle işbirliği yapılması elzemdir. 23 Eylül 2020 tarihinde basına duyurulan AB Göç ve İltica Paktı'na ilişkin olarak yapılan açıklamalarda da AB temsilcileri, ülkemizin işbirliğinin önemini vurgulamış ve işbirliğini geliştirmek istediğini belirtmişlerdir.

AB ile göç alanındaki işbirliğimizin temelini oluşturan 2016 tarihli 18 Mart Mutabakatı, Ege'de ölümlerin önlenmesini, insan kaçakçılığı zincirinin kırılmasını ve düzensiz göçün yeniden yerleştirme programıyla düzenli göç haline gelmesini hedeflemiştir.

2015 Ağustos ayında AB'ye yönelik kitlesel göç akınlarının doruk noktasına ulaşmasıyla ortaya çıkan göç kriziyle birlikte, 2015 Ekim ayında ülkemiz üzerinden Yunan adalarına geçen düzensiz göçmen sayısı günlük 7.000 kişiye çıkmıştır. Bunun üzerine, önce ülkemizle 29 Kasım 2015 tarihli Türkiye-AB Konseyinde "AB Türkiye Ortak Açıklaması" ve "Ortak Eylem Planı" kabul edilmiş; düzensiz göçmen sayısında arzu edilen azalmanın gerçekleşmemesi üzerine, 18 Mart 2016 tarihli Türkiye-AB Konseyi'nde "AB-Türkiye Açıklaması (18 Mart Mutabakatı)" kabul edilmiştir. 18 Mart Mutabakatı, pek çok unsur itibarıyla 29 Kasım Ortak Açıklaması ve Ortak Eylem Planı'nın üzerine inşa edilmekle birlikte, karşılıklı somut yükümlölükler içermektedir.

18 Mart Mutabakatı, göç işbirliği alanında özetle aşağıdaki hususları içermektedir:

- Yunan adalarına geçen, AB Direktiflerine ve uluslararası standartlara göre iltica başvurusu alınan ve iltica başvurusu reddedilenlerin geri kabulü,
- Yunan adalarından iade edilen her bir Suriyeliye karşılık, bir Suriyeli'nin "1'e 1" mekanizması kapsamında AB'ye belli bir kota ve gönüllölük ilkesi çerçevesinde yerleştirilmesi,
- Düzensiz geçişler büyük ölçüde ve sürdürülebilir şekilde azaltıldığında, AB tarafından Gönüllü İnsani Kabul Planının devreye sokulması,
- Türkiye'nin, Türkiye'den AB'ye yasadışı göçe yönelik yeni deniz ve kara güzergâhlarını önlemek için gerekli her türlü tedbiri alması ve bu amaç doğrultusunda AB'nin yanı sıra komşu devletlerle de işbirliği yapması,
- Türkiye'deki Suriyelilerin ihtiyaçlarının karşılanması için tahsis edilen 3+3 milyar avronun kullanımının sağlanması (Sığınmacı Mali İmkânı),
- Türkiye sınırına yakın Suriye'nin kuzeyindeki belirli alanlarda yerel nüfus ve mülteciler için daha güvenli alanlar oluşturulması için işbirliği yapılması,

18 Mart Mutabakatı çerçevesinde ülkemizin hem denizde hem de karada aldığı tedbirler sayesinde 2015 yılında 1 milyon göçmene ulaşan Avrupa'ya geçişler, 2019 yılında %92 oranında azalmıştır. 18 Mart Mutabakatı başladığından beri Yunan adalarından ülkemize 2.139 düzensiz göçmen kabul edilmiş, 1'e 1 mekanizmasının uygulanmaya başladığı 20 Mart 2016 tarihinden itibaren, geri alınan her Suriyeliye karşılık ülkemizden AB üye ülkelere yerleştirilen Suriyeli sığınmacı sayısı ise 27.079 kişiye ulaşmıştır.

Ülkemizin çabaları sayesinde 2015 yılına göre AB daha yönetilebilir bir düzensiz göç ile karşı karşıya bulunurken, ülkemizin göç yükü her yıl daha fazla artmıştır. AB ise 18 Mart Mutabakatı'nda gerek göç gerek diğer beş temel konu ile ilgili verdiği sözleri büyük ölçüde yerine getirmemiştir. 28 Şubat 2020'de Türkiye, Mutabakatın göç başlığı altındaki engelleme ve Yunan adalarından geri kabul taahhütlerini uygulamayı durdurduğunu duyurmuştur. Bu nedenle 2020 yılında 18 Mart Mutabakatı'nın güncellenmesi ihtiyacı çerçevesinde yeniden görüşmelere başlanılmıştır.

Türkiye-AB göç işbirliğinin diğer önemli unsuru ise Ankara'da 16 Aralık 2013 tarihinde imzalanan Türk vatandaşı ve üçüncü ülke vatandaşı düzensiz göçmenlerin ülkemiz tarafından geri kabulünü öngören "Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması"dır. Söz konusu Anlaşma, 1 Ekim 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Anlaşma, hâlihazırda yalnızca Türk vatandaşları açısından uygulanmaktadır. Anlaşma'nın üçüncü ülke vatandaşları bakımından uygulanmasına ise vatandaşlarımıza Schengen Bölgesine vizesiz seyahat sağlandığı tarihte başlanacaktır.

TÜRKİYE’NİN GAYRİRESMİ BAKANLAR TOPLANTILARINA DAVET EDİLME ORANLARI

AB Dönem Başkanlığı’nı üstlenen üye devletler farklı konularda bakanlar düzeyinde gayriresmi toplantılara ev sahipliği yapmaktadır. Dönem Başkanı üye devletin tercihi doğrultusunda anılan toplantılara aday ülkeler de davet edilerek, üyelerle adaylar arasında belli alanlardaki politikaların uyumuna ve işbirliği alanlarının çeşitlendirilmesine katkı sunulmaktadır.

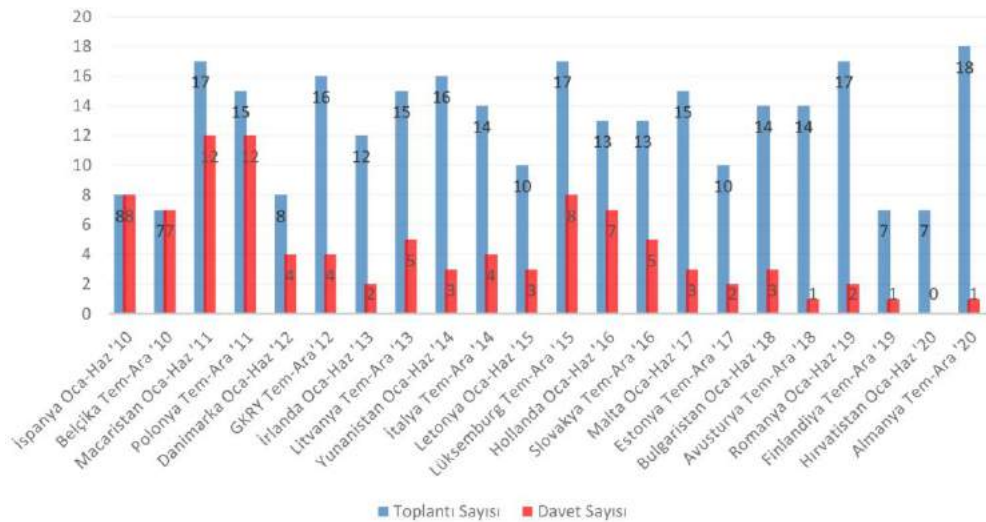
Türkiye, 2010 yılında İspanya ve Belçika Dönem Başkanlıkları tarafından düzenlenen tüm bakanlar düzeyindeki gayriresmi toplantılara davet edilmiştir. Öte yandan, 2011’den sonra, Türkiye’nin davet aldığı bakanlar düzeyindeki gayriresmi toplantıların sayısı azalma eğilimi göstermiştir.

Her ne kadar 2015 yılının ikinci yarısında Dönem Başkanlığını üstlenen Lüksemburg nezdinde yapılan girişimler neticesinde, ülkemizin aldığı davet oranı %47’ye yükselmiş, 2016 yılının ilk yarısındaki Hollanda Dönem Başkanlığı sırasında bu oran %54’e çıkmışsa da, 2016 yılının ikinci yarısındaki Slovakya Dönem Başkanlığıyla birlikte bakan düzeyinde gerçekleştirilen gayriresmi toplantılara davet oranımız %38’e, 2017 ve 2018 yılının ilk yarısında sırasıyla Malta, Estonya ve Bulgaristan Dönem Başkanlıkları sırasında ise %20 oranına gerilemiştir.

Türkiye, 2018 yılının ikinci yarısında, Avusturya Dönem Başkanlığı’nda 1, 2019 yılının ilk yarısında Romanya Dönem Başkanlığı’nda ise 2 toplantıya davet edilmiştir. 2019 yılının ikinci yarısında Dönem Başkanlığını yürüten Finlandiya, ülkemizi Dışişleri Bakanları toplantısına (Gymnich) davet etmiş, ancak davet şekli ve formatı nedeniyle Sayın Bakanımız toplantıya katılmamışlardır. Finlandiya Dönem Başkanlığı’nda ülkemiz Gayriresmi Çevre ve İklim Bakanları Toplantısı’na da davet edilmiştir. 2018 yılının ikinci yarısı ve 2019 yılında ülkemizin aldığı davet oranı %13 oranında gerçekleşmiştir.

2020 yılında, Hırvatistan Dönem Başkanlığı, toplantılara aday ülkeleri davet etmeme kararı almış, yılın ikinci yarısında Almanya Dönem Başkanlığı’nda ise, ülkemiz sadece Gayriresmi Çevre ve İklim Bakanları Toplantısı’na davet edilmiştir. Hırvatistan Dönem Başkanlığı’nın aday ülkeleri davet etmeme kararının da etkisiyle 2020 yılında ülkemizin aldığı davet oranı %3 oranına gerilemiştir.

AB Dönem Başkanlıkları Gayriresmi Bakanlar Düzeyindeki Toplantılara Ülkemizin Davet Edilme Oranları

AB’NİN ORTAK GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKASI (OGSP) VE TÜRKİYE

AB, 2016 yılında kabul edilen Küresel Strateji doğrultusunda, savunma ve güvenlik mimarisi geliştirme çabalarını sürdürmektedir. AB’nin güvenlik ve savunma alanındaki son dönemde artan gayretlerinin, kendi imkanlarını geliştirerek, Birliğin stratejik otonomisini artırmaya yönelik olduğu söylenebilecektir. Nitekim 2019 yılı sonunda göreve başlayan yeni Avrupa Komisyonu da kendisine “jeopolitik Komisyon” olma hedefini koymuştur.

Bu doğrultuda savunma ve güvenlik mimarisinin yapıtaşları olarak bazı mekanizmalar teşkil edilmiştir. Bunlar; “Daimi Yapılandırılmış İşbirliği - Permanent Structured Cooperation (PESCO)”, “Avrupa Savunma Fonu - European Defence Fund (EDF)” “Askeri Planlama ve Hareket Yeteneği - Military Planning and Conduct Capability (MPCC)”, “Eşgüdümlü Savunma Değerlendirmesi - Coordinated Annual Review on Defence (CARD)” ve “Avrupa Savunma Endüstrisi Kalkınma Programı - European Defence Industrial Development Program (EDIDP)”dır.

PESCO (Daimi Yapılandırılmış İşbirliği): Aralık 2009 tarihli Lizbon Antlaşmasında yer alan, ancak o tarihten bu yana uygulanmayan PESCO, 14 Aralık 2017 tarihinde AB Bakanlar Konseyi tarafından onaylanmış ve projeler bazında faaliyete geçmiştir. PESCO, özünde, savunma alanında derinlemesine çalışma yapmayı arzu eden AB üyelerince teşkil edilmiş bir mekanizmadır. Danimarka ve Malta hariç, 25 AB üyesi PESCO’ya üyedir. Projelere katılım gönüllülük esasına göreدير.

2018 Mart ve Kasım aylarında iki grup halinde (17+17) kabul edilen ilk 34 projenin ardından, 2019 Kasım ayında 13 proje daha kabul edilmiştir. 2020 ve 2021 yıllarında ise, ilave yeni projelere başlanılmaması ve mevcut 47 projenin uygulanmasına odaklanılması kararlaştırılmıştır.

PESCO’ya üçüncü ülkelerin katılımı konusu, bu mekanizmanın faaliyete geçirilmesinden üç yıl sonra Kasım 2020’de karara bağlanmıştır. AB, savunma ve güvenlik alanındaki diğer birçok süreç gibi, PESCO’yu da içe dönük ve kapsayıcı olmaktan uzak bir anlayışla yürütmektedir.

EDF (Avrupa Savunma Fonu): EDF, üye devletlerin ortak savunma yeteneklerine ilişkin harcamalarını daha verimli yapabilmesi ve rekabetçi ve yenilikçi bir sanayi altyapısının teşkili hedefi doğrultusunda Avrupa Komisyonu tarafından 2016 yılında önerilmiştir. 2018 Haziran ayında, 2021-2027 Çok Yıllı Mali Çerçeve (MFF-bütçe) kapsamında Komisyon EDF için 13 milyar avroluk bir bütçe teklifinde bulunmuş; ancak 2020 Temmuz ayında yapılan MFF görüşmeleri neticesinde EDF için 7 milyar avro tahsis edilmesi karara bağlanmıştır. EDF’e de üçüncü ülkelerin ve üçüncü ülke şirketlerinin katılımı konusunda belirli düzenlemeler mevcut olmakla birlikte, bunlar da kapsayıcı olmaktan uzaktır.

CARD (Coordinated Annual Review on Defence): 2016 yılında kabul edilen “Savunma ve Güvenlik Uygulama Planı”nın bir diğ er önemli unsurunu Eşgüdümlü Yıllık Savunma Değ erlendirmesi (CARD) oluşturmaktadır. CARD, 2016 Kasım ayında AB Bakanlar Konseyi kararı ile uygulamaya geçirilmiştir. Üye ö lkelerin ulusal savunma planlama dönemleri ile yetenek geliştirme uygulamalarının karş ılıklı olarak uyumlaştırılması ve senkronize edilmesi için tasarlanan CARD, üye ö lkeler arasındaki stratejik uyumu güçlendirmeyi hedeflemektedir. 2017-18 döneminde deneme uygulaması yapılan CARD’ın Sekreteryası Avrupa Savunma Ajansı (EDA) tarafından yürütö lmektedir.

EDIDP (European Defence Industrial Development Program): AB’nin savunma ve güvenlik alanındaki yeteneklerini geliştirme ç abalarının bir diğ er unsurunu savunma sanayiinin geliştirilmesi oluşturmaktadır. Avrupa Savunma Fonu’nun (EDF) parçası ve bir ölçüde öncölü olarak tasarlanan Avrupa Savunma Sanayii Geliştirme Programı’nı (European Defence Industrial Development Program) kuran Tüzük, Temmuz 2018’de kabul edilmiştir.

Anılan program çerçevesinde Ocak 2019-Aralık 2020 döneminde savunma sanayiine yönelik olarak 500 milyon avroluk bir mali paket kabul edilmiştir. Sö zkonusu paket kapsamında drone teknolojileri, uydu haberleşmesi, erken uyarı sistemleri, yapay zeka, siber savunma ve deniz gözetimi alanlarına öncelik verileceğ i açıklanmıştır. EDF’in bir diğ er öncü programı ise, Savunma Araşt ırmaları Hazırlık Programı’dır (PADR- Preparatory Action on Defence Research). 2017-2019 yılları için PADR’a 90 milyon avroluk bütçe tahsis edilmiştir. EDIDP, savunma sanayii alanında prototiplerin tasarımı ve geliş imi konularına odaklanırken, PADR savunma sanayii ürünlerinin araştırma aş amalarına vakfedilmiştir.

Military Mobility (Askeri Hareketlilik): 28 Mart 2018 tarihinde Avrupa Komisyonu tarafından Askeri Hareketlilik Eylem Planı kabul edilmiştir. Eylem Planının temel amacı, askeri hareketliliğ i kısıtlayan fiziksel, yön temsel ve yasal engellerin ortadan kaldırılması ve AB üyesi ö lkeler arasında bu konuda bir standardın oluşturulması olarak açıklanmıştır. Askeri Hareketlilik konusunda PESCO kapsamında da Hollanda’nın liderliğ inde ve 24 AB üyesi ö lkenin katılımıyla bir proje yürütö lmektedir. AB, Askeri Hareketlilik konusundaki faaliyetlerini NATO ile eş güdü m içinde yürü tme k istediğ ini ifade etmekle birlikte, bu konuda somut adımlar atmaktan imtina etmektedir. Bu konudaki temel beklentimiz, Türkiye’nin AB üyesi olmayan Müttefik sıfatıyla, AB’nin askeri hareketlilik alanındaki düzenlemelerinden ve bilhassa sınır geç iş lerinden, AB üyesi Müttefikler gibi tam manasıyla yararlanabilmesidir.

Coordinated Maritime Presences Concept (Eşgüdümlü Deniz Mevcudiyetleri Kavramı): 29 Ağ ustos 2019 tarihinde gerçekleştirilen AB Savunma Bakanları toplantısı sonrasında eski Yüksek Temsilci Federica Mogherini tarafından kamuoyuna duyurulan sö zkonusu kavram, AB’nin denizlerdeki menfaatlerinin korunmasını ve stratejik önemi haiz deniz alanlarındaki AB mevcudiyetinin ve siyasi etkisinin artırılmasını hedeflemektedir. Sö zkonusu kavram kapsamında ilk pilot bölge olarak Gine Körfezi seç ilmiştir. CMP faaliyetlerinin

koordinasyonu için MPCC bünyesinde AB Deniz Menfaat Alanları Eşgüdüm Hücreleri (MAICC) teşkil edilecektir.

DG DEFIS (Savunma Sanayii ve Uzay Konularından Sorumlu Genel Müdürlük): 27 Kasım 2019 tarihinde AB Parlamentosu tarafından onaylanan yeni Avrupa Komisyonu'nda, İç Pazar'dan Sorumlu Komiser Thierry Breton'ın (Fransa) görev alanında "Savunma Sanayii ve Uzay" konularından sorumlu yeni bir Genel Müdürlük (DG DEFIS) kurulmuştur. Daha önce İç Pazar, Sanayi, Girişimcilik ve KOBİ'lerden sorumlu DG GROW'un görev alanına giren konular ve Komisyon'un savunma sanayii ve uzay alanındaki politikaları bu yeni Genel Müdürlük bünyesinde toplanmıştır.

Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası Misyonları: OGSP, 2009 yılında yürürlüğe giren Lizbon Antlaşması'yla Ortak Dış ve Güvenlik Politikasının ayrılmaz bir parçası olarak AB sistemine hukuken dahil edilmiştir. OGSP çerçevesinde AB 2005-2016 yılları arasında 18 sivil misyon/askeri hareket tamamlamıştır. 2019 yılında ise AB'nin 11'i sivil, 6'sı askeri olmak üzere 17 misyonu faal haldedir. Ülkemiz halihazırda OGSP hareket ve misyonlarından yalnızca, Berlin (+) düzenlemeleri kapsamında icra edilen Bosna-Hersek'teki EUFOR Althea Harekâtına katılmaktadır. Türkiye, Harekâta en fazla katkı sağlayan AB dışı ülke, tüm katılımcı ülkeler arasında ise en fazla katkı sağlayan ikinci ülkedir. Öte yandan AB, muhtelif sivil misyonlara ülkemiz personeline yapılan başvuruları son üç yıldır kategorik biçimde reddetmektedir.

NATO-AB İşbirliği: Ülkemiz, NATO-AB ilişkilerinin iki örgüt arasında mutabık kalınan Uzlaşmış Çerçeveye uygun biçimde geliştirilmesi ile Nice Uygulama Belgesi (NUB) temelinde AB'ye üye olmayan Avrupalı Müttefiklerin OGSP'ye tam olarak methal dar kılınması arasında zamanında kurulan dengeyi gözetmektedir.

GKRY'nin 2004 yılında AB üyesi yapılmasıyla OGSP'ye, AB tarafınca taahhüt edildiği üzere tam manasıyla dahil olmamız, bu yönetim ve diğ er bazı AB üyesi ülkeler tarafından engellenmektedir. Avrupa Savunma Ajansı (EDA) ile idari düzenlemeler belgesi imzalayarak işbirliği tesis etmemiz ve AB ile bilgi güvenliğine dair bir anlaşma imzalamamız, GKRY tarafından "siyasi gerekçelerle" 2006 yılından bu yana bloke edilmektedir. Bunlara koşut olarak, NATO ile AB arasında mutabık kalınan Uzlaşmış Çerçeve hilafına, AB'nin GKRY'yi NATO-AB işbirliğine dahil etmekteki ısrarı, iki örgüt arasındaki işbirliğinin geliştirilmesini sekteye uğratan başlıca sorundur.

Stratejik Pusula: Avrupa'nın savunmasında tüm AB kurumlarının ve üyelerinin bir bütün halinde ve aynı istikamette hareket etmesi ihtiyacından hareketle, bu istikameti üye ülkelerle birlikte daha iyi tanımlamak için "Stratejik Pusula" fikri üzerinde çalışmalar başlatılmıştır. Kriz yönetimi, koruma ve dayanıklılık, kabiliyet ve araçlar ile ortaklıklar unsurlarını iç erecek bir girişim olarak tanımlanan Stratejik Pusula'nın, AB'nin gelecekte karşılaşılabileceği temel tehdit ve sınamaların tespiti ve bunlarla mücadele için yeteneklerin

nasıl mobilize edilmesi gerektiğine odaklanması öngörülmektedir. AB Konseyi'nin 2020 Haziran ayında başlatılmasına karar verdiği girişim kapsamında 2020 Kasım ayına kadar tehdit değeriendirmesi yapılmış olup, 2021 yılının Kasım ayına kadar AB Komisyonu ile üye ülkeler arasında stratejik diyalog yürütölmesi öngörülmektedir. Kasım 2021'de ise Stratejik Pusula'nın ilk taslağının oluşturulması ve üye ülkelerle bu taslak üzerinden yapılacak tartışmalar sonucu, 2022 yılı başlarında kabul edilmesi planlanmaktadır.

TEKNİK DESTEK VE BİLGİ DEĞİŞİMİ (TAIEX) MEKANİZMASI

Ülkemiz, ulusal mevzuatımızın AB müktesebatıyla uyumlaştırılması ve uygulanmasında 2002 yılından bu yana Teknik Destek ve Bilgi Değışimi (TAIEX) mekanizmasından etkin bir şekilde faydalanmaktadır. Avrupa Komisyonu Komşuluk Politikası ve Genişleme Müzakereleri Genel Müdürlüğü (DG NEAR) tarafından yönetilen TAIEX, AB müktesebatıyla uyum çalışmalarında yardım taleplerini yönlendirir ve sorunların kısa vadeli çözümü için en uygun uzmanlığın tedarikine katkıda bulunur. TAIEX, ilk başlarda sadece aday ülkelere yönelik olarak oluşturulduysa da günümüzde potansiyel aday ülkeler, Avrupa Komşuluk Politikası kapsamında yer alan ülkeler ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Rusya Federasyonu’nun faydalanabildiğı bir imkân halini almıştır.

Faydalanıcı ülkelerdeki merkezi teşkilât ve taşra teşkilâtında çalışan kamu kurumu personeli, sosyal tarafları temsil eden mesleki ve ticari örgütler ile işçi ve işveren sendikaları, mevzuat tercümanları, düzeltmenler ve mütercimler TAIEX faaliyetlerinin yararlanıcısı olabilmektedir. Türkiye’de kamu kurum ve kuruluşlarına yönelik TAIEX faaliyetlerini Avrupa Birliğı Başkanlığı koordine etmektedir.

Mevzuat uyumu alanında kamu kurum ve kuruluşlarının talebine göre şekillenen başlıca üç çeşit TAIEX faaliyeti bulunmaktadır:

- a) “workshop”: faydalanıcı ülkede ilgili mevzuata ilişkin bilgi ve farkındalığı artırmaya yönelik 30-100 uzmanın katılımıyla düzenlenen *çalıştay*
- b) “expert mission”: konu hakkında bilgi ve tecrübe sahibi TAIEX uzmanlarının, mevzuat uyumunu gerçekleştiren ve uyumlaştırılan, mevzuatı uygulayan *faydalanıcı ülke kamu kurumunu ziyareti*
- c) “study visit”: 3 kişilik bir faydalanıcı ülke uzman ekibinin ilgili mevzuatın uygulamalarını görmek amacıyla bir üye devlete gerçekleştirdiğı *çalışma ziyareti*

Ayrıca, birden çok sayıda ülkenin ortak ihtiyaçları doğrultusunda, aday ve potansiyel aday ülkelerin katılımıyla düzenlenen ve ortak aksaklıkların görüşüldüğü “Çok Ülkeli Çalıştaylar (Multicountry Workshops)” ve “Bölgesel Çalıştaylar (Regional Workshops)” organize edilmektedir. TAIEX mekanizması kapsamında 2014 yılına kadar, ülkelerin ihtiyaçlarına göre belirli AB müktesebatı alanlarında (örneğin ülkemizde “Kırsal Kalkınma”, “Gıda Güvenilirliği” ve “Çevre” konularında) taşra teşkilâtı uzmanlarına yönelik eğitimlerin düzenlendiğı Bölgesel Eğitim Programları (RTP – Regional Training Programs) düzenlenmiştir.

TAIEX mekanizması kapsamında bugüne kadar ülkemizden katılım sağlanan 2.068 faaliyet gerçekleştirilmiş; kamu sektöründe çalışan uzmanlarımız ülkemiz dışında düzenlenen çalışma ziyareti ve çok ülkeli seminerlere katılmışlardır. Tüm bu faaliyetlere, 2002 yılından bu yana ülkemizden 76.000’den fazla kişi iştirak etmiştir.

2019 yılında düzenlenen **29** ve 2020 yılında düzenlenen **3** standart TAİEX etkinliğine (çalıştay, uzman talebi, çalışma ziyareti) kamu kurum ve kuruluşlarından toplam 970 uzman katılmıştır. Avrupa Komisyonu tarafından 2019 ve 2020 yıllarında düzenlenen **4** çok ölkeli çalıştay ve **7** bölgesel çalıştaya ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından 40 uzman katılım sağlamıştır.

Kamu kurum ve kuruluşlarının yaptığı başvurular, 2010 yılı başından bu yana AB Başkanlığı tarafından oluşturulmuş bir veritabanı üzerinden alınıp değerlendirilmekte ve TAİEX ofisine gönderilmektedir. Daha hızlı ve dinamik bir başvuru süreci sağlayan bu uygulamayla Türkiye, TAİEX mekanizmasından çok daha etkin bir şekilde yararlanmaya devam etmektedir.

EŞLEŞTİRME (TWINNING) MEKANİZMASI

AB'ye paralellik arz eden kurumsal bir yapılanmanın tesisi, AB üyelik sürecinde aday ülkelerin özellikle üzerinde durması beklenen konulardan biridir. Aday ülkelerin, AB müktesebatını, üye devletlerle aynı standartlarda uygulayabilecek kapasitede modern, verimli çalışan, etkin yönetimler ve kurumlar oluşturması üyelik için önemlidir. Aday ülke kurumları, güçlü bir idari kapasiteye sahip olmak için, tam olarak işleyen, verimli ve sürekliliği olan kurumlara sahip olmalıdır. Kurumsal yapılanmanın güçlendirilmesine ilişkin olarak Avrupa Komisyonu tarafından aday ülkelere teknik yardımlar sağlanmaktadır. Söz konusu yardımlardan biri, Avrupa Komisyonu tarafından idari kapasitenin güçlendirilmesinde başlıca araç olarak kabul edilen ve uygulanmasına 1998 yılında başlanan “Eşleştirme” (Twinning) mekanizmasıdır. Bugüne kadar tüm faydalanıcı ülkelerde 2.600’den fazla eşleştirme projesi uygulanmıştır.

Eşleştirme mekanizması, 2002 yılından itibaren tüm aday ülkeler için Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) kapsamına alınmıştır. İlk başlarda sadece aday ülkelere yönelik olarak uygulandıysa da günümüzde AB bütçesinin farklı kalemleri altında potansiyel aday ülkeler ve Avrupa Komşuluk Politikası kapsamında yer alan ülkeler de eşleştirme mekanizmasından yararlanmaktadır.

Bu mekanizma, aday ülkelerin uyum sağladıkları AB mevzuatının hayata geçirilmesi sürecinde gerekli kurumsal yapılanmanın gerçekleştirilebilmesi için, üye devletlerin kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan uzmanların danışman olarak aday ülkelerde görevlendirilmesi ve bizzat aday ülkedeki ilgili kamu kurum ve kuruluşunda müktesebatın uygulanmasına yönelik kurumsal yapılanmaya ilişkin bir projede çalışması üzerine kuruludur. Türkiye’de kamu kurum ve kuruluşlarına yönelik eşleştirme faaliyetlerini Avrupa Birliği Başkanlığı koordine etmektedir. AB Başkanlığı, bu mekanizmanın Türkiye’deki işleyişinde, “Ulusal İrtibat Noktası (National Contact Point - NCP)” olarak görev yapmaktadır. Ülkemizde eşleştirme mekanizmasından faydalanabilmek için IPA programlaması kapsamında proje bazında başvurular yapılabilmektedir.

2002-2020 yılları arası dönemde ülkemizde 15’i kısa süreli olmak üzere toplam 159 proje hayata geçirilmiştir. Uygulanan projelerin toplam bütçesi 207,3 milyon avrodur. Söz konusu projelerin 150’si başarıyla tamamlanmış olup 9’u uygulama aşamasındadır. Ayrıca IPA’nın 2019 programlama yılı kapsamında 1 projenin eşleştirme fişisi hazırlanmakta ve önümüzdeki dönemde AB üye ülkeleri arasında dolaşıma çıkartılması planlanmaktadır. Ülkemizde eşleştirme projelerinin uygulandığı başlıca sektörler, 65 proje ile adalet ve içişleri, 24 proje ile çevre, 21 proje ile tarım ve 18 proje ile finansdır.

AB TARAFINDAN TÜRKİYE'YE VE DİĞER ADAY ÜLKELERE VERİLEN HİBE NİTELİKLİ YARDIMLAR

AB tarafından aday ülkelere üyeliğe yönelik yapacakları reformlara destek vermek üzere sağlanan mali yardımlar farklı uygulama modaliteleri içerebilmektedir.

AB'nin Türkiye'ye yönelik mali desteği, taraflar arasında 1964 yılında yürürlüğe giren "Ankara Anlaşması" ile başlamıştır. O tarihten günümüze kadar geçen süre içinde, AB'nin Türkiye'ye sağladığı mali yardımların yapısında ve kullanım şeklinde değişiklikler olmuştur.

2007 yılından itibaren AB'den sağlanan mali destekler Katılım Öncesi Yardım Aracı (Instrument for Pre-accession Assistance-IPA) vasıtasıyla yapılmış olup bu tarihten önceki mali yardımlar, yapıları ve kapsadıkları dönemler itibarıyla, şu şekilde gruplandırılmaktadır:

1. "Ankara Anlaşması"nın yürürlüğe girdiği 1964 yılından, 1996 yılında gerçekleştirilen Gümrük Birliği'ne kadar olan "Birinci Dönem",
2. 1996-2000 yılları arasındaki "İkinci Dönem",
3. Türkiye'nin adaylık statüsünün teyit edildiği Helsinki Zirvesi'ni takiben, 2000 yılından itibaren başlayan "Üçüncü Dönem".

AB'den Türkiye'ye hibe niteliğinde ilk iki dönem (1964-2000) 454 milyon avro, üçüncü dönem (2001-2006) ise 1 milyar 708 milyon avro mali kaynak aktarılmıştır.

Öte yandan AB, 2007-2013 bütçe dönemiyle birlikte aday ülkelere sağladığı mali yardım mekanizmasında değişikliğe giderek IPA altında, aday ve potansiyel aday ülkelere hibe niteliğinde mali yardımda bulunmaya başlamıştır.

Katılım Öncesi Yardım Aracı 2007 – 2013 (IPA-I) Dönemi

2007-2013 bütçe döneminde (IPA-I) ülkemize 4 milyar 732 milyon avro sağlanmış olup ayrıntıları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

2007-2013 Bütçe Döneminde Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) Fonundan Türkiye'ye Tahsis Edilen Kaynağın Bileşenlere Göre Dağılımı (Milyon avro)	
Bileşenler	Toplam (€)
I – Geçiş Dönemi Desteği ve Kurumsal Yapılanma	1.618,4
II – Sınır Ötesi İşbirliği	20,41
III – Bölgesel Kalkınma	1.778,5
IV – İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi	474,1
V – Kırsal Kalkınma	854,6
TOPLAM	4.732,6

IPA 2007 – 2013 döneminde, Geçiş Dönemi Desteği ve Kurumsal Yapılanma ismi verilen bileşen kapsamında temelde fasıl müzakereleri bağlamında ihtiyaç duyulan müktesebat uyumu konulu projeler desteklenmiştir. Yargı, içişleri, kamu yönetim reformu, göç, gümrükler, sivil toplum, temel haklar, enerji, tarım, ulaştırma, çevre, özel sektör gelişimi ve sosyal kalkınma alanlarında 201 adet proje yürütölmüştür. Bu projeler, AB uyum sürecinde öncelikli konularda kapasite gelişimi sağlanması, gerekli sistemlerin kurulması ve yasal düzenlemelerin hazırlanıp uygulanmasının yanında; sınır yönetimi ve gümrük kontrol kapasitesinin güçlendirilmesi, ağır vasıtalar için yol kenarı ağırlık boyut kontrol merkezlerinin kurulması, elektrik iletim ve bakım altyapısının modernizasyonu ve kuduz ve şap gibi hayvan hastalıklarına karşı ölkede çapında aşılama yapılmaması gibi konuları da ele almıştır. Ayrıca, sivil toplumun geliştirilmesi yönünde uygulanan programlarla 700'den fazla hibe sözleşmesi imzalanmış, ve 1.000'e yakın öğrenciye Jean Monnet bursuyla AB sınırları dahilinde eğitim imkanı sağlanmıştır.

İkinci bileşen olan Sınır Ötesi İşbirliği bileşeni altında iki program fonlanmıştır. Türkiye – Bulgaristan Sınır Ötesi İşbirliği programı ile çevrenin korunması ile kültürel ve doğal mirasın muhafazası ve turizmin geliştirilmesi gibi konularda 138 ortak proje yürütölmüştür. Uygulanan bir diğerk program ise ENI Karadeniz Havzasında Sınır Ötesi İşbirliği Programıdır. Bu programla da Karadeniz kıyısındaki ölkeler arasında bölgesel işbirlikleri tesis edilmesi amaçlanmış olup dönem içerisinde 39 projeye katılım sağlanmıştır. Bu projelerle, ortak sınırların her iki tarafındaki bölgelerde ekonomik ve sosyal kalkınmanın desteklenmesine katkı sağlamıştır.

Üçüncü bileşen olan bölgesel kalkınma bileşeni kapsamında üç adet operasyonel program yürütölmüştür. Bunlardan ilki Çevre Operasyonel Programı olup program ile katı atık içme suyu ve atıksu projeleri uygulanmıştır. 705 milyon avro AB katkısı tahsis edilen programla Türkiye'nin çeşitli illerinde 40'tan fazla altyapı projesi tamamlanmıştır.

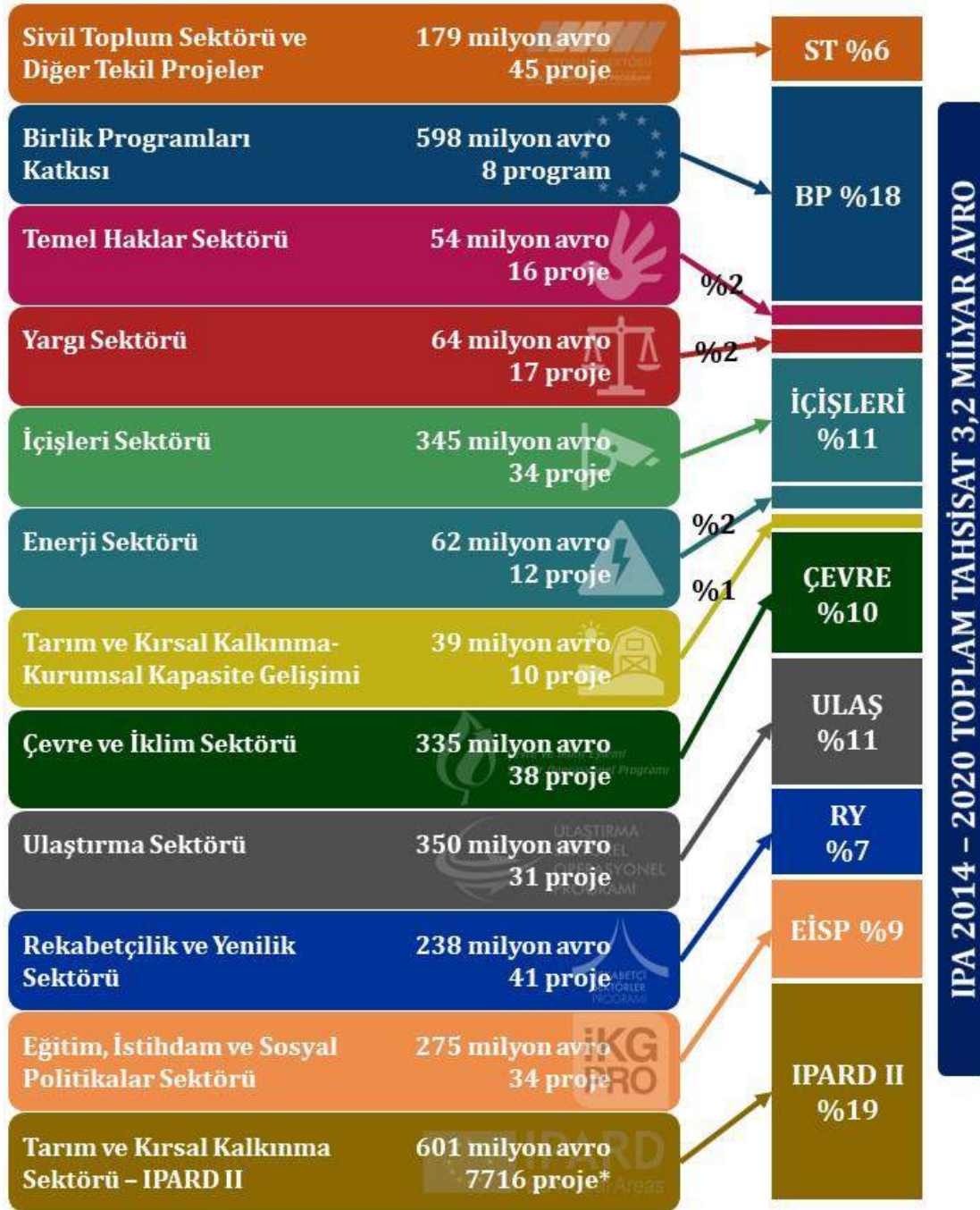
Bu bileşen altındaki ikinci program ise Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programıdır. 480,4 milyon avro AB katkısı tahsis edilen programla Ar-Ge, inovasyon, turizm, kümelenme, finansa erişim gibi konularda projeler yürütölmüş, ayrıca Türkiye'nin farklı illerinde ortak kullanım tesisleri, iş geliştirme merkezleri, lojistik merkezler ve lisanslı depolar kurulmuştur. Program kapsamında 46 farklı proje tamamlanmıştır.

Bölgesel kalkınma bileşeni altındaki son program ise Ulaştırma Operasyonel Programıdır. Bu operasyonel program kapsamında da İstanbul Ankara Hızlı Tren Demiryolu Hattı'nın Köseköy'den Gebze'ye kadar olan çift hatlı kesimi inşa edilmiş, ayrıca Samsun – Kalın ve Irmak – Karabük demiryolu hatlarının modernizasyonu ve sinyalizasyonu tamamlanmıştır. Ulaştırma Master Planı gibi teknik destek projelerinin de uygulandığı ve toplam 592 milyon avro AB fonunun tahsis edildiğı programla toplam 15 farklı proje hayata geçirilmiştir.

IPA 2007 – 2013 döneminin dördüncü bileşeni olan ve İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi kapsamında yürütölen operasyonel programa 474,1 milyon avro AB katkısı tahsis edilmiş ve istihdam, eğitim ve sosyal kalkınma alanında birçok proje hayata geçirilmiştir. Program altında Türkiye'nin dört bir yanında yürütölen 74 proje ile yüz binlerce kişiye mesleki teknik eğitimler verilmiş, on binden fazla yeni istihdam yaratılmış, 1.500'den fazla kişinin kendi işini kurmasına destek olunmuş, 8000'e yakın kız çocuğuna burs verilerek eğitimlerine devam etmeleri sağlanmış, 60 binden fazla kişi işgücü piyasasına katılmış, 500 binden fazla öğrenci ailesine kırtasiye ve giyim desteğı verilmiş ve 40 bine yakın dezavantajlı yükseköğretim öğrencisine burs sağlanmışır.

IPA'nın ilk dönemi altındaki son bileşen altında ise Kırsal Kalkınma Programı yürütölmüştür. Program ile 42 ildeki çiftçilerimize farklı konularda kırsal kalkınma hibeleri verilmiştir. 15 teklif çağırısı sonunda 10 bini aşkın projeye ülke katkısıyla beraber 1 milyar avroyu aşan hibe desteğı sağlanmışır.

Katılım Öncesi Yardım Aracı 2014 – 2020 (IPA-II) Dönemi

Uygulaması halen devam eden ve 2014-2020 yıllarını kapsayan “IPA-II” döneminde ise aday ülkeler için başlangıçta tahsis edilen mali kaynak büyüklüğü ve dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

2014-2020 Bütçe Dönemi Katılım Öncesi Yardım Aracı Fonunun Aday Ülkelere Göre Dağılımı

	Yüzölçümü (km ²)	Km ² Başına Katkı (€)	Nüfus ⁴²	Kişi Başına Katkı (€)	2014 (Mln €)	2015 (Mln €)	2016 (Mln €)	2017 (Mln €)	2018 - 2020	TOPLAM (2014- 2020)	Yıllık Ortalama	Oran (%)
Kuzey Makedonya	25.713	25.831	2,066	322	85,7	88,9	91,6	94,9	303,1	664,2	94,9	7,95
Türkiye	783.562	5.684	76,668	58	620,4	626,4	630,8	636,4	1.940,0	4.454,0	636,3	53,31
Arnavutluk	28.750	22.591	2,896	224	83,7	86,9	89,7	92,9	296,3	649,5	92,8	7,77
Bosna- Hersek	51.209	3.238	3,831	43	39,7	39,7	42,7	43,7	-	165,8	23,7	1,98
Karadağ	13.812	19.338	0,622	430	35,9	35,6	37,5	39,6	118,5	267,1	38,2	3,20
Sırbistan	77.474	19.465	7,147	211	195,1	201,4	207,9	215,4	688,2	1.508,0	215,4	18,05
Kosova	10.887	59.300	1,821	355	83,8	85,9	88,7	91,9	295,3	645,6	92,2	7,73
TOPLAM	991.407	8.427	95,049	88	1.144,3	1.164,8	1.188,9	1.214,8	3.641,4	8.354,2	1.193,5	100,00

1 Ocak 2014 itibarıyla yürürlüğe giren yeni “Çok Yıllı Mali Çerçeve”ye göre IPA-II Dönemi’nin başlangıcında Türkiye’ye 4 milyar 453 milyon avro tahsis edilmiştir. Ancak Avrupa Komisyonu tarafından siyasi nedenlerle ülkemize ayrılan IPA fonlarında kesintiler yapılmış ve güncel tahsisat miktarı 3 milyar 233 milyon avro olmuştur. Tahsisatın politika alanları ve sektörler itibarıyla dağılımı aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

2014 – 2020 Politika Alanları ve Sektörlere Göre Tahsisat Tablosu (Milyon avro)

Türkiye			
	İlk Tutar	Kesintiler Sonrası Tutar	Kesinti Oranı (%)
a. Birliğe üyelik için hazırlayıcı reformlar	1.581,4	1.331,6	15,8
Demokrasi ve yönetim	956,5	868	9,3
Hukukun üstünlüğü ve temel haklar	624,9	463,6	25,8
b. Sosyo-ekonomik ve bölgesel kalkınma	1.525,3	986,3	35,3
Çevre ve iklim eylemi	644,6	335,4	48
Ulaştırma	442,8	350,4	20,9
Enerji	93,5	62,4	33,3
Rekabet edebilirlik ve yenilikçilik	344,4	238,1	30,9

⁴² 2014 Eurostat Nüfus Verileri:

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tgs00027&plugin=1>

c. İstihdam, sosyal politikalar, eğitim, cinsiyet eşitliğinin teşviki ve insan kaynaklarının geliştirilmesi	435	275,1	36,8
d. Tarım ve kırsal kalkınma	912,2	640,3	29,8
TOPLAM	4.453,9	3.233,3	27,4

2014 – 2020 Uygulamadan Sorumlu Kurumlar ve Sektörlere Göre Tahsisat Tablosu (Milyon avro)	
Sorumlu Kurum ve Sektör	ToplamTahsisat
Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Eğitim İstihdam ve Sosyal Politikalar Sektörü	275,1
Adalet Bakanlığı Yargı Sektörü	64,1
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre ve İklim Sektörü	335,4
Dışişleri Bakanlığı - AB Başkanlığı	830,6
Sivil Toplum Sektörü	124,2
Temel Haklar Sektörü	54,3
Diğer Tekil Projeler	54,7
Birlik Programları Katılım Payları	597,5
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Enerji Sektörü	62,4
İçişleri Bakanlığı İçişleri Sektörü	345,2
Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Rekabetçilik ve Yenilik Sektörü	238,1
Tarım ve Orman Bakanlığı	640,3
Tarım ve Kırsal Kalkınma Programı (IPARD)	601
Tarım ve Kırsal Kalkınma – Kurumsal Kapasite Geliştirme Alt Sektörü	39,3
Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Ulaştırma Sektörü	350,4
TOPLAM	3.233,3 ⁴³

⁴³Fonun 91,6 milyon avroluk kısmı AB Tarafından Doğrudan Yürütülen Sivil Toplum Fonu bünyesinde kullanılmaktadır.

IPA-II döneminde ilk dönemdeki yapılar ve sorumlu kurumlar korunmuş, ancak sektörel bir yaklaşıma geçilerek bütüncül bir programlama ile toplam etkinin artırılması amaçlanmıştır. Bu yolla, bir önceki dönemde Geçiş Dönemi Desteği ve Kurumsal Yapılanma bileşeni altında fonlanan tarım, enerji, ulaştırma, çevre, temel haklar, sivil toplum, işçileri ve yargı alanındaki projeler, bu dönemde ilgili sektörler altında programlanmış ve uygulanmaktadır.

Eğitim, İstihdam ve Sosyal Politikalar Sektörü altında; iş sağlığı, iş güvenliği, kayıtlı istihdam, genç ve kadın istihdamının desteklenmesi, okul öncesi eğitimin güçlendirilmesi, mesleki eğitimin geliştirilmesi, okullaşma oranının artırılması, yaşlı bakım hizmetlerinin güçlendirilmesi ve tarımda çocuk işçiliğinin engellenmesi gibi alanlarda 34 farklı proje hayata geçirilmektedir.

Yargı sektörü altında, yargı alanındaki yapıların idari ve teknik kapasiteleri ve etkinliklerinin artırılması, yargı mensuplarının eğitim faaliyetlerinin geliştirilmesi, ceza infaz kurumlarının kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesi ve benzeri konularda 17 adet proje uygulanmaktadır.

Çevre ve İklim sektöründe, bir önceki dönemde olduğu gibi katı atık, su ve atıksu projelerinin yanında, sürdürülebilir kalkınma için çevre yönetimi alanında toplam 38 proje tanımlanmıştır. Bu sektörde uygulanmakta olan projelerle daha fazla vatandaşımızın AB standartlarında iyileştirilmiş içme suyu temini, atıksu arıtma ve katı atık yönetimi altyapısından faydalanması; iklim eylemi, hava kalitesi, sivil koruma, deniz çevresi, yatay mevzuat ve doğanın korunması alanlarında yasal ve idari kapasitenin geliştirilmesi ve hassas ekonomik sektörlerin ve iklim değişikliğine yönelik altyapıların esnekliğinin artırılması hedeflenmektedir.

Sivil toplum ve temel haklar sektörleri AB Başkanlığı tarafından yönetilmekte olup, her iki sektör kapsamındaki uygulamalara dair detaylı bilgiler bir sonraki bölümde verilmektedir. Diğer sektörlerde yer verilmeyen konularla ilgili sınırlı sayıdaki tekil projelerle beraber, bu başlık altında toplam 61 proje uygulanmaktadır.

Enerji sektörü altında yenilenebilir enerji, enerji verimliliği ve doğal gaz altyapısı alanlarında toplam 12 adet proje yürütölmektedir.

İşçileri sektörü IPA-II döneminde büyük kaynaklar aktarılan sektörlerden olup sektör altında özellikle sınır güvenliğinin artırılması, düzensiz göçün yönetimi, geri kabul anlaşmasının uygulanması, entegre sınır yönetimi ve e-pasaport uygulamasının hayata geçirilmesi gibi hususlarda 34 farklı proje fonlanmaktadır.

Rekabetçilik ve Yenilik sektörü ile KOBİ'lerin güçlendirilmesi, inovasyon ve Ar-Ge çalışmalarının desteklenmesi, turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi, dijital dönüşüme önyak olunması ve ticari ağların geliştirilmesi gibi konularda 41 proje hazırlanmış ve Türkiye'nin farklı illerinde uygulamaya konulmuştur.

Tarım ve Kırsal Kalkınma Programı 2014 – 2020 (IPARD II) döneminde de 42 ildeki uygulamasına devam etmektedir. 2020 sonu itibariyle program kapsamında çiftçilerimizle imzalanan kırsal kalkınma hibe sözleşmesi sayısı 7.000'i aşmıştır. Tarımsal işletmelerin fiziki

varlıkları ile tarım ve balıkçılık ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanmasına ilişkin yatırımlar, çiftlik faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve iş geliştirilme alanlarında desteklenen projelerin yanında, tarım çevre tedbirleri de program kapsamında desteklenmektedir. Ayrıca, Yerel Eylem Grupları (YEG) tarafından geliştirilen tabandan tavana yerel kalkınma stratejilerinin uygulanması olarak özetlenebilecek LEADER yaklaşımı da bu program kapsamında desteklenmektedir. Bu tedbiri IPARD kullanan aday ülkeler arasında ilk uygulayan ülke Türkiye olmuştur.

Diğer taraftan, Tarım ve Kırsal Kalkınma sektöründe kurumsal kapasite gelişimi alanındaki projeler de IPA-II döneminde devam etmektedir. Tarım danışmanlığı, hayvan hastalıkları ve çiftlik muhasebe kayıt sistemi gibi alanlarda üretilmiş 10 proje bu dönemde uygulanmaktadır.

Ulaştırma sektörü altında, AB tarafından desteklenen en büyük bütçeli proje olma özelliği taşıyan Halkalı-Kapıkule Demir Yolu Çerkezköy Kapıkule Kesimi Yapım Projesi uygulanmaktadır. İlaveten, sürdürülebilir kent ulaşımı, ulaşım emniyeti, kombine taşımacılık ve benzeri konularda yürütülen projelerle birlikte Ulaştırma sektörü altındaki toplam proje sayısı 31'i bulmaktadır.

Katılım Öncesi Yardım Aracı 2021 – 2027 (IPA-III) Dönemi

AB bütçesinin 2021-2027 yılları arasındaki dönemi kapsayacak yeni Çok Yıllı Mali Çerçeveye karşılık gelen IPA-III Dönemi'ndeki fon dağılımında ise, performans ve kalite odaklı bir değişikliğe gidilmiş ve ülke bazında tahsisat olmaksızın toplam 12,5 milyar avro bütçeli ortak bir IPA fon havuzu oluşturulmuştur. Ülkemizin bu fondan azami miktarda yararlanabilmesi için, AB üyelik süreci ve ülke önceliklerimizle uyumlu bir proje portföyü hazırlanması çalışmaları ilgili tüm kurum ve kuruluşların katılımlarıyla yürütülmüştür. Dönemin ilk iki yılına dönük proje tekliflerimiz sunulmuş olup gerekli belge hazırlık süreçleri devam etmektedir. Bu çerçevede desteklenecek pencere ve tematik öncelikler aşağıda listelenmektedir.

IPA-III Pencere ve Tematik Öncelikler	
Pencere 1	Hukukun üstünlüğü, temel haklar ve demokrasi
Pencere 2	İyi yönetim, müktesebat uyumu, komşu ülkelerle iyi ilişkiler ve stratejik iletişim
Pencere 3	Yeşil gündem ve sürdürülebilir bağlantısallık
Pencere 4	Rekabetçilik ve kapsayıcı büyüme
Pencere 5	Bölgesel ve sınır ötesi işbirliği

AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI TARAFINDAN YÜRÜTÜLMEKTE OLAN PROGRAMLAR

Sivil Toplum Sektörü

Sivil toplum; Kopenhag siyasi kriterleri, AB müktesebatına uyum ve sivil toplum diyalogu temelinde yürütölen müzakere sürecinin önemli bir aktörü olarak öne çıkmaktadır. 2014 yılına kadar farklı öncelik alanlarına ve çeşitli hedef kitlelere sağlanan sivil toplum destekleri, Katılım Öncesi Yardım Aracı'nın 2014-2020 yıllarını kapsayan ikinci döneminde (IPA-II) Demokrasi ve Yönetişim Sektörü başlığı altında "Sivil Toplum Alt Sektörü" adıyla organize edilmiştir. Avrupa Birliği Başkanlığı, Sivil Toplum Sektörü'nün programlama ve izlemeden sorumlu lider kuruluşudur.

Sivil Toplum Sektörü, "sivil toplum kuruluşlarına (STK) yönelik yasal çerçevenin iyileştirilmesi, kamu - sivil toplum işbirliğinin desteklenmesi, STK'ların kapasitelerinin güçlendirilmesi ve Türkiye-AB arasında sivil toplum diyalogunun geliştirilmesi" olmak üzere dört öncelik alanını desteklemektedir. Sektör altında yaklaşık 107 milyon avro tutarında mali kaynak, belirtilen öncelik alanları çerçevesinde geliştirilen projelerin finansmanına yönelik olarak programlanmıştır.

Temel Haklar Alt Alanı

Temel hak ve özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesi, Siyasi kriterler ve 23 Nolu Yargı ve Temel Haklar faslı kapsamında müzakere sürecinin önemli bir alanını oluşturmaktadır. Temel Haklar bu yönüyle Katılım Öncesi Yardım Aracı'nın 2014-2020 yıllarını kapsayan ikinci döneminde (IPA- II) öne çıkan bir alt-alan olmuştur.

IPA-II döneminde Temel Haklar Alt Alanı, Yargı ve Temel Haklar sektörü altında ayrı bir bileşen olarak oluşturulmuştur. Avrupa Birliği Başkanlığı, Temel Haklar Alt Alanının programlama ve izlemeden sorumlu lider kuruluşudur.

Temel Haklar Alt Alanında, "Temel Haklar Alanında Kurumsal Kapasitenin Güçlendirilmesi, Temel Haklar Alanında Kurumlar ve Paydaşlar arası İşbirliğinin Güçlendirilmesi ve Sosyal Olarak Korunmaya Muhtaç Grupların Desteklenmesi" olmak üzere üç öncelik belirlenmiştir. IPA-II döneminde temel haklar alt alanında 16 proje için yaklaşık 55,5 milyon avroluk finansman sağlanmıştır.

Sözkonusu projeler aracılığıyla, temel haklar alanında faaliyet gösteren ilgili kurum ve kuruluşlara kapasite desteği sağlanmaktadır. Bu projeler altında ölkemizin reform sürecine destek verecek şekilde, ifade özgürlüğü, toplanma özgürlüğü gibi Anayasamızda güvence altına alınan temel hakların güçlendirilmesi, çocuk hakları, kadın hakları, cinsiyet eşitliği, sivil gözetimin güçlendirilmesi gibi alanlarda çalışmalar yürütölmektedir.

Sivil Toplum Diyaloğu Programı

Avrupa Komisyonu, 2005 yılında yayımladığı “Avrupa Birliği ve Aday Ülkeler arasında Sivil Toplum Diyaloğu” Tebliği ile üye ve aday ülke toplumları arasında güçlü, derin ve sürekli bir diyalogu destekleyeceğini belirtmiştir. AB, bu yaklaşımla vatandaşlarını, aday ülkelerin farklı kültürleri, siyasi ve ekonomik sistemleriyle tanıştırmak, karşılıklı anlayış ve bilgi alışverişinin sağlanmasını, böylelikle yeni üyeliklerle ortaya çıkabilecek fırsat ve zorluklar hakkında toplumların bilgi sahibi olmasını hedeflemektedir. Bu gelişme üzerine, “Sivil Toplum Diyaloğu”, Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne katılım müzakerelerinin önemli bir parçası olarak kabul edilmiş ve 2008 yılında AB’nin mali desteği ile Türkiye ve AB Arasında Sivil Toplum Diyaloğu programı uygulamaya konmuştur. Sivil Toplum Diyaloğu programı, Avrupa Birliği Başkanlığı tarafından Türkiye ve AB üyesi ülkelere STK’ları ortak bir konu etrafında biraraya getirecek, toplumların birbirini tanımasını, karşılıklı bilgi alışverişinde bulunmasını ve kalıcı diyalog kurmasını sağlayacak bir platform olarak tasarlanmıştır. 10 yılı aşkın süredir yürütülmekte olan program sayesinde, Türkiye ve AB’deki sivil toplum kuruluşları arasında uygulanan 400’ü aşkın proje ile 650’nin üzerinde ortaklık tesis edilmiş ve yaklaşık 50 milyon avro destek sağlanmıştır.

Jean Monnet Burs Programı

1989 yılında Türkiye Cumhuriyeti ile o zamanki adıyla Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) arasında yapılan bir anlaşma ile hayata geçirilen **Jean Monnet Burs Programı**, Türkiye'nin en köklü projelerinden biri olarak T.C. Dışışleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı, Merkezi Finans ve İhale Birimi ile Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu işbirliğinde yürütölmektedir.

Ayrılmaz bir parçası olduğumuz AB'nin üye ölkelerinde eğitim imkânı sunan Jean Monnet Burs Programı ile Türkiye'nin AB müktesebatı konusunda bilgi sahibi insan kaynağı güçlendirilmekte, böylece müktesebatın etkin bir şekilde uygulanabilmesi için gerekli idari kapasitenin oluşmasına katkı sağlanmaktadır. Gerek kamu ve özel sektörde gerek akademik camiada, özellikle AB uyum sürecini destekleyecek nitelikli iş gücünün güçlendirilmesi ve böylelikle sürecin hızlandırılması amaçlanmakta; bursiyerlerin eğitim aldıkları alanda yetkinlikleri artmakta, AB'nin işleyişı ile ilgili bakış açıları genişlemektedir. Aynı zamanda, AB üyesi ölkelerde kalınan süre zarfında tesis edilen bireysel ilişkiler üzerinden karşılıklı önyargıların aşılmasına da katkıda bulunmaktadır. Jean Monnet Burs Programı sayesinde ayrıca, bursiyerler aracılığıyla Türkiye ve AB arasındaki sivil toplum diyalogunun güçlendirilmesine de uzun zamandır önemli bir destek sağlanmakta, ölkelerarası akademik ilişkiler geliştirilmekte, Türk ve Avrupalı meslektaşları arasında köprüler kurulmaktadır.

Program'dan yararlanmaya hak kazanan bursiyerlere, en az 3 en fazla 12 ay süreyle AB üyesi ülkelerde yerleşik bir üniversite veya eşdeğer kuruluştaki araştırma veya lisansüstü eğitim yapma imkânı tanınmaktadır. Burslar, ülkemizin AB'ye uyum süreci kapsamında, AB müktesebatı ile ilgili konularda gerçekleştirilecek akademik çalışmalara tahsis edilmektedir. Türkiye'nin AB'ye katılım müzakerelerindeki önceliklere bağılı olarak çalışma alanları belirli dönemlerde güncellenmektedir.

Türkiye'nin, uygulama süreci en uzun soluklu projeleri arasında yer alan, münhasıran ülkemize yönelik bir imkân sunan Program'dan, bugüne kadar iki binin üzerinde kişi faydalanarak AB ile ilgili konularda akademik çalışmalar yapmıştır. Program'dan kamu sektöründe ya da özel sektör kuruluşlarında çalışanlar; üniversitelerimizde akademik ya da idari personel olarak görev yapanlar ile lisans son sınıf, yüksek lisans veya doktora öğrencisi olarak öğrenim görenler faydalanabilmektedir. Burs kapsamında okul ücreti, iâşe ve ibate ile ulaşım masrafları gibi yaşam giderleri karşılanmakta ve bir defaya mahsus vize, sağılık sigortası gibi masraflar için sabit ödenek sağlanmaktadır.

Avrupa Koleji Yüksek Lisans Burs Programı

Avrupa Koleji (College of Europe / Collège d'Europe) 1949 yılında Belçika'nın Brugge şehrinde Avrupa bütünleşme çabalarına eğitsel ve akademik destek vermek amacıyla kurulmuştur. İngilizce ve Fransızca dillerinin her ikisinde birden eğitim veren Kolej, ikinci kampüsünü 1993 yılında Polonya'nın Varşova şehri yakınlarında, Natolin'de açmıştır. AB kurumlarına sayısız bürokrat yetiştiren ve Avrupa çalışmaları alanında en itibarlı eğitim kurumlarından biri olan Avrupa Koleji, yalnızca yüksek lisans diploması vermektedir. 15.000 kişilik mezun ağına sahip olan Avrupa Kolejinde günümüzde okuyan öğrencilerin %70'i burslu yüksek lisans öğrenimi görmektedir. Kolej'in ünü ve saygınlığı, başarılı öğrencileri kabul etmesinden, en iyi akademisyenlere ders verme olanağı sağlamasından, AB kurumlarıyla yakın bir ilişki içinde çalışabilmesinden ve mezunlarının oluşturduğu dayanışma ve iletişim ağından kaynaklanmaktadır.

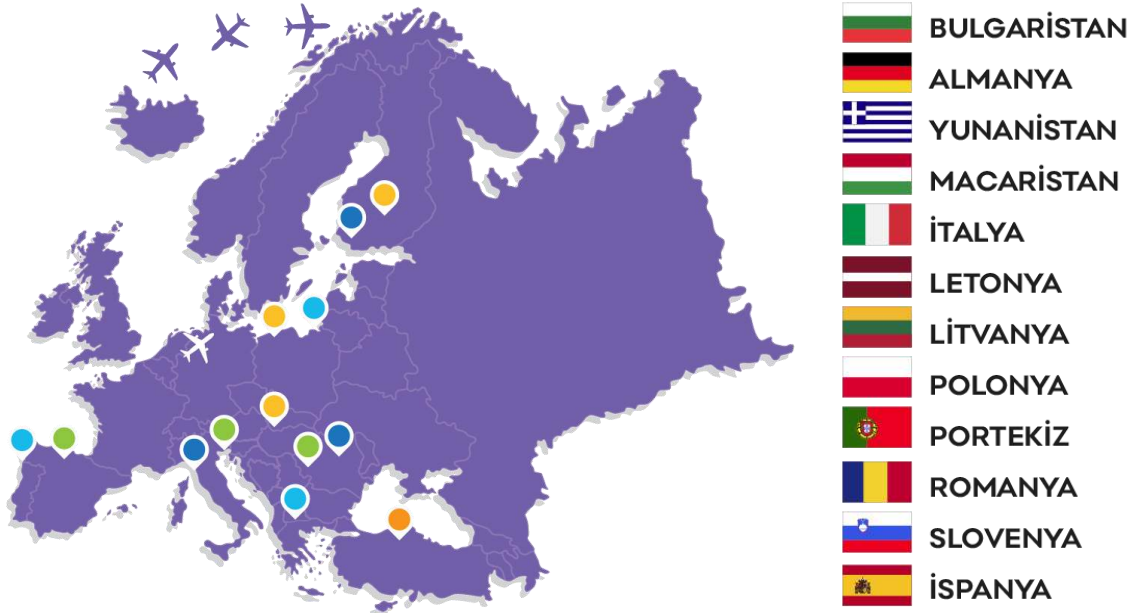
2010 yılında başlatılan ve Başkanlığımız koordinasyonunda yürütölen "Avrupa Koleji Yüksek Lisans Burs Programı", Türkiye'nin AB'ye adaylık sürecinde, gerek kamu yönetiminde gerek özel sektörde ihtiyaç duyulan, donanımlı AB uzmanlarını ve geleceğ'in Türk Avrokratlarını yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Türkiye'nin önde gelen özel sektör ve sivil toplum kuruluşları tarafından sağlanan destekle yürütölen Program, bursiyerlerine Avrupa çalışmaları alanında en saygın adreslerden birinde eğitim imkanı sağlamanın yanı sıra kültürel ve dilsel çeşitliliğe dayanan uluslararası kampüslerde yaşama imkanı sağlamaktadır.

Kurulduğı 1949 yılından bu yana Kolej'de her yıl ortalama 2 Türk öğrenci eğitim görmüştür. Bu rakamı artırmak gayesiyle Avrupa Birliğı Başkanlığı tarafından başlatılan burs programı kapsamında 2010-2020 yılları arasında toplam 127 öğrenci burs programından yararlanmıştır. Kuruluşundan bugüne kadar Avrupa Kolejinde 1 yıllık yüksek lisans eğitimi alan Türk öğrenci sayısı ise toplam 207'dir. 2020-2021 öğretim döneminde ise Başkanlığımızca 12 öğrenciye burs imkanı sağlanmıştır.

Yerelde Yürütölen Çalışmalar

Yerel yönetimlerin idari ve kurumsal kapasitesinin artırılması, AB'ye katılım süreci kapsamında özel önem atfedilen konulardan biridir. AB'ye üyelik sürecinin getirdiği yükümlölükler ve bu kapsamda yapılan düzenlemelerin uygulanması, valilikler, belediyeler, il özel idareleri vb, yerel düzeyde faaliyet gösteren kuruluşları da yakından ilgilendirmektedir. Bu nedenle 2010 yılından bugüne kadar yerel yönetimlerin AB ile ilgili konularda kapasitesini artırmak amacıyla AB Başkanlığı tarafından pek çok proje geliştirilmiş ve uygulanmıştır. İçişleri Bakanlığı ile 2010 yılında "Valiliklerin AB Sürecinde Etkinliğinin Artırılması Projesi" başlatılmıştır. Bu proje ile her ilimizde bir Vali Yardımcısı "AB Daimi Temas Noktası" olarak belirlenmiştir. 2011 yılında "İllerimiz AB'ye Hazırlanıyor Projesi" ile Valiliklerimize AB ile ilgili faaliyetleri için mali destek sağlanmışır. 2012 yılında Türkiye Belediyeler Birliği ile "Belediyeler AB'ye Hazırlanıyor" ve Vilayetler Birliği ile "İl Özel İdareleri AB'ye Hazırlanıyor Projesi" AB Başkanlığı ile işbirliği içerisinde uygulanmıştır. 2013-2014 yılları arasında uygulanan "Valiliklerde AB İşleri İçin Kapasite Oluşturulması Projesi" ile yerel yönetimlerimize AB'deki yerel yönetimler ile müktesebat ile ilgili konularda işbirliği yapmaları ve idari kapasitelerini geliştirmek amacıyla destek olunmuştur.

Başarıyla uygulanan bu projelerden ilham alınarak "Türkiye ve AB Arasında şehir Eşleştirme Projesi" geliştirilmiştir. 2018-2020 yılları arasında uygulanan Projenin amacı, Türkiye'nin AB'ye katılım sürecinde yerel düzeyde idari kapasitenin güçlendirilmesi yoluyla Türkiye'deki ve AB'ye üye ölkelerdeki yerel yönetimler arasında bilgi ve deneyim paylaşımını sağlayacak kalıcı köprüler kurmaktır. IPA-II kapsamında desteklenen projenin toplam bütçesi 4,5 milyon avro olup "kapasite geliştirme" ve "hibe"den oluşun iki bileşeni bulunmaktadır. Hibe bileşeni kapsamında, Türkiye'den yerel yönetimlerin AB'li muadilleriyle ortaklaşa uyguladıkları 23 projeye finansman sağlanmışır.

"Türkiye ve AB Arasında şehir Eşleştirme Projesi kapsamında yerel yönetimlerimizin ortaklık geliştirdikleri AB ölkeleri"

TÜRKİYE-AB TİCARİ İLİŞKİLERİ VE GÜMRÜK BİRLİĞİ

“Ankara Anlaşması”nın hedefleri arasında yer alan Türkiye-AB Gümrük Birliği, 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı ile 1 Ocak 1996 tarihi itibarıyla hayata geçirilmiş ve Türkiye ile AB arasındaki ticari ve ekonomik bütünleşmeye önemli katkı sağlamıştır.

Gümrük Birliği çerçevesinde, sanayi ürünlerinde taraflar arasındaki ticarete mevcut gümrük vergileri, eş etkili vergiler ve miktar kısıtlamaları kaldırılmış ve malların serbest dolaşımı tesis edilmiştir. Buna ek olarak, Ortak Ticaret Politikası, teknik mevzuat, gümrük kodu, fikri ve sınai mülkiyet hakları, rekabet kuralları, devlet yardımları gibi bir dizi alanda ülkemizin AB mevzuatına uyum sağlaması öngörülmüştür.

Türkiye’nin Dünya ve AB ile Ticaretinde Genel Gelişmeler

(Milyar \$)	Toplam			Türkiye'nin AB 27 ile Ticareti			AB'nin Payı (%)		
Yıl	İhracat	İthalat	Hacim	İhracat	İthalat	Hacim	İhracat	İthalat	Hacim
2010	113.883	185.544	299.428	52.685	72.243	124.928	46,3	38,9	41,7
2011	134.907	240.842	375.749	62.346	91.227	153.573	46,2	37,9	40,9
2012	152.462	236.545	389.007	59.193	87.822	147.016	38,8	37,1	37,8
2013	151.869	251.651	403.519	63.031	92.779	155.810	41,5	36,9	38,6
2014	157.715	242.224	399.939	68.514	89.149	157.663	43,4	36,8	39,4
2015	143.935	207.203	351.138	63.998	78.976	142.974	44,5	38,1	40,7
2016	142.606	198.602	341.208	68.343	77.667	146.011	47,9	39,1	42,8
2017	156.993	233.800	390.793	73.906	85.427	159.333	47,1	36,5	40,8
2018	167.921	223.047	390.968	83.954	80.988	164.942	50,0	36,3	42,2
2019	180.833	210.345	391.178	88.005	73.595	161.600	48,7	35,0	41,3
2020	169.482	219.397	388.879	69.960	73.314	143.274	41,3	33,4	36,8

Not: Yıllık rakamlar AB 27 istatistikleridir.

Kaynak: TÜİK ve Ticaret Bakanlığı

Gümrük Birliği’nin 25 yıllık uygulama döneminde, Türkiye ile AB arasındaki ticaret hacmi, konjonktürel dalgalanmalar dışında genel olarak artış eğilimi göstermiştir. Bu çerçevede, AB ile ticaret hacmimiz 2020 yılında 143,3 milyar dolara ulaşmıştır. AB ülkelerinin toplam ticaret hacmimizdeki payı ise 2020 yılı itibarıyla %41,3 düzeyinde bulunmaktadır.

Gümrük Birliği ile birlikte, 1995 yılında AB’ye olan ihracatımız 12,2 milyar dolar iken, 2020 yılında 70 milyar dolara yükselerek, yaklaşık altı misli artış kaydetmiştir.

Aynı dönemde, ülkemizin AB'den ithalatı ise yaklaşık dört kat artış kaydetmiş, 1995 yılında 18 milyar dolar iken, 2020 yılında 73,3 milyar dolara çıkmıştır.

Gümrük Birliği ile birlikte AB'nin dış ticaret açığımızdaki payı genel olarak olumlu bir seyir izlemiş; AB ile ticaretimizde verilen dış ticaret açığının toplam dış ticaret açığımızdaki payı 1995 yılında %41,4 seviyesinde iken, 2006 yılında %21,5, 2016 yılında %16,6 ve 2020 yılı itibarıyla %6,6'ya kadar gerilemiştir.

Türkiye-AB ticari ilişkilerinde 2020 yılında AB ülkelerinin yeri incelendiğinde Almanya'nın AB içerisinde ülkemizin en önemli ticaret ortağı olduğu gözlenmektedir. İhracatımızda 2020 yılı itibarıyla önde gelen AB ülkeleri; Almanya (16 milyar dolar), İtalya (8,1 milyar dolar), Fransa (7,2 milyar dolar), İspanya (6,7 milyar dolar), Hollanda (5,2 milyar dolar), Romanya (3,9 milyar dolar) ve Belçika (3,6 milyar dolar) iken; en çok ithalat yaptığımız AB ülkelerinin Almanya (21,7 milyar dolar), İtalya (9,2 milyar dolar), Fransa (7 milyar dolar), İspanya (5 milyar dolar), Belçika (3,7 milyar dolar) ve Hollanda (3,6 milyar dolar) olduğu görülmektedir.

Gümrük Birliği'nin de olumlu etkisiyle dış ticaretimizin sektörel dağılımında geleneksel sektörlerin payının azaldığı, buna karşın yüksek katma değerli sektörlerin payının arttığı görülmektedir. 2020 yılı itibarıyla toplam ihracatımızdaki payı yaklaşık %94,3 olan imalat sanayii, ihracatımızın önemli bir kısmını oluşturmaktadır. İhracata konu imalat sanayii ürünleri arasında ise orta-yüksek teknoloji ürünlerin payı %35,9, orta-düşük teknoloji ürünlerin payı ise %27,2 olarak gerçekleşmiştir. İthalatımızda ise ara mallarının payı %74,3, sermaye mallarının payı %14,5 ve tüketim mallarının payı ise %11 olmuştur.

AB ile ticaretimizdeki sektörel gelişmelere bakıldığında, 2020 yılı itibarıyla makine, mekanik cihazlar, otomotiv, demir-çeliğin başat ithalat kalemlerimiz olduğu görülmektedir. AB'ye ihraç ettiğimiz ürünlerin başında ise otomotiv, makine ve tekstil ürünleri gelmektedir.

Ortak Ticaret Politikası'na Uyum

Türkiye, AB Ortak Ticaret Politikası'na uyum yükümlülüğü kapsamında, AB'nin tercihli ticaret anlaşması imzaladığı ülkelerle karşılıklı fayda esaslı çerçevesinde benzer anlaşmalar yapmaktadır.

Ülkemizin 22 ülke ile Serbest Ticaret Anlaşması yürürlüktedir. (EFTA, İsrail, Kuzey Makedonya, Bosna-Hersek, Filistin, Tunus, Fas, Mısır, Arnavutluk, Gürcistan, Karadağ, Sırbistan, Şili, Morityus, Güney Kore, Malezya, Moldova, Faroe Adaları, Singapur, Kosova, Venezuela ve Birleşik Krallık)⁴⁴.

Mevcut STA'ların güncellenmesi ve kapsamlarının genişletilmesi bağlamında, Sırbistan STA'sının güncellenmesine yönelik imzalanan protokoller 1 Haziran 2019 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir. EFTA, Bosna-Hersek ve Karadağ ile yürütülen müzakereler sonucunda imzalanan metinler ise iç onay süreçlerinin tamamlanmasını müteakip yürürlüğe girecektir. Ayrıca, Gürcistan, Makedonya ve Malezya ile yürütülen müzakerelerin yakın zamanda sonuçlandırılması; Moldova ile ise kısa zamanda müzakerelere başlanması hedeflenmektedir.

⁴⁴ Türkiye ile Suriye Arasında Serbest Ticaret Alanı Tesis Eden Ortaklık Anlaşması 6 Aralık 2011 tarihinde askıya alınmıştır. 1 Mart 2011 tarihinde yürürlüğe giren Türkiye-Ürdün Serbest Ticaret Anlaşması ise 22 Kasım 2018 tarihinde yürürlükten kaldırılmıştır.

Diğer taraftan; 17 ÷lke/÷lke grubu ile resmi olarak başlatılmış bulunan STA müzakereleri çerçevesinde 5 ÷lke (Ukrayna, Japonya, Tayland, Endonezya, Somali ile müzakereler aktif bir şekilde sürdür÷lmektedir. Müzakere sürecinde olan diğer ÷lke/÷lke grupları (Meksika, Peru, Kolombiya, MERCOSUR, Ekvator, Kamerun, Çad, Körfez İşbirliği Konseyi, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Seyşeller, Cibuti ve Pakistan) ile de sözkonusu süreçlerin hızlandırılmasına ilişkin çalışmalar yürüt÷lmektedir. Ayrıca, 10 ÷lke/÷lke grubu (ABD, Kanada, Hindistan, Vietnam, Orta Amerika ÷lkeleri, Afrika Karayip Pasifik ÷lkeleri, Libya, Seyşeller, Cezayir ve Güney Afrika Cumhuriyeti) nezdinde de STA müzakerelerine başlama girişiminde bulunulmuştur.

Gümrük Birliği'nin Güncellenme Süreci

Küresel ekonomi ve dünya ticaret eğilimlerinde meydana gelen değışiklikler, bölgesel ticari bütünleşme süreçlerinin gelişimi ve Gümrük Birliği'nin zamanla Türkiye ve AB tarafından gündeme getirilen sorunları çözümlenmekte yetersiz kalması, 1996'dan bu yana uygulamada bulunan Gümrük Birliği'nin güncellenmesi ihtiyacını ortaya çıkarmıştır.

Bu konuda ilk ciddi değerlendirme, AB tarafından Dünya Bankasına hazırlatılan rapordur. 2014 yılında yayımlanan raporun en temel çıkarımı ise AB ile Türkiye arasındaki ticari entegrasyonun artmasının her iki tarafın da çıkarına olacağı şeklinde olmuştur.

Bu çerçevede, dönemin Ekonomi Bakanı ve Ticaretten sorumlu Komiseri tarafından 2014 yılında varılan üst düzey mutabakat ile Gümrük Birliği'ndeki sorunlara kalıcı çözüm bulunması ve dünyadaki ekonomik yönelimler de dikkate alınmak suretiyle taraflar arasındaki ticaret potansiyelinin geliştirilmesi yönünde adımlar atılması hakkında karar alınmış, böylelikle güncelleme sürecine ilişkin teknik çalışmalar başlatılmıştır.

Bu kapsamda Türkiye ve AB bürokratları tarafından **Yüksek Düzeyli Memurlar Çalışma Grubu** oluşturulmuştur. Bahse konu Çalışma Grubu tarafından güncelleme müzakerelerine dair hazırlanan Ortak Rapor, 12 Mayıs 2015 tarihinde dönemin Ekonomi Bakanı ve AB Ticaret Komiseri tarafından kabul edilerek kamuoyuna duyurulmuştur.

Ülkemizin bu süreçten temel beklentisi, AB'nin karar alma mekanizmalarına dâhil olunamaması, AB'nin serbest ticaret anlaşması yaptığı üçüncü ÷lkelerle benzeri anlaşmalar yapma konusunda yaşanan sıkıntılar ve karayolu taşımacılığı konusunda yaşadığımız sorunlar başta olmak üzere, Gümrük Birliği'nin asimetrik yapısından kaynaklanan sistematik problemlerin çözüme kavuşturulmasıdır. Ayrıca, Gümrük Birliği'nin kapsamının hizmetler ve kamu alımlarını da içerecek şekilde genişletilmesi ve tarım ürünleri ticaretinde tavizlerin artırılması ile değışen dünya koşullarına uyum sağlanması ve AB ile ekonomik entegrasyonumuzun güçlendirilmesi beklenmektedir.

Resmi müzakerelerin başlatılabilmesi için Komisyon'un Konsey'den yetki alması gerekmektedir. Bu aşamada, Avrupa Komisyonu, 21 Aralık 2016 tarihinde müzakere yetkisi almak için Konsey'e başvuruda bulunmuştur. Ülkemiz, hâlihazırda resmi müzakerelere başlamaya hazır olup, Komisyonu'nun Konsey'den yetki almasının ardından resmi müzakerelerin başlatılması hedeflenmektedir. Bu doğrultuda, resmi müzakerelerin

başlatılmasına yönelik olarak gerek AB Komisyonu'ndaki gerekse AB ülkelerindeki muhataplarımızla siyasi ve teknik seviyede görüşmeler gerçekleştirilmektedir.

Gümrük Birliği Ortak Komitesi

Gümrük Birliği Ortak Komitesi (GBOK), 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı'nın (Gümrük Birliği Kararı) 52. maddesi çerçevesinde, Gümrük Birliği'nin işleyişiyle doğrudan ilgili alanlarda (ortak ticaret politikası, ortak rekabet politikası, gümrük mevzuatı vb.), ulusal mevzuatımızın AB müktesebatı ile uyumlaştırılmasını ve bu süreçte yaşanan sorunların ele alınmasını teminen oluşturulmuştur.

Bu çerçevede, GBOK bünyesinde; Gümrük Birliği'ni doğrudan ilgilendiren alanlarda taraflar arasında bilgi ve görüş alışverişini sağlamak, gerektiğinde Ortaklık Konseyi'ne tavsiyelerde bulunmak ve Gümrük Birliği'nin gereği gibi işlenmesini sağlamak hedeflenmektedir. 36. Dönem GBOK Toplantısı 8-9 Temmuz 2019 tarihlerinde Brüksel'de gerçekleştirilmiştir. Komite başkanlığı altı aylık sürelerle dönüşümlü olarak AB ve Türkiye tarafından yürütülmektedir. Komite, görevlerini yerine getirmede kendisine yardım etmek üzere alt komiteler ve çalışma grupları kurulmasına karar verebilmektedir. Bu çerçevede, 1/2004 sayılı GBOK Kararı ile malların serbest dolaşımı konusunda GBOK altında faaliyet göstermek üzere "Teknik Mevzuat Çalışma Grubu" oluşturulmuştur. Teknik Mevzuat Çalışma Grubu'nun son toplantısı 8 Ekim 2020 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

Gümrük Birliği Ortak Komitesi Toplantıları (*)					
1.	19 Şubat 1996	Brüksel	19.	28 Kasım 2007	Brüksel
2.	30 Mayıs 1996	Brüksel	20.	10 Haziran 2008	Ankara
3.	17 Temmuz 1996	Brüksel	21.	14 Ekim 2008	Brüksel
4.	10 Ekim 1996	Brüksel	22.	19 Şubat 2009	Ankara
5.	19 Aralık 1996	Brüksel	23.	26 Ekim 2009	Brüksel
6.	23 Temmuz 1997	Brüksel	24.	17 Haziran 2010	Ankara
7.	16 Şubat 1998	Brüksel	25.*	4 Mart 2011	Brüksel
8.	26 Şubat 1999	Brüksel	25.*	7 Nisan 2011	Ankara
9.	25 Şubat 2000	Brüksel	26.	22-23 Kasım 2011	Brüksel
10.	8 Aralık 2000	Brüksel	27.	27-28 Haziran 2012	Ankara
11.	1 Haziran 2001	Brüksel	28.	29-30 Kasım 2012	Brüksel
12.	29 Kasım 2001	Brüksel	29.	17-18 Nisan 2013	Ankara
13.	10 Aralık 2002	Brüksel	30.	30-31 Ocak 2014	Brüksel
14.	28 Ekim 2003	Brüksel	31.	11 Eylül 2014	Ankara
15.	6 Mayıs 2004	Ankara	32.	27-28 Nisan 2015	Brüksel
16.	28 Şubat 2005	Brüksel	33.	25 Mayıs 2016	Ankara
17.	13 Aralık 2005	Ankara	34.	11-12 Mayıs 2017	Brüksel
18.	1 Aralık 2006	Ankara	35.	16-17 Mayıs 2018	Ankara
			36.	8-9 Temmuz 2019	Brüksel
(*) 25. Dönem GBOK Toplantısı 4 Mart 2011 ve 7 Nisan 2011 tarihlerinde 2 ayrı oturum şeklinde gerçekleştirilmiştir.					

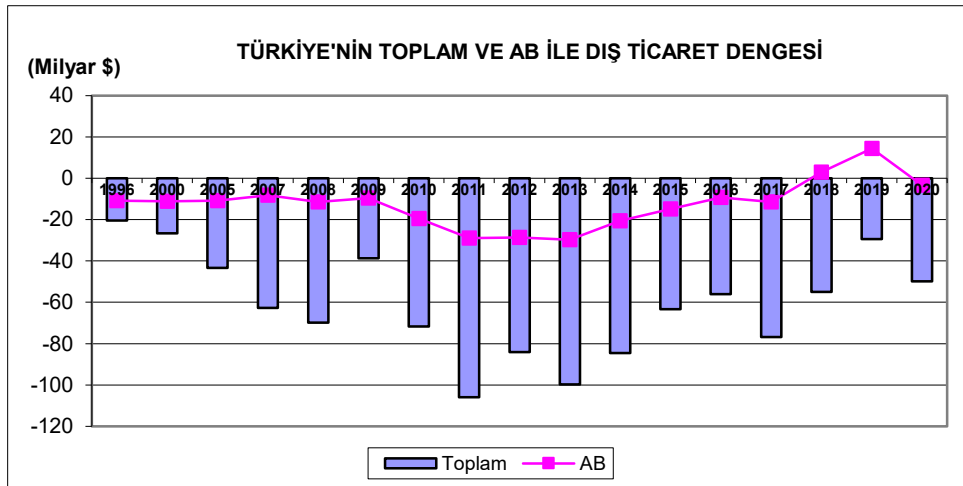
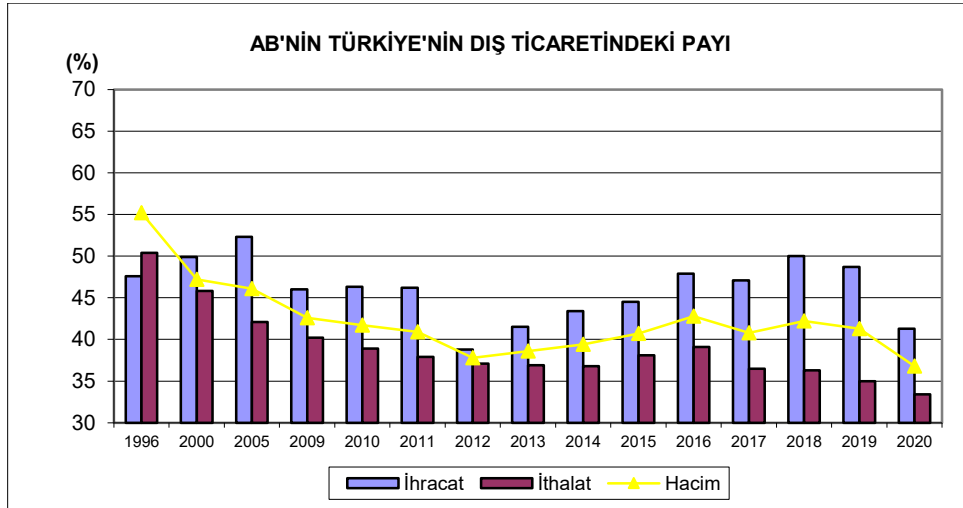
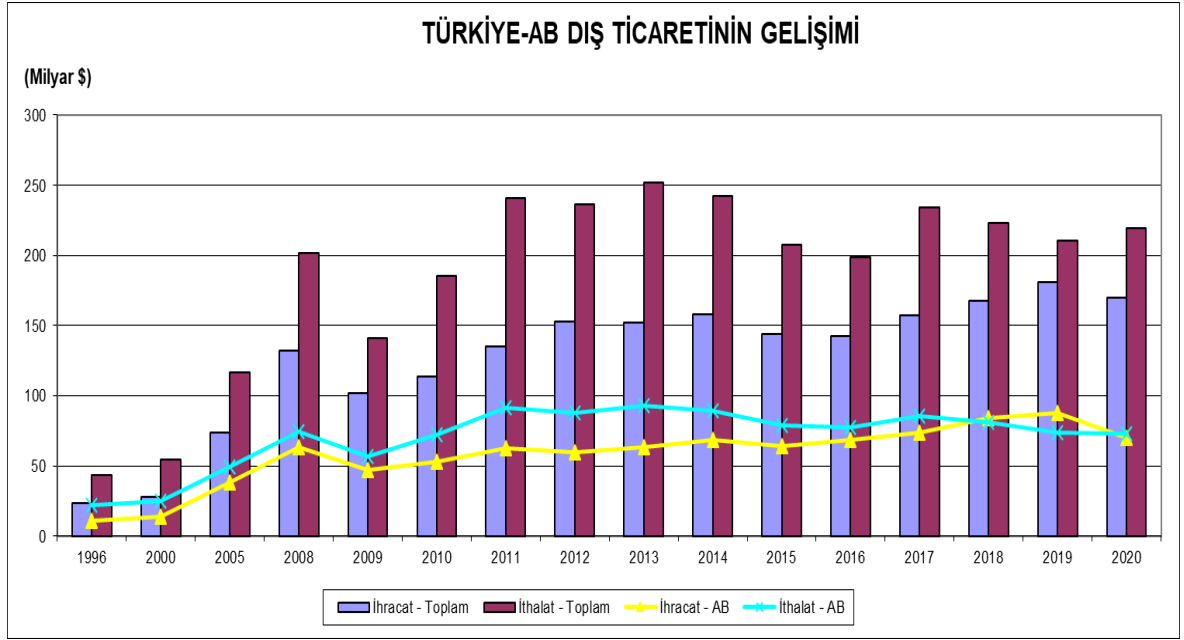
Gümrük İşbirliği Komitesi

Gümrük İşbirliği Komitesi, 15 Aralık 1969 tarihinde Ankara Anlaşması'nın 24. Maddesine dayanılarak, 2/69 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı ile tesis edilmiştir.

Gümrük İşbirliği Komitesi Ortaklık Anlaşması'nın gümrükle ilgili hükümlerinin doğru ve yeknesak bir şekilde uygulanması amacıyla imzacı taraflar arasında idari işbirliğini sağlamak ve Ortaklık Komitesinin gümrük alanında kendisine tevdi edebileceği her türlü diğer görevleri yürütmekle yükümlüdür. AB üye ülkelerinin gümrük uzmanları ve Avrupa Komisyonu görevlileri ile Türk gümrük uzmanlarından oluşur.

Gümrük İşbirliği Komitesi, Gümrük Birliği'nin tamamlanması sürecinde gümrüklerle ilgili teknik hususları ele alarak Ortaklık Konseyi'ne önemli ölçüde yardım sağlamış, Gümrük Birliği'nin tamamlanmasından sonra ise görev alanı çerçevesinde karşılaşılan teknik sorunların ele alınıp çözümler aranmasında önemli rol oynamıştır.

Gümrük İşbirliği Komitesi'nin 51. Toplantısı 4 Aralık 2020 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

TÜRKİYE VE AB'DE YÜRÜRLÜKTE OLAN STA'LAR (OCAK 2021)					
		TÜRKİYE			AB
	Ülke	Müzakerelere Başlama	Anlaşmanın İmzası	Yürürlüğe Giriş	Yürürlüğe Giriş
1	EFTA	1989	1991	1992	1973
2	İsrail	1994	1996	1997	1996
3	Kuzey Makedonya	1998	1999	2000	2001
4	Bosna Hersek	2002	2002	2003	2008
5	Filistin	1999	2004	2005	1997
6	Tunus	2002	2004	2005	1998
7	Fas	1999	2004	2006	2000
8	Suriye*	2004	2004	2007	-
9	Mısır	1998	2005	2007	2004
10	Arnavutluk	2003	2006	2008	2006
11	Gürcistan	2007	2007	2008	2014
12	Karadağ	2007	2008	2010	2008
13	Sırbistan	2007	2009	2010	2010
14	Şili	2008	2009	2011	2003
15	Ürdün**	2005	2009	2011	2002
16	Morityus	2009	09.09.2011	01.06.2013	2012
17	G. Kore	2010	01.08.2012	01.05.2013	2011
18	Kosova	2012	27.09.2013	01.09.2019	2016
19	Malezya	2010	17.04.2014	01.08.2015	-
20	Moldova	2011	11.09.2014	01.11.2016	2014
21	Faroe Adaları	2000	16.12.2014	01.10.2017	1997
22	Singapur	2014	14.11.2015	01.10.2017	2019
23	Venezuela	2017	17.05.2018	21.08.2020	
24	Birleşik Krallık	2017	29.12.2020	01.01.2021	2021

*Türkiye ile Suriye Arasında Serbest Ticaret Alanı Tesis Eden Ortaklık Anlaşması 6 Aralık 2011 tarihinde askıya alınmıştır.

**Türkiye-Ürdün Serbest Ticaret Anlaşması 22 Kasım 2018 tarihinde yürürlükten kaldırılmıştır.

Notlar:

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI

Mustafa Kemal Mah. 2082 Cad. No:5 06530 Çankaya / ANKARA

    @ABBaskanligi
www.ab.gov.tr